

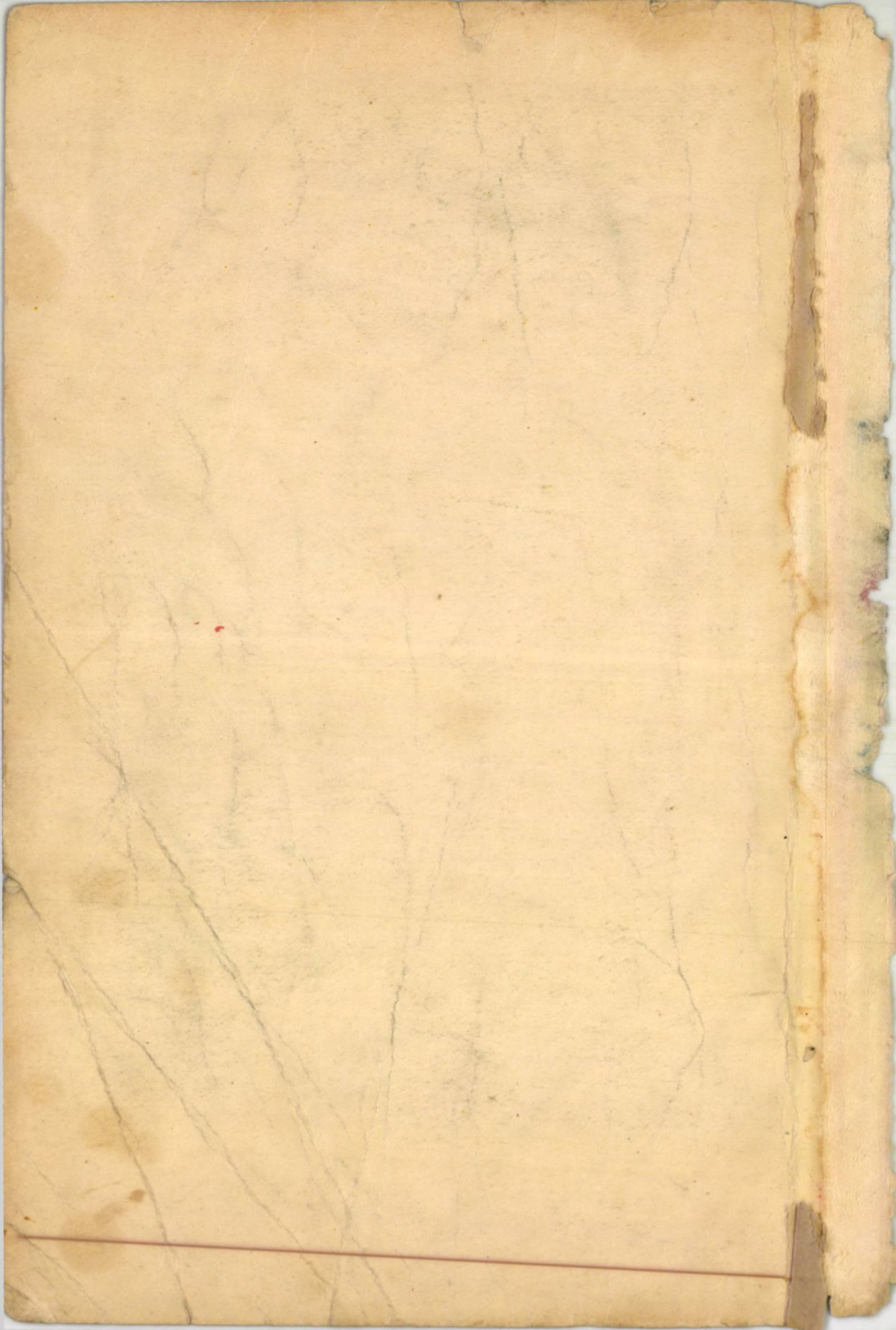
1983

ALMANAH

Cutezători

ALMANAH Cutezători 1983

Se pot lega prietenii trainice doar în câteva zile? Răspunsul categoric afirmativ îl dă fiecare participant la forum.

Zilele de forum au cuprins și numeroase vizite în unități industriale și agricole, din oraș ca și din județ. De data aceasta, dialogul se poartă la întreprinderea „Electrotimiș”.

LA CEL DE-AL X-LEA FORUM NAȚIONAL PIONIERIA A RAPORTAT

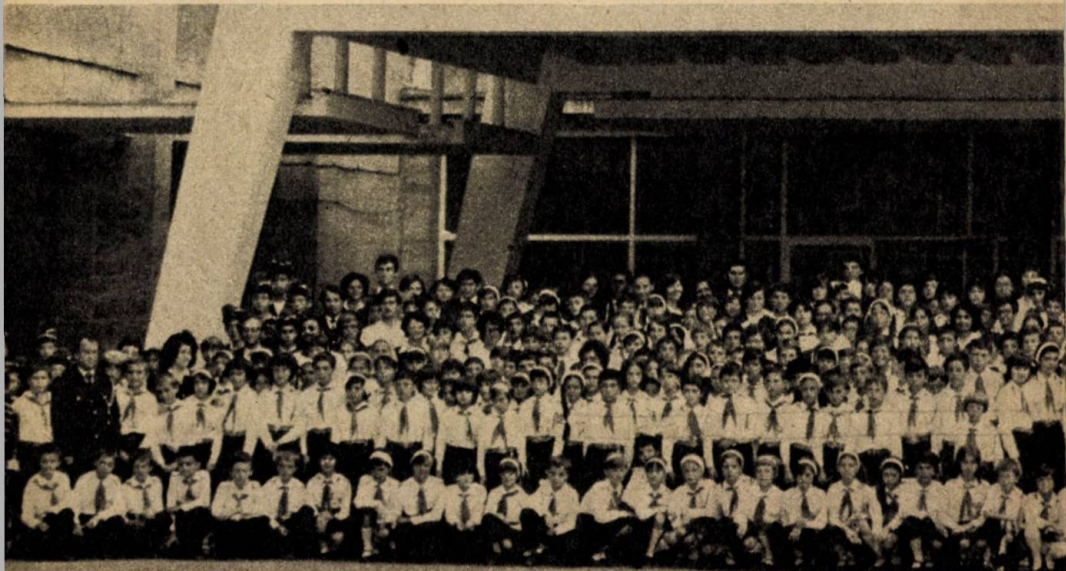
● În anul școlar 1981—1982 și-au desfășurat activitatea tehnico-științifică în cercurile din școli, unități economice și case ale pionierilor și șoimilor patriei 2 165 000 de pionieri și școlari.

● 160 000 de copii aparținând școlilor din mediul rural au activat în peste 9 200 de cercuri agrobiologice. S-au extins cercurile pionierești de creștere a animalelor mici, a păsărilor, a familiilor de albine și a viermilor de mătase.

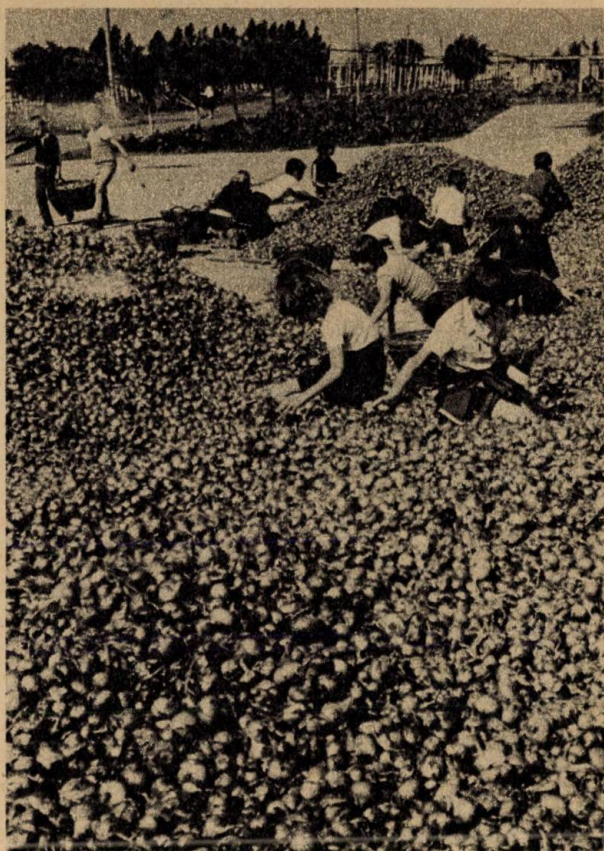
● Din cantitatea de 32 900 de tone de materiale refolosibile feroase și neferoase colectate de pionieri în anul 1981 s-ar putea realiza 270 de locomotive diesel electrice sau 11 000 de autocamioane de 3 tone sau 40 000 de autoturisme „Dacia 1300”.

● Colectând și predând 14 600 de tone de hirtie, pionierii patriei au salvat de la tăiere 100 000 de arbori; din această cantitate de hirtie s-ar putea realiza peste 36 de milioane de caiete.

● Într-un singur an, șoimii patriei, pionierii și școlarii au plantat peste 3 milioane de arbori, arbuști și pomi fructiferi.

sufleți de magistralele
idei și teze cuprinse în
Expunerea tovarășului
Nicolae Ceaușescu, se-
cretarul general al parti-
dului, la Plenara lărgită a
C.C. al P.C.R. din 1-2 iu-
nie 1982, reprezentanții
purătorilor cravatei roșii
cu tricolor din patria
noastră au analizat îm-
preună, într-un spirit de
înaltă exigență, activitatea
desfășurată de Organiza-
ția pionierilor pentru
crearea unui climat de
deplină angajare a tuturor
copiilor în îndeplinirea în-
datoririlor școlare, pentru
intensificarea educației
lor comuniste, patriotice,
revoluționare. Bogatul
program de activitate al

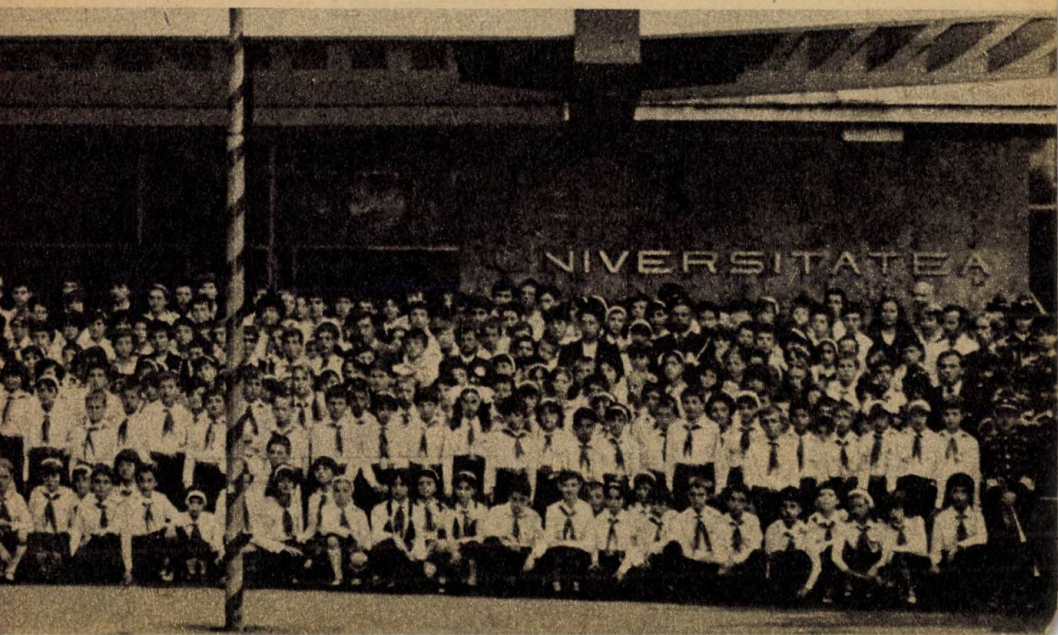

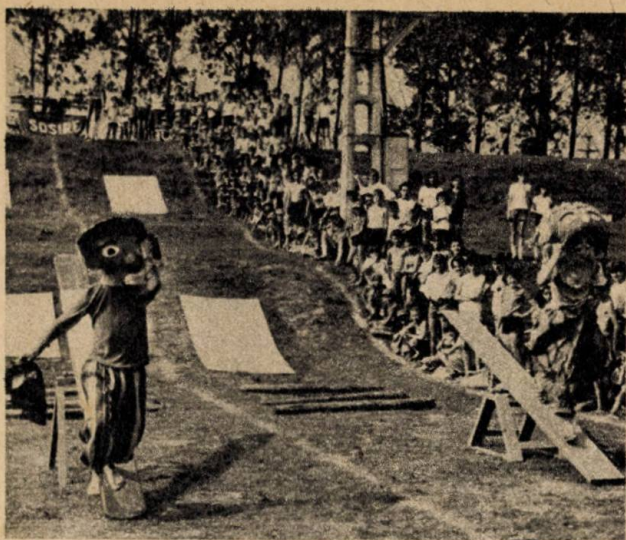
Amintiri
de neuitat:
Forum '82,
Timișoara.

Roade multiple la munca patriotică: o participare directă la
toaleta recoltei '82... și sute de noi prietenii legate sub soarele
verii.

forumului a inclus teme
de dezbateri deosebit de
importante pentru viața

de școlar, pentru calita-
tea de membru al Organi-
zației pionierilor. O temă

Satul de vacanță de la Chevereș i-a primit de fiecare dată pe pionierii sosiți la forum cu noi jocuri pline de fantezie, prilej de râs și voie bună.

ca „Preocuparea consilierilor și comandamentelor pionierești pentru îmbunătățirea situației la învățătură și întărirea disciplinei școlare; activitatea desfășurată în vederea educării prin muncă și pentru muncă a pionierilor și școlarilor“ s-a dovedit

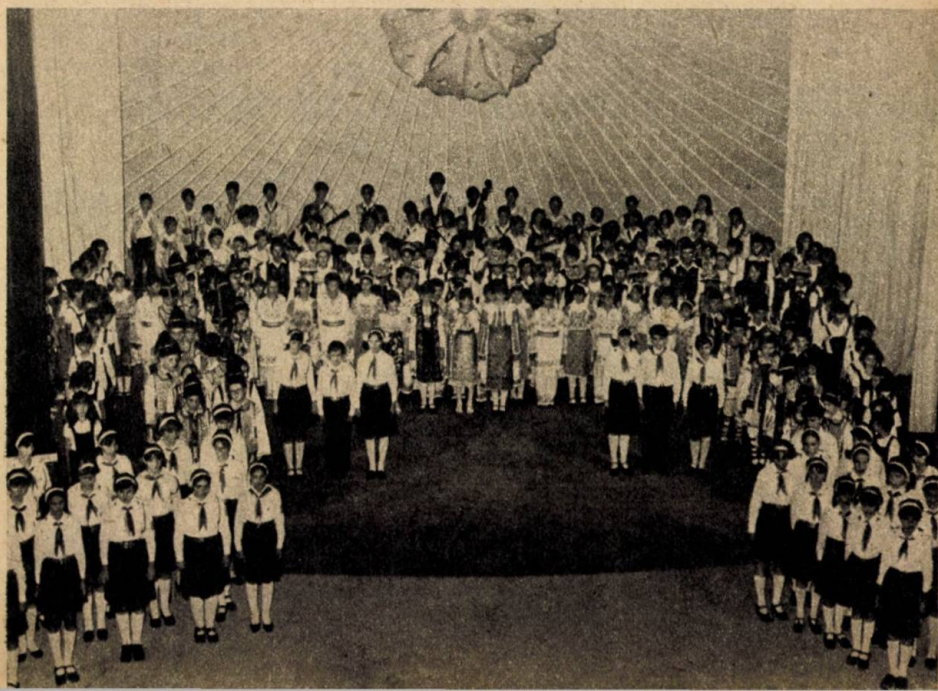
a-i interesa pe toți delegații și invitații, discuțiile scoțind la iveală o multitudine de aspecte, idei, propuneri, sugestii. Dialogul purtat pe alte teme de către pionierii delegați și invitați - educarea comunistă, patriotică și revoluționară a pionierilor

Multe dintre dezbaterile pionierilor s-au bucurat de participarea comuniștilor, a utoiciștilor. Una dintre aceste întâlniri s-a desfășurat în sala Operei din Timișoara. În final pionierii din municipiu au prezentat un amplu program artistic.

și șoimilor patriei, viața de organizație, activitățile sportive, turistice și de pregătire pentru apărarea patriei - a fost la fel de viu, de fructuos.

Întreaga activitate desfășurată în zilele de forum, noile cunoștințe dobândite în numeroasele schimburi de experiență vor contribui din plin la perfecționarea activității pionierești, deschizându-i noi orizonturi.

Întorși în unitățile lor, participanții la cel de-al X-lea Forum Național și-au dovedit de îndată dragostea și nerăbdarea de a aplica în viață bogatele învățăminte, luându-și ca obiectiv fundamental în întreaga lor activitate educarea patriotică, revoluționară a copiilor, cunoașterea și prețuirea trecutului nostru istoric, a tradițiilor de muncă și luptă ale clasei muncitoare, ale Partidului Comunist Român, a marilor realizări dobândite în anii socialismului. O dorință fierbinte, firească a fiilor de comuniști care se străduiesc din toată ființa lor să devină cetățenii demni de mîine ai patriei noastre socialiste.

NĂVO- DARI

CETATEA
SOARELUI
ȘI A
PRIETENIEI

UN FESTIVAL AL BUCURIEI DE A TRĂI

Pentru orice reporter ar fi dificil să aleagă între numeroasele manifestări pionierești ale vacanței de vară desfășurate în orașul taberelor de la Năvodari. Surpriza anului a fost însă o manifestare la care au participat numeroase formații artistice pionierești, laureate ale Festivalului național „Cântarea României”, reprezentând 20 de județe ale țării: **Festivalul cîntecului patriotic și dansului pionieresc „Omagiu patriei și partidului”**.

Ceea ce a conferit acestei întâlniri o notă inedită, un farmec aparte, a fost marea varietate a formațiilor pe genuri artistice. Timp de o săptămână pe scenă au evoluat coruri, formații vocale-instrumentale, de muzică folk, muzică ușoară și clasică, dansuri cu temă, montaje muzical-coregrafice, toate avînd ca numitor comun o aleasă ținută artistică.

Repertoriul acestei frumoase manifestări artistice pionierești a pus pe prim plan creațiile închinete copilăriei fericite din patria noastră. În cîntec și poezie, pionierii și-au exprimat dragostea și recunoștința față de partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin a cărui grijă părintească se formează și cresc devotații idealurilor celor mai înalte ale poporului nostru.

Festivalul pionieresc de la Năvodari a fost o adevărată demonstrație de talent a purtătorilor cravatei roșii cu tricolor. Spectacolele prezentate au fost răsplătite prin aplauzele unanime ale unui public numeros venit să admire grația, frumusețea, bucuria copilăriei din patria noastră.

Festivalul a fost onorat de participarea unui mare număr de invitați, actori și cîntăreți prestigioși, care au prezentat seară de seară recitaluri, momente vesele, programe muzicale. Printre invitații festivalului s-au aflat Iurie Darie, Mihai Constantinescu, Mirabela Dauer, Vasile Menzel, Dan Spătaru, Mihaela Bustuchină, Maria Nagy, Gina Pătrașcu, Dorin Anastasiu, Mircea Bodolan, formațiile „Savoy”, „Meduza” și „Compania de sunet”.

Iată mai jos cîteva opinii ale invitaților.

„Copiii prezenți la festival sînt foarte talentați, iar această sărbătoare a cîntecului de la Năvodari vine să împlinească în chip fericit toate celelalte activități ale acestui oraș al copilăriei”.

Petre CODREANU, muzicolog

„Este remarcabil faptul că repertoriul pionieresc s-a îmbogățit cu multe piese originale, creație a profesorilor îndrumători și chiar a copiilor interpreți.”

Aurel GIROVEANU, compozitor

„Sînt impresionat plăcut de modul în care formațiile de ansamblu au îmbinat melodia și textul cu mișcarea coregrafică. Foarte frumoase au fost dansurile tematice dedicate păcii.”

Sever TITA, maestru coregraf

PACE PENTRU TOȚI COPIII LUMII

În orașelul vacanțelor din vecinătatea mării, copii din 29 de țări s-au înfrățit sub semnul prieteniei, al păcii și înțelegerii între popoare. Soarele i-a îmbrățișat pe toți, dându-le generoase razele sale.

Pentru a cincea oară, Năvodarii erau gazda Festivalului internațional **Copiii lumii doresc pacea**. Aici, între 25 și 30 iulie, cîntecul de pace a răsunat în cele mai diferite limbi ale pămîntului. Festivalul a culminat prin spectacolul de gală la care au participat cu cele mai frumoase cîntece și dansuri toate delegațiile.

*„Copii ai planetei, dați-mi na, veniți.
Sub soarele păcii mereu înfrățiți.
Cu dragoste-n inimi și sfînt legămint,
Să fie lumină și flori pe pămînt...”*

răsună de pe scena luminată de soarele după-amiezii chemarea copiilor din Berca, județul Buzău, care, pe parcursul festivalului, împreună cu formațiile de estradă ale Caselor pionierilor și șoimilor patriei din Turda, Carei, Cluj-Napoca, a sectorului 4 București și ansamblul „Românașul” de la Casa centrală a pionierilor și șoimilor patriei au fost purtătorii mesajului de pace al copiilor din România.

Rînd pe rînd în scenă apar oaspeții. Cîntecul de prietenie al copiilor din Angola este viu aplaudat, ca și cel prezentat de pionierii bulgari. Pentru festival, copiii din Congo au adus aici, de la mii de kilometri, tamtamlul înalt și subtil, în ale cărui ritmuri dansează grațios o fetiță. Cu pălăriile lor cu boruri largi, două pioniere din Cuba dansează și cîntă, aducînd pe scena Năvodarilor ecoul jocurilor din țara palmierilor. Pionierii sovietici prezintă un pitoresc dans, ale cărui ritmuri sînt marcate cu celebrele linguri din lemn împodobite cu picturi ale artiștilor din Paleh. Fetele și băieții din Marea Britanie aduc pe scenă, în sunet de clopoței, un frumos dans al semănătorilor. Copiii din Mongolia au compus în tabără cîntecul „Bună dimineața, Năvodari”, care a fost viu aplaudat de toți cei prezenți la festival.

Într-o revărsare de voieșie, pionierii României aduc un fierbinte omagiu partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru copilaria lor fericită, pentru dragostea și grija cu care sînt înconjuțați.

În acordurile „Odeii bucuriei” de Beethoven, cei prezenți la festival — oaspeți și gazde — îi cheamă pe toți fiii planetei să-și unească glasurile pentru a-și exprima doriința de pace. Este o explozie de bucurie, de flori și eșarfe. Pe scenă strălucește în soarele verii o floare uriașă, floarea vieții, floarea prieteniei formată din copii, deasupra căreia se înalță, atotbiruitoare, PACEA, vis al tuturor copiilor lumii, al tuturor celor a căror inimă a bătut la unison, în iulie 1982, la Năvodari.

5

IDEI

pentru cutezători

Într-o toamnă de acum 15 ani aparea primul număr al revistei „Cutezători”. De atunci, săptămînal, noul prieten al pionierilor și școlarilor a emis pe lungimea de undă a sensibilității voastre mesaje ale hărniciei și mesaje ale frumuseții, idei-forță și idei-floare, toate pe măsura statuirii voastre de pionieri și cutezători. Cîteva dintre aceste idei-„Cutezători”, omologate de buna voastră primire și aduse la scara întregii pionierii, se regăsesc astăzi în fiere care unitate și detașament și reprezintă marca originală a mișcării pionierești din România. Ia-le.

În acest veac al pătrunderii științei și tehnicii în fiecare zonă din viața planetei, în care asalta-re imposibilului este oglindită în orice pagină de gazetă, iar mirajul invenției a cucerit pînă și teritoriul poveștilor, era firesc, era necesar ca ele, știința și tehnica, să devină prietenii de fiecare zi ai copiilor. Este posibilitatea pe care o oferă concursul de creație tehnico-științifică al pionierilor și școlarilor „Start spre viitor”, inițiat de „Cutezători” în 1967. De atunci aproape un milion de copii și-au pus iscălitura sub angrenajele unor construcții tehnice imaginate de ei.

■ Centralele eoliene, microcentralele hidraulice și bateriile solare construite de pionieri — expuse toate la vremea lor în stare de funcționare! — au furnizat cel puțin atîta energie cîtă ar fi necesară pentru punerea în acțiune a tuturor lucrărilor construite de-a lungul celor 15 ediții desfășurate pînă în prezent. Mențione specială: județul Brașov!

■ Știați că există brevete românești care consacră idei elaborate la vîrsta pionieriei? Pînă în prezent aproape 20 de tineri se află în posesia unor brevete de invenție, bazate pe idei tehnice apărute în atelierile creativității pionie-

rești. O mențiune specială merită preocuparea consecventă a minitehnicienilor prahoveni pentru elaborarea de aparatură medicală de concepție originală.

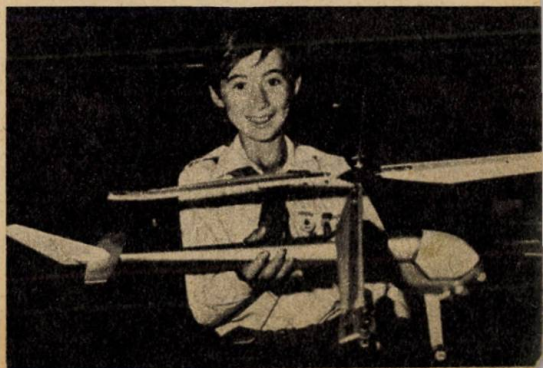
■ Cea mai puternică impresie la o expoziție „Start spre viitor” au făcut navele cu pernă de aer construite la Galați, foarte apreciate de marele inventator Henri Coandă. Pe cînd o nouă generație de asemenea nave?

■ Cei mai apreciați de către vizitatorii-copii ai expozițiilor au fost întotdeauna... roboții! O temă în care, printre mulți alții, au excelat pionierii bucureșteni. Cel mai nostim robot: Colegul Minitehnicus, imaginat de copii și stilizat de C. Arnal.

■ Cele mai populare printre cei mici sînt, firește, jucăriile. Dintre acestea canarii, pițigoii, privighetorii și ciocirliile... electronice ar fi putut popula întreg codrul Vlăsiei de odinioară!

■ Cel mai celebru dintre premianții edițiilor anterioare ale concursului: Dumitru Prunariu, în-țiul cosmonaut român.

■ Marele premiu colectiv al ultimei ediții a fost atribuit Mașinii agricole universale de prășit, semănat și împrăștiat îngrășăminte chimice construită la Casa pionierilor și șoimilor patriei Botoșani.

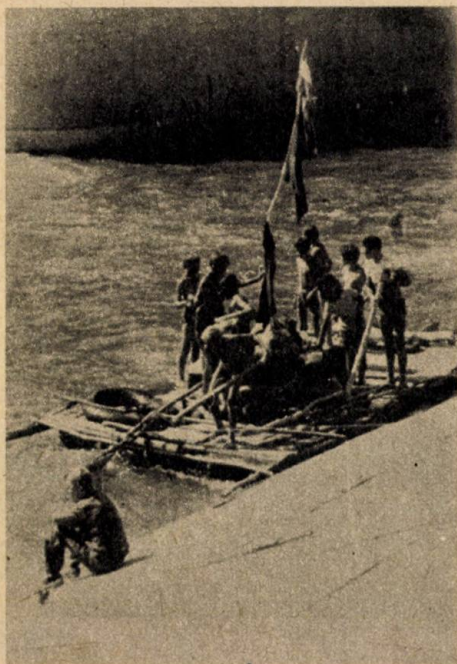

EXPEDIȚIILE

»Cutezătorii«

„Istoria” lor își are începutul în vara lui 1969, când s-a desfășurat prima ediție a acestui mare concurs de turism și cercetare științifică al pionierilor și școlarilor lansat de redacție. La cele 13 ediții ale acțiunii au luat parte aproape 23 000 de echipe, totalizând peste 275 000 de expediționari. Puse cap la cap, itinerarele străbătute de ei pe jos totalizează 2 500 000 km, adică de peste 60 de ori înconjurul Pământului la Ecuator!

■ **Primul echipaj** care a cucerit marele trofeu transmisibil „Busola de aur” a fost „Vinătorii lui Dragoș” de la Casa pionierilor și șoimilor pa-

trierii din Iași. La edițiile următoare, marele trofeu a fost câștigat, în ordine, de următoarele echipe: „Sargedava” (Orăștioara de Sus, Hunedoara); „Arcașii lui Ștefan” (Suceava); „Getica” (Cîmpina, Prahova); „Piatra Pițigoiului” (Baia Mare, Maramureș); „Aurora” (Ogrezeni, Giurgiu); „Sinzienele” (Baia Mare, Maramureș); „Plutașii de pe Siret” (com. Nicolae Bălcescu, Bacău); „Lanterna magică” (Halmeu, Satu-Mare); „Indagatores” (Borca, Neamț); „Speranța” (Oreavu, Buzău); „Tulnicarii lancelui” (com. Avram Iancu, Alba).

■ **Două sau chiar mai multe trofee** au obținut numeroase echipe. Un exemplu ni-l oferă echipajul „Ancora”, de la Școala generală nr. 11 din Galați, care a fost distins cu trei trofee în trei ediții consecutive: „Cortul de mătase” (1971), „Egreta de fildes” (1972) și „Cutezătorii” (1973).

■ **Printre numeroasele descoperiri** făcute de către echipe pe trasee, în timpul expedițiilor, menționăm: două flori necunoscute până în acel moment de către botaniști (în munții Coziei, de către echipajul „Flora” din Budești, Vilcea); un schelet complet de urs de peșteră (în Munții Vrancei, de către echipajul „Ancora”, Galați); mai multe peșteri (în Cheile Nerei, de către echipajul „Zori noi” din Reșița; în Munții Apuseni și ai Bihorului, de către echipajul „Lanterna magică” din Halmeu, Satu-Mare).

■ **Cîteva mii de studii** au fost elaborate de către echipele participante la Expedițiile „Cutezătorii”. Multe dintre ele au fost apreciate de către specialiști. Fiecare dintre cele aproximativ 23 000 de echipe a elaborat cel puțin cîte un asemenea studiu (multe însă și cîte două, trei sau patru). Dacă cineva le-ar aduna pe toate, ar constitui o impresionantă bibliotecă!

■ **Prima expediție nautică** a fost a echipajului „Răgălia”, de la Școala generală nr. 4 din Roman. La bordul unei plute, de concepție și construcție proprie, membrii acestui echipaj au străbătut, în vara lui 1971, Siretul de la Roman pînă la Dunăre, fiind eroii unor întîmplări palpitante, între care și un naufragiu... încheiat cu bine! Cea mai recentă nautică: expediția în Delta a echipajului „Sturionii” de la Școala generală nr. 23, Iași.

■ **La 100 de ani** de la cucerirea Independenței de stat a României, echipele distinse cu trofee la ediția precedentă a concursului au efectuat o expediție comună în Republica Populară Bulgaria, prin locurile unde au luptat ostașii români în 1877. La Plevna, expediționarii au plantat 10 puiți de stejar, la rădăcinile cărora au pus pămînt adus de ei de la Călugăreni.

■ **Cea mai mare surpriză:** în plină vară, echipajul „Montana” din Petrila a fost întîmpinat, pe Omul, de... o ninsoare în toată regula!

■ **Numeroase personalități** care au vizitat expozițiile naționale ale Expedițiilor „Cutezătorii” s-au arătat încîntați. Celebrul chirurg Cristian Barnard a declarat: „Dacă timpul și vîrsta mi-ar permite, aș participa și eu, cu plăcere, la o asemenea expediție!”.

ATELIER 2000

La finele anului 1978 își ia zborul către cititorii revistei noastre o nouă idee, menită să le stimuleze creativitatea și spiritul prospectiv: „Atelier 2000”. Este un concurs de machete funcționale și artă plastică dedicate cercetării viitorului. Ideea a fost îmbrățișată cu multă căldură de pionieri, care au onorat invitația revistei „Cutezători” prin lucrări de mînă întîi.

■ **Revelația concursului** a fost „Atelierul fanteziei”, studioul de machete al pionierilor din Buzău. Aici au fost elaborate numai în cîțiva ani lucrări de răsunset, distinse cu premii și mențiuni, precum „Tomis II — orașul petroliștilor de la Marea Neagră” — o insulă de beton și oțel implantată în plină mare, pildă de urbanism funcțional și modern; „Complex studențesc mondial realizat prin reducerea fondurilor de înarmare cu 0,01 la sută”; „Sere cu extindere pe verticală” și „Complex școlar al viitorului”. Lucrări de anvergură, denotînd o concepție originală și un marcat simț al actualității.

■ **„Orașe noi pe harta viitorului”** s-ar putea numi o secțiune a concursului „Atelier 2000”. În acest cadru pionierii din diferite localități au realizat proiectul și macheta orașului lor văzut în viitor. Avem astfel „Rădăuții secolului XXI”, „Oitenița viitoare”, „Cartierul 2000 al Piteștilor”, „Cernavodă 2000” ș.a. Cel puțin două dintre orașele proiectate sînt... plutitoare: Sargedava Nova, imaginată de Nicolae Mihut, din Orăștie, și Orașul plutitor satelit al Corabiei.

■ **Problematica energiei** se regăsește în cîteva lucrări de răsunset prezentate la diferite ediții ale concursului: Proiectul de folosire a energiei neconvenționale în sere (Dumbrăveni — Sibiu), Gospodăria rurală autonomă energetic

(Curtea de Argeș), Sera autonomă energetic (Onești), Complexul agroindustrial independent energetic (Tecuci).

■ Casele pionierilor și șoimilor patriei sînt adevărați poli ai fanteziei și inventivității. Aici își creează proiectele tinerii urbanști, participanți la „Atelier 2000”. Nu e de mirare că ei au proiectat între altele numeroase asemenea case, plasîndu-le într-un viitor mai apropiat sau mai depărtat. Cele mai ingenioase machete privesc aspectul viitor al caselor pionierilor și șoimilor patriei din Rimnicu Vilcea, Piatra Neamț, Agnita, Curtici, Vaslui.

aplauzele și muștrările lui, dar și plin de haz. Copiii le-a plăcut acest „joc” și în scurt timp birourile redacției s-au acoperit de scrisori sosite pe adresa Semaforului. Deși harnic, acesta nu mai prididea cu răspunsurile. Numai în ultima săptămînă de școală a trimestrului întîi au sosit 800 de plicuri! Atunci, în redacție a apărut ideea cea mare: Semafoarele vor fi prezente în fiecare unitate! Și — de ce nu? — ele se vor întrece într-un pasionant concurs!

■ **Prima știre** despre un Semafor „Cutezători” ne-a parvenit de la Școala generală nr. 205 din Capitală. Au urmat corespondențe de la Ștefănești și Costești (Argeș), Vernești (Buzău), mai multe școli din Arad, Roșiori de Vede (Teleorman), Oțelu Roșu (Caraș-Severin) și din multe alte localități.

■ **Prima întîmplare senzațională** s-a petrecut în Hlipiceni (Botoșani): peste noapte, Aurel Pri-

Anul acesta a împlinit 10 ani! O vîrstă respectabilă dacă ne gîndim la sutele, la miile sale de ediții.

De unde și pînă unde Semafor? Mai întîi el a „clipit” în paginile revistei „Cutezători”. Copiii l-au interceptat de îndată. Apoi, număr de număr, a început să fie așteptat cu nerăbdare, pentru că se dovedea un prieten sincer, cu

cope a devenit un băiat foarte cuminte și un elev silitor. Caricatura lui apărută la Semafor a trebuit schimbată de urgență!

■ **Prima întâlnire de amploare** a Semafoarelor: într-una din sălile Muzeului național de istorie, 215 unități pionierești bucureștene expun gazetele care au înregistrat o deosebită eficiență în cursul anului 1975.

■ **Cea mai entuziastă susținătoare** a Semaforului s-a dovedit a fi tovarășa profesoară Elena Ițcou de la Școala generală nr. 1, Botoșani. Nu întâmplător tocmai în această unitate a poposit, pentru întâia oară, trofeul „Casetă Semaforului”.

■ **Cele mai solicitate rubrici** s-au dovedit a fi: „Ne mindrim cu...”, „Aplauze pentru...” și „Epigrame cu adresă”.

■ **Cea mai nostimă întâmplare:** apariția la Semafor a... autocaricaturii — lucrată cu mult talent și ironie — de către Sergiu V. din Botoșoga (Teleorman).

■ **Cel mai mare succes** al Semaforului: prezența sa în... 14 299 unități de pionieri!

cu cel ce-i stă zilnic alături pe traseul multor ani de școală — colegul său de bancă. Are și o doză de... romantism această luptă pentru dobândirea victoriei asupra ta însăși, ca și colaborarea mereu competitivă cu colegul de bancă, nu-i așa?

■ **Obiectivul acțiunii?** Acela de a înălța continuu ștacheta calității muncii de elev, de a dobândi rezultate mereu mai bune la învățătură și în comportare.

■ **Criteriul de apreciere?** Autodepășirea!

Nu e deloc ușor să împlinești în fapt acest țel, care vizează la rându-i trei mari direcții de acțiune. Mai întâi gândești-vă cât e de necesară autocunoașterea, evaluarea veridică, obiectivă, judicioasă a forțelor proprii, a calităților, dar și a punctelor slabe. Ba, hai-deți să le spunem pe nume: a metehnelor, a defectelor în muncă sau comportare. Trecem la acțiune, la fapte, încercând în primul rând să le remediem pe acestea, nu-i așa? Iar apoi cineva dacă nu noi înșine trebuie să fim cei care ne estimăm primele rezultate? Aici trebuie să intervină însă aprecierea foarte exigentă a eforturilor investite, precum și a rezultatelor întrecerii cu noi înșine.

■ **Autodepășirea** implică aceste trei mari direcții care se împletesc: **autocunoașterea, autoaprecierea, autoformarea.** Dar cum am putea să uităm cât de mult învățăm și din experiența colegului nostru, a celorlalți colegi de clasă, a părinților, a celor din jur? Și nu ne stimulează pilda eroilor din lecturile vârstei de școlar, exemplul eroilor muncii, al marilor personalități?

■ **Cine decide** asupra decernării trofeului autodepășirii „Banca de onoare”? Clasa întreagă hotărăște, precum știți, cine sînt performerii autodepășirii pe traseul fiecăreia dintre cele aproape opt luni, sau 35 de săptămîni, sau circa 200 de zile ale unui an de învățătură.

Banca de onoare

Acțiunea „Banca de onoare”, lansată mai recent, cu adresă directă către toți cei prezenți la cotidianul loc de muncă al școlarului — banca de elev —, implică, stimulează, antrenează cuplurile colegilor de bancă într-o întrecere în care ei apar în... dublă ipostază! De ce dublă? Pentru că fiecare se află într-o deliberată, ambițioasă și fructuoasă competiție cu sine însuși, dar și

Element constitutiv și distinctiv al comunității noastre naționale, limba română s-a dezvoltat în strinsă legătură cu evoluția societății românești. Dintre formele de manifestare a limbii, varianta literară (limba română literară) – păstrător și vehicul al bunurilor spirituale ale întregii comunități – a contribuit, de-a lungul timpului, la afirmarea și dezvoltarea conștiinței naționale a poporului român.

Însușirea unei limbi corecte și expresive și educația tinerei generații sînt fenomene strîns legate în viața colectivității, reprezentînd, în formarea omului cultivat, un proces unic. Modul de exprimare, orală sau scrisă, este unul din elementele comportamentului individui-

bii poetice românești“. Elementele vorbirii populare sînt transpuse artistic în proza lui Ion Creangă – care reprezintă o reluare, pe alt plan, a momentului I. Neculce; oralitatea de factură populară, folosirea în basme a unor ziceri populare, ca și umorul jovial conferă o autentică individualitate genialului humuleștean. Limba comediilor și a „momentelor“ lui I.L. Caragiale relevă un ascuțit observator al graiului vorbit, care notează cu o extraordinară precizie limba eroilor săi.

Profund cunoscător al valorilor expresive ale limbii române din trecut și din prezent, Mihail Sadoveanu a creat o proză vorbită, împodobită cu imagini, cu locuțiuni figurate, avînd reminis-

LUMINA GRAIULUI PĂRINTESC

lui care contribuie la desfășurarea, în bune condiții, a vieții sociale în diverse domenii.

Scriitorul Alexandru Odobescu sublinia meritul lui Ienăchiță Văcărescu, care a transmis „acel testament în versuri, cel mai nobil legat ce putea lăsa un om de geniu posterității sale“. Creșterea limbii românești/ și-a patriei cinstire. Poetul încredința, în această formulare lapidară, cultivarea limbii române și dragostea fierbinte de țară drept moștenire urmașilor săi. Îndemnului Ienăchiță Văcărescu a rămas valabil și pentru generațiile tineretului de astăzi.

Lectura textelor marilor scriitori ne dă posibilitatea de a urmări perfecționarea limbii române literare de-a lungul timpului.

Mihai Eminescu, pornind de la izvoarele vii ale graiului popular, a reușit să creeze un mijloc de exprimare artistică de o muzicalitate și o armonie neîntîlnite pînă la el, ceea ce face, cu drept cuvînt, să fie considerat „făuritorul lim-

cențe folclorice și mireasmă de cărți vechi.

T. Arghezi, L. Blaga, I. Barbu au contribuit la înnoirea mijloacelor de expresie în poezia secolului al XX-lea, prin introducerea, în limbajul poetic, a unor procedee lexicale și frazeologice considerate, pînă atunci, ca incompatibile cu poezia.

În perioada actuală, în condițiile desfășurării unei ample revoluții în cultură, limba română literară a devenit un instrument precis și suplu, care, prin proza unor scriitori ca Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Barbu și poezia lui Al. Philippide, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu (ca să nu mai vorbim de explozia lirică a așa-numitului moment 1960: Nichita Stănescu, Marin Sorescu și alții), prin ampla dezvoltare a mijloacelor de comunicare în masă (presa, radioul, televiziunea), pătrunde pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale țării, răspîndindu-se tot mai adînc în masele populare și afirmînd unitatea nedezmînițită a comunității românești.

ISTORIA NE ÎNVATĂ

Istoria a fost dintotdeauna socotită o știință care formează cugetele și sufletele: deslușind cauzele evenimentelor, judecând cu dreaptă cumpănă izbinzi și erori, oferind motivații și modele de comportare. Desigur, fiecare epocă a conceput în funcție de propriile sale caractere acest rol, de la primii istorici, care păstrau memoria faptelor strălucite ale vitejilor, până la opere și vremuri întemeindu-se pe o riguroasă analiză a logicii interne a faptelor.

Azi, istoria este pentru noi o sursă de multiple învățăminte.

Înfățișându-ne lupta eroică de veacuri a poporului nostru pentru păstrarea și apărarea ființei sale proprii, etnice și culturale, pentru dobândirea și păstrarea libertății sociale și naționale, istoria ne învață cum trebuie să ne iubim noi înșine patria și cum să luptăm fără preget pentru înflorirea și prosperitatea ei.

Înfățișându-ne șirul de extraordinare realizări dobândite prin munca harnică

și neostenită a generațiilor succesive de truditori ai acestui pământ, ea ne învață să respectăm, să prețuim munca, să ne străduim, la rindul nostru, să adăugăm partea vremurilor noastre la această acumulare milenară.

Înfățișându-ne cauzele care au guvernat marea mișcare a devenirii istorice, știința aceasta ne formează judecata critică, ne învață să înțelegem mai bine lumea în care trăim și să judecăm mai limpede împrejurările proprii noastre istorii.

Înfățișându-ne marile evenimente și procese ale istoriei universale, istoria ne învață că sintem o parte componentă a acestor procese, că sintem solidari cu toate popoarele lumii în strădania lor spre progres și pace.

Cartea dintii a unei nații, lecție de muncă și vitejie, de respect pentru munca omului și pentru geniul uman, istoria este cu adevărat un dascăl de viață.

Acad. EMIL CONDURACHI

TEZAURE MONETARE DACICE

TEHNICA MONETARĂ LA DACI

Descoperirea unor masive tezaure dacice cu monede din argint dovedește existența pe teritoriul țării noastre a unor puternice uniuni tribale geto-dacice, în perioada cuprinsă între secolele IV—II î.e.n. Tezaurele monetare antice indică marea dezvoltare a relațiilor comerciale ale strămoșilor noștri cu vecinii, și chiar cu orașe și centre comerciale mai depărtate, în special mari state sclavagiste din sud.

În straturile de cultură din secolele II—I î.e.n. de la Popești apar monede de pe coasta tracică a Mării Negre, în special de la Odessos, Mesembria, Maroneia, Amisos etc. Numeroase tezaure în tetradrahme din Thasos au fost găsite la Nuci, comuna Vasilița—Oltenița.

În Muntenia s-au găsit depozite mari de monede romane republicane la Călinești, pe Valea Ciinelui. Dintre cele 101 monede, 92 sînt denari romani republicani. Pe ele se văd clar efigiile, însemnele imprimate, numele magistratilor etc.

În general, monedele descoperite pe teritoriul Daciei antice poartă un singur semn incizat. Semnele sînt simple linii, cercuri sau semicercuri, unghiuri, puncte sau au forma literei S. Aceste semne se numesc contramărci.

În comuna Gurahonț—Arad a fost descoperit un mare tezaur monetar dacic format din 500 de monede din secolul al II-lea î.e.n. Monedele au aparținut unei formațiuni tribale dacice din această parte a țării. Ele sînt confecționate dintr-un aliaj de cupru și argint, reprezentînd perioada emisiunilor monetare dacice timpurii. Tezaurul este încă o dovadă a activității monetărilor dacice din vestul Transilvaniei.

Formațiunile statale daco-getice de pe teritoriul patriei noastre aveau puternice legături economice și dezvoltau un amplu schimb de mărfuri atît în cadrul lor cît și între ele. Acest fapt este dovedit prin existența unor mari centre monetare — patru la număr — în Dacia antică, apărute în primele decenii din secolul I î.e.n.

Cele patru zone monetare daco-getice, de unde au fost recoltate piese de mare interes, sînt: 1) zona de mijloc a Munteniei, între râurile Ialomița și Vedea, mărginită la nord și sud de Dunăre și Carpați; 2) zona sudului Moldovei și a nord-estului Munteniei, limitată de valea inferioară a Siretului și cea a râului Buzău; 3) zona cuprinsă între dreapta Oltului, Dunăre și Carpați, cu circulația cea mai intensă pe Valea Jiului; are o mare extindere în dreapta Dunării și în Transilvania de sud; 4) sudul Transilvaniei de-a lungul văii Mureșului, cu extindere pînă în Banat. Acest ultim centru emitea monede asemănătoare prin concepție și formă, ca tip stilistic și ca tehnică.

Tezaurele monetare dacice dovedesc gradul de civilizație al strămoșilor noștri, nivelul tehnității, al comerțului și alor relații social-economice cu numeroase popoare.

Ioana Vasiliu

1) Monedă de argint geto-dacică de tip Ocnița—Cărbunești (revers). 2) Monedă de argint de tip Thasos, stilizată — sec. I î.e.n. (revers). 3) Monedă de aur geto-dacică de tip Kosson — sec. I î.e.n. 4) Monede de argint geto-dacice de tip Prundu-Jibla — sec. II î.e.n. (avers).

MESAJE PESTE VEACURI

Arhivele păstrează între zidurile lor măturile scrise ale secolelor trecute. Aceste documente constituie punți de legătură cu vremurile apuse. Cercetarea lor oferă satisfacții dintre cele mai rare celui care le studiază.

Cele mai multe sigilii sînt și ele depozitate în arhive. O parte se găsesc totuși în muzee și colecții particulare. O știință anume se ocupă cu descifrarea, datarea, identificarea lor, venind în sprijinul istoriei. Este sigilografia sau sfragistica.

Sigiliul este un obiect de metal sau de ceară în care sînt gravate o monogramă, o emblemă, o efigie etc. El se aplică sau este atîrnat pe un act, avînd ca scop autentificarea lui, asigurarea secretului pe care-l cuprinde ori marcarea titlurilor, a funcțiilor unei personalități. Sigilografia studiază impresiunea sau amprenta (imprenta), adică urma lăsată de tiparul sigilar, numit și matrice sau peceatnic.

Puține tipare au rezistat secolelor și milenii ajungînd pînă la noi. Remarcabile sînt inelele cu matrice din antichitate la care s-au folosit geme și camee gravate.

Dimensiunile ca și forma sigiliilor au oscilat foarte mult din veacul al XIII-lea, cînd s-a generalizat utilizarea lor. Pentru făurirea matricei au fost folosite materiale diverse — aur, argint, bronz, cupru, os, plumb, fildes, pietre prețioase. La toate aceste materiale, după cum arată istoricul Gh. Ionescu, gravarea s-a făcut prin scobire în adîncime, imaginea sigiliului propriu-zis apărînd în relief. (Sigiliile de cauciuc din zilele noastre, care folosesc tușiera, au imaginile și literele în relief.) Impresiunea sau amprenta poate fi lăsată de matrice în metal (bulele de aur, argint sau plumb, proprii Imperiului Bizantin și cancelariei papale, sînt atîrnate de document), în ceară naturală sau colorată (atîrnate sau aplicate pe act), ori cu tuș, cerneală, ori fum. Sigiliile metalice păstrau în general culoarea metalului din care erau alcătuite, în timp ce sigiliile cu ceară naturală au o culoare alburie, întrucît, pentru a i se da o

rezistență mai mare, ceara naturală era amestecată cu praf de cretă și cenușă.

În cimpul unui sigiliu sînt redată diferite imagini: însemnele puterii, un personaj înarmat călare sau pedestru, un cavaler cu scutul în mînă, construcții sau monumente imaginare sau reale. Altele reprezintă embleme sau rebusuri, care cer o interpretare atentă, o muncă pasionantă pentru dezlegarea simbolurilor.

Cu începerea din secolul al XV-lea, imaginile sînt însoțite cel mai adesea de o legendă. Ea cuprinde numele, titlul și calitatea posesorului sau constă în devize, embleme etc. În mod obișnuit legendele sînt scrise pe marginea sigiliului și încep de sus spre dreapta, locul fiind marcat cu un semn — pasăre, floare de crin, rozetă etc. Dacă textul legendei este lung, se continuă în cercuri concentrice, iar dacă sigiliul are revers, pe acesta. Dacă la început nu erau ornamentate, în secolul al XIII-lea legendele sînt cuprinse de linii duble, iar în secolele următoare de linii punctate, perlate și de banderole. Inițial sigiliilor le-a lipsit legenda sau aceasta era foarte scurtă. Mai tîrziu s-a ajuns la prescurtări, inițiale, monograme sau ligaturi de litere, adevărate criptografii și rebusuri.

Pentru a da mai multă greutate sigiliului și autenticității actului, uneori în spatele căușului de ceară se aplică un sigiliu mai mic, numit contrasigiliu. Alteori matricea a fost împărțită în două sau în patru părți aflate în posesia mai multor persoane care trebuiau să se întîlnească pentru a-l recompuze și aplica. Există și acte cu mai multe sigilii (sigiliul mare, al autorității emitente, sigilii mai mici, ale păstrătorului sigiliului, părților contractante sau martorilor). Se întîlnesc și cazuri în care mai multe acte sînt împreunate la capete sau înșirate pe un fir cu capetele înnodate, purtînd un singur sigiliu.

Sigilarea se făcea prin atîrnarea sau alăturarea sigiliului și prin aplicarea lui. Bulele, indiferent din ce metal (aur, argint, plumb), se atîrnau în partea de jos a docu-

Cea mai veche stemă a Țării Românești ni s-a păstrat în sigiliul lui Mircea cel Bătrîn (1386—1418), atârnat de pergamentul în care este cuprins tratatul de alianță cu Polonia (1390). În cimpul sigiliului, într-un scut se află o acvilă, așezată spre dreapta, dar cu capul întors spre stînga, cu aripile strînse și însoțită la stînga de un soare și o lună. Aceeași imagine o întîlnim și pe monedele lui Vlaicu Vodă (1364 — cca 1377), îndreptăţind părerea că originile ei trebuie căutate la începuturile domniei basarabilor (fig.1).

Sigiliul tradițional al Moldovei suferă mici modificări în vremea lui Alexandru cel Bun (1400—1432): coar-nele bourului devin mai mari, cu virfurile curbate înăuntru aproape unindu-se și cuprinzînd între ele steaua cu cinci raze. Soarele este figurat printr-o roză cu cinci petale. Sigiliul rămîne neschimbat în secolele al XV-lea și al XVI-lea (fig. 2).

Unirea, visul dintotdeauna al românilor, realizat în 1600 de Mihai Vodă (1593—1601), eveniment memorabil al istoriei noastre, se va reflecta și în sigiliu. Acesta avea să consfințească unirea înfăptuită de marele voievod pe toate actele emise în perioada mai-septembrie 1600. Sigiliul reunește în cimpul său două persoane încoronate plantînd un pom ale cărui rădăcini se văd. Trunchiul copacului este susținut de doi lei. Pe virful pomului se sprijină un scut mic, ascuțit,

cu însemnele Moldovei. Deasupra se află o eșarfă, care cuprinde o parte a legendei, urmînd spre exterior acvila Țării Românești însoțită de soare și lună (fig.3).

mentului. Se făceau două perforări în suportul de scris (hîrtie, pergament) prin care se treceau capetele șnurului de mătase, lînă, cîneapă, ață colorată. Șnurul se împletea sub act, iar capetele se fixau în bulă. Alteori se utilizau curelușe de piele, șireturi sau șnururi. Pe o astfel de fișie posesorul sigiliului își scria numele.

Dacă privirile voastre iscoditoare descoperă prin vreun pod, uitat de vreme, un act cu sigiliu sau o matrice, nu pregețați să predați Arhivelor statului acest martor al istoriei. S-ar putea să reprezinte o comoară inestimabilă din punct de vedere sigilografic și istoric.

Teodor Axioti

O româncă în Nordul îndepărtat

În primii ani ai secolului nostru, Roald Amundsen, pe vasul „Gjøa”, întreprindea expediția sa consacrată descoperirii așa-zisului pasaj de nord-vest, locul pe unde se putea trece din Oceanul Înghețat de Nord în Pacific, expediție încununată de succes în aprilie 1905.

Presă din patru colțuri ale lumii oglindea această palpitantă aventură, ce constituia subiectul multor articole și reportaje. Mirajul acelor întinse spații de apă, zăpadă și gheață înfierbînta imaginația multora.

În această perioadă de început al veacului al XX-lea, de pe meleagurile românești, pornește spre ținuturile nordului, ce o atrăgeau ca un magnet, o scriitoare și militantă energică pentru drepturile femeilor - Smaranda Gheorghiu (1857-1944).

În Norvegia, la extremitatea de miazănoapte a insulei Magerøy (Finmark), se găsește cel mai septentrional punct al continentului european, situat la 71° 11' 40" latitudine nordică și 23° 40' longitudine estică. Spre acest promontoriu înfipt departe în apele arctice se îndrepta, acum mai bine de opt decenii, numita româncă. A ajuns în Norvegia și, prin Kiruna, bogata exploatare de fier, la Narvik, punctul terminus al căii ferate. De aici urma călătoria pe mare, cu vaporul, spre nordul mult visat. Și drept răsplată aurora boreală.

„Așteptam să se facă noapte, însă cu cît înaintam spre nord, peisajele se luminau feeric, drumul nostru era încîntător. Zăpada poleită de raze se arăta trandafirie; pe fiordul de turcoază zburau mii de păsări larux*, (...) razele care apuneau se împleteau cu zorii care răsăreau, ceața fugea de pe ape repede, norii goiți de vînturi se spargeau de creștetul munților, printre ei se vedeau albastre vîrfuri dantele, scripuri roșietice, scînteieri azurii, în sfîrșit un cap fantastic de zînă, peste care curcubeul se așternea maiestuos, ca o diademă cerească”. Și aceste fenomene magnifice îi însoțiră pe călători pînă la Capul Nord, despre care româncă de la Dunăre scria mai departe:

„Capul Nord seamănă cu un zid de apărare, cu o citadelă a pămîntului

împotriva oceanului, cu o redută stîncoasă ciuruită de obuze. (...) Vîrful muntelui deasupra este drept, larg ca o terasă și acoperit cu mușchi. Alergăm pe deal fugind voioși, precum copiii, să vedem soarele de miază-noapte. Ce măreție!... La dreapta, Nordkyn**, la stînga un șir de munți stîncoși, învăluți în vapori de apă, în fața noastră Marea Înghețată, marea fără țarmuri, fără sfîrșit. Polul Nord... Nemărginirea!...”

După clipele de extaz pricinuite de măreția naturii ce-i emoționează și-i subjugă pe privitori, care se simt mici și neînsemnați, începe drumul de întoarcere pe coasta apuseană a Norvegiei, cu fiordurile stîncoase și insulele așijderea, însoțiți de o aceeași lumină azurie și feerică, de aceleași valuri albastre electrice, galbene și smăldii, de aceleași zăpezi trandafirii, iar lumina stelei polare îi călăuzește mereu.

Vaporul, coborînd, trece pe la Hammerfest, pe lîngă capul Fuglenas, unde un obelisc înalt de granit, purtînd un glob pămîntesc de bronz, este ridicat în amintirea celor ce au contribuit la calcularea arcului meridianului de 25° 20', începînd din regiunea Dunării și pînă în Scandinavia.

Tromsø, Lyngenfjord, Trollfjord, Løppen, Kabelvarag, imensul ghețar de la Svartisen, arhipelagul Lofoten, Bodø, Namsos, Trondheim sînt orașe sau locuri care încîntă și urechea prin sonoritatea aspră a numirilor, și ochii prin frumusețea lor tot aspră, dar de o asprime pură și plină de un farmec special.

Drumul continuă apoi cu trenul, pe la celebra cascadă Løfossen, unde călătoria noastră vede în priveliștea pădurilor de brazi asemănarea cu minunatele meleaguri moldovene de la Neamț.

Impresiile culese, dintre care unele surprinse și immortalizate pe peliculă fotografică, le-a împărțit auditorilor din țară, întîi la București, în 1905, la Ateneul Român, apoi la Iași, Constanța și în alte orașe.

Dalia-Lucia Aramă

* Gen de pescăruși.

** Cap în Norvegia, la extremitatea peninsulei cu același nume.

STELE

din constelația

NADIEI

Se împlinesc doi ani de când m-am împrietenit cu Lavinia Agache și cu Ecaterina Szabo sau, ca să nu se supere Kati, cu ea și cu Lavinia! Eram la Moscova, la Jocurile Olimpice; eu - reporter grăbit, ele - spectatoare, venite cu echipa de gimnastică a României pentru a vedea marele concurs. Ori de câte ori o oprea cineva pe Nadia pentru a-i solicita un autograf, rămîneau cu modestie un pas înapoi, zîmbind cu sfială. Dacă toată lumea o privea pe steaua gimnasticii românești cu admirație și mare interes, privirile se transformau în surîs când ochii alunecau spre cele două fetițe.

Îmi amintesc de tensiunea concursului olimpic, de aplauzele tribunelor, de medalii, dar, dincolo de toate, îmi amintesc cu plăcere de Lavinia și Kati, abia zărindu-se din scaunele înalte ale sălii, aplaudind frenetic, strigînd din răsuputeri pentru a-și încuraja coechipierele, privind cu încordare fiecare exercițiu și admirînd cu patimă medaliiile strălucitoare primite

de fetele noastre. Kati și Lavinia, două fetițe semănînd între ele ca două picături de apă: la chip și la suflăt, la înălțime și la vîrstă, la dragoste de gimnastică și la talent, ca două surori gemene!...

De-a dreptul uimitor: Lavinia și Kati au început gimnastica la Liceul din Onești, sub bagheta acelorași antrenori (Maria Florescu Cosma și Mihai Agoston). Împreună au fost la primul concurs, împreună au urcat din categorii în categorii, împreună au devenit, la 13 ani, maestre și tot împreună au bătut la porțile echipei naționale.

De-ar fi să le privim palmaresurile, Kati e cea dintîi, în vitrina ei cu trofee strălucind medaliiile care consfințesc cele două titluri de campioană europeană absolută la junioare. S-a întîmplat însă ca Lavinia să nu meargă la „europene” și, poate tocmai de aceea, Kati spune mereu că, din cele două titluri, unul e al ei și unul al... Laviniei! Apoi simetria se reia, pornind de la concursuri internaționale organizate din Balcani și pînă la S.U.A., ca să nu mai vorbim de tradiționalele Campionate internaționale ale României, unde și Lavinia, și Kati au reușit să obțină victoria absolută.

Dacă le privim și mai de aproape, vom vedea că, dacă Ecaterina Szabo e o ambițioasă, tenacitatea și dîrzenia ei atîngînd aceleași cote impresionante ca la Nadia, Lavinia Agache se află pe același plan, avînd exact aceleași calități de voință. Dacă Lavinia e o gimnastă dinamică, același lucru se poate spune și despre Ecaterina. Lavinia și Kati ne reamintesc de Nadia și Teodora anilor '70, cînd nimeni nu avea curajul să pronosticheze cine va fi marea campioană, dar toată lumea era de acord că nu va putea fi decît una dintre ele!

Lavinia și Kati, Kati și Lavinia sînt ca două bărci prinse într-o cursă lungă, mergînd, cum se spune, „vîrf la vîrf”, din cînd în cînd numai vîrfurile uneia împungînd apa cu puțin înaintea celeilalte.

Dacă vreți să le cunoașteți, le veți găsi la Deva; acolo învață, acolo își desfășoară activitatea pionierască, acolo își pregătesc succesele de mîine în gimnastică. Tot timpul sînt împreună: la școală, în sala de antrenament, în ceasurile libere, în cameră, în vacanță. Nu știm care dintre ele va fi marea campioană a lumii, dar - cu certitudine - va fi una dintre ele! Lavinia sau Kati, Kati sau Lavinia! Stele din constelația Nadiei!

Horia Alexandrescu

Cîte ramuri de sport se practică în lume? Răspunsul, simplu la prima vedere, apare deosebit de dificil, pentru că alături de sporturile... clasice, ca rugbiul, fotbalul — ca să nu le mai amintim pe cele antice, precum atletismul, luptele, boxul, şahul etc., etc. —, apar necontenit noi ramuri de sport, care aproape că le... dublează pe cele existente!

Spre convingere, iată cîteva dintre aceste

SPORTURI

despre care
ați auzit
mai puțin...

1. **Ciclismul artistic** este unul dintre sporturile care se bucură de o tot mai largă popularitate în multe țări europene. Nu de mult a avut loc chiar și o întrecere la nivel mondial, desfășurată în Olanda, în care s-a evidențiat, printre altele, dublul Ruth și Utte Jiskra din R.F.G. Întrecerea cuprinde exerciții de gimnastică ritmică, pe care concurențele le execută într-un mod cu totul original, și anume stînd cu picioarele pe ghidon sau pe șa...

2. De la simple demonstrații, **karatele** au ajuns o ramură de sport. În Uniunea Sovietică, de pildă, cunoscutul specialist Alexei Sturmin a pus bazele unui club. Ulterior karatele, ca sport de sine stătător, au cucerit interesul multor tineri sovietici. S-a ajuns și la organizarea de campionate unionale, aflate anul acesta la a doua ediție, pe zece categorii de greutate.

De ce a „prins” acest sport? „Popularitatea sa — explică antrenorul Alexei Sturmin — se datorează faptului că este foarte spectaculos. În același timp accidentele sînt rare, loviturile fiind doar simulate, la fel ca și paradele. Karatele, variantă a judo-ului, tind, așadar, să-l concureze!

3. În era zborurilor cosmice, modestul zmeu al copilăriei pare a fi dat uitării. Și totuși nu este așa!

Copiii din întreaga lume caută să-l mențină în actualitate. Au loc pînă și campionate pe școli, cum se întîmplă în Anglia, Franța și Spania. De curînd un englez, pe nume Peter Powell, a lansat un sport neobișnuit — **zborul zmelelor în... formație!**

Un lucru simplu, la îndemîna oricui? Ușor de spus! „Încercați să ridicați și, mai ales, să mențineți în aer o formație de trei, patru zmele și după aceea vom mai sta de vorbă!” afirmă cu umor inovatorul. Dar amatori, firește, s-au găsit. Și nu puțini...

4. **Săritura în lungime cu... motocicletă!**

Acesta este sportul brevetat de Jürgen Baumgarten din R.F.G., care deține și recordul mondial, cu o performanță de 64,80 m!

După exemplul lui Jürgen și alți temerari motocicliști se străduiesc să realizeze recorduri, să-l corecteze pe cel al inițiatorului acestui sport. În același timp Jürgen este pe cale de a mai întreprinde o performanță de excepție: o săritură (tot cu motocicletă, bineînțeles) peste Marea Canion din Munții Stîncoși (S.U.A.).

5. Cavalcada cailor-putere cunoaște în ultima vreme o concurență din partea **ra-liurilor cu combustibili noi**. La un asemenea raliu, de pildă, un „Volkswagen” a folosit biogaz, un „Jeep” s-a alimentat cu alcool provenit din semințe de floarea-soarelui, un „SAAB” a avut în rezervor alcool din anghinare, iar un „BMW” tot alcool, dar din... prune! Adică țuică!!!

Agenția care ne-a furnizat știrea n-a făcut și precizarea dacă „BMW”-ul cu pricina, în timpul cursei, n-a fost cuprins de amețeață...

6. Declanșat timid, cu cîțiva ani în urmă, sportul **ringo**, datorat unui inginer economist din Polonia, pe nume Włodzimierz Strzyewsky, s-a răspîndit în întreaga lume. El se practică în Europa, în cele mai multe țări din America de Nord și de Sud. Jucătorii folosesc un cerculeț de cauciuc cu diametrul de 17 cm și un teren cu dimensiunile de 12 x 6 m, la mijlocul căruia, la înălțimea de 2,16 m, se întinde o plasă. Echipele, care n-au un număr fix de jucători, trebuie să facă în așa fel încît să asigure circulația permanentă a cerculețului de cauciuc de o parte și de cealaltă a plasei.

„Este o disciplină nu numai antrenantă — subliniază dr. docent Zenon Wazny, de la Academia de cultură fizică din Varșovia, care și-a dat avizul la brevetarea noului sport —, ci și utilă pentru dezvoltarea îndemînării, a mobilității și în general pentru armonia fizică, deoarece presupune angajarea tuturor grupelor de mușchi.”

7. O nouă probă atletică: **ștafeta de 1 000 x 400 m!**... Ideea, care aparține lui Harald Schmidt, fost campion european de 400 m garduri, a prilejuit un experiment foarte reușit, cu peste 1 500 de concurenți de toate vîrstele — copii, femei și chiar vîrstnici — care s-au întrecut timp de 24 de ore. La startul probei s-a aflat și inițiatorul ei...

8. Și o curiozitate din țara noastră: **culturismul** a ieșit din sfera strictă a locuinței sau sălii în care ne „construim” o ținută superatletică, devenind un sport competitiv. La prima ediție a campionatelor de culturism, organizate anul trecut, frunțași au fost elevii Liceului „Spiru Haret” la juniori și reprezentanții clubului sportiv „Rapid” la seniori.

De notat un fapt: clubul „Rapid”, sub îndrumarea conf. univ. Dumitru Hîtru, de la Institutul de educație fizică și sport din București, pregătește de mai bine de două decenii generații întregi de amatori de culturism. Acum, iată, această disciplină a mai făcut un pas, ieșind în lume!...

Rememorări 1983

IANUARIE

1878 — **Spiru Haret.** Începem rubrica noastră prin relatarea unui fapt din activitatea lui Spiru Haret (1851—1912), pedagogul căruia școala românească îi datorează mult din progresele sale de la sfârșitul

secolului trecut. La **18 ianuarie 1878** — deci acum 105 ani —, Spiru Haret devenea primul român doctor în matematici, titlu obținut la Sorbona, cu teza „Asupra invariabilității axelor mari ale orbitelor planetare”, care avea să reprezinte o contribuție de valoare mondială la studierea problemelor de mecanică cerească. În calitate de ministru al instrucțiunii, Spiru Haret va realiza, în anii 1898—1899, extinderea rețelei școlilor de la sate, reforma învățământului secundar și superior, ca și a învățământului profesional.

1848 — **Ioan Slavici.** O sută și treizeci și cinci de ani de la nașterea — în ziua de **18 ianuarie 1848** — a scriitorului Ioan Slavici. Împreună cu Mihai Eminescu, el a înființat societatea „România Jună” a studenților români de la Viena (1868),

iar în asociere cu George Coșbuc și cu I.L. Caragiale a scos, la București, revista „Vatra” (1864—1896). Primul său volum: „Novele din popor” (1881). Alte scrieri: „Moara cu noroc”, „Mara”, „Luca”, „Manea”, „Cel din urmă armaș”, „Închisorile mele”. Ioan Slavici a murit la 17 august 1925.

1933 — **Accademia di Romania.** În ianuarie 1922 s-a hotărât înființarea școlilor superioare românești de la Paris și Roma. Inițiativa îi aparținea lui Nicolae Iorga și avea ca scop „stabilirea legăturii dintre știința românească și cea occidentală, precum și formarea, într-un mediu de înaltă intelectualitate și riguroasă disciplină, a celor mai buni dintre studenții noilor generații”. Cursurile acestor școli au început în vară. Acum 50 de ani — la **10 ianuarie 1933** — a fost inaugurat localul propriu al școlii de la Roma, care purta titlul Accademia di Romania. Primul director al școlii de la Paris a fost Nicolae Iorga, iar al celei de la Roma, Vasile Pârvan.

FEBRUARIE

1898 — „Poema română” la Paris. „Un copil minune” — cum va fi numit încă de la terminarea studiilor —, românul George Enescu reușește să se impună în viața muzicală a ca-

pitalei franceze, prezentînd, în cadrul concertelor Collone, mai întîi „Poema română”, la **6 februarie 1898**, apoi Sonata pentru vioară și pian. Revista „L'Illustration” va scrie despre tînărul muzician: „George Enescu nu este numai un virtuos al viorii, ci și un compozitor de mare talent; ne-a dovedit-o cu reușita sa «Poemă română»”. Așadar, acum 85 de ani George Enescu își începea drumul său de glorie în lumea muzicală.

1883 — **I.C. Vissarion.** Se împlinesc o sută de ani de la nașterea, la **6 februarie 1883**, a novelistului și romancierului I.C. Vissarion, „scriitor țaran, preocupat de problemele civilizației moderne și de realismul întâmplărilor vieții” — cum ni-l prezintă dicționarele literare. Cele mai reușite nuvele ale sale: „Privighetoarea neagră” și „Vrăjitoarea”; cele mai bune romane: „Nevestele lui Moș Dorohan”, „Florica”. Alte scrieri: basmul științifico-fantastic „Ber Căciulă” și însemnările din timpul primului război mondial: „Sub călcîiu”. I.C. Vissarion a murit la 5 noiembrie 1951.

1888 — **Ateneul Român.** La **14 februarie 1888** avea loc inaugurarea palatului Ateneului Român din București. Împunătoare clădire a fost realizată prin strădania citorva oameni de ispravă, în frunte cu C.

Esarcu. Fondurile necesare au fost strânse din donații publice, lansate în toată țara. La inaugurare ziarele scriau: „Duminică 14/24 februarie 1888, Societatea Ateneul Român a avut putința de a invita onor publicul într-una din sălile noului său palat ce se află încă în lucru [...]”. Scriitorul Alexandru Odobescu, în conferința sa, a arătat rostul clădirii: „Acest locaș, cel dintîi de la noi, are drept menire a răspîndi, prin cuprinsul întregii români, toate cugetările, toate faptele și toate plăsmuirile cu folos»”.

1933 — Grivița C.F.R. Se împlinesc, la mijlocul lunii februarie, cincizeci de ani de la evenimentele petrecute la Atelierele C.F.R. Grivița din București, evenimente care atingeau un punct culminant al luptelor muncitorilor cefești, duse vreme de mai mult de un an, în scopul satisfacerii legitîmelor lor doleanțe. „Deși reprimare sîngeros — notează istoricii noștri —, eroicele lupte ale muncitorilor cefești, ca și ale petroliștilor din România, au constituit un moment de o deosebită importanță în istoria mișcării muncitorești, au dat o puternică lovitură claselor exploatoare, au frînat ofensiva capitalului împotriva drepturilor economice și politice ale oamenilor muncii și au avut o profundă înfrîurire asupra vieții politice și sociale din România”. Luptele muncitorești din 1933 au avut un pronunțat caracter antifascist, înscriindu-se printre primele și cele mai energice riposte date hitlerismului în ascensiune.

1883 — Pictorul Dărăscu. Centenarul pictorului Nicolae Dărăscu, născut la **18 februarie 1883**. Artistul și-a făcut studiile la Școala de arte frumoase din București, apoi la Academia Julian din Paris. A realizat un mare număr de peisaje, gen în care s-a dovedit un adevărat maestru: peisaje venețiene, marine, din Delta, din Muscel și din alte regiuni ale țării. A fost profesor la București, la școala în care învățase minuirea penei. În 1946 i s-a decernat Premiul național pentru pictură. A murit la 4 august 1959.

MARTIE

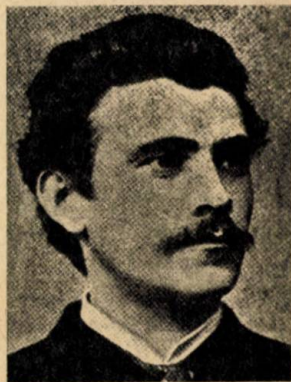

1883 — Karl Marx. O sută de ani de la moartea lui Karl Marx, întemeietorul comunismului științific, organizator și conducător al proletariatului internațional, născut la 5 mai 1818, în orașul Trier din Germania. A studiat istoria și filozofia la Bonn și Berlin. În 1842 a înființat, la Köln, „Gazeta renană”, iar în 1843, la Paris, „Analele germano-franceze”. Tot în 1843 leagă prietenie cu Engels. Împreună cu el pune bazele concepției materialiste despre istorie. În 1847, Marx și Engels elaborează programul Ligii comunistilor, rămas cunoscut în istorie sub denumirea de „Manifestul Partidului Comunist” (apărut în februarie 1848 — deci acum 135 de ani). În 1849, după mai multe expulzări din țara sa pentru convingerile sale politice, Marx se stabilește

definitiv la Londra, unde va activa pînă la moarte. Prin stăruințele sale și ale lui Engels, la 28 septembrie 1864 a fost întemeiată Internaționala I. Opera principală a lui Karl Marx, „Capitalul”, a apărut în 1867.

1923 — Dimitrie Onciul. Șaizeci de ani se împlinesc de la moartea — la **20 martie 1923** — a lui Dimitrie Onciul, unul dintre marii noștri istorici și pedagogi, născut la 26 octombrie 1856. A predat istoria veche românească la Universitatea din București și a publicat peste 150 de lucrări de istorie, printre care: „Radu Negru și originea Principatului Țării Românești” (1890), „Românii în Dacia Traiană” (1902), „Ideea latinității și a unității naționale” (1919). Dimitrie Onciul a fost și director al Arhivelor Statului (1900—1923), iar Academia Română l-a ales ca membru activ în 1905.

1883 — Dimitrie Leonida. La **23 martie 1883**, acum o sută de ani, s-a născut inginerul Dimitrie Leonida, fost profesor la Școala Politehnică din Timișoara, apoi la Politehnica bucureșteană. Între alte preocupări de specialitate, Dimitrie Leonida a proiectat și a condus lucrările de construire a centralei termoelectrice Grozăvești din București. A organizat Muzeul Tehnic din Capitală, pe care l-a condus pînă la înceta-

rea sa din viață (1965). A militat consecvent pentru valorificarea energetică a potențialului apelor noastre. A fost distins cu Premiul de Stat.

1818 — Școala superioară în limba română. Acum 165 de

ani — la 24 martie 1818 — Ioan Caragea-Vodă semna un hrisov prin care se hotăra ca, la Școala de la Sf. Sava din București, limba de predare să fie româna. Iată deci data de înființare a primei școli superioare de la noi. Gheorghe Lazăr, care

a stăruit și a realizat acest început, spunea în manifestul publicat înainte de începerea cursurilor (august 1818): „Deci, dară iubiți de toată cinstea vrednică tinerime! iată o epohă nouă, o întâmplare strălucitoare, un dulce glas părintesc, după care mult oftară inimile dumneavoastră, vă cheamă, vă strigă părintește, veniți la izvorul tămăduirii! la muzeul înfloririi! să putem aduce sporul și folosul cel mai răspunzătoriu”. La Școala de la Sf. Sava a învățat, între alții, și I. Heliade-Rădulescu, devenit mai târziu conducătorul ei.

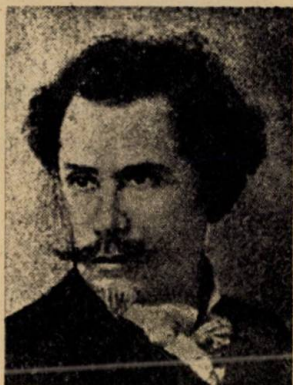
APRILIE

1893 — Înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România. Congresul de înființare s-a desfășurat la București, în sala Sotir, din Piața Amzei, cu participarea a 54 de delegați ai tuturor cluburilor muncitorești din țară. Ședința de deschidere a avut loc la 1 aprilie, iar la 4 aprilie s-au votat statutele și programul pe care îl avea de urmat în viitorul apropiat cel dintâi partid politic al clasei noastre muncitoare. La încheierea dezbaterilor a fost ales consiliul general de conducere, format din: Ioan Nădejde, Constantin Mille, Al. Radovici, V.G. Morțun și Al. Ionescu.

„Înființarea Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România — se arată în Programul Partidului Comunist Român, adoptat în 1974 — a ridicat pe o treaptă superioară lupta clasei muncitoare, a sporit rolul ei în întreaga dezvoltare social-economică a țării, contribuind la triumful deplin al concepției materialist-dialectice și istorice în mișcarea muncitorească, prin crearea partidului comunist, forța politică consecvent revoluționară a poporului român.”

1858 — Delavrancea. Se împlinesc 125 de ani de la nașterea — la 11 aprilie 1858 — a lui Barbu Ștefănescu-Delavrancea, scriitor și orator de frunte, dramaturg, om politic, avocat, publicist. A debutat în 1878, cu volumul de versuri „Poiana Lungă”. În anii

1882—1884 a studiat dreptul la Paris. În 1894 a fost ales deputat la Ploiești. Între anii 1899—1901 a fost primar al Capitalei. Renumele de mare dramaturg și-l capătă cu cele trei piese istorice: „Apus de soare”, „Viforul” și „Luceafărul”, jucate în premieră la Teatrul Național din București în 1909 și 1910. Ca autor de nuvele s-a remarcat prin volumele: „Sultănica”, „Trubadurul”, „Între vis și viață”, „Hagi Tudose” și „Paraziții”. La 19 mai 1912 a fost ales membru al Academiei Române. A murit la 29 aprilie 1918.

1908 — Observatorul astronomic. La 16 aprilie 1893, astronomul român Nicolae Coculescu participă la programul unei misiuni științifice franceze, în Senegal, unde lucrează cu un aparat fotografic pentru studierea eclipsei totale de Soare (imaginea îl surprinde la fața locului). După 15 ani — în aprilie 1908 — același savant, acum cunoscut pe plan mondial, stăruie și izbutește să înfiin-

teze întîiul observator astronomic din țara noastră, la București.

MAI

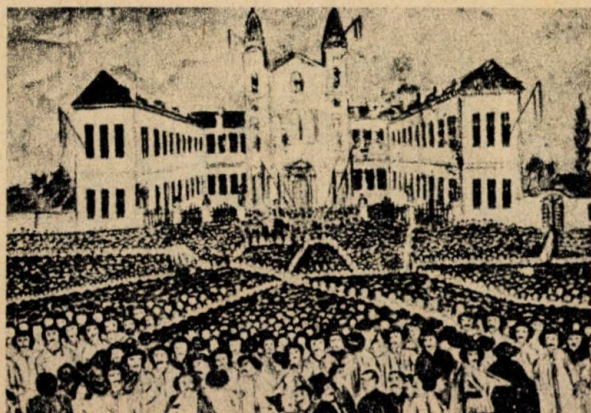

1933 — Jean Bart. Sint cincizeci de ani de la moartea scriitorului Jean Bart — **12 mai 1933.** Prozator valoros, a debutat în presa socialistă de la sfîrșitul secolului trecut. Din cariera sa de marinar (a ajuns pînă la gradul de comandor), a consemnat, cu deosebit talent, momente semnificative ale vieții navigatorilor, întregind cîteva volume care s-au bucurat de mare succes: „Jurnal de bord” (1901), „În Deltă” (1925), „Peste ocean” (1926), „Schite marine” (1928), „Pe drumuri de apă” și romanul satiric „Europolis”. Pentru opera sa literară, Jean Bart a primit trei premii din partea Academiei Române (1903, 1919 și 1923). S-a născut la 28 noiembrie 1874, nu-

mele său de stare civilă fiind Eugeniu P. Botez.

1873 — Alexandru Ioan Cuza. Acum o sută și zece ani — la **15 mai 1873** — a încetat din viață, la Heidelberg, în Germania, unde se exilase, primul

domnitor al Principatelor Unite: Alexandru Ioan Cuza. Născut la Bîrlad, la 20 martie 1820; a făcut parte din rîndurile armatei moldovene, ajungînd, în 1858, la gradul de colonel. În ianuarie 1859 a fost ales domnitor al Moldovei și al Țării Românești, înfăptuindu-se astfel unirea celor două țări. După șase ani de domnie, ca urmare a mișcărilor politice ale claselor retrograde, a fost nevoit să abdice. Lasă însă în urma sa un stat temeinic organizat, recunoscut de toate marile puteri. Nicolae Iorga va scrie despre domnitor: „Cuza a fost un înțelegător al celor mai înaintate idealuri, în stare să ție, pentru apărarea lor, pieptul înaintea dușmanilor; un vrednic campion al țării [...]”.

A fost un frate bun cu cei mai uniți din neamul său”.

În imagine: ceremonia înmormîntării lui Cuza, la Ruginoasa.

1848 — Adunarea de la Blaj. Acum 135 de ani, la Blaj — la **3/15 mai 1848** — se adună peste patruzeci de mii de români pentru a protesta împotriva hotărîrii parlamentului imperial de la Viena privind „nedreapta unire a Transilvaniei cu Ungaria”. Adunarea formulează o proclamație în care se cere: „Neatîrnarea politică a românilor și reprezentarea lor numerică în parlament și în slujbele publice; Deplină libertate a gîndului — rostit, scris și tipărit; Înființarea armatei românești; Suspendarea decretului unirii Transilvaniei cu Ungaria pînă după proclamarea poporului român ca națiune”. Toți cei adunați acolo, pe Cîmpia Libertății, jură, într-un glas: „Ca român, voi susține totdeauna națiunea română și o voi apăra cu toate puterile, voi ține și voi apăra legea și limba noastră românească”. Printre cei prezenți, care fac acest jurămint, se află Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza, Ion Heliade-Rădulescu, frații Golești și alții.

1883 — Ciprian Porumbescu. O sută de ani de la stingera din viață a compozitorului Ciprian Porumbescu. Studiile muzicale și le-a făcut la Viena, unde a frecventat și Facultatea de filozofie. Și-a început cariera muzicală ca dirijor al corurilor „Arboroasa” din Cernăuți, „România Jună” din Viena și „Reuniunea română” din Brașov (1875—1882). A fost profesor de muzică la școlile române din Brașov, în anii 1881—1882. În 1882 și-a reprezentat în același oraș opereta „Crai Nou”, pe un libret de Vasile Alecsandri. A scris peste o sută de partituri de muzică de cameră, corală, vocală și instrumentală. „O seară la stîină”, „Bătrîneasca”, „Peneș Curcanul”, „Balada pentru vioară și pian”, „Patria Română”, „Lăsați-mă să cînt” se află în fruntea listei acestor compoziții. Ciprian Porumbescu s-a născut la 2/14 octombrie 1853. Muzica Imnului nostru de stat este semnată de acest prețuit compozitor.

IUNIE

1848 — Proclamația de la Islaz. Revoluționarii români, adunați la Islaz, dau citire, la 9 iunie 1848, Proclamației care este ascultată de câteva mii de țărani. Actul acesta, rămas în istorie sub numele de „Proclamația de la Islaz” cuprinde 21 de puncte formulate de capii Revoluției de la 1848. Dintre acestea reamintim: „Independență administrativă și legislativă; Egalitatea drepturilor politice; Adunare generală compusă din reprezentanți ai tuturor stărilor societății; Instrucție egală și întreagă pentru tot poporul; Gvardie națională”. După această Proclamație și după formarea guvernului provizoriu, domnitorul Bibescu a fost nevoit să semneze, la 11 iunie 1848, noua constituție a țării.

1933 — Comitetul Național Antifascist din România. Acum cincizeci de ani — în iunie 1933 — a fost creată, din inițiativa Partidului Comunist Român, organizația de masă Comitetul Național Antifascist. Această organizație a cuprins reprezentanți ai celor mai diverse categorii sociale, personalități ale vieții politice, științifice și culturale.

Reprezentantul în comitet al tineretului din Capitală a fost tovarășul Nicolae Ceaușescu.

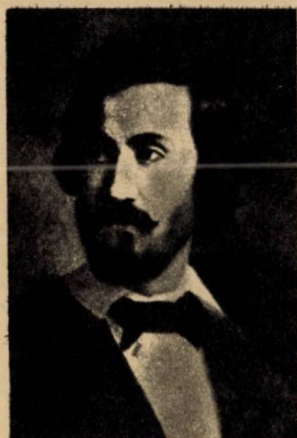
1943 — Frontul Patriotic Antihitlerist. Cu patruzeci de ani în urmă — în iunie 1943 — se constituie Frontul Patriotic Antihitlerist, reunind Partidul Comunist Român, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților, Madosz-ul, Partidul Socialist-Tărănesc, precum și unele organizații locale ale Partidului Social-Democrat.

11 iunie 1948 — Naționalizarea. Se împlinesc 35 de ani de la naționalizarea de către statul socialist a principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări și transport din țara noastră, act care pune bazele sectorului socialist al economiei naționale.

1848 — Premiera picturii lui Tattarescu. Un eveniment artistic de acum 135 de ani —

încununarea picturii Gheorghe Tattarescu, la Roma, cu cel dinții premiu de artă obținut peste hotare de un român. Un înalt for artistic din capitala Italiei — Congregazione artistica dei virtuosi al Panteon —, care organizase un concurs de pictură, sculptură și arhitectură, îi acordă lui Tattarescu Premiul I pentru un tablou al său. Artistul își prezentase lucrarea sub motto-ul: „Nimic pentru glorie, totul pentru arta mea”. Pictorul Gheorghe Tattarescu s-a născut la 21 octombrie 1820 și a murit la 24 octombrie 1894.

1913 — Șt.O. Iosif. Sint șaptezeci de ani de la moartea poetului Șt.O. Iosif — 22 iunie 1913. Debutul în publicistica literară și l-a făcut cu o poezie publicată în „Revista școalei”, în mai 1892. Primul său volum, „Apostolul”, a apărut în 1896. Alte opere publicate în volume:

„Patriarhale” (1901), „Poezii” (1902), „A fost odată” (1903), „Din zile mari” (1905), „Zorile” (dramă istorică, 1907), „Cin-tece” (1912). Pentru opera sa lirică din primii ani, Academia Română i-a acordat poetului, în 1905, Premiul de poezie. Șt.O. Iosif s-a născut la 23 octombrie 1875.

1848 — Primele medalii școlare. Ministerul Instrucțiunii a instituit, acum 135 de ani, primele medalii școlare, cu scopul de a fi acordate, prin concurs, celor mai merituoși elevi ai liceelor și gimnaziilor din țară.

IULIE

1908 — Universitatea de la Văleni. Trei sferturi de veac de la înființarea Universității de la Văleni — 1 iulie 1908. Această instituție populară de cultură a fost creată din inițiativa și prin strădaniile profesorului Nicolae Iorga. La cursurile ținute, an de an, în vacanțele de vară, au venit să participe tot mai mulți intelectuali, uneori numărul lor trecind de patru sute. Printre conferențiarii perindăți la catedrele școlii s-au aflat: Vasile Pârvan, dr. Ion Cantacuzino, A.D. Xenopol, C. Mășil, N. Cartoian, Nerva Hodoș, Ion Livescu, G. Murgoci, dr. M. Manicată, P.P. Panaitescu, Octav Onicescu, D. Pompei, Dimitrie Gusti. Temele conferințelor: istoria românilor, istoria literaturii române, geografia României, economia națională, medicina, agricultura, dreptul, sociologia, biologia, filozofia. Din 1912 Universitatea populară de la Văleni și-a avut clădirea sa proprie.

1808 — Simion Bărnuțiu. La 21 iulie 1808 s-a născut Simion Bărnuțiu, fruntaș al Revoluției de la 1848 din Transilvania. În 1855, Bărnuțiu s-a stabilit la Iași, unde a fost profe-

sor de drept public și de filozofie, la universitate. Înflăcăratul patriot a sprijinit alegerea și domnia lui Cuza, precum și toate reformele instituite de acesta. Simion Bărnuțiu a publicat mai multe volume de filozofie și drept. A murit la 16 mai 1864.

1858 — Mărcile „Cap de bour”. Primele mărci poștale românești au apărut acum 125 de ani — în **ieulie 1858** —, fiind puse în circulație în Moldova. Au rămas cunoscute sub denumirea de „Cap de bour” datorită desenului imprimat pe ele. Întia emisiune avea valorile: 27, 54, 81 și 106 parale. Pe toate era imprimat un desen de formă ovală cu un cap de bour, o goarnă, valoarea respectivă și inscripția „Porto scrisori”. În noiembrie 1858 s-a tras o nouă emisiune de mărci „Cap de bour”, care se deosebea de prima prin desen, cadrul înconjurător fiind acum dreptunghiular, iar noile valori de 6,40 și 80 de parale. România s-a aflat printre primele țări din lume care au folosit mărcile poștale.

AUGUST

1883 — Mihai Ciucă. O sută de ani de la nașterea savantului dr. Mihai Ciucă — **18 august 1883**. A colaborat, pe plan mondial, la lupta împotriva malariei, conducând echipe de eradicare în diferite țări, între care și în India. Pentru meritele sale științifice, la 25 mai 1936 a fost primit în Academia Română, iar la 22 martie 1946 ales membru al prestigioasei Royal Society din Londra, devenind astfel primul savant român onorat cu acest titlu. În 1964 a fost laureat cu Premiul de Stat. A murit la 20 februarie 1969. În fotografie: doctorul Mihai Ciucă (x), în India, cu echipa sa de luptă împotriva malariei.

1833 — Vasile Pogor. Scriitorul și traducătorul Vasile Pogor s-a născut acum o sută și cincizeci de ani — la **20 august 1833**. Studii juridice la Iași, apoi la Paris. S-a aflat printre scriitorii care au întemeiat societatea „Junimea”. A înființat la Iași o tipografie unde s-a tipărit revista „Convorbiri literare”.

1913 — Aurel Vlaicu. Un martir al aviației românești: Aurel Vlaicu. Și-a dat viața într-un accident, la 31 august 1913 (13 septembrie, stil nou), prăbușindu-se cu avionul în apropiere de Cîmpina, în timp ce încerca un zbor de trecere peste Carpați, spre Cîmpia Transilvaniei. S-a născut la 6 noiembrie 1882, în satul Biniținți de lângă Orăștie. A proiectat și construit două avioane, în 1910 și 1911. Primul lui zbor s-a desfășurat la 12 iunie 1910. Cu exact doi ani mai târziu a intrat în rîndurile campionilor europeni, ciștigînd, la Aspern, în Austria, două dintre premiile disputate — pentru

aruncarea la țintă fixă a unui proiectil din avion și pentru aterizare la punct fix.

SEPTEMBRIE

1858 — Alexandru Vlahuță. Marele scriitor Alexandru Vlahuță s-a născut acum 125 de ani — la **5 septembrie 1858**. A fost mai întii profesor la gimnaziul din Tirgoviște. Și-a continuat activitatea la catedră pînă în 1893. Debutul în ziarul „Dimbovița” (1879) și în „Lyra română” (1880), cu proză și poezii. Pînă la sfîrșitul vieții (19 noiembrie 1919) a colaborat la cele mai de seamă reviste literare din țară și a fost printre întemeietorii revistelor „Vieața” (1893—1896) și „Semănătorul” (1901—1905). Debutul editorial cu volumul „Nuvele” (1886). Cele mai reușite volume ale sale, apărute pînă la sfîrșitul vieții: „Poezii” (1887), „Din goana vieții” (1892), „În vîltoare” (1896), „România pitorească” (1901), „Din trecutul nostru” (1908), „Vlad Tepeș” (1914), „Poezii” (1915).

1833 — Societatea Filarmonică. Preocupările fruntașilor vieții noastre culturale de acum 150 de ani au dus, între altele, la înființarea Societății Filarmonice în luna septembrie 1833. Scopurile arătate în statut: „Cultivarea literaturii dramatice în limba română; Dezvoltarea muzicii vocale; Formarea unui teatru național”. În fruntea inițiatorilor s-au aflat: Ion Cîmpineanu, I. Heliade-Rădulescu și C. Aristia. În 1834

TRAVELER NATIONAL

[illegible][illegible]

30 octombrie 1858. A fost președinte al Societății Scriitorilor Români, ministru de externe, președinte al Camerei Deputaților, membru al Academiei Române. Debutul literar și l-a făcut în 1883, cu volumul „Fără titlu” — poezii și nuvele. Alte volume de seamă publicate în timpul vieții: „Poezie nouă”, „Nuvele”, „Viața la țară”, „În război”, „Ana”, „Tănase Scatiu” — versuri, proză, romane. Dulfu Zamfirescu a murit la 3 iunie 1922.

1508 — Prima tipăritură. Cea dintâi carte tipărită în țara noastră s-a numit „Liturghierul”. A fost opera tipografului Macarie, aflat în slujba lui Radu Voievod (Radu cel Mare), care i-a cerut să-și pună în lucrare tipăritura. Cartea are 256 de

pagini, imprimate în două culori — negru și roșu. Fiecare pagină cuprinde 15 rânduri. Macarie indică, pe ultima pagină, data terminării lucrării, care este 10 noiembrie 1508 — deci acum 475 de ani. Din prețioasa lucrare s-au păstrat până în zilele noastre cinci exemplare. Macarie a mai tipărit încă două cărți, în 1510 și în 1512. Nu sînt cunoscute date biografice despre acest brav începător al tiparului din țara noastră.

1908 — Debutul lui Rebreanu. Scriitorul Liviu Rebreanu a fost descoperit de revista „Luceafărul”, care i-a publicat, la 1 noiembrie 1908,

prima năvelă, intitulată „Codrea” și semnată, desigur, dintr-o greșeală de tipar, C. Rebreanu. La 15 decembrie 1908 aceeași revistă îi dă numele corect sub alte trei pagini de proză — năvela „Ofilire”. Tînărul începător de atunci intra, cu scrisul său viguros, în rîndurile unor colaboratori de mare prestigiu ai revistei: Mihail Sadoveanu, Victor Eftimiu, Octavian Goga, Aron Cotruș, I. Agîrbiceanu și alții. În iunie 1912 Liviu Rebreanu va debuta editorial cu volumul „Frămîntări”, apărut la Orăștie.

1813 — Învățămîntul ingineresc. Printr-o „luminată țidulă domnească”, dată la 15 noiembrie 1813, „întru nevoia de a avea ingineri pămînteni pentru necontenitele hotărnicii ale moșiilor”, a luat ființă la Iași, acum 170 de ani, învățămîntul ingineresc de la noi. Cursurile școlii respective au început în ianuarie 1814, fiind ținute de Gheorghe Asachi. După patru ani, școala a eliberat primele „atestări de ingi-

ner”. Materiile învățate de acești primi ingineri de la noi: aritmetica, algebra, trigonometria, ridicarea planurilor, geodezia și arhitectura — mai toate fiind predate după manualele întocmite de Asachi.

DECEMBRIE

1918 — Unirea cea Mare. La 1 decembrie 1918, Unirea cea Mare, dorită de veacuri de către întreaga suflare românească, era consfințită definitiv. La Alba Iulia în acea zi se aflau peste o sută de mii de români, veniți din centrul Ardealului, din Banat, Crișana și Maramureș, printre care cel puțin 10 000 de reprezentanți ai muncitorilor din orașele întregii Transilvanii. În fața celor 1 228 de delegați ai tuturor circumscriptiilor electorale, Vasile Goldiș, socotit, prin activitatea sa de pînă atunci, cel mai indicat pentru această misiune, a dat citire Raportului cu privire la rostul Marii Adunări. Și cînd întregul raport a fost auzit, s-a trecut la votarea lui, după care s-a anunțat, în auzul participanților: **UNIREA TRANSILVANIEI ȘI BANATULUI CU ROMÂNIA ESTE DECISĂ PENTRU TOTDEAUNA.**

Sînt 65 de ani de atunci.

1903 — Gavril Musicescu. La 8 decembrie 1903 se stîngea din viață, la Iași, Gavril Musicescu, compozitorul și profesorul de muzică, a cărui carieră trecuse de patru decenii. S-a născut la 20 martie 1847. A fost profesor și director al Conservatorului din Iași

(1872—1903). A dirijat numeroase concerte corale în țară și peste hotare, obținînd Medalia de aur a Expoziției universale de la Paris (1889). În patrimoniul muzicii românești au rămas mai mult de o sută de compoziții ale sale: muzică corală, lucrări pentru pian și partituri didactice.

1883 — „Poesii” de Mihail Eminescu. Acum 100 de ani — în decembrie 1883 — apărea la București primul volum al lui Mihail Eminescu: „POESII” — „un splendid op de 300 de pagini, care face cea mai mare cinste artelor noastre tipografice”, cum scria ziarul „Românul”. Cartea cuprinde 61 de poezii, este prefăcută de Titu Maiorescu. De atunci opera eminesciană a fost publicată în nenumărate ediții.

Florica Munteanu

ce
mai
face

VERONICA?

O cheamă Lulu Mihăilescu. Am cunoscut-o pe platoul de filmare când avea numai patru ani. Era protagonista filmului „Veronica”, o peliculă ce avea să facă ocolul lumii. În această calitate a dat atunci primul ei interviu. La întrebarea pe care i-o puneam: „Ce-ți place mai mult la filmare?” fețița ne-a răspuns: „Ciocolata care-i în geantă la bunica”...

Timpul a trecut și Veronica, iată, a împlinit, de curînd, 14 ani! Modestă și sînguincioasă, fețița cu bucle de odinioară este acum una dintre cele mai bune eleve ale școlii la care învață, remarcîndu-se prin cunoștințele sale de limba română și matematică.

Veronica va deveni actriță? Nu, spune ea. Este departe de a se lăsa atrasă de luminile reflectoarelor. Ea știe că drumul spre film, teatru nu este așternut numai cu flori, lumini și aplauze. În schimb, a învățat pe platoul de filmare ce înseamnă a munci cu dîrzenie, a înțelege că orice izbîndă, cît de mică, se obține prin strădanie, multă strădanie. Și Veronica a transpus aceasta în viața ei de școlăriță.

Pentru Veronica vacanța mare a însemnat un vraf de cărți citite, multe

proiecte de excursii și plimbări realizate, ca și planurile de a-și ajuta mama în gospodărie. Prietena noastră și-a rezervat multe ceasuri bucuriei de a asculta muzică, de a face exerciții la pian. Fiindcă Veronica îndrăgește și astăzi muzica. Este secretul ei, cunoscut numai de cei mai buni prieteni...

În filmul „Mama”.

ELISABETA BOSTAN

Cartea de vizită a regizoarei **Elisabeta Bostan** este bogată. Autoare a 15 filme pentru copii, printre care ultimul — „Saltimbancii” — se bucură de mare succes, a primit 33 de premii internaționale. Recent a fost premiată de Consiliul Național al Organizației Pionierilor și distinsă cu Marele Premiu la Festivalul național al filmului pentru copii de la

Piatra Neamț. De la filmele cu Năică la basmele lui Creangă și Ispirescu, de la „Veronica” la „Mama” și „Saltimbancii” se întinde vasta creație a acestui regizor, care și-a făcut un crez din slujirea artei destinate copiilor.

La prima vedere Elisabeta Bostan intimidează cu silueta ei statuară, cu privirea severă, cu marea ei economie de cuvinte și gesturi. Dar, de îndată ce începe dialogul pe teritoriul filmului pentru copii, interlocutorul devine cald, prietenos, apropiat.

— Cum ar trebui să arate filmul pe care ați visa să-l oferiți micilor dumneavoastră prieteni?

— Eu visez întotdeauna la filmul la care lucrez. Mai bine spus, acesta este rodul unei îndelungi visări, vis cu picioarele pe pământ. La cum va arăta „Saltimbancii” am visat, de pildă, preț de 15 ani. Transpunerea unei cărți ca „Fram, ursul polar” de Cezar Petrescu, pe care generații de copii au citit-o și au îndrăgit-o, lucrul cu un urs polar adevărat — care, așa cum se știe din acțiunea povestirii, suferă, se bucură, are amintiri dureroase, întocmai ca un om — mi-au prilejuit ceasuri lungi de căutări, dar și de visare,

cînd vedeam cu ochii minții cum va arăta povestirea istorisită cinematografic.

— **Ce vi se pare mai important la un film adresat copiilor?**

— Să răspundă la întrebările, la mirările lor, să-i facă să rămînă pe gînduri atunci cînd se aprinde lumina în sală, să sădească în sufletul lor sentimente frumoase — omenie, cinste, sete de adevăr.

să se regăsească în mai numeroase filme artistice decît pînă acum.

— Au dreptate. Sigur că cinematografia a rămas mult datoare copiilor. Dar nu trebuie să trecem cu vederea existența unor foarte interesante scurtmetraje. Un cîneast ca David Reu a creat mai multe scurtmetraje străbute de farmecul pionieriei, filme în care înțînim

tezanța celor tineri, frumusețea lor sufletească, filme care, prin acțiunea lor, să captiveze. Mai visez săli frumoase de cinematograf anume destinate celor mici, în care spectatorul să fie întîmpinat încă din hol cu afișe frumoase, cu programe explicative. Visez acele săli care să facă din vizionarea unui film două ceasuri sărbătorești pentru cei mici.

— Știm că vi se pun adeseori întrebări în legătură cu copiii care joacă în filmele dumneavoastră, în care se comportă ca niște adevărați actori. Nu vă este greu să lucrați cu ei?

— La această întrebare dau în esență același răspuns. Îi tratez pe copiii cu care lucrez cu multă seriozitate, arătîndu-le că ne înhîmăm, și eu, și ei, la o muncă grea, de la care nu putem da înapoi. Îi fac părtași la tot ce întreprind pe platou. Ne legăm sufletește, cu sinceritate. Mai ales caut să le stimulez dragostea pentru muncă, pentru actul creator care este fiecare moment de filmare. Desigur, nu-mi aleg interpreții la întîmplare. Îi caut timp îndelungat pe acei copii sensibili, cu putere de concentrare, cu memorie bună, atenți. Am observat că, după o perioadă de filmare, aceste calități se dezvoltă, ceea ce îi face să învețe mai bine. La acestea se mai adaugă, fără îndoială, și dorința lor de a nu-i dezamăgi pe cei care i-au investit cu încrederea lor.

Ioana Marina

În schimbul unui bilet de cinema

— **Avem astfel de filme? Cum se prezintă, în general, la ceasul de față, filmul pentru copii?**

— Păreră mea este că avem asemenea filme. În vara aceasta la Piatra

generația veselă a cravatei roșii cu tricolor, care știe să cînte și să se joace, dar și să-și asume responsabilități. Să nu uităm, de asemenea, acele frumoase filme realizate de Florica Holban despre pionierii sportivi de performanță aflați la primii lor pași. Este de-ajuns să cităm scurtmetrajul despre Nadia Comăneci, în care asistăm la evoluția acestui copil-minune al gimnasticii noastre.

— **Și totuși, insistăm, ce ați visa pentru filmul adresat tînrului spectator?**

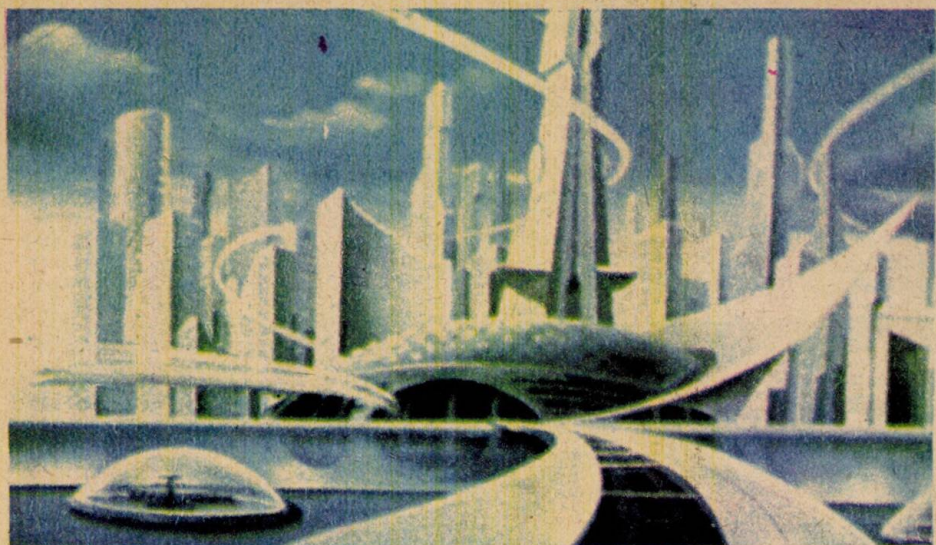
— O producție mult mai mare de filme, cu o bogată paletă tematică, din care să nu lipsească nici comedia, nici filmul muzical. Visez filme care să pună în evidență forța, inteligența, creativitatea, cu-

Neamț a avut loc primul Festival național al filmului pentru copii. Dovada cea mai bună că s-au realizat filme bune este că ele pot fi puse laolaltă sub emblema unui festival. Avem filme istorice, avem ecranizări după operele unor mari scriitori — Creangă, Slavici, Săvoianu, Agărbiceanu —, există frumoase filme de aventuri, cu eroi pionieri, după povestirile lui Petre Iușcalov.

— **Cititorii noștri ne spun adeseori că ar dori**

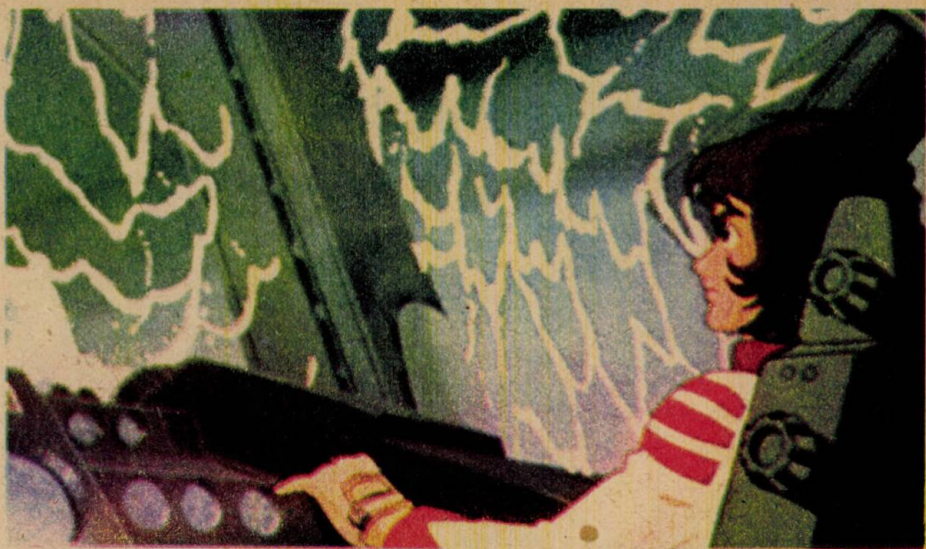

■ DESENUL ANIMAT ■

■■■ Printre cele mai cuceritoare producții artistice ale veacului nostru se numără și desenul animat. Artă plastică prin excelență, desenul animat devine film numai datorită succesiunii imaginilor. Fiecare dintre acestea trebuie să fie o mică operă de artă desăvârșită.

■■■ Desenul animat cel mai obișnuit se realizează din contur tras în tuș negru, spațiile colorându-se în tușuri colorate, guașe, tempera, ulei. Se folosesc însă și cartoane mișcate, desene și fotografii mișcate, desenul făcut direct pe film și chiar... desenele copiilor! „Protagoniști” pot fi însă cele mai diverse materiale: cuiele,

acele, bețele de chibrit, nisipul, plastilina, lemnul, piatra, sticla.

■■■ Gama trucajelor este infinită, în orice moment căteful din desenul animat putându-se transforma în leu, leul în locomotivă, locomotiva în avion etc. Să nu uităm filmul în care personajele desenate joacă împreună cu actorii!

■■■ Culoarea, sunetul adaugă imaginii gingășie și expresivitate. Găsirea celui mai potrivit glas pentru un personaj desenat este o artă rară. În filmele de acest fel „joacă” actori dintre cei mai renumiți. Nu o dată vocile sînt prelucrate electronic, transformate astfel încît devin unice, dînd personajului o notă inconfundabilă.

Țit de iute alerga AHILE?

Cercetători de pe toate meridianele se mai întreabă și acum dacă Homer, marele aed (orb) al antichității grecești, autorul *Odiseei* și al *Iladei*, a trăit cu adevărat și, în acest sens, dacă bătălia Troiei a constituit un fapt real sau a fost o plăsmuire a unui scriitor cu o imaginație ieșită din comun... Oricum ar fi însă, *Ilada*, prin frumusețea versurilor ei, prin întinsul conflict dramatic ce îl cuprinde, a făcut de-a lungul secolelor deliciul lecturii a generații și generații de cititori de toate vârstele, cucerți de una din figurile dominante ale epopeii elene — tânărul Ahile, fiul regelui Peleu și al zeiței Thetis. De aproape zece ani Ahile se afla în tabăra aheilor, la asediul Troiei, când, iată, un eveniment dintre cele mai neașteptate, cu totul nedorit, a răscolit inimile — uciderea lui Patrocles, cel mai bun prieten al său, de către asediați. După datina grecească, au loc funeraliile lui Patrocles, prilej de strălucite întreceri. Inițiator și participant activ la acestea, în jurul rugului funerar, este însuși Ahile, care, cum ne semnalează cîntul XXIII al *Iladei*: „fugea ațit de iute și de ușor,

că prindea cerbii fără cîini...”

Ilada, așadar, l-a consacrat pe Ahile nu numai ca pe cel mai viteaz și mai frumos dintre greci, dar și ca pe cel mai iute de picior. În amintirea sa, jocurile din Olimpia (alături de cele din Nemeea, de la Delfi, Epidaur și Corint) au cuprins în programele întrecerilor, la loc de cinste, proba de **dromos**, adică o cursă de alergare, de sprint, cum am numi-o noi astăzi. Se disputa pe distanța de un **stadîu**, adică pe 600 de pași sau, într-o măsurătoare matematică, de 192,27 m. Proba se desfășura pe o singură lungime a pistei stadionului, între linia de plecare (afesis, în grecește) și cea de sosire (terma). Plecarea concurenților se dădea la semnalul trompetei, în grupe de mai mulți alergători, conform tragerii la sorți (care exista, ca procedeu, încă de pe atunci!). Urma o finală, care decidea învingătorul, cîștigătorul probei, pe **olimpionicul**... Cursa nu crea numai probleme de viteză; alergătorii trebuiau să învingă în același timp și handikapul unei piste cu totul diferite de cele de azi, cu zgură, tartan sau recortan: pardosită cu nisip, un nisip fin, e drept, dar în care picioarele, oricît de sprintene ar fi fost, se afundau în timpul alergării. De aceea, **stadiodromii** — cum li se spunea în antichitate urmașilor lui Ahile — sînt reprezentați pe vasele-vestigii ale civilizației elene cu piciorul din față mult ridicat, la-

sînd mai degrabă impresia că înfățișează un săritor de lungime sau de triplu decît un sprinter...

Cum am spus, dromosul a fost cea dintîi probă athletică, totodată și cea mai onorată: învingătorul primei, în afara unor premii și a cununii de lauri, o răsplătă cu totul deosebită — titlul de **eponim**. Cu alte cuvinte, dădea numele său Olimpiadei respective. De fapt, *Olimpiada* n-a reprezentat, la vechii greci, festivitatea în sine sau perioada „Jocurilor”, ci intervalul dintre două J.O., care însuma 1 457 de zile, 10 ore și 40 de minute...

După spusele lui Pausanias — apreciat geograf, istoric și filozof al Eladei, martor ocular la mai multe ediții ale Jocurilor Olimpice antice —, primul urmaș al lui Ahile în ordinea terestră a fost Korebos, un bucătar, care mai era și cafegiu, și negustor (adică făcea de toate!), de fel din Elida. El a devenit eponimul primei Olimpiade grecești antice, cea din anul 776 î.e.n., inițiată de Ifitos (un fel de... Pierre de Coubertin al antichității), care a încheiat un pact de neagresiune cu cetatea Spartei. Clauza principală era armistițiul general pe tot cuprinsul Eladei în perioada jocurilor. O primă dovadă a acestui fapt memorabil în lumea veche sînt cvadrenele, care au durat 12 secole de-a rîndul!

Dar printre cele mai reprezentative figuri ale Jocurilor Olimpice antice sînt Androcle din Messina, Aries din Tarsus, Meneon din Megara, Pantacle din Atena, Philinos din Kos, Argeas din Argos și Crisison din Himera sau chiar Ladas din Sparta, cîștigători reputați ai dromosului, unii chiar de mai multe ori (la mai multe ediții). Ladas se bucura de o faimă aparte. Se spunea că pașii săi „nici nu lăsau urme pe nisip”. De fapt proba sa favorită era alergarea pe 12 stadîi (circa 2 400 m), pe care o parcurea cu iuteala cu care acoperea primul stadîul!

În epoca noastră, odată cu inaugurarea Jocurilor Olimpice moderne, la Atena, primul urmaș al lui Ahile a fost Thomas E. Burke. Precum eponimii antichității, el a alergat, acolo, pe stadionul Panatinaic, în condiții nu mult diferite de înaintașii săi — pe o pistă moale, de nisip, și sub razele unui soare tropical, neobișnuit pentru acea zi de 6 aprilie a anului 1896. A alergat totuși ușor ca un fulg, afirmă martorii oculari, după ce i-a uimit pe spectatori prin modul în care a luat startul: cu un picior ingenunchiat, în timp ce toți ceilalți concurenți au plecat... din picioare. Era o inovație în materie. Nu-i aparțină. O preluase de la alt atlet de peste ocean.

anume William Sherill, care o experimentase încă din 1888, când despre lansarea Jocurilor Olimpice moderne nici nu se suflase un cuvânt.

Mai aproape de anii noștri, urmași demni ai lui Ahile au fost, printre alții, Jim Thorpe, un american, o „piele roșie”, erou al Jocurilor Olimpice din 1912 de la Stockholm, cu 22,6 s. în proba de 200 m, în același timp săritor la lungime (7,40 m!) și înălțime (1,95 m!). Ediția din 1936, de la Berlin, a J.O. consacră, ca succesor al lui Ahile, un alt sprinter de culoare, pe Jessie Owens — sub 21 s. pe 200 m. Apoi, în 1964, pe Henry Carr, cu 20,3 s., și, în fine, în 1979, pe Pietro Mennea, care deține,

poate, recordul cel mai greu de corectat, cel în proba de „stadiu” modern — 19,72 s. (!!!), înregistrat la Jocurile Mondiale Universitare de la Ciudad de Mexico.

Așadar, cine este... Ahile al zilelor noastre? Greu de răspuns. Dar miine, cine va fi? Greu de anticipat, recordurile de sprint atingând valori care au răsturnat toate calculele cercetătorilor. După cum afirmă unii, posibilitățile corpului uman rămân necunoscute. Putem aștepta ca noi și noi variante ale lui Ahile să apară pe firmamentul sportului mondial. Poate chiar la Olimpiada din 1984...

Tiberiu STAMA

SEBASTIAN COE, cel mai bun atlet din lume

Dacă-l privești de aproape, mai că nu-ți vine să crezi că el este cel care a uimit o lume întreagă și care ar fi gata să se prindă la întrecere cu o... bicicletă! S-a născut la Londra, la 29 septembrie 1956, are 1,76 m înălțime și numai 58 kg, dar aleargă ca un metronom și are o inimă pe care o poate invidia chiar și un cosmonaut! Se numește Sebastian Coe, prietenii îi spun, simplu, Seb, e un încăpăținat fără pereche, după cum o declară el însuși, dar, mai ales, un atlet cum n-au existat mulți în lunga istorie a sportului mondial.

Antrenat de tatăl său, Seb și-a început activitatea sportivă ca elev, debutând în 1970 în competițiile de cros ale Angliei. Trei ani mai târziu, puștanul firav câștiga proba de 3 000 m a campionatelor școlare din Marea Britanie.

La exact 20 de ani, prăgându-se în continuare cu tatăl său, Seb este prezent la startul probei de 1 500 din cadrul Campionatelor europene, dar nu obține „decît” medalia de bronz. Acest loc III a însemnat preludiul unei cariere sportive excepționale.

La această oră, atletul englez deține recordurile lumii la 800 m plat și la o milă, după ce a avut perioade în care a adăugat acestor recorduri și pe cel de la 1 500! Un asemenea prim moment a fost în 1979, cînd Coe spulbera cu o secundă (!!) recordul lui Alberto Juantorena la 800 m (1:42,4), alergînd „mila” în 3:49,0 și 1 500 m

în 3:32,1. Era pentru prima dată în întreaga istorie a atletismului mondial cînd un sportiv deținea o asemenea „triplă coroană” și, de aici, pronosticul că Seb va cuceri la Moscova două titluri olimpice (proba de o milă nefigurînd în programul J.O.). Singurul care s-a opus acestei foarte posibile performanțe a fost Steve Ovett, compatriotul și marele adversar al lui Coe, specialist al aceluiași probe, dar preferînd-o pe cea de 1 500. Și iată, în mod paradoxal, pe marea arenă de la Lujniki Coe obține victoria la 1 500, în timp ce Ovett cucerește laurii la 800. „Echitabil, chiar dacă firesc era să fie... invers”, avea să declare Sebastian Coe și, ca dovadă, iată-l atacînd în 1981 timprii recordurilor lumii. Ceea ce va reuși — nu mai puțin de trei noi recorduri! — va obliga lumea sportivă să-l proclame cel mai bun sportiv al anului și, bineînțeles, cel mai valoros atlet.

Dacă ameliorarea, de două ori consecutiv, a recordului „millei” (ajuns acum la 3:47,33) mai poate părea ceva cît de cît accesibil altui sportiv, rezultatul deținut de Seb în proba de 800 m — 1:41,73 — este de domeniul fantasticului.

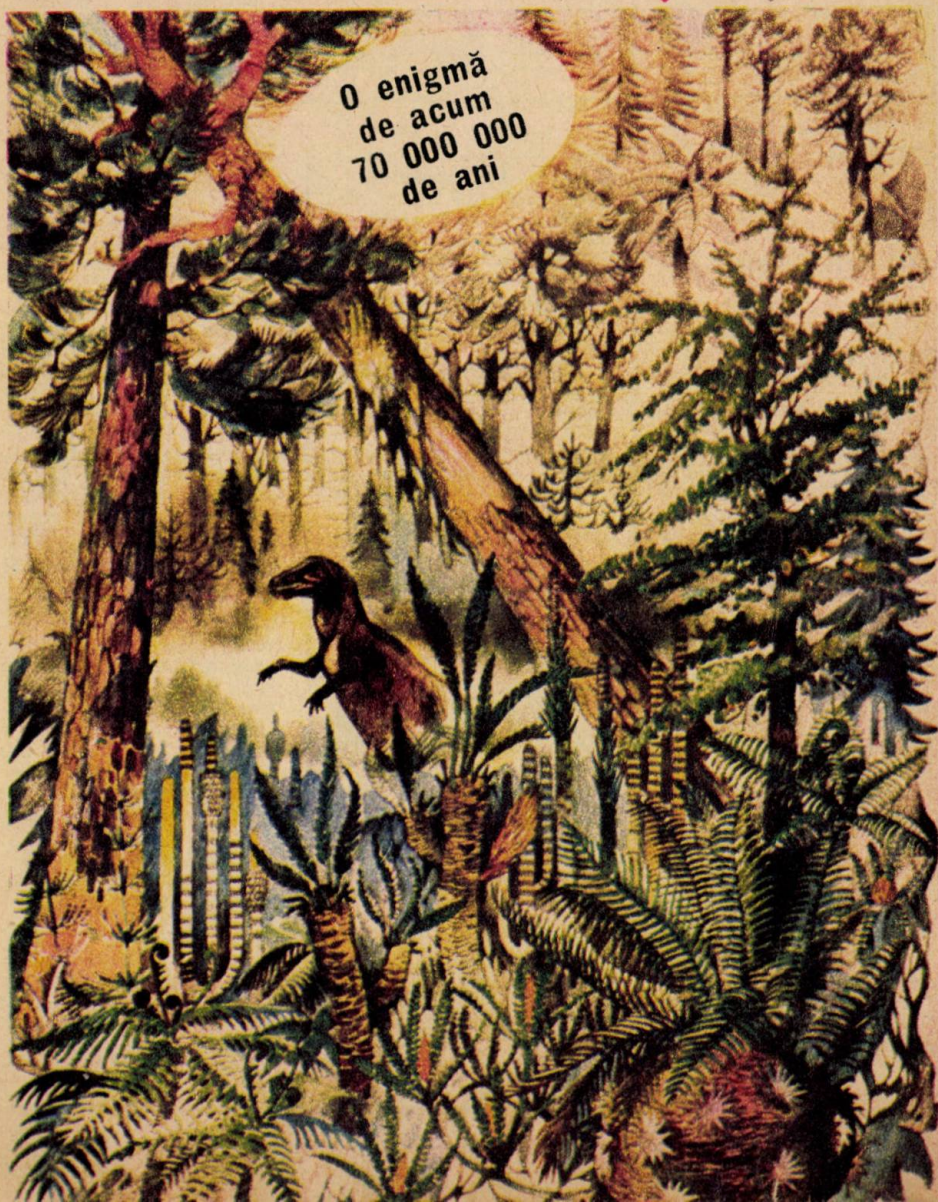
ENIGMELE TERREI

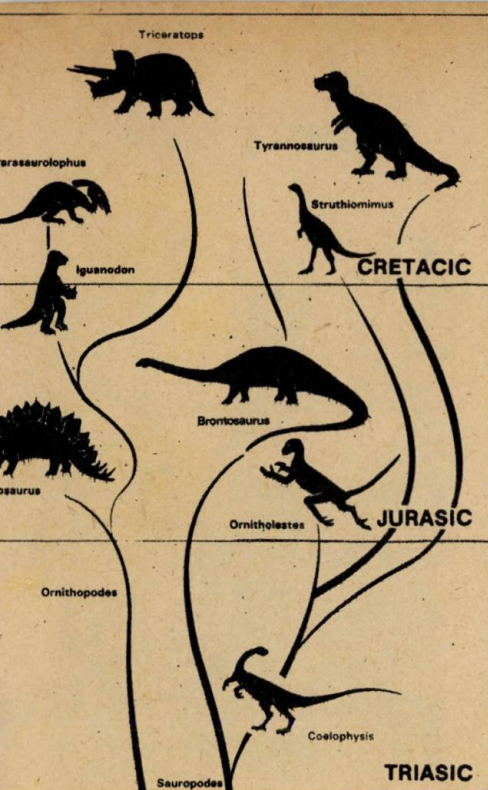
Dinozaurii au trăit începînd din urmă cu 225 000 000 și pînă în urmă cu 70 000 000 de ani. Cuvîntul dinozaur este mult mai tîrziu. El a fost creat în 1841 de naturalistul britanic Richard Owen. Primul dinozaur a fost descoperit în Anglia în 1822 de către Gideon Mantel și poate fi văzut la Muzeul de științe ale naturii din Londra.

Dinozaurii trăiau pe uscat, refugiindu-se numai uneori în lacuri. Se hrăneau în general cu ierburi și frunziș. Unele specii erau totuși carnivore.

Primii dinozauri au trăit în Asia încă în triasic și aveau în jur de 6 m lungime. De forme și structuri diferite, reptilele gigantice din mezozoic aveau capul masiv, picioarele puternice, capul extrem de mic. Unele specii erau înzestrate cu un gît de mai mulți metri și o coadă încă și mai lungă (brontozaurul *Diplodocus* măsura în total 26 m!). Falca unui gorgozaur descoperit la Alberta (S.U.A.) măsoară 1,2 m. Capul unui tyrannozaur care a trăit în America de Sud are un diametru de 1,8 m. Plateozaurus cîntărea 30—40 de tone. Brachiozaurus atîngea înălțimea de 9 m și greutatea de 50 de tone. Cei 30 de iguanodonii descoperiți în Belgia în 1878 măsura

ERA GIGANȚILOR

în medie 9 m și cântăreau în jur de 5 tone.

Speciile carnivore aveau dinți ascuțiți ca pumnalele, în vreme ce speciile ierbivore dispuneau de o dentiție adecvată acestui mod de hranire.

Deși aveau o linie greoaie, dinozaurii erau neașteptat de iuți și de agili, buni alergători, la nevoie deplasându-se și în apă. Produs de mare originalitate al naturii, dinozaurii formează în prezent un susținut obiect de studiu.

Ioana VASILIU

UNDE-I ENIGMA ?

Existența dinozaurilor nu prezintă nici un fel de dubii. Enigma începe cu dispariția lor. Într-adevăr, de unde se „zbenguiau” voioși prin păduri și mlaștini, dominând fauna terestră, dinozaurii dispar într-o perioadă extrem de scurtă, fără ca motivul acestei dispariții să fi lăsat vreo urmă. După cum o indică desenul nostru, diferitele familii de dinozauri au evoluat pînă în cretacic pe căi diverse. Din întregul grup de familii au supraviețuit pînă în prezent numai șopîrlele uriașe — varanii — din mlaștinile Indoneziei, lungi de 3—5 m, și iguanele sud-americeane, de 1,5—2 m. Unde sînt însă speciile intermediare? Arheologii care au dezgropat fosilele dinozaurilor le-au căutat zadarnic.

În lipsa dovezilor, au înflorit ipotezele. În absența oricărei probe materiale, ele rămîn simple creații logice, verosimile, dar care nu pot suplini adevărul.

S-a presupus astfel că înmulțirea peste măsură a gigantilor, în majoritate ierbivori, a dus la o situație de criză. Infometați, dinozaurii au pierit pe capete...

S-a mai lansat ideea unei epidemii care ar fi atins în mod selectiv această specie și ar fi decimat-o...

Una dintre cele mai atent elaborate ipoteze se bazează pe apariția unor specii vegetale noi, conținînd în proporții minuscule substanțe toxice. (Asemenea specii există și azi.) Consumind cantități imense de ierburi, dinozaurii ar fi acumulat în corp aceste substanțe nocive pînă la atingerea dozei mortale...

O altă ipoteză deosebit de spectaculoasă se bazează pe o credință străveche, conform căreia Pămîntul ar fi avut doi sateliți naturali. Unul dintre ei s-a apropiat de Terra nepermis de mult, fiind sfărîmat de forțele gravitaționale. Ploaia de roci care ar fi bombardat continentele ar fi îngropat și speciile mari, mai ales uriașii dinozauri. De notat că nici o altă specie nu a dispărut atât de brusc, în aceeași perioadă cu dinozaurii sau altădată.

La lista ipotezelor se poate adăuga aceea a captării de către Pămînt a unor meteoriți uriași, care ar fi explodat deasupra solului, distrugînd viața pe mari întinderi sau cel puțin vegetația, baza existenței dinozaurilor...

Ca să ajungă la fosilele gigantilor de odinioară, arheologii caută îndelung, pe toate continentele.

CALENDARUL ERELOR

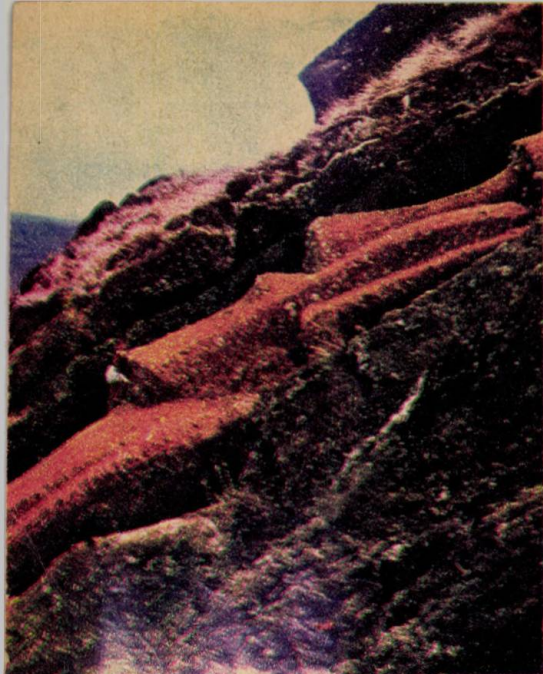
Geologii disting vîrstele Pămîntului după succesiunea fenomenelor geologice și biologice: ridicarea unor lanțuri de munți, mari erupții vulcanice, modificarea uscatului și a mării, apariția sau dispariția unor clase de animale sau grupe de plante.

Era precambriană se situează între acum 4—5 miliarde și acum 600 de milioane de ani. Cuprinde perioadele: **arhaic** și **algonkian**.

Era paleozoică: între acum 600 de milioane și acum 225 de milioane de ani. Cuprinde perioadele: **cambrian**, **silurian**, **devonian**, **carbonifer**, **permian**.

Era mezozoică: între acum 225 de milioane și acum 70 de milioane de ani. Cuprinde perioadele: **triasic**, **jurassic**, **cretacic**.

Era neozoică: între acum 70 de milioane de ani și prezent. Cuprinde perioadele: **paleogen**, **neogen**, **cuaternar**.

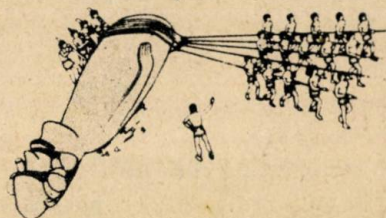
STATUILE DIN PACIFIC

Călătorul care poposește pe Insula Paștelui (situată în Pacific, la 3000 km de țărmul continentului sud-american) are surpriza să fie întâmpinat de o horă de giganți. Este vorba de niște statui de piatră înalte de pînă la 8 m și care, din timpuri imemorabile, înconjură insula ca tot atîția păzitori. Ani de zile au fost studiate aceste ciudate vestigii ale unei civilizații necunoscute. Ceea ce i-a intrigat pe cercetători, între altele, este modul în care statuile, odată ciuplite — în poziție orizontală —, au putut fi transportate de la „atelier” pînă la locul de unde ne privesc astăzi.

Au fost avansate cele mai felurite ipoteze. Dar uneori soluțiile sînt mai simple decît lasă problema să se întrevadă. În desenul nostru, o ipoteză inspirată din modul în care unii africani își ridică pirogile pe uscat. La mijlocul statuii se plasează un

buștean rotund, ce va servi ca ax de rotație. Un capăt al statuii se sprijină pe pămînt, formînd contragreutatea. De celălalt capăt trag cîteva sute de oameni. Statuia se va roti cu 180 de grade, înaintînd pe o distanță egală cu lungimea. Operația se repetă mereu de la alt capăt al statuii.

Răspunsuri simple la întrebări seculare

Omul veacului nostru este în asemenea măsură obișnuit să asocieze operele constructive efortul mașinii încît atunci cînd nu află amprenta ei alături de mari creații ale umanității este nedumerit. Să fi uitat el că primul „cal putere” de energie a fost furnizat chiar de om, prin efortul său muscular? Astăzi ponderea energiei furnizate de munca fizică a omului este de sub 1 la sută din cea utilizată în lume, dar spre 1860 ea era încă de 15 la sută, iar înainte de domesticirea animalelor de povară atîngea, fără îndoială, 100 la sută!

Fără centrale energetice uriașe, fără macarale de 80 de metri înălțime, fără elicoptere purtătoare de poveri, fără buldozere de zeci de tone, cu mult înainte ca Watt să inventeze mașina cu aburi și chiar înainte ca roata să fie inventată, cum au edificat oamenii monumentele preistoriei, ale antichității? Cum au fost ridicate statuile de 80 de tone din Insula Paștelui? Dar misterioasele dale de piatră de la Baalbek, de zeci ori mai grele? Și blocurile de piatră ale piramelor cum au fost deplasate și clădite unele peste altele?

Întrebări incitante, la care însă arheologii nu ezită să răspundă. Erolii sînt doi: forța musculară a omului dublată de ingeniozitatea lui. Schițele din paginile 48—54 oferă cîteva răspunsuri la aceste întrebări.

cele șapte minuni ale lumii antice

Florica
Pavelescu

FAȚĂ CU MINUNILE LUMII CONTEMPORANE

În jurul anului 150 î.e.n., un matematician grec, Philon din Bizanț, a scris tratatul „De septum orbis spectaculis” („Cele șapte minuni ale lumii”). În cuprinsul acestuia, el descria cele mai admirate monumente care puteau fi văzute în timpul său. Dintre ele numai piramidele faraonilor egipteni și-au păstrat până în zilele noastre o parte din grandioarea trecută.

Alegerea făcută de către Philon din Bizanț nu acoperă decât o infimă fracțiune din monumentele antichității. Ea a influențat însă opțiunile ulterioare cu privire la monumentele reprezentative ale civilizației.

Toate aceste realizări ale antichității sînt situate în bazinul Mării Mediterane. Este foarte ușor să ne dăm seama că această amplasare derivă din sărăcia mijloacelor de comunicație, caracteristică lumii antice. În zilele noastre, cînd știm extrem de multe lucruri în legătură cu toate regiunile globului, putem realiza o paralelă între, să spunem, piramidele egiptene și piramidele civilizației maya (dintre care cea mai mare are o înălțime de 71,78 m și latura bazei de 208 m) sau între precizia orientării acestora și piramide și a ruinelor megalitice de la Stonehenge (Anglia). Tot în acest sens ne vom referi și la Marele zid chinezesc, care a fost realizat în secolul al III-lea î.e.n. și este unica realizare umană vizibilă cu ochiul liber de pe Lună.

Dar să revenim la „minunile” principale.

SECRETELE PYRAMIDELOR

Prima și cea mai veche este piramida lui Kheops (Hufu), situată în valea Nilului, în ansamblul de piramide de la Gizeh, împreună cu piramidele faraonilor Khafren (Hafra) și Mykerinos (Menkaura), datînd din jurul anului 2600 î.e.n. Piramida lui Kheops, avînd latura bazei de 227 m și înălțime

de 146 m (azi 138 m) este cea mai mare, cuprinzînd 2 521 000 mc de piatră sau, mai precis, 2,5 milioane de blocuri de piatră cîntărind pînă la 15 t un bloc. Tot acest masiv de piatră fiind pus în operă prin munca sclavilor, fără alte unelte decît scripetii, rulourile, sâniile din lemn și pi-roanele de aramă. Herodot a estimat (și inginerii moderni au confirmat prin calcul) că la această piramidă au lucrat timp de 20 de ani în jur de 100 000 de oameni.

Fețele exterioare ale piramidei sînt placcate cu granit șlefuit, iar în interior există un sistem de culoare și camerele pentru sarcofagele regelui și reginei.

Această muncă grandioasă este simbolul unei întregi civilizații. În Piramida lui Kheops, axele bazei nord-sud și est-vest coincid cu aproximație de 1/12 grad cu meridianul, respectiv paralela care parcurge cea mai mare suprafață de uscat. Diagonalele bazelor încadrează tangent delta Nilului, iar axa nord-sud o împarte în două jumătăți strict echivalente. Raportul dintre semiperimetrul bazei și înălțimea piramidei este egal cu $\sqrt{2}$ (cu patru cifre zecimale corecte: 3,1428), și aceasta cu două milenii înainte ca Arhimede să-l fi descoperit. Lungimea muchiei dintre două fețe ale piramidei este egală cu o dată și jumătate înălțimea piramidei. Secțiunea piramidei are la bază triunghiul numit de greci triunghiul egiptean și de noi — triunghiul lui Pitagora, care are laturile 3, 4, 5. Unitatea de măsură folosită de egipteni este un „cat” cu o lungime de 635,66 mm, avînd ca etalon sarcofagul din camera regelui. Este de observat că acest „cat” este un submultiplu zecimal al razei polare a Pămîntului, că perimetrul pătratului de bază al piramidei este un multiplu zecimal al anului tropic (365,24 zile), iar suma diagonalelor bazei este egală cu durata în ani tropici a ci-

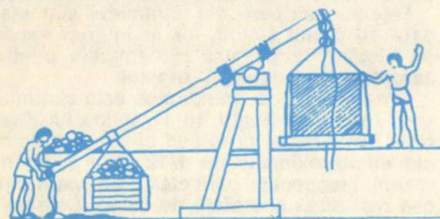
clului precesional (este vorba de mișcarea Pământului care produce precesia echinocțiilor).

Înălțimea piramidei este un submultiplu zecimal al distanței medii Pământ-Soare. Densitatea piramidei rezultă din produsul volumului piramidei și greutatea volumetrică medie a materialelor folosite, fiind egală cu densitatea Pământului, deci greutatea piramidei este un submultiplu zecimal al greutății Terrei. Studiile făcute dovedesc că la momentul construirii piramidei galeria descendentă indica precis steaua polară.

Toate aceste date despre piramida lui Kheops provin din faptul că este unica, din cele șapte minuni, care a ajuns până la noi. Celelalte șase ne-au parvenit, datorită grandorii lor, aureolate de prestigiul altor generații trecute.

ASPIRAȚII VERTICALE

Cea de-a doua minune a lumii în ordine cronologică este Colosul din Rhodos, statuie reprezentând divinitatea tutelară a insulei, zeul Soare, Helios. Statuia, având 36 m înălțime, stătea pe un soclu de marmură înalt de 7 m și a fost ridicată în cinstea lui Ptolemeu I, și pentru a sărbători eliberarea insulei de invazia trupelor macedonene. Terminată în anul 280 î.e.n., statuia a dominat timp de 56 de ani intrarea portului din Rhodos, după care a fost dărâmată de un seism. Tentativele de a ridica din nou Colosul nu au avut nici un rezultat. În anul 667 e.n. arabii cuceresc insula și vind resturile statuii unui negustor, care a reușit să extragă o cantitate de bronz

Cum au fost ridicate piramidele? Sistemul din a corespunde în mare măsură descrierii lui Herodot. Blocul de piatră era așezat pe o sanie cu tâlpi curbe. Sania era basculată alternativ. La fiecare basculare, sub curbura saniei se introducea din altă direcție un plan în formă de „pană”. Adunându-se succesiv, ele ridicau încet povara. În b, o pîrghie cu contragreutate ridică lesne blocul de piatră, așezându-l la locul dorit. Contragreutatea nu este decât o ladă umplută cu pietre.

egală cu 900 de încărcături de cămilă — aproximativ 300 de tone.

Următorul monument se găsea la Alexandria, oraș bogat, așezat la răscrucea marilor drumuri ale antichității. Farul din Alexandria se ridica la 80 m deasupra nivelului Mării Mediterane. El avea în vîrf, ziua, o coloană de fum, iar noaptea — un foc liber, neacoperit, destinat să ghideze navigatorii.

Terminat în jurul anului 250 î.e.n., în insula Pharos (de aici derivă și numele acestui tip de construcție), la 1,5 km în largul mării, farul era cea mai înaltă construcție existentă în lume la acel moment (aproximativ cît o clădire cu 60 de etaje). Se spune că, pentru a studia materialele care trebuiau folosite, arhitectul Sostrat din Cnida a scufundat în mare diferite materiale și le-a lăsat un timp să se erodeze. În urma acestei verificări, fundația farului a fost realizată din blocuri de... sticlă, iar ca liant pentru blocurile de marmură ale suprastructurii s-a folosit plumbul topit. După unii istorici ai antichității, o lentilă intensifica lumina focului noaptea (aceasta cu mult înainte de descoperirea modernă a lentilei). Această capodoperă a fost distrusă definitiv în 1375 de către un seism.

GRĂDINI ÎN DEȘERT

Orașul Babilon reprezenta, ca și Alexandria, o minune a lumii antice. Istoricii îl descriu ca pe o cetate înconjurată de ziduri înalte de apărare ornate cu motive florale sau zoomorfe realizate din plăcuțe ceramice. Accesul cel mai important în oraș se făcea prin poarta zeiței Ishtar ce se deschidea pe o cale triumfală, care, bordisind zidurile palatului, conducea la templul lui Marduk. Se pare că această cale deservea de asemenea zигuratul E-temen-an-ki, care a rămas în istorie ca Turnul Babel.

Babilonul era așezat pe un teren arid și prăfos, veșnic încins de soare, drept care Nabucodonosor, fiul lui Nabopolassar, a construit, dedicîndu-le soției sale, grădinile suspendate, care au intrat în istorie ca una dintre minunile lumii antice. Numele lor derivă dintr-o traducere literală a cuvîntului latin „pensilis” (suspendat), care semnifică la romani balconul. Grădinile suspendate erau de fapt o succesiune de terase acoperite cu o vegetație luxuriantă provenind din toate regiunile lumii. Această minunată „grădină botanică” era o surpriză impresionantă într-o regiune atît de aridă, dar de ea nu beneficiau decît regele și curtea sa. În timp Babilonul a fost distrus, fiind redescoperit abia în 1903 de către arheologi. În timpul săpăturilor a fost dezvelit un sistem de puțuri. Se presupune că prin mijlocirea unui sistem de pompe erau irigate grădinile suspendate.

Zeitatea tutelară a orașului Efes era Zeița Artemis (Zeița vîntătorii), căreia locuitorii acestui oraș i-au dedicat un sanctuar ce a rămas în istorie ca o minune a lumii. De fapt, templul zeiței Artemis din Efes este al cincilea dintr-o serie de temple construite pe același loc. Templul care îl

precedase, terminat în sec. VI î.e.n., a ars în anul 365 î.e.n. Construcția acestui al cincilea și ultim templu a început practic imediat după accident și a fost realizată prin diferite donații ale locuitorilor Efesului și ai orașelor din împrejurimi. Legenda spune că Alexandru cel Mare a propus să finanțeze el singur această construcție, cu condiția să fie trecut pe dedicație. Abili diplomați, locuitorii din Efes i-au răspuns: „Cum ar putea un zeu să dedice un templu altui zeu?”

Lucrarea este terminată în anul 325 î.e.n. Avea 104 m lungime, 50 m lățime și era înconjurat de două rânduri de coloane de 24 m înălțime. Din numărul total de 127 de coloane, 36 se distingueau de toate celelalte coloane ale Greciei antice, având la bază basorelieful cu scene istorice. Aceste sculpturi, la fel ca și cele de pe fronton, erau colorate viu și aveau ornamente din metal. Templul a servit ca loc de pelerinaj până când, între anii 260 și 268 e.n., a fost ars și prădat de goți. Nu a mai fost refăcut, fiind folosit timp de mulți ani drept carieră de marmură.

Mausol a fost rege al statului antic Caria, devenit mai târziu provincie persană. La moartea sa, în anul 353 î.e.n., soția sa, Artemis, a hotărât să construiască, pentru a-și cinsti memoria, un monument funerar (care a căpătat în timp denumirea de mausoleu), aducându-i pentru aceasta pe arhitecții greci Pytheos și Satyros și pe sculptorul Scopas. Mausoleul a fost edificat pe colinele ce dominau portul Halicarnas și a fost terminat în anul 335 î.e.n. Având ca soclu o platformă în trepte, construcția ajungea la 42 m înălțime. Etajul inferior, conținând și sarcofagul lui Mausol, era un dreptunghi masiv, surmontat de 36 de coloane ionice, pe care se sprijinea o piramidă de marmură, și ea în trepte. Monumentul era încununat de un grup statuar reprezentându-l pe regele Mausol într-un car de marmură tras de patru cai cu harnașamente de bronz aurit. Alături de rege, în car se vedea și un personaj feminin, care se presupune că o reprezenta pe Athena, zeița înțelepciunii.

Nenumărate frize pictate în culori vii dădeau un plus de frumusețe monumentului. Subiectele picturilor erau legendele care au decorat întotdeauna templele grecești: lupta centaurilor cu lăpțișii, lupta grecilor cu amazonele, întreceri de care etc.

Acest frumos monument funerar a reușit să treacă fără dificultăți prin 15 secole, până când, în 1402, cavalerii ordinului Sf. Ioan, dorind să fortifice orașul Budröm (vechiul Halicarnas), au hotărât să folosească marmura monumentului, considerat de ei inutil. A fost distrusă înții partea superioară, astfel încât în anul 1472 mausoleul nu mai era decât o ruină, iar până în anul 1522 a fost complet distrus.

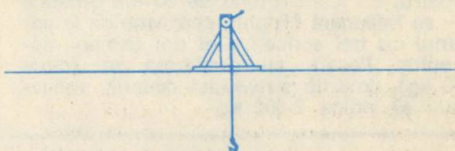
În anul 480 î.e.n., orașul Olimpia, leagăn al primelor jocuri olimpice, închină un templu zeului său protector, Zeus, în semn de recunoștință pentru ajutorul dat în victoriile asupra persilor. Templul este terminat în anul 450 î.e.n., fiind un edificiu doric de dimensiuni obișnuite și cu un plan clas-

Templul a stat mult timp fără statuie, până când marele sculptor grec Phidias a terminat Parthenonul. Marele artist înalță la Olimpia o statuie a lui Zeus de 12 m înălțime realizată din plăci de aur fixate pe o șarpantă. Plăcile de aur reprezintă îmbrăcămintea zeului, în timp ce carnația este redată cu ajutorul fildeşului.

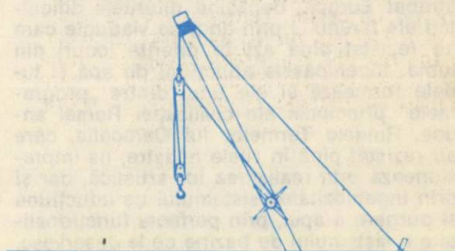
Despre soarta acestei statuii nimeni nu știe nimic. Cert este, însă, faptul că, în anul 150 î.e.n., când Pilon a selecționat cele șapte minuni, ea mai exista încă. Este foarte probabil că a fost jefuită de invaziile din secolul al V-lea e.n.

CIVILIZAȚIA DRUMURILOR

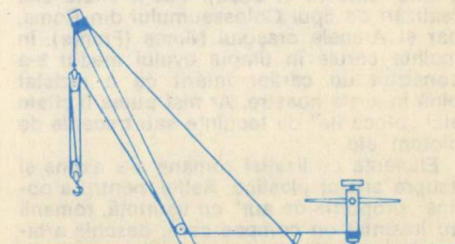
Dacă Grecia antică marchează apogeul civilizației antichității, Imperiul Roman face

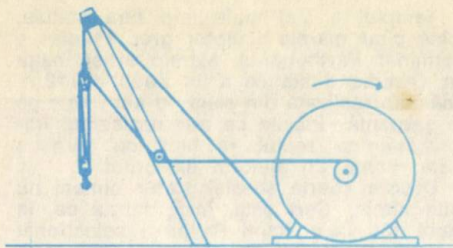
Trolu simplu. Un om poate ridica ușor circa 20 kg. Același om, rotind o manivelă de 40 cm, va înfășura pe o tobă de 20 cm grosime o funie la capătul căreia atârână 64 kg.

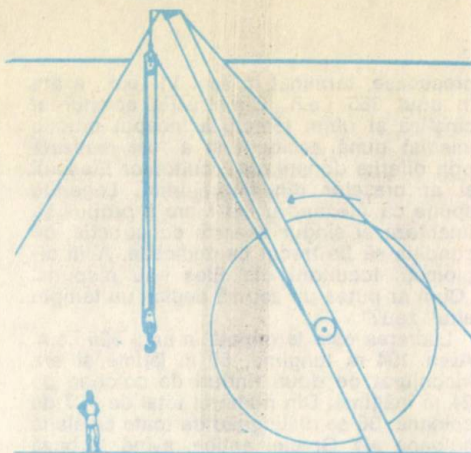
Macara cu trolu și palan. Dacă, la fel ca în primul caz, toba de înfășurare a frânghiei este de 20 cm grosime, manivela trolului de 40 cm, iar la ele se adaugă un palan cu trei scripeți, doi oameni acționind sistemul pot ridica 580 kg.

Macara cu cabestan și palan. Patru oameni rotind un cabestan cu toba de înfășurare a frânghiei de 30 cm și brațele de cîte 1,30 m, la care se adaugă un plan cu trei scripeți, pot ridica 1 670 kg.

Macara cu tobă și palan. Imaginați-vă o tobă cu raza de 1,40 m, deschisă lateral, dar pe a cărei suprafață curbată sînt fixate, în interior, din 20 în 20 cm, un număr de „trepte”. În interiorul tobei se află doi oameni care „urcă treptele”. Pe măsură ce pășesc pe o treaptă mai ridicată, toba, fixată pe un ax, se rotește. Pe ax — în cazul nostru, un lemn rotund de 50 cm grosime — se înfășoară frînghia care vine de la palanul cu trei scripeți. Cei doi oameni, acționînd fiecare cu greutatea sa (circa 70 kg), datorită sistemului descris, vor izbuti să ridice 2 300 kg!

Macara cu tambur mare și palan. Sistemul este o dezvoltare a celui prezentat anterior. Grosimea tobei de înfășurare este tot 50 cm, palanul are tot trei scripeți, însă raza tamburului a crescut la 2,30 m. Patru oameni acționînd sistemul pot ridica 6 200 kg.

primul pas pe calea minunilor lumii moderne. Această civilizație și-a construit în-treg tezaurul artistic pe baza culturii grecești, dar ceea ce ea aduce nou și ne face să o denumim modernă este tehnica.

Minunile acestei lumi sînt șoselele ce străbat Europa, depășind diferitele dificultăți ale terenului prin enorme viaducte care au rezistat pînă azi în diferite locuri din lume. Ingenioasele aducțiuni de apă și tunele formează și ele unul dintre „programele” principale ale civilizației Romei antice. Ruinele Termelor lui Caracalla, care au rezistat pînă în zilele noastre, ne impresionează prin realizarea lor artistică, dar și prin ingeniozitatea sistemului de aducțiune și curgere a apei, prin perfectă funcționalitate a sistemului de bazine ce le deservesc.

Alt „program” de mare importanță în Imperiul Roman este cel al arenelor. Dacă în Grecia antică sonoritatea perfectă este cea care ne impresionează, în această civilizație mai tehnică interesează rezolvarea funcțională (accesul separat al spectatorilor de cel al actorilor — artiști, gladiatori sau animale sălbatice —, sistemul de depozite, carcere și cuști). Pot fi citate aici realizări de tipul Colosseumului din Roma, dar și Arenele orașului Nîmes (Franța), în incinta cărui în timpul evului mediu s-a construit un cartier întărit ce a rezistat pînă în zilele noastre. Ar mai putea fi citate aici „blocurile” de locuințe sau trecerile de pietoni etc.

Eficiența civilizației romane s-a extins și asupra artelor plastice. Astfel, pentru a obține „propoția de aur” cu ușurință, romanii au inventat un compas care, deschis arbitrar la un capăt, se deschidea la celălalt direct în „propoția de aur”. Ceea ce au adus nou nu este semnificativ ca artă, ci ca valoare istorică. Astfel sînt obeliscurile (preluate de egipteni) pe care sînt sculptate scene reprezentative din timpul unui conducător (Columna lui Traian) și arcurile de

triumf care marchează o victorie a armatelor romane (Arcul lui Titus).

SĂGETÎND NORII

Odată cu evul mediu civilizația face un pas înapoi, datorită, în cea mai mare parte obscurantismului religios al epocii. Această este cauza pentru care realizările cele mai importante sînt legate mai ales de clădiri de cult și de apărare, evul mediu fiind o epocă zguduită permanent de războaie mari și mici.

Din această epocă, singura formă de arhitectură care a marcat într-un fel civilizația contemporană este cea gotică. Această influență s-a manifestat mai ales la nivel constructiv. Arhitectura gotică este prima arhitectură caracterizată printr-o mare verticalitate. În interiorul edificiilor, scurgerea eforturilor de la arcele în ogivă pînă la stîlp se face prin intermediul nervurilor din piatră. În exterior, întreaga greutate a clădirii este condusă spre fundații prin intermediul arcelor butante și al contraforților. Aceste noi sisteme constructive permit o ușurare a pereților exteriori și prin aceasta o înălțare a lor. Toate aceste principii au condus la apariția turelor, care depășesc adesea 100 m înălțime (o clădire de 30 de etaje).

În multe țări din Europa, ca o adaptare la condițiile mediului (mari zone de pădure), s-a născut o arhitectură a lemnului. Datorită elasticității materialului și pentru a evita stagnarea apei, opțiunea s-a oprit asupra verticalității. În acest fel au fost realizate frumoasele biserici de lemn din Maramureș, dintre care turla celei din Șurdești ajunge la 54 m înălțime.

CURCUBEIE DE OȚEL

Odată cu dezvoltarea industriei și, mai ales spre sfîrșitul secolului al XVIII-lea, a industriei metalurgice, încep să-și facă apariția minunile arhitecturii contempo-

rane. Fierul le apărea, și pe bună dreptate, tuturor ca un material al viitorului. El reprezenta un enorm progres față de greoaiele zidării de piatră și bolți de cărămidă, față de enormele cantități de materiale și manoperă ce se cereau puse în joc.

Ușor, rezistent, maleabil, lesne de prelucrat în elemente standardizate, lesne de montat, fierul a ajuns la jumătatea secolului trecut să acopere spații din ce în ce mai mari cu un minim de material. Dacă, în 1779, primul pod de fier, construit la Severn, nu depășea 31 m, în 1796 podul peste riul Sunderland ajunsese la 72 m deschidere. În 1836, Brunel arunca peste riul Avon un pod de 214 m deschidere.

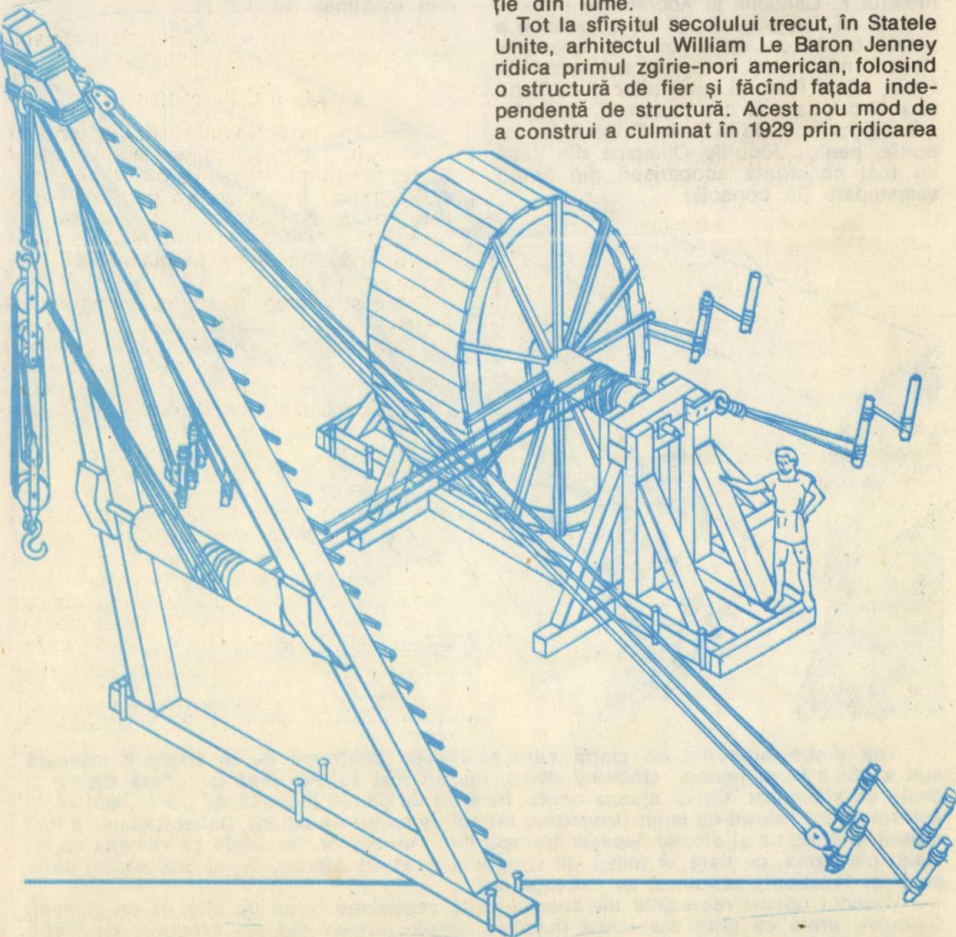
Arhitectura fierului face un pas înainte odată cu dezvoltarea industriei sticlei. Combinarea fierului cu sticla dădea posibilitatea unei luminări masive a spațiilor interioare, cu rezultate arhitecturale surprinzătoare. Eliberarea totală a spațiului arhitectural se realizează la Crystal Palace din Londra. Ridicată în decurs de numai câteva luni, pentru Expoziția universală de la Londra din 1851, clădirea acoperea o supra-

față de 72 000 mp cu elemente de fier atît de subțiri încît practic senzația de închidere era anulată, iar spațiul interior și cel exterior se contopeau în lumină.

În 1889, fierul avea să repurteze victoria care a dat măsura deplină a posibilităților sale. Un arhitect, Ferdinand Dutert, și un inginer, Contamin, ridicau Galeria Mașinilor pentru Expoziția universală de la Paris. Avînd 420 m lungime, 45 m înălțime și 115 m deschidere, era cea mai mare construcție de fier ridicată vreodată, iar arcele cu trei articulații, care se subțiau în partea inferioară, păreau că defid legile de echilibru cu care ochiul se obișnuise de milenii.

În același timp în România, inginerul Anghel Saligny (1854—1925) construia podul de la Cernavodă, cel mai lung din acea vreme în Europa (4 088 m). Proiectul inginerului Saligny aducea și o mare inovație în construcția de poduri: sistemul de grinzi cu console pentru suprastructură. Din nou la Paris, ing. Gustave Eiffel construia, ca un omagiu adus tehnicii, turnul care avea să fie multă vreme cea mai înaltă construcție din lume.

Tot la sfîrșitul secolului trecut, în Statele Unite, arhitectul William Le Baron Jenney ridică primul zgîrie-nori american, folosind o structură de fier și făcînd fațada independentă de structură. Acest nou mod de a construi a culminat în 1929 prin ridicarea

Macara cu tobă și palan cu cinci scripeți. Era utilizată în Roma antică, dar... și la începutul secolului nostru!

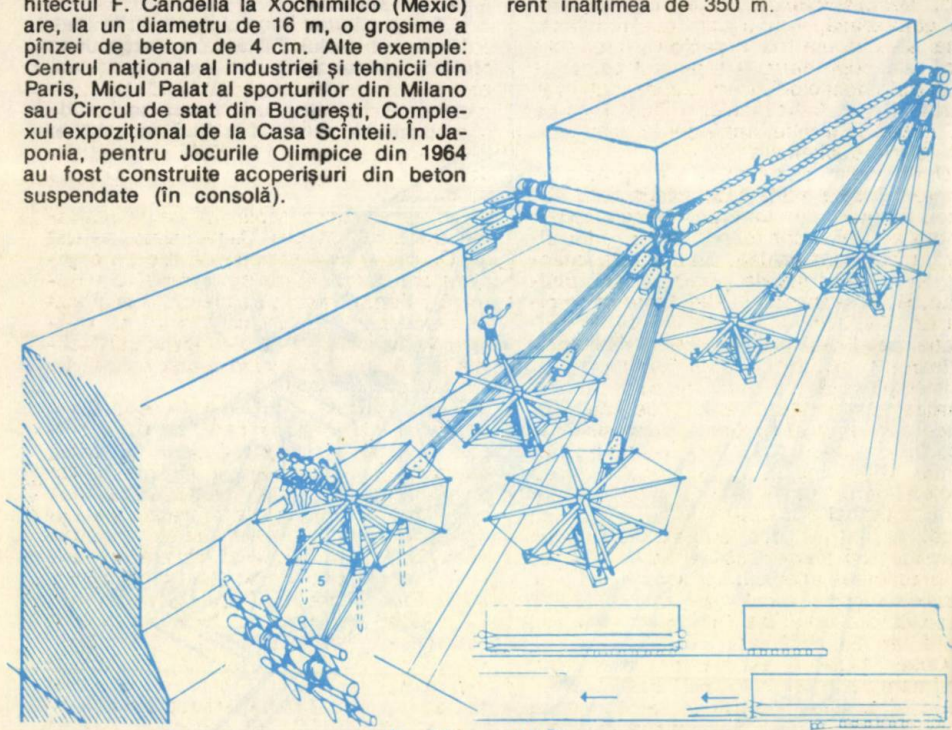
cele mai înalte clădiri din lume — Empire State Building, avînd 102 etaje de birouri, 67 de ascensoare, mergînd cu viteza de 2 etaje/secundă, la a cărei construcție s-a lucrat numai 18 luni, folosindu-se 60 000 t de oțel și 13 milioane de cărămizi.

La începutul secolului XX au apărut primele construcții de beton armat. Materialul, descoperit întîmplător de grădinarul francez Joseph Manier în anul 1867, este preluat prima dată pentru construcții de același A. Saligny care, în 1884—1889, construiește, pentru silozurile din porturile Brăila și Galați, fundații de beton armat. În 1903, arhitectul francez Auguste Perret construiește primul imobil cu o structură de beton armat din lume. E. Freyssinet folosește pentru prima dată în 1930 betonul precomprimat la hangarele pentru dirijabile de la Orly, cu o deschidere de peste 30 m. Odată cu aceste realizări, folosirea betonului armat nu mai cunoaște limite. În Europa se construiesc mari enpale (pînze subțiri) din beton armat care, avînd o grosime de 8—10 cm, acoperă deschideri de peste 50 m. Un restaurant construit de arhitectul F. Candella la Xochimilco (Mexic) are, la un diametru de 16 m, o grosime a pînzei de beton de 4 cm. Alte exemple: Centrul național al industriei și tehnicii din Paris, Micul Palat al sporturilor din Milano sau Circul de stat din București, Complexul expozițional de la Casa Școlii. În Japonia, pentru Jocurile Olimpice din 1964 au fost construite acoperișuri din beton suspendate (în consolă).

Cu toată largă folosință dată betonului armat, structurile metalice nu au fost date uitării. Astfel, inginerul american Buckminster Fuller propune folosirea unor structuri tridimensionale metalice curbe sprijinite numai în trei puncte pe contur, acoperind cu ușurință un diametru de 60 m.

Tot la structuri metalice moderne am putea aminti structurile cablate care au ca punct de pornire podurile suspendate. Un exemplu în acest sens ar fi podul de peste strîmtoarea Mackinac, avînd o lungime de 2 600 m, suspendat pe două cabluri, fiecare cu un diametru de 60 cm și compus din 12 580 de fire. Iar ca o adaptare la arhitectura propriu-zisă a acestui tip de structură există Complexul olimpic de la München, acoperit cu o plasă din cabluri ale cărei ochiuri sînt închise cu cupolele de plexiglas.

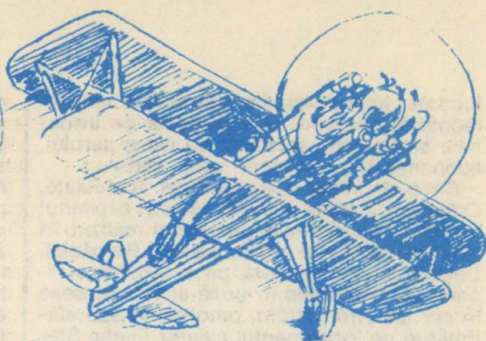
Despre minunile lumii moderne în domeniul arhitecturii s-ar putea vorbi la nesfîrșit, ele găsindu-se peste tot în lume și în orice domeniu de activitate umană. Ca un ultim exemplu în această direcție ar fi turnurile de televiziune, care depășesc în mod curent înălțimea de 350 m.

Trei dintre blocurile de piatră care alcătuiesc platforma de la Baalbek măsoară 4,30 x 3,65 x 19 m fiecare, cîntărind 800 t. Ele au fost extrase dintr-o carieră situată la peste un kilometru. Ca să ajungă acolo, încă de la tăierea blocului de piatră, sub el au fost introduse rulouri de lemn (trunchiuri întregi de cedru de Liban). Astfel frecarea a fost redusă la 1/12, ca și efortul necesar transportării monoliților. Se crede că romanii au instalat platforma, pe care se înalță un templu dedicat lui Jupiter. Or, ei cunoșteau, de la greci și fenicieni, scripetele și cabestanul.

Desenul nostru reprezintă un ansamblu de cabestane rotite de cîte 24 de oameni. Calculele arată că șase asemenea instalații simple puteau deplasa blocurile de piatră amintite puse pe rulouri. Iar pentru instalarea lor definitivă, deplasarea lor fără rulouri a putut fi asigurată pe porțiunea finală de cîteva zeci de metri prin acțiunea a 16 cabestane cu scripeți, utilizîndu-se... numai 512 oameni!

Aripi temerare

Octav Oculeanu s-a născut la 6 iulie 1902, fiind unul din cei 11 copii ai unei familii din comuna Brastavățu, județul Olt. În vârstă de 12 ani, a urmat școala elementară în comună, apoi liceul la Caracal și Iași, absolvind în 1920. Un an mai târziu se înscria la Școala militară pentru ofițeri de infanterie, pe care o părăsea în 1923 cu gradul de sublocotenent.

Apropiatului lui îi descriu cu adâncă înțelegere: „Deși subțirel la trup, își făcea mai multe concedii acasă, la munca câmpului”. Neîmpăcându-se cu monotonia vieții de garnizoană, visa o activitate dinamică, mai ales că era foarte pasionat după tehnică. De copil ajuta la reparatul batozelor și al automobilelor. Cum „iubea mult mișcarea, viteza, îndrăzneala, a făcut totul ca să ajungă la aviație, armă pentru care simțea o mare chemare”.

După multe stăruințe, i s-a aprobat să urmeze Școala militară de aviație de la Teacu, singura din țară pe vremea aceea. Icolo s-a remarcat repede ca un viitor pilot cu frumusețe calităților. Cum era de așteptat, a terminat școala printre primii, obținând, la 28 septembrie 1924, brevetul de pilot nr. 376, avându-l printre colegii de promoție pe Gheorghe Gherasim, Gheorghe Olteanu și alți viitori piloți de renume.

Imediat după terminarea școlii a fost reartizată la o unitate de aviație de vânătoare, unde a început să se pregătească sistematic. Cu o dirigenție și o perseverență rar întâlnite, zbură ore în șir pe condiții meteo grele și geruri strașnice, cum numai un om cu o voință și o sănătate de fier ar fi putut face. A fost un bun sportiv, ca de altfel aproape toți marii noștri aviatori. Talenta în practicarea atletismului, scrismei, a sporturilor nautice și a celor de iarnă, în 1926 a absolvit cursurile Institutului de educație fizică, secția militară.

Octav Oculeanu s-a numărat printre puștii care au întrevăzut rostul aviației de turism, al aviației sportive în general, fiind conștient că această cale rezervă mari posibilități aviației românești. Credincios telului său, s-a apropiat de inginerul Mircea Cantacuzino, unul dintre promotorii turismului aerian în țara noastră, convingându-l să pună bazele unei școli de pilotaj sportiv. Acest descendent mai sărac al Cantacuzinilor, totuși destul de bogat ca să poată cumpăra un avion sau chiar mai multe, s-a deplasat în Franța spre a-și însuși organizarea turismului aerian. După ce a vizitat câteva centre, a ajuns în Germania, de unde voia să cumpere un avion de putere

mică. Lipsa brevetului de pilot și greutatea legate de alegerea aparatului l-au obligat să recurgă la priceperea lui Oculeanu, pe care l-a chemat la Stuttgart. Până la urmă s-au oprit la o avionetă care lăsa impresia că va „înghiți” cele mai multe dintre greșelile de pilotaj ale elevilor.

La 24 mai 1928, Octav Oculeanu decola de la Böblingen (Stuttgart) spre a se întoarce în țară. Cu proprietarul la bord ca pasager, el a adus pe calea aerului la București prima avionetă de turism din țara noastră, executând cu această ocazie cel dintâi raid de talie internațională al aviației sportive românești. În ciuda timpului care, aflăm din presa vremii, i-a fost potrivit, obligându-l să zboare 600—700 km prin furtună și ploaie, a reușit să parcurgă în condiții admirabile o rută care totaliza 2 100 km. I-a parcurs în 20,45 ore efective de zbor, obținând o viteză medie de 93 km/oră.

La numai câteva săptămâni de la aducerea avionetei, Mircea Cantacuzino, asistat de Oculeanu ca instructor de zbor, a organizat prima școală civilă de pilotaj din România. Pentru început școala a funcționat pe aerodromul Pipera, ca apoi să se transfere la Băneasa, unde și-a desfășurat activitatea până în 1936, când a fost mutată pe terenul de la Otopeni.

Prima avionetă a fost repede scoasă din uz. După o scurtă perioadă de timp, Mircea Cantacuzino a cumpărat un alt avion, de același tip. Acest fapt i-a permis lui Octav Oculeanu ca în noiembrie, același an, să-i prezinte comisiei de brevetare pe primii șase piloți de turism aerian din țara noastră, care au învățat să piloteze în două luni — un record în materie. Primul brevetat a fost inimosul Mircea Cantacuzino.

Odată cu primăvara lui 1929 și-a început activitatea o altă grupă de elevi piloți. Printre elevii celei de-a doua serii s-a aflat și inginerul Ionel Cociașu, care, după numai trei ani de la brevetare, a adus aviației românești primul record mondial, zburând mai mult de opt ore.

Către sfârșitul anului, Oculeanu a urmat în Franța Școala de zbor fără vizibilitate de la Toussus le Noble, curs care avea să contribuie imens la succesul raidurilor de anvergură efectuate în anii 1930 și 1931. La întoarcerea din Franța, Octav Oculeanu, căpitanul aviator Romeo Popescu și plutonierul aviator Dodani au adus fiecare în zbor câte un avion de vânătoare de tip „Gourdou”. În ciuda unei ierni destul de timpurii, a unor aterizări pe terenuri des-

fundate, impuse de situația meteo, s-a demonstrat din nou că logic este ca avioanele să fie transportate... pe calea aerului, economisindu-se astfel banii statului.

Ca o expresie a experienței acumulate, Octav Oculeanu, împreună cu căpitanul aviator Ion Drăgan, a pregătit și realizat, în ziua de 26 iunie 1930, Raidul României. Decolarea era stabilită pe aerodromul Pipera. Cu câteva zile în urmă aici se rupsese în aer un avion străin, omorându-l sub sfărâmături pe locotenentul aviator Eugen Ștefănescu. Accidentul a zdruncinat moralul unora dintre piloții noștri. Acest fapt nu l-a

descurajat pe Oculeanu, ci l-a determinat să grăbească plecarea în acel zbor de peste 1 800 km. După relatările unor contemporani, pe deasupra Transilvaniei au fost întâmpinați de „o vreme imposibilă, atmosferă încărcată cu nori grei și negri, ce împiedicau vizibilitatea și obligau să se zboare după compas... Ploaia abundentă și îngreunat și mai mult zborul și l-a ȳdat bine pe călători. Culmea: înainte de orașul Dej, un curent de aer le-a smuls harta”. Restul navigației s-a făcut după o hartă administrativă a României, și aceea imprumutată. Totuși, cei 1 880 km au fost par-

urși în 11 ore, ceea ce în vremurile acelea era destul de bine. Totodată se demonstrase trăcnicia materialului volant românesc, deoarece pentru zborul respectiv fusese folosit un avion tip Potez XXV, fabricat la Brașov de către tinăra industrie aeronautică românească. Reușita acestui zbor a stimulat și alte echipaje.

La 14 septembrie 1930 s-a organizat mingul național de aviație, o grandioasă manifestare aeriană, la care au participat aproape 100 de avioane românești și 30 de aparate franțuzești, italienești, cehoslovace, poloneze și iugoslave. Atunci s-a făcut pentru prima dată la noi acrobație în formație, de către M. Romanescu, Max Maiorescu și Petre Ivanovici. La acea mare demonstrație de măiestrie a luat parte și Oculeanu. Mai întâi ca pilot pe avioane de bombardament și transport, apoi concurend pentru cupa „Mircea Zorileanu”. Era o cupă handicap. În vederea obținerii ei s-au întrecut avioane de diferite categorii și viteze pe un circuit determinat de trei puncte alese în jurul aerodromului Băneasa. Foarte disputată, cupa a revenit lui Octav Oculeanu, care a pilotat un avion SET, fabricat la București, surclasând rînd pe rînd toate celelalte 12 avioane străine și certificînd încă o dată calitatea industriei noastre aeronautice.

N-a trecut bine iarna 1930—1931, că Octav Oculeanu a determinat conducerea ARPA (Asociația română pentru propaganda aviației) să cumpere un avion de mare raid. Alegerea s-a oprit în cele din urmă la avionul EMSCO, care avea o capacitate de 6 500 de litri de benzină, ceea ce îi asigura o autonomie teoretică de zbor de 10 000 km. Comandat în S.U.A. și montat în Germania, a fost adus în zbor la începutul verii anului 1931 de către Octav Oculeanu și Ionel Ghica, un alt mare pilot, care în 1930 încercase să doboare recordul mondial de distanță în linie dreaptă la categoria avioanelor ușoare.

Odată cu aducerea în țară a avionului, Oculeanu și-a început antrenamentul în vederea doborîrii recordului mondial de distanță, care era în vremea aceea de circa 3 060 km parcurși fără escală. Ruta propusă a fost București—Capetown. O asemenea performanță presupunea o pregătire atentă. După un zbor de punere la punct a aparatului, la 26 iunie 1931, împreună cu maiorul aviator Emanoil Ionescu — observator —, Ionel Ghica — pilot — și maestrul mecanic Ion Rotaru, Oculeanu a executat un raid București—Varșovia—București fără aterizare (în capitala Poloniei a fost lăsat un mesaj de control), parcurgînd cei 2 203 km în 11 ore și 37 de minute, cu o viteză medie de 170 km/oră.

La 19 august, avionul EMSCO, cu motor de 420 CP, a decolat de pe aerodromul Pipera, la ora 3 dimineața, cu destinația Londra. Echipajul era condus de lt. Oculeanu. Zborul a decurs în condiții normale pînă la Viena, unde timpul a început să devină nefavorabil. Avionul a fost obligat să urce în nori, în care a bîjbîit două ore, fără a izbûti să treacă deasupra. Echipajul a făcut tot ce a fost omenește posibil ca să străbată

zona depresionară, căutînd apoi să o ocolească. Numai cînd s-a convins de zădărnicia eforturilor s-a întors înapoi, aterizînd la Pilsen, în Cehoslovacia. Peste cîteva zile a revenit în țară.

A doua încercare s-a desfășurat în ziua de 9 septembrie 1931, cînd, după 12 ore și 15 minute, au aterizat la Londra, obținînd o medie de 170 km/oră. Era primul echipaj românesc care zbura fără escală de la București pînă în metropola britanică. De acolo au zburat la Paris, concurend pentru „Cupa Bibescu”, o competiție în care se urmărea parcurgerea distanței București—Paris sau invers în timpul cel mai scurt. În condiții meteo grele, au parcurs distanța de 1 900 km în 10 ore și 55 de minute.

La începutul lunii octombrie a aceluiași an, din inițiativa lui George Valentin Bibescu, președintele de atunci al Federației aeronautice internaționale (FAI), s-a organizat la București o reuniune ministerială europeană avînd ca obiectiv dezvoltarea turismului aerian. După lucrări, Octav Oculeanu, care era și un bun acrobat aerian, a executat, alături de alți doi aviatori, un program de înaltă acrobație la mică înălțime pe oglinda lacului de la Palatul Mogoșoaia, demonstrînd din plin calitățile piloților și ale avioanelor românești SET. După acest program, destul de „tare”, demnitarii străini s-au grăbit să-l felicite și totodată să-l avertizeze, așa cum a făcut-o ministrul francez Dumesnil, care i-a spus: „Sînteți un pilot excelent și e păcat să vă riscați atît de mult viața. În Franța v-aș felicita și apoi v-aș trimite la închisoare”...

Oaspeții fuseseră profund impresionati de arta celui care, după cuvintele unui contemporan: „era un virtuos al acrobației, ... numai privindu-l erai cuprins de fiori, gata să-ți acoperi ochii, să nu mai vezi atîta risipă de măiestrie și curaj dusă peste hotarul cuminteniei, căci specialitatea acrobației sale în rasul pămîntului era o provocare”.

Cele spuse de ministrul francez erau o alarmă tîrzie. La numai cîteva zile, moartea l-a răpit pe temerarul acrobat aerian. Iată împrejurările descrise de aviatorul Gheorghe Iacobescu: „La 25 octombrie 1931, Oculeanu, la bordul unui avion SET, care urma să-și treacă probele de omologare, efectuează, deasupra aerodromului de plecare Pipera, o serie de figuri acrobaticale la joasă înălțime. De data aceasta avionul nu l-a mai ascultat la redresarea din acrobații; înălțimea fiind prea mică, el s-a zdrebit odată cu pilotul în contact cu pămîntul”.

Așa s-a curmat, în plină tinerețe, viața aceluia care, în modul cel mai categoric, ar fi urcat drapelul românesc pe cele mai înalte culmi. Este sigur că ar fi atacat și doborît recordul mondial de distanță în linie dreaptă fără escală. Își mai propusese ca, într-un singur zbor, să efectueze o dublă traversare a Oceanului Atlantic. Ar fi adăugat astfel patrimoniului național noi priorități. Așa cum a fost, Octav Oculeanu reprezintă un model al cutezanței și spiritului de pionierat pentru toate generațiile.

Vasile Tudor

URMĂRIȚĂ

Afară se întunecase. Pe cer nu se vedea nici o stea și mă înfioram la gândul că, dintr-un moment în altul, furtuna ar putea începe...

Liniștea care domnea la comandă a fost întreruptă de telegrafistul Dumitru Călin:

— Un meteo, tovarășe comandant!

Fălcoianu intră în camera hărților urmat de ofițerul de cart și de subsemnatul. Începu să citească cu glas tare:

— Ciclونul tropical Clara, cu presiunea australiană sub nouă sute nouă-

zeci și cinci de milibari, localizați pe data de douăzeci și șapte, ora zec GMT, înaintază spre sud-vest cu opt sprezece noduri, mare agitată, hula puternică, vîntul treizeci-patruzeci de noduri...

Bărbatul uscățiv privește calm, concentrat, pe toată suprafața hărții de navigație. Își aprinde o țigară și trag cu nesaț din ea. Calculează... În cel din urmă ajunge la concluzia că drumul pe care trebuia să meargă inițial în traversada Indianului de Sud, va schimbat. Avea să treacă astfel pe la sud de Arhipelagul Ghagos, pentru a evita ciclونul Clara, care se deplasă chiar în direcția în care ne aflăm...

Marea devenea din ce în ce mai rea cu valuri mari și violente. Nu știu cîmp timp să fi trecut în încordare și gînduri neliniștite... Am tresărit la ușa deschisă brusc de telegrafistul Călin:

— ...Cîteva depresiuni tropicale s-au transformat într-un alt ciclон, ciclонul Brian. Se află la circa trei sute cincizeci de mile nord-est de poziția navei noastre. Înaintează spre noi cu o viteză de optsprezece noduri...

— Ne-a băgat la mijloc, fir-ar să fie! Explodă nervos Fălcoianu. Să schimbăm din nou drumul...

Și începu să calculeze iar poziția navei.

FĂLCOIAN

Vaporul înainta cu greu, zbătîndu-se printre valurile uriașe, încît abia ne mai puteam ține echilibrul. Cerul era tot acoperit de nori, ce alergau zăpăciți, înscind fulgere uriașe. Comandantul Fălcoianu privea cu ochii oboșiți clocotul neostoit al apelor. Fără să-și mute privirea, ridică receptorul:

— Zootehnia?

— Da, Cristea la telefon!

— Aveți probleme cu oile?

— Sînt, sînt destule, tovarășe comandant!

Fără să spună o vorbă, ieși din încăpere. O luă spre partea vasului cuprinsă între castel și prora, acolo unde erau înălțate cele două niveluri cu boxe în care se aflau zecile de mii de oi pe care le aduceam din Australia. Vîntul sufla puternic, ridicînd valurile ca pe niște perdele uriașe, pe care le arunca prin încrengătura metalică a navei, făcînd-o să se încovoie parcă. Sub fiecare avalanșă de ape, oile erau strivite, sufocate... Oamenii, cîte doi sau patru, îmbrăcați în salopete impermeabile și cu cizme de cauciuc în picioare, transportau animalele lovite pentru a li se acorda îngrijirea necesară.

Numai ei știau cum se înțeleg cu oile. Unele se zbăteau behîind, în timp ce lăcrimau de durere, altele abia mai respirau, gata-gata să-și dea ultima suflare. Medicul, asistentii veterinari în halate albe pătate de sînge și udate de apa sărată a oceanului, duceau o adevărată luptă pentru a le salva, administrîndu-le medicamente, pansîndu-le, la nevoie făcîndu-le chiar intervenții chirurgicale. I-am urmărit îndelung. Lucrau în timp ce avalanșele de apă continuau să cadă pe punte, iar zbaterile vaporului sub loviturile năprasnice ale valurilor făceau imposibilă menținerea echilibrului.

În timonerie era liniște, o liniște adîncă. Doar, din cînd în cînd, se auzea zumbetul surd al aparatelor de navigație. Fălcoianu controlă din nou poziția navei față de datele meteorologice anterioare și-și dădu seama că aceasta s-a abătut puțin de la drumul indicat de el.

— Vezi că furtuna a deviat vasul. Vino trei grade în babord! ordonă el ofițerului de cart.

Fălcoianu își aprinse încă o țigară și rămase nemișcat. Căuta permanent cu privirea cînd într-o parte, cînd în alta peste întinderea nesfîrșită a oceanului care clocotea și mugea înfiorător. Din înălțimi se lăsa încet negura înserării, accentuată de norii negri, denși, amenințători. Deodată se auzi zbîrniitul strident al telefonului. Sala mașinilor chema urgent.

— Pompele de răcire de la motorul principal se dezamorsează... striga șeful mecanic. Trebuie să oprim mașina!

Comandantul intră în camera hărților pășind rar. Se aplecă deasupra hărții și începu iar calculele.

În sala mașinilor, motoristi și ofițeri mecanici se frămîntau să găsească o soluție potrivită ca să iasă cu bine din situația în care ne aflam. Acolo, în subteranul vaporului, printre coloșii de metal care radiau o căldură toridă, se schița un plan pentru remedierea din mers a defecțiunii. Cîțiva motoristi au intrat în acțiune, completînd mai întîi apa dintr-un rezervor plasat undeva, deasupra instalației de răcire. Apoi au deschis capetele de aerisire de la nivelul chiulaselor motorului principal. Șeful mecanic a cercetat îndelung și în cele din urmă a observat că într-un loc șuvița de apă era întreruptă. A deschis un robinet ca să se convingă de calitatea arderii combustibilului în interiorul cilindrului. De acolo ieșeau aburi, ca dintr-o oală cu apă clocotită.

— Mda, spuse Goșman ca pentru sine, intră apă în cilindru.

— Pe unde? se miră Diaconu.

— Pe unde, pe neunde, așa nu se mai poate mărșălui! S-ar putea ca peste cinci, zece minute să se sfîrșim cilindrul și atunci — gata, s-a sfîrșit cu noi. Opriți mașina!

Sus, la comandă, Fălcoianu trecu la timonă, căutînd să țină, pe cît posibil, prora în direcția din care venea furtuna, cu valuri înalte, care uneori ne acopereau cu totul. Bunele intenții ale comandantului erau zadarnice! Valurile continuau să lovească vaporul din plin, cu cruzime, culcîndu-l atît de mult într-o parte, încît la un moment dat nu mai erau speranțe că va putea să-și revină la poziția inițială. Fălcoianu îl lăsă la cîrmă pe Matei și luă legătură telefonică cu medicul veterinar Cristea. Află că toți îngrijitorii sînt la posturi, într-o luptă crîncenă cu fu-

Mircea Novac

(Continuare în pag. 62)

Meseriile curajului

Johnnie Laws a fixat de acoperișul clădirii Limebank din centrul Londrei, înaltă de 91,5 m, două tuburi în lungime de 6,4 m fiecare, ale căror capete atârnavă în dreptul etajului 22. Apoi temerarul a coborât de-a lungul tuburilor astfel suspendate. Ajuns la capătul lor, s-a sprijinit de pervazul ferestrei de la etajul amintit și, cu o deosebită dexteritate, a înjghebat, la această înălțime, folosind ca bază cornișa clădirii, o schelă. Nu este vorba de un act de cascadorie, cum pare la prima vedere, ci de activitatea de zi cu zi a lui Johnnie Laws, muncitor constructor specializat în lucrări de reparații la zgîrie-nori. În cazul menționat fusese angajat să repare fațada din dreptul etajului 22 a blocului Limebank. Întrebat de un reporter dacă nu-i e teamă să practice această meserie, Johnnie Laws i-a răspuns cu promptitudine: „Nu sînt îngrijorat, deoarece știu ce am de făcut”. În întreaga sa carieră de peste 24 de ani, Laws nu a avut decît un singur accident, și acesta nu din vina sa. Cineva a scăpat un tub de metal peste el... Dar această întîmplare nu l-a împiedicat să-și continue cu aceeași abnegație meseria pe care și-a ales-o.

Jimmy Hill lucrează, de asemenea, la mare înălțime. În toate anotimpurile, cu excepția celor mai aspre zile de iarnă, îl poți găsi într-un mic leagăn atârnat cu frînghii de un scripete fixat de podul ce leagă malurile estuarului scoțian Firth of Forth. Nici în cazul acesta nu este vorba de cascadorie. Jimmy Hill este vopsitor și a fost angajat pentru a acoperi în permanentă cu straturi groase de vopsea scheletul metalic al podului menționat. Dealtfel, vopsirea completă a acestui pod poate dura pînă la cincinci ani. Pe Jimmy Hill îl găsești la datorie chiar și atunci cînd vîntul bate cu 60 km/h, iar leagănul în care se află se balansează ca o coajă de nucă deasuprapei învolburate. Nici pe el nu-l înspăimîntă riscurile meseriei alese. „După prima săptămînă, a declarat el, m-am obișnuit cu ea”.

Ed Thompson lucrează în adîncul mării, în costum de scafandru. Și pentru el riscul intrat în cotidianul meseriei. S-a speciali-

zat în lucrări menite să determine siguranța navigației, ca dinamitarea epavelor sau dezamorsarea minelor care au mai rămas în apele mării din timpul celui de-al doilea război mondial. „Nu mă înspăimîntă munca pe care o desfășor. Cînd lucrez mă gîndesc la faptul că, orice s-ar întîmpla sub apă, îmi rămîne posibilitatea de a ieși la suprafață. Consider că nu-ți poate fi teamă dacă îți cunoști foarte bine meseria”, declară Ed Thompson unui ziarist.

Dar activitatea în adîncul mării își lărgeste tot mai mult aria pe măsura trecerii timpului. În urma trecerii la exploatarea pe scară largă a țițeiului din platformele continentale, unii scafandri s-au specializat în intervenții de urgență pentru repararea sondelor de foraj. Francezul Henri Delauze, cu o mie de scufundări în mare la activ, a creat o organizație specializată în intervenții de urgență pentru a scoate din impas platformele de foraj petrolier. Unul din scopurile principale ale activității sale

este prevenirea exploziilor de pe urma scurgerii necontrolate de gaz natural. Organizația sa dispune, în prezent, de circa 300 de scafandri, care lucrează pe lângă 35 de instalații de foraj din întreaga lume. Acești scafandri s-au specializat în tăierea și sudarea conductelor la mare adâncime. Ei lucrează în condiții de mare agitație, tipice pentru Marea Nordului. Pentru a lupta împotriva unuia din cei mai mari dușmani ai scafandrilor — frigul intens —, Delauze a pus la punct un costum de scafandru prevăzut cu încălzire electrică. Obiectivul principal al acestor scafandri este să poată lucra la adâncimi cât mai mari. Perspectiva imediată este de 457—610 m adâncime. Pentru adâncimi mai mari, la care se găsesc multe bogății minerale, se preconizează întrebuințarea roboților, ce urmează să fie însă dirijați, din clopote de scufundare, tot de scafandri. Un numitor comun pentru toți cei care au îmbrățișat această meserie îl constituie înalta profesionalitate și cutezanța fără margini.

URMĂRIȚI DE CICLON

(Urmare din pag. 59)

ria oceanului pentru a salva viața oilor atât de năpăstuite la fiecare rafală de apă sărată.

Vuietele, urletele de afară, rostogolind „Sinaia” ca pe o minge, confirmau că ciclonul Clara se apropie de noi. Singurii care păreau mai liniștiți erau comandantul și ofițerii de punte. Mai multă experiență, așadar, mai multă stăpînire de sine... Totuși cum poți să fii liniștit cînd ești conștient că peste o oră, două, vaporul la bordul căruia te afli va fi făcut țandări de stihile dezlănțuite ale naturii?

Gîndurile acestea chinuitoare au fost spulberate de hurelul surd al motorului principal care transmitea zumbetul său tocmai de jos, din subteranul vasului, prin trepidațiile corpului metalic, pînă sus, pe puntea de comandă. Cu toții am răsufiat ușurați. Între timp Fălcoianu și ofițerul de cart stabiliseră un nou drum de mers pentru a ocoli ciclonul.

Undeva, la orizont, se plămădea lumina unei zile senine. „Vînt din pupă!” ne-am urât atunci în gînd, privind cu încredere în fișia albastră ce se deschidea la orizont.

CUM SE ÎNTOCMESC HĂRȚILE

Aproape că nu există activitate de cercetare în care specialistul să nu folosească harta, indiferent dacă lucrează în agricultură, transporturi, geologie, geografie, meteorologie, în domeniul apelor etc. În toate aceste activități, institutele de resort dispun de secții de cartografiere, care întocmesc hărți pe specificul respectiv.

Dar, mai întâi, ce este o hartă? Întrebarea este legitimă dacă ți-nem seama că există o imensă varietate de hărți, iar modul de întocmire a lor nu este uniform. O definiție spune că harta este imaginea redusă, aproximativă și simbolică a unei părți mai mici sau mai mari din suprafața planetei. Rezultă că fiecare dintre ele deține trei elemente distincte: **scara**, adică proporția după care se reduc distanțele și obiectele de pe teren pentru a fi reprezentate pe hartă; **proiecția cartografică**, adică rețeaua de meridiene și paralele de pe suprafața rotundă a planetei, transpusă după un anumit sistem de proiectare pe suprafața plană a hărții, care se face totdeauna cu unele deformații; **simbolurile**, care se folosesc pentru a reprezenta obiectele de pe teren, ele fiind explicate în „legenda” conținutului hărții.

Există hărți la scări mari, care cuprind suprafețe mici de teren, reprezentate foarte amănunțit; acestea sînt

planurile sau **hărțile topografice**. Hărțile care cuprind suprafețe mult mai mari, cu detalii mai puține și deformări considerabile, cauzate de sistemul respectiv de proiecție, se numesc **hărți geografice**. Cînd harta geografică reprezintă întreaga planetă, se cheamă mapamond sau planisfer.

Hărțile topografice și planurile se întocmesc pe baza măsurătorilor pe teren, care, prin metodele clasice, se realizează cu instrumente de măsurat distanțe și unghiuri. Distanțele măsurate direct sau indirect pe teren se trec pe hartă (după reducerea lor la scara adoptată pentru harta respectivă), unghiurile rămînînd neschimbate, în așa fel încît ceea ce va apărea pe plan sau pe harta topografică va fi o figură geometrică, asemenea proiecției în plan orizontal a zonei respective de pe teren.

Hărțile geografice sînt derivate din hărțile topografice. Ele se obțin prin asamblarea unui număr mare de hărți topografice, plasate fiecare la locul cuvenit pe scheletul de meridiene și paralele — baza matematică a hărții, calculată în prealabil, potrivit formulelor date ale proiecției cartografice.

Cînd conținutul hărții redă relieful prin curbe de nivel, țărături, ape, păduri etc., harta se numește **generală**, iar cînd conținutul este redus doar la elementele unei teme date — pe

lîngă cele cîteva păstrate pentru orientare și localizare (în general, apele și localitățile mai importante) — harta se numește **tematică**. O hartă administrativă sau geologică ori una a răspîndirii unor anumite specii etc. sînt hărți tematice.

Pentru a ilustra ce înseamnă hărți geografice și tematice nu vom aminti aici decît un singur exemplu, și anume monumentul **Atlas al Republicii Socialiste România**, operă colectivă, caracteristică nivelului atins de cartografia geografică din țara noastră. Lucrarea a fost elaborată sub conducerea Institutului de geografie al Universității din București și primită elogios în lumea științifică internațională.

În convorbirea avută cu cîțiva dintre cercetătorii care au lucrat la acest mare atlas, ne-au fost semnalate unele detalii foarte interesante din desfășurarea muncii de elaborare a lui. Astfel, în cadrul Institutului de geografie a trebuit să fie întocmită, mai întîi, o hartă a României la scara 1:500 000, din care au derivat, prin generali-

zări succesive, hărțile publicate la scările de la 1:1 000 000 pînă la 1:6 000 000. Ca element principal al bazei matematice a acestor hărți, avînd în vedere caracteristicile teritoriului României (așezarea geografică, întinderea, forma), a fost adoptată o proiecție conică conformă dreaptă, tangentă pe paralela 46° N, ale cărei deformări nu depășesc 0,1% pentru distanțe și 0,2% pentru suprafețe.

Pentru hărțile Europei a fost întocmită o bază specială, într-o proiecție conică conformă cu paralela centrală de 50° N și meridianul axial la 20° E, iar pentru planigloburi și alte hărți care cuprind teritorii din afara României s-au folosit reprezentări cartografice clasice.

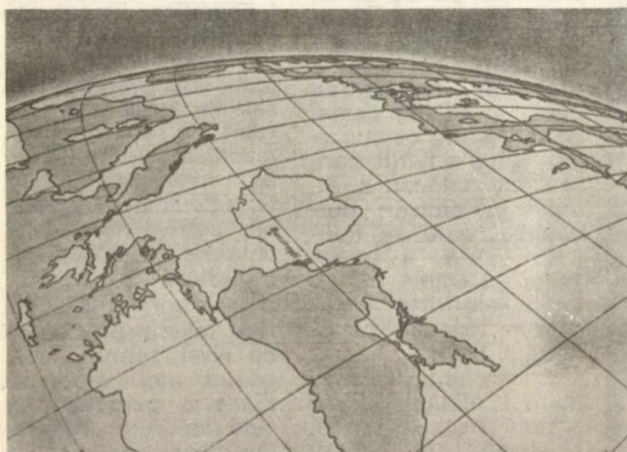
Conținutul atlasului — desfășurat pe 76 de planșe — a fost divizat în 13 secțiuni, cuprinzînd 487 de hărți la diferite scări, precum și numeroase schițe, profiluri, diagrame, bloc-diagrame etc.

La elaborarea celui mai mare atlas realizat în țara noastră au parti-

cipat numeroase ministere, direcții și institute: Academia R.S.R., Ministerul Geologiei, Ministerul Educației și Învățămîntului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Apărării Naționale etc.

În afară de metodele clasice de întocmire a hărților, în ultimele decenii s-a răspîndit întocmirea hărților topografice pe baza fotografierii zonelor respective din avion, care, desigur, permite obținerea mai rapidă a hărților. De asemenea, recent au început să fie folosite și fotografiile din sateliți, care acoperă suprafețe mult mai mari decît cele din avion, pentru obținerea directă, rapidă și exactă a hărților unor părți ale planetei, mai ales acolo unde vechile metode sau chiar cele aerofotogrammetrice sînt greu de folosit. Unele elemente tematice de pe planetă sînt mult mai ușor de urmărit pe imaginile succesive obținute din sateliți, cum ar fi, de exemplu, deplasarea maselor de nori deasupra continentelor și oceanelor, zăpezile, ghețurile polare etc.

În 1978, specialiștii francezi au lansat în cosmos satelitul SEASAT, cu un radar la bord. A fost pentru prima dată cînd s-au putut obține, din cosmos, imagini asupra Pămîntului prin intermediul radarului. Spre deosebire de ceilalți sateliți, a căror aparatură identifică, prin unde electromagnetice, în-deosebi stările de ansamblu ale proceselor ce au loc în litosferă și atmosferă, satelitul cu radar la bord redă, pe orice stare a vremii, chiar și noaptea, o per-

România pe glob, în proiecție perspectivă cosmică.

fectă imagine a suprafeței terestre, cu cele mai reduse diferențe de nivel, ceea ce este de cel mai mare preț pentru cei ce întocmesc hărți.

Întocmirea hărților cu ajutorul fotografiilor din sateliți beneficiază de perspectiva cosmică, anume vechile „perspective azimutale exterioare”, sau cu alt nume, „cosmice verticale”, care nu sînt altceva decît cazul particular al perspectivelor cosmice înclinate. Sistemul din urmă, care constituie dezvoltarea și generalizarea primului, reprezintă o **contribuție a cartografiei matematice românești**, după cum rezultă și din lucrările publicate de autorul său încă în 1965, în prestigioase periodice din țară și străinătate. Prin urmare, imaginea unei regiuni cu parametrii dați, poate fi obținută nu numai prin fotografii luate din satelit (cosmofotografii), ci și prin calculul efectuat din laborator, la computer-plotter (pseudocosmofotografii).

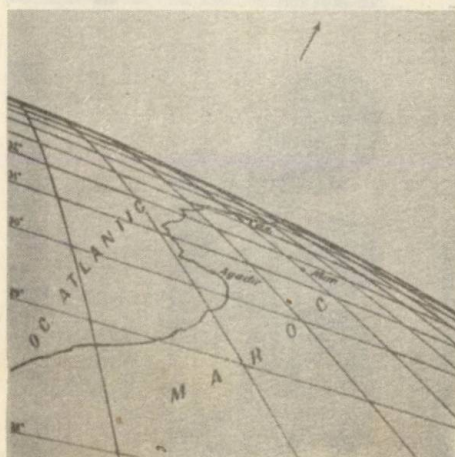
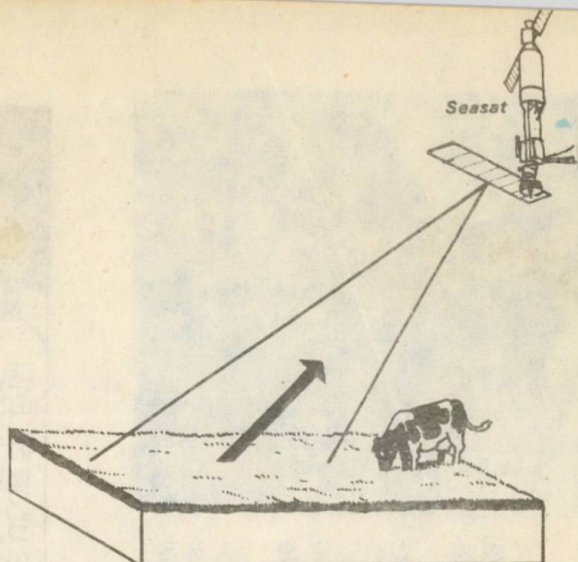
Autorul acestui nou

sistem de proiecție cartografică — dr. Victor Dumitrescu, de la Institutul de geografie al Universității din București — ne semnala, printre altele: „Prin suprapunerea celor două imagini (cosmofotografia și pseudocosmofotografia) se pot evidenția multe concluzii interesante — erori în ridicările anterioare, obținute prin metode clasice, modificări survenite în zonă etc. Apare astfel posibilitatea de corectare și actualizare a hărților în cauză. Corectitudinea meto-

dei matematice românești de obținere a imaginilor calculate a fost testată cu ajutorul Centrului de calcul al Universității din București, dovédindu-se că pseudocosmofotografia unei zone din nord-vestul Africii coincide perfect cu imaginea fotografică obținută de satelitul „Mercury-4”.

Munca migăloasă și atentă a cartografilor este înglobată în aceste prețioase auxiliare ale vieții omului modern, care sînt hărțile și atlasurile.

Constantin Nedelcu

Față în față. O porțiune a Africii, în proiecție perspectivă cosmică (brevet românesc) și în fotografie luată din satelit.

Hazliu ca Țândărică, celebru ca Pinocchio, descurăreț ca Nastratin... Cine-i?

Cine, dacă nu Pif! Prieten al copiilor de pretutindeni, Pif împletește în aventurile sale umorul cu istețimea. Pif nu e niciodată răutăcios, niciodată egoist. Exigent cu cei de seama lui, generos cu cei mici, prietenos cu toată lumea, Pif nu putea lipsi din Almanahul „Cutezătorii“!

Ce caută însă într-o pagină rezervată veseliei acest portret? Pe chipul personajului din fotografie se citesc o cuceritoare blândețe, o adâncă înțelegere a vieții.

Cine este? Desenatorul Cabrero Arnal, creatorul lui Pif! Cu patru decenii în urmă, creionul său a schițat pentru prima oară silueta personajului. De atunci, Pif a făcut de nenumărate ori ocolul lumii.

Părintele lui nu l-a însoțit. El a fost totuși în România, s-a întâlnit cu cititorii revistei noastre și a desenat pentru ei un personaj îndrăgit – Minitehnicus.

Publicînd în paginile care urmează pășaniile lui Pif, adresăm creatorului său aplauzele sincere ale copiilor din țara noastră.

Mulțumim, Arnal!

Pif

și hărnicia

BONK
BOLLIM
TONK
ouie!

TOATE
ASTEAP!

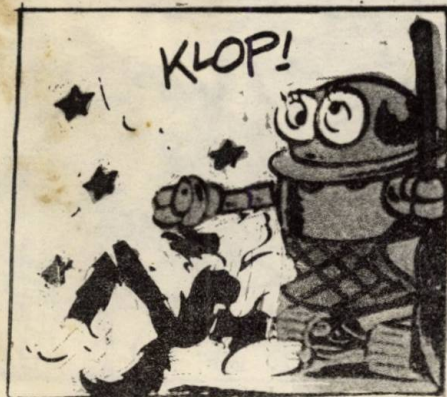
VOIA
DUMITALE!

EU ÎNSA
AS AVEA NEVOIE
DE UN AJUTOR.

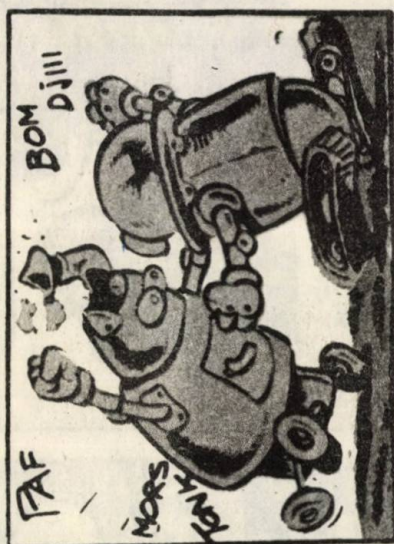

Cine aleargă

Cine dintre voi nu cunoaște vitezele de deplasare ale oricărui automobil, ale oricărui avion? Puțini cunosc în schimb că ghepardul aleargă cu o viteză de 100 km/h, iar porumbelul se apropie de 150 km/h. Peștii înoată într-o gamă foarte variată - de la 12 la 90 km/h. Șarpele nu depășește 11 km/h, iar atletul cel mai bine antrenat atinge 35 km/h.

O gamă foarte variată, nu-i așa? Nici vorbă să pui să alerge împreună, pe culoare paralele, omul, șopîrla, gazela și... „Dacia”-1300!

Un om de știință a avut însă curiozitatea să compare comportamentul tuturor acestor alergători; nu în privința vitezei, ci a consumului de energie al fiecăruia pe aceeași distanță.

Rezultat uimitor: un biciclist aleargă mai economic decît cel mai bun alergător al grădini zoologice - ghepardul. Greoiul cangur saltă mai rațional decît zboară cel mai rapid avion din lume, care atinge de cinci ori viteza sunetului. Iar omul care aleargă își folosește mai înțelept energia decît un ciine de vînătoare!

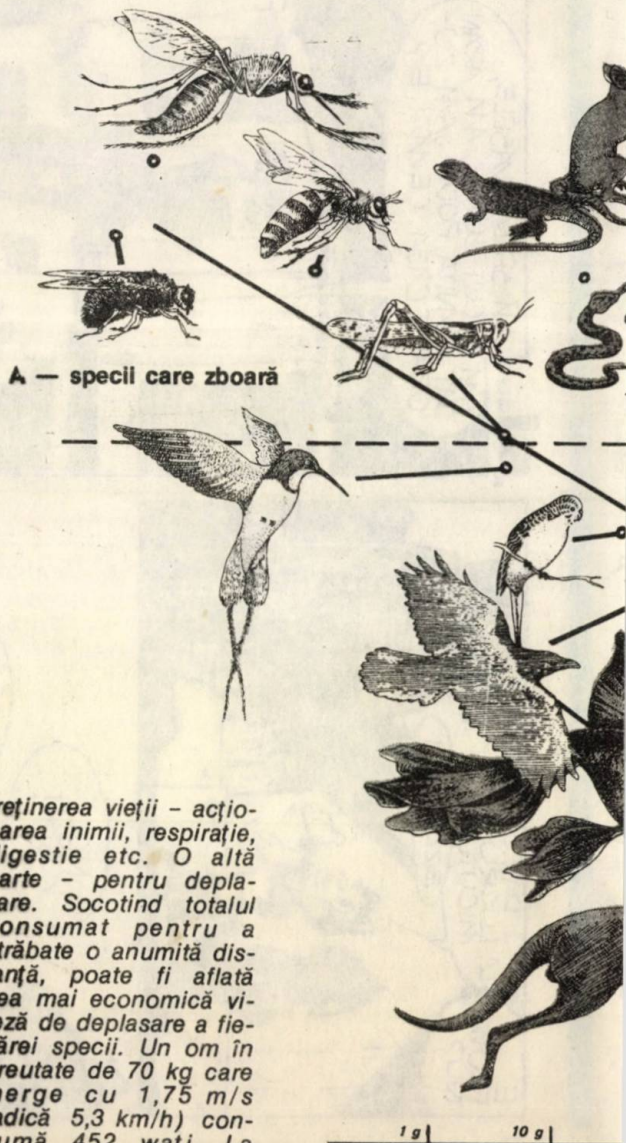
E cineva care nu știe că, pentru a se deplasa, orice animal, ca și orice mecanism, are nevoie de energie? Omul, animalele consumă neîncetat energia produsă prin oxidarea sucurilor alimentare depozitate în mușchi. Experiența proprie ne învață că această ener-

gie se transformă fie în lucru mecanic, fie în căldură.

Să ne întoarcem însă la studierea economicității cu care se deplasează diferite specii. O parte din energia lor este utilizată pentru în-

3,5 m/s (12,6 km/h) el consumă 1 122 wați.

Ce rezultă din aceste date? O arată desenul nostru. Participanții la cursa imaginară amintită la începutul articolului se ordonează după consumul ener-

ținerea vieții - acțiunarea inimii, respirație, digestie etc. O altă parte - pentru deplasare. Socotind totalul consumat pentru a străbate o anumită distanță, poate fi aflată cea mai economică viteză de deplasare a fiecărei specii. Un om în greutate de 70 kg care merge cu 1,75 m/s (adică 5,3 km/h) consumă 452 wați. La

mai bine?

getic specific, formînd - insectele o grupare, peștii alta, la fel reptilele, păsările, mamiferele și... mașinile.

Desenatorul a notat pe orizontală masa alergătorilor (care evoluează de la 1 mg la

1 000 t), iar pe verticală consumul energetic în timpul deplasării. Apoi a plasat fiecare specie studiată în punctul corespunzător relației dintre viteză și consumul energetic specific acestei specii.

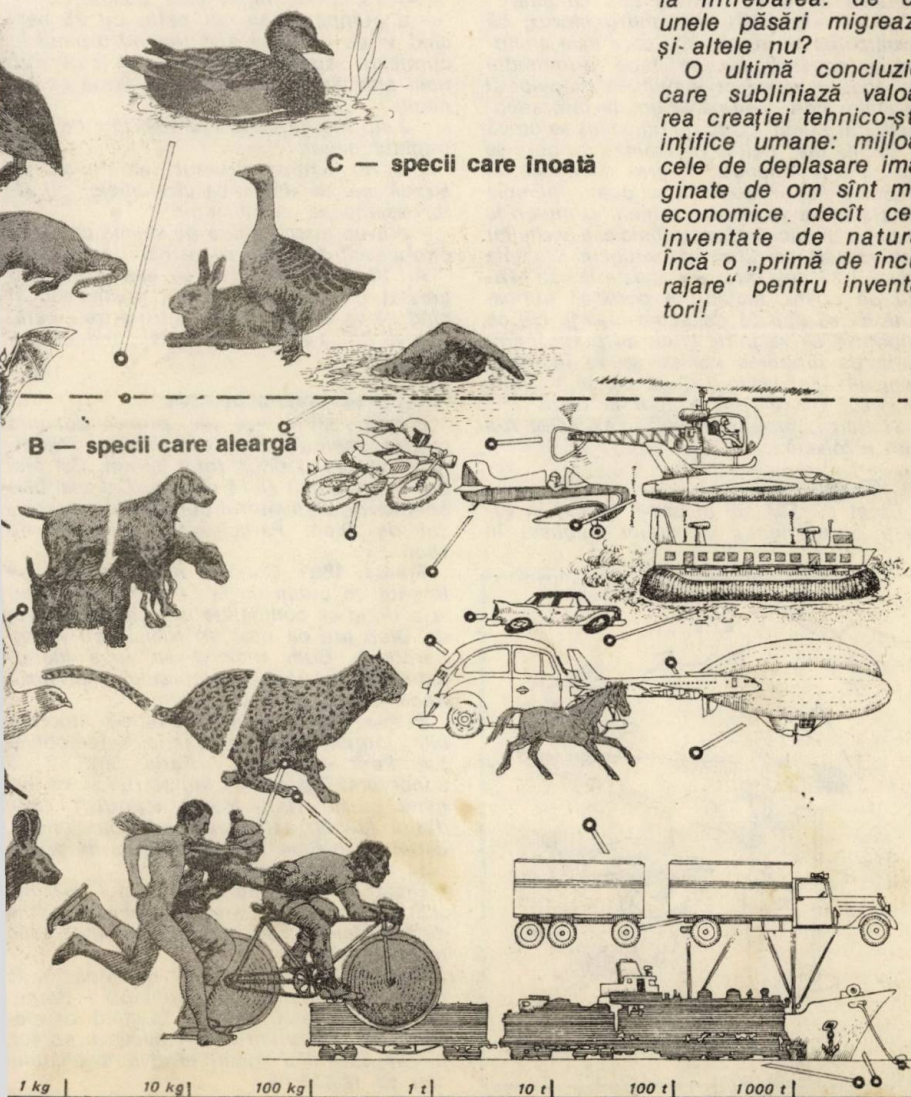
Se poate observa că animalele care se deplasează zburînd se grupează pe o dreaptă A, cele care aleargă pe o altă dreaptă, B, iar înotătorii pe o a treia dreaptă, C. Le putem socoti trei „familii de mijloace de deplasare”.

Ființele sedentare au un „cost” de transport ridicat, în vreme ce animalele migratoare - reprezentate sub linia orizontală punctată - un „preț” al deplasării scăzut. Iată și mult-căutatul răspuns la întrebarea: de ce unele păsări migrează și altele nu?

O ultimă concluzie, care subliniază valoarea creației tehnico-științifice umane: mijloacele de deplasare imaginat de om sînt mai economice decît cele inventate de natură. Încă o „primă de încurajare” pentru inventatori!

C — specii care înoată

B — specii care aleargă

De la Cai la..

• Mare viteză, mare!

În timpul celei de-a doua domnii a lui Alexandru Moruzi în Țara Românească (1799-1801), Vel-aga, mai marele poliției de pe atunci, aduce la cunoștința stăpînirii că unii conducători de vehicule cu tracțiune animală „...umblă cu butce și căruțe pe ulițele țîrgului (București) și mai virtos chiar o seamă de stăpîni ai lor urmează acest obicei de aleargă cu butcele de au călcat un copil și i-au zdrobit picioarele care și astăzi pătîmește căutîndu-se cu doftori” și cere „...să se facă o strașnică poruncă de a se conțeni una ca asta”.

La 14 iulie 1801, Alexandru Moruzi dă următoarea poruncă: „Cu care este anaforeaua această ce ne face dumnealui Vel-aga, în vreme ce înmulțirea butcelor și caretelor care aleargă și umblă fără socoteală, nu numai podurile (străzile) se strică și sfărîmă mai înainte de vremea lor care se fac cu afită osteneală și grea cheltuială, ci și primejdie, în adevăr, se poate întîmpla de a sfărîma și secătui oameni și muleri la drum; care această netrebnicie a viziteilor nefiind suferită, strașnic poruncim Domnia Mea(...) să dați mizamul acesta la toți viziteii de obște, făcîndu-le porunca cunoscută ca să știe că de acum înainte cel ce împotriva se va purta și cît de puțin întîmplare de bîntuirea cuivași se va întîmpla, negreșit acel viziteu, după ce se va bate strașnic, se va trimite apoi la ocnă”.

Și totuși, problema vitezei excesive n-a fost rezolvată...

• Vitezele birjelor

Exact cu 107 ani în urmă, „avînd în vedere regulamentul fiacărelor publicat în

Monitorul Oficial nr. 132 din anul 1859;

Considerînd trebuința simțită de-a se introduce și în această urbă, asemenea instrucțiuni, după modificațiile ce s-a mai făcut regulamentul din capitală în anul 1865...” consiliul comunal al urbei Giurgiu aproba regulamentul privitor la proprietarii și conducătorii trăsurilor de piață.

Faptul n-ar fi afit de interesant dacă în cuprinsul acestui regulamentul n-am regăsi unele prevederi surprinzător de asemănătoare cu cele de azi. Le recunoașteți în textul de mai jos?

„Art.15. Orice birjar este obligat:

- a cumpăni caii cel puțin cu 25 pași cînd vr-un om s-ar afla trecînd drumul în curmeziș, sau cînd birja trece pe la capătul unei alte strade, ca să nu lovească pe nimeni;

- a nu merge pe stradă mai tare decît în trapătul cailor;

- a nu astupa drumul oprindu-se pe stradă sau pe dinaintea circiumelor ori altor asemenea stabilimente;

- a avea mare băgare de seamă ca să nu stropască de noroi pe oamenii ce circula.

Art.16. Orice birjar se va găsi beat va fi arestat de cel dintîi agent polițienesc și cînd se va dovedi beat pentru a treia oară, i se va ridica dreptul de a mai conduce caii pe viitor”.

• „Curse” automobilistice

Franța, 1887. Are loc primul concurs pentru vehicule fără cai! Traseul Neuilly-Versailles și retur, total 32 km. Cel mai bun timp: o oră și 14 minute. Cel mai bun concurent, cîștigătorul competiției: marchizul de Dion. Participanți: marchizul de Dion...

Franța, 1891. Concurș automobilistic pe terenul de curse de la Longchamps. Aflat la a doua sa competiție oficială, marchizul de Dion are ca rival un triciclu cu vaporii Serpollet. Cum triciclu se rupe literalmente la jumătatea parcursului, marchizul trece primul linia de sosire...

Franța, 1896. Revista „France Automobile” organizează competiția automobilistică Paris - Marsilia - Paris. Sînt 52 de concurenți înscrîși. 31 iau startul și 13 termină cursa. Timp foarte nepotrivit. Unul dintre favoriți este nevoit să abandoneze, deoarece o rafală de vînt extrem de puternică îi smulge pantalonii...

Franța, 1897. Sub patronajul ziarului „l'Echo de Paris” are loc, pentru prima dată în istorie, un concurs automobilistic rezervat femeilor.

Franța, 1898. Marchizul de Montagnac moare în timpul cursei Perigneux - Bergerac - Perigneux. Cauza: saluțînd cavale-rește un concurent care-l depășea corect, pierde controlul volanului și autovehiculul său se răstoarnă...

..cai-Putere

Franța, 1900. Gordon Bennet organizează celebra cursă Paris - Orléans - Nevers - Lyon. La start, concurenți de clasă: De Knyff, Charron, Girardot, Jenatzy, Winton. După Orléans, un uriaș ciine, stîrnit de zgomotul mașinilor, sare asupra lui Charron, care abia reușește să evite răsturnarea...

• Legi pentru... „traficul rutier”

România, anul 45 î.e.n. Din „Lex Iulia Municipalis” spicuim următoarea referire la trafic: „Pe străzile din interiorul orașului, în prezent cît și în viitor, nimeni nu va putea conduce care pe timpul zilei, după răsăritul soarelui și înainte de apusul acestuia”.

Milano, 1796. Generalul Poro, prefect al poliției, „emite o ordonanță în baza căreia „...autorizează pe toți de a aresta orice persoană, care, în căruță sau călare, se va deplasa mai repede decît în trapul mărunt al calului. Multe accidente petrecute în oraș ne obligă să fim foarte severi din acest punct de vedere...”

Franța, 1839. Un autovehicul cu vapori, care dezvoltă o viteză de circa 25 km pe oră, accidentează mortal o persoană. Faptul stîrnește furia populației, care obligă parlamentul să limiteze viteza maximă la... 16 km pe oră!

Franța, 1839. Prefectul Parisului stabi-

lește că, între zidurile capitalei Franței, viteza maximă admisă pentru automobile va fi de... 13 km pe oră!

Franța, 1901. Guvernul francez decide înmatricularea autovehiculelor. Decizia declanșează un adevărat scandal în lumea automobilistilor. Cu toate protestele lor, sistemul înmatriculării a fost adoptat definitiv în 1909.

România, 1906. Din „Regulamentul poliției rulajului și circulației pe căile publice”, reproducem articolul 15: „Iuțea mersului automobilelor și motocicletelor va fi moderată după grosul de circulație al șoselei și nu va trece înăuntrul satelor nici într-un caz de 15 km pe oră; în cazuri de îmbulzeală, iuțea va fi foarte redusă”.

S.U.A. 1909. Comentînd situația traficului rutier, un ziarist scria: „Se zice că șoferii din America luaseră obiceiul de a străbate orașele cu o iuțea atît de mare încît autoritățile, după ce au încercat să pună capăt acestei stări de lucruri prin mai multe sisteme, care n-au fost îndestulătoare, au ajuns la un mijloc pe cît de violent pe atît de radical: agenții poliției au primit autorizația de a trage focuri de revolvere în roțile automobilelor care gonesc repede și, din prima săptămînă, douăzeci și unu de cauciucuri au fost pleznite”.

Automobilul de formulă din imagine poartă numele unul constructor de mașini și pilot neozelandez: McLaren M23. A fost perfecționat de Gordon Coppuck. Este înzestrat cu motor Ford Cosworth DFV8. Pe această mașină, în greutate de 589 kg, Emerson Fittipaldi în 1974 și James Hunt în 1976 au cucerit campionatul mondial.

FORMULA 1

OMUL

ÎN SECOLUL VITEZEI

Dintre toate denumirile pe care secolul nostru le-a primit într-o etapă sau alta, cea mai semnificativă este aceea de „secol al vitezei”. Evoluția acestei „coordonate” justifică pe deplin denumirea. În urmă cu aproximativ o sută de ani, cea mai mare viteză pe apă era realizată de clipere, vase care se puteau deplasa cu 31 km/oră. Trenul anului 1867 avea viteza de 50 km/oră, mașina cu aburi dovedindu-și atunci superioritatea. În schimb, automobilul era abia la începuturile sale, performanțele realizate fiind cu totul modeste. Astfel, automobilul lui Siegfried Marcus se deplasa la timpul său (1875) cu numai 10 km/oră, iar automobilul „Benz” (1885) cu benzină dezvoltă o viteză de 15 km/oră.

La începutul secolului nostru, poziția ierarhică a mijloacelor de

locomotie în funcție de viteză s-a modificat întrucâtva. Spre exemplu, viteza oficială a trenurilor exprese era, în 1903, de aproximativ 100 km/oră. În schimb, viteza medie a automobilelor nu depășea 25—35 km/oră, deși recordurile întreceau cu mult 100 km/oră. Aceste performanțe se înregistrau atunci când avionul fraților Wright, echipat cu motor cu explozie, efectua primul zbor deasupra dunelelor de nisip de la Kitty Hawk. În 1905, avionul, care va deține ulterior supremația vitezelor, înregistra doar 61,3 km/oră.

Care este situația actuală? Viteza majorității mijloacelor de transport a crescut considerabil. Progrese modeste se mențin doar în domeniul navigației pe apă. Astfel, viteza transatlanticelor echipate cu turbine de multe sute de mii de

cai putere nu depășește media de 50 km/oră, cu limita maximă de 70 km/oră. Oarecari progrese s-au obținut odată cu perfecționarea navelor cu aripi subacvatice. Aceste nave pot realiza viteze apropiate de 100 km/oră. Mai recent, unele firme americane se preocupă de realizarea unor transatlantice de 3 000 de tone, a căror viteză va atinge 360 km/oră! Se pare că, la realizarea acestei performanțe, cu totul excepțională pentru navigația maritimă, vor fi utilizate tehnologiile spațiale, propulsia urmînd să se asigure cu ajutorul unor rachete cu... apă.

Cu toate proiectele existente, care întrevăd pentru trenuri viteze în jur de 1 000 km/oră, deocamdată ele circulă cu cel mult 200 km/oră — o viteză de două ori mai mare ca în 1903. Pînă în 1990 se prevede dublarea vitezei trenurilor. În unele țări, ca Japonia, R.F.Germania și altele, se prevede realizarea unor trenuri rapide cu pernă magnetică, a căror viteză va fi de aproximativ 400 km/oră.

Desigur, nu ne-am propus să prezentăm o listă a recordurilor de viteză înregistrate de diferite mijloace de locomotie. Este însă interesant de remarcat faptul că între recordurile de viteză și viteza de trafic practicabilă există o mare diferență. Astfel, în timp ce recordurile de viteză în do-

meniul automobilismului de performanță se apropie de bariera sonică, depasarea milioanelor de automobile de serie se face, din motive de securitate, cu o viteză limitată prin lege. În cursul anului 1973, o serie de țări au trecut la limitarea vitezei maxime chiar și pe autostrăzi, fixînd-o în jurul a 100 km/oră (Canada 115 km/oră, Suedia 110 km/oră, Danemarca, Japonia etc. 100 km/oră).

Creșterea cea mai spectaculoasă a vitezelor s-a înregistrat în domeniul navelor aerospațiale. Avionul, care debuta timid odată cu secolul nostru, avea să răstoarne cele mai optimiste previziuni. În numai șapte decenii, avionul a parcurs toată gama de viteze, de la cea a avionului fraților Wright pînă la viteza avioanelor actuale, care a depășit de cîteva ori viteza sunetului. Dar specialiștii nu se opresc aici. Ei au și început să afirme că generațiile viitoare vor circula cu avioane hipersonice, care vor atinge viteze de 15 000—20 000 km/oră, iar durata unei călătorii transatlantice va fi de numai... un sfert de oră!

Cea mai palpitantă perioadă a secolului vitezei va rămîne însă etapa cuceririi cosmosului. Iuri Alexeievici Gagarin a pătruns în spațiul cosmic zburînd cu viteza de 28 000 km/oră, adică de aproximativ 24 de ori viteza sunetului.

Dacă raportăm viteza navelor cosmice necesară pentru învingerea atracției Pămîntului, adică 7,912 m/s sau 28 800 km/oră, la viteza maximă pe care omul o

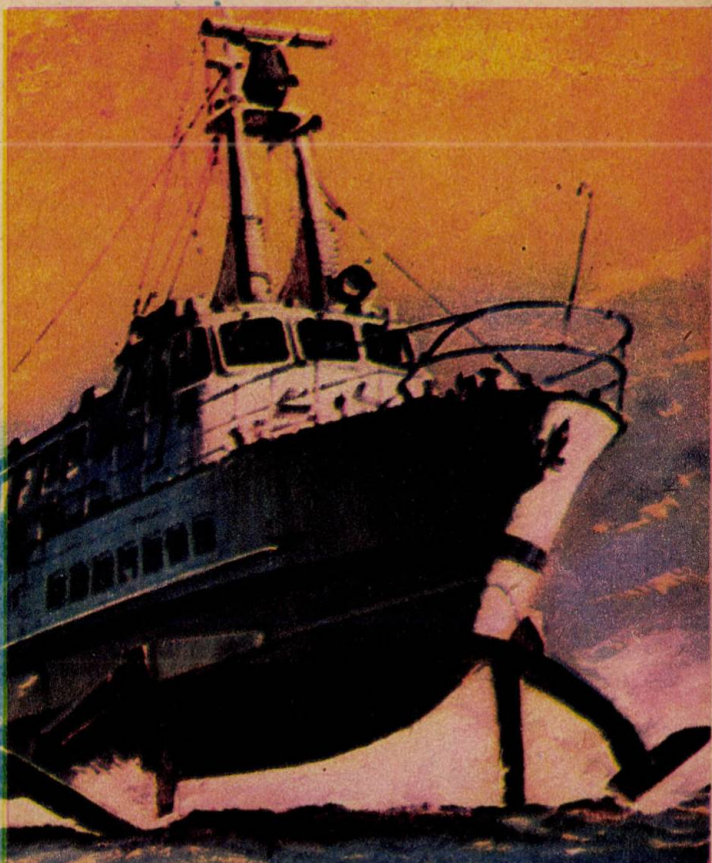
realiza cu o sută de ani în urmă (circa 55 km/oră), constatăm că, în acest răstimp, el a reușit să se deplaseze de circa 500 de ori mai repede.

Timp de milenii omul s-a mulțumit cu viteza realizată cu picioarele sale sau ale animalelor. „Febra vitezei” a urmat deci vreme îndelungată o linie orizontală. La un moment dat însă, monotonia a fost întreruptă. Curba vitezei a început să urce vertiginos, iar omenirea a avut numai de cîștigat. Mijloacele de transport de toate categoriile au stat și vor sta la dispoziția miliardelor de oameni care populează planeta noastră. Ele au apropiat popoarele, au permis un schimb mai intens de valori mate-

riale și spirituale.

Pînă la ce culmi va continua ascensiunea? Ne vom mulțumi cu actuala viteză a navelor cosmice?

Este clar că, față de telurile pe care și le-a propus omenirea în domeniul explorării universului, vitezele realizate, de 30 000 — 50 000 km/oră, sînt modeste. Omul are toate temeiurile să spere că, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, navele cosmice construite de el vor zbura cu viteze apropiate de aceea a luminii, ceea ce-i va permite să înfăptuiască misiuni de cercetare a planetelor îndepărtate ale sistemului nostru solar, de cunoaștere mai profundă a universului.

BOLIZI de ROTI

Caroserie Brabham, construită ca pentru un... avion.

Rezervorul de benzină. Cei 250 de litri sînt repartizați în lăcașuri așezate în dreapta, în stînga și în spatele pilotului.

Cauciucuri «lîser», adică fără profil, ca o gumă, cele din spate avînd 50 cm lățime. Pe o pistă uscată, ele măresc aderența la sol. În caz de ploale, devin însă periculoase, fiind înlocuite cu pneuri avînd cuvenitele șanțuri antiderapante.

Tabloul de bord cuprinde numai aparate strict necesare: un turometru, un indicator al apei pentru răcire și altul, al presiunii uleiului. Vitezometrul e inutil întrucît în formula 1 nu există limită de viteză.

Maneta schimbătorului de viteze.

Motor Alfa Romeo: 12 cilindri, 3000 cmc, peste 300 km pe oră.

Această «aripă» are rolul de a contribui la fixarea mașinii de sol în condițiile cînd uriașele viteze ar putea-o împia la... decolare.

Cutia de viteze în șase trepte.

„Scafandru” din fotografie este de fapt... șofer. Casca este antișoc, iar gluga din interior, antiincendiu. Ați remarcat, probabil, o parte din echipamentul unui pilot de formula 1, denumire sub care sînt cunoscute cursele de automobile avînd caracteristici bine stabilite: greutate nu mai mare de 575 kg, roți necărenate, motor de maximum 1500 cmc cu compresor sau 3000 cmc, fără compresor, capacitatea rezervorului de benzină — 250 litri. Tot prin regulament sînt obligatorii, pentru protecția pilotului, caroseria cu structură deformabilă, arcurile de securitate, extinctoarele împotriva incendiului la bord.

Cititorilor interesați de acest sport tehnic, precum și celor care se ocupă de automodelism, le oferim alături desenul „radiografiei” al unei mașini construite de un australian (John Brabham) cu motor de proveniență italiană („Alfa Romeo”) și condusă de un austriac: Niki Lauda.

Cîteva cuvinte despre pilot. Debutînd cu un vechi automobil de serie într-o cursă populară de viteză în coastă (Linz, Austria, 1968), Niki Lauda parcurge foarte repede treptele curselor auto (nu totdeauna cu succes), alergînd pe mașini de formula 3 și 2 (asemănătoare cu cele de formula 1, dar mult mai puțin puternice), pentru ca, în 1975, concurînd pe un „Ferrari”, să cîștige campionatul mondial de formula 1. În 1976 are o experiență tristă, accidentîndu-se grav (mașina incendiată) pe circuitul de la Nurburgring (R.F.G.) și scăpînd ca prin minune datorită îngrijirilor medicale și constituției sale robuste. Mulți specialiști i-au considerat încheiată cariera, dar Niki Lauda se reazăază la volan după numai două luni de convalescență, pentru ca în anul următor să recîștige titlul mondial, tot pe „Ferrari”.

Le-aș reaminti cititorilor că autorul mașinii „radio-

grafiate”, John Brabham, face el însuși parte din mitologia acestui sport, numărîndu-se printre foștii campioni mondiali. Și încă o performanță: așa cum Niki Lauda a fost cel mai tînr campion mondial, tot astfel Brabham a fost unul dintre cei mai în vîrstă. Un constructor care a simțit el însuși duritatea circuitelor de formula 1 se gîndește îndelung la fiecare detaliu al proiectului, întrucît propria experiență îl ajută să prevadă cum se va comporta mașina. La rîndul său, Niki Lauda face parte din așa-numita categorie a „piloților-tehnicieni”, adică are temeinice cunoștințe de mecanică, aerodinamică și e pasionat de meserie, fiind în măsură să sugereze neconștient constructorilor noi îmbunătățiri.

Problema principală care îi preocupă însă în clipa de față pe toți piloții de formula 1 este a securității circuitelor. În ultimul timp, victimele s-au înmulțit — nu de mult pierzîndu-și viața, pe circuitul de la Zoelder (Belgia), pilotul echipei „Ferrari”, Gilles Villeneuve. Organizatorii întrecerilor de formula 1, urmîrind cîștiguri cît mai mari, nu se preocupă de asigurarea pe circuitele de concurs a condițiilor necesare scăderii factorilor de risc. Nu o dată, ei intră în conflict cu piloții, care se străduiesc prin diferite mijloace să impună acest lucru, dar, din păcate, acești oameni curajoși și competenți depind de bunul plac al firmelor și afaceriștilor care organizează concursurile de formula 1. De ce, atunci, piloții continuă să alege, iar spectatorii să fie prezenți? Pentru că, în afară de faptul că întrecerile de formula 1 oferă tabloul unor evoluții pline de temeritate, inteligență și îndemînare în pilotaj, ele promovează soluții tehnice noi, care ulterior sînt aplicate pe mașinile produse în serie — așa cum s-a întîmplat, de exemplu, cu frînele pe disc.

Primul record de viteză aparține celebrului ostaș elin care a dus, în anul 490 î.e.n., la Sparta, vestea victoriei de la Maratlon, străbătînd pe jos 215 km în două zile!

În timpul împăratului roman Augustus (44—27 î.e.n.), carele grele vă puteau transporta în 20 de zile de la Roma în Asia Mică, făcînd 84 km pe zi!

În secolul al XIII-lea, curierii lui Gingis-Han călăreau cîte 400 km pe zi. Un record original de viteză a stabilit Napoleon la retragerea din Rusia, străbătînd distanța Moscova-Franța, circa 2 100 km, în 13 zile, cu sania, atîngînd viteză medie de 160 km pe zi.

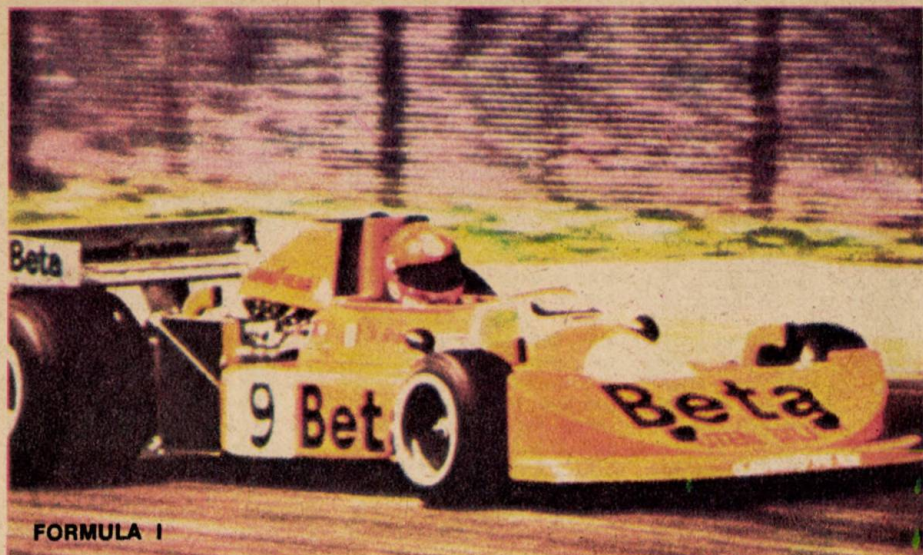
Anul 1769 a deschis o nouă eră în istoria transporturilor, căpitanul francez Nicolas Joseph Cugnot depășindu-se cu un tractor de artilerie, de construcție proprie, cu viteză „surprinzătoare” de 7,5 km/h. Din 1898 începe însă marele asalt al culmilor vitezel pe uscat. An de an se modifică cifra recordului de viteză, apar noi nume de campioni.

În 1898, alergătorul francez Chasseloup-Laubat realizează 63 km/h cu un automobil cu motor electric, iar un an mai tîrziu belgianul Camille Jenatton 105,904 km/h, tot pe un automobil electric.

Bariera de 200 km/h este depășită în 1909 de francezul Hémeury pe un automobil cu motor de 200 CP, care zboară cu 202 km/h. În 1927 irlandezul Seagrave realizează 328 km/h.

În 1932, alergătorul englez Malcom Campbell, care se înscrisese încă în 1924 pe lista campionilor

FORMULA 1

Automobilul de curse March 761 poartă numele Clubului auto March, compus din inițialele fondatorilor lui: Max Mosley, Alan Rees, Graham Cooker și Robin Herd. Prima evoluție pe pistă a mașinii s-a produs în 1969, sub pilotajul lui Jackie Steward. Pe March 761 au debutat piloții Ronnie Peterson și Niki Lauda. Mașina este înzestrată cu motor Ford Cosworth DFV8 de 465 CP. Greutatea mașinii: 590 kg.

mondiali, cu 235,5 km/h, obține în Florida (S.U.A.), pe o pistă de sare, cu un nou automobil, cu motor de avion, denumit „Blue bird” (Pasărea albastră), viteză de 404,409 km/h. De aici înainte toate recordurile de viteză se vor realiza numai pe piste naturale, formate de fundurile unor lacuri sărate, acolo unde, prin evaporarea apei, se formează o suprafață perfect netedă.

O adevărată viteză de avion — 501,4 km/h — realizează, în 1937, englezul Eyston, iar în 1947 John Cobb stabilește, la Utah (S.U.A.), pe o pistă de sare, cu un automobil având calități aerodinamice deosebite și un motor de 3 000 CP. recordul

mondial, de 634,267 km/h. Precizăm: conform regulilor internaționale, pentru stabilirea recordului de viteză pe uscat se cronometrează timpul în care automobilul străbate 1 000 m lansat, tur și retur, pe aceeași pistă și se face media; în mod obligatoriu automobilul trebuie să aibă patru roți, din care două de direcție și minimum două motrice. Orice alt tip de vehicul nu este admis.

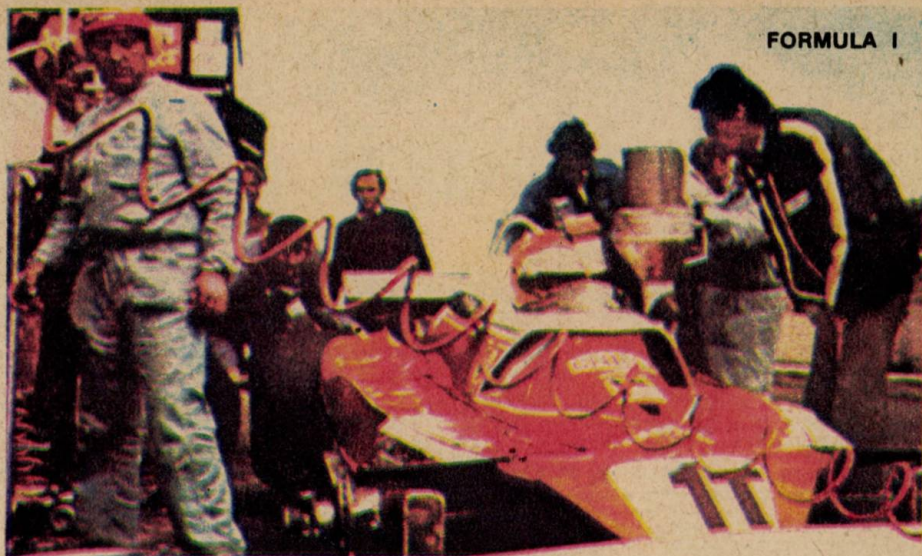
Din 1947 încoace, numeroși au fost cei care și-au pus ca scop doborârea recordului lui Cobb și chiar atingerea vitezei fantastice de 500 mile/h (800 km/h).

La începutul lui august 1963, americanul Craig Breedlove, în vîrstă de numai 26 ani, stabilește un nou record de viteză — 656,612 km/h, cu un automobil pe trei roți, cu motor cu reacție. Conducătorul se așază în partea din față a caroseriei, asemănătoare unui fuzelaj de avion, și are în spate un motor cu reacție cu forță de tracțiune de 2 000 — 2 500 kg. La viteză de 600 km/h, fiecare kilo-

gram forță de tracțiune corespunde cu 2,2 CP. Prin măsuri speciale de forțaj al motorului se poate mări forța de tracțiune a motorului pînă la 4 000 kg. Pentru frînare se folosesc frîne cu disc și o frînă-parasută, în trei trepte, dintre care ultima are diametrul 2,44 m. Stabilirea acestui record a necesitat cauciucuri speciale cu diametrul 1 219 mm și presiunea 17,5 at. Roțile automobilului cu asemenea cauciucuri pot rezista la viteze de 800 km/h.

Noul record nu a fost recunoscut de F.I.A., deoarece automobilul nu avea patru roți. Dar el ar putea fi recunoscut de F.I.M., care admite nu numai motociclete, ci și autovehicule pe trei roți, cu orice fel de motor.

Continuînd lupta tatălui său și menținînd numele de „Pasărea albastră”, Donald Campbell pornește și el la asaltul culmilor vitezei. După ce se face cunoscut prin recordul absolut de viteză al bărcilor cu motor (490 km/h), Donald Campbell atinge în 1960 viteză de 634,267 km/h,

FORMULA 1

Prima mașină de curse Ferrari a fost produsă în 1929, la Maranello, lângă Modena (Italia). Între 1950 și 1976, automobilele de curse Ferrari au câștigat 63 de mari premii la concursurile de formula 1. În imagine: Ferrari 312 T 2. Motor de 2 999 cmc și 500 CP. Lungime: 4 316 mm. Lățime: 1 930 mm. Înălțime: 1 020 mm. Greutate cu combustibil și ulei: 520 kg.

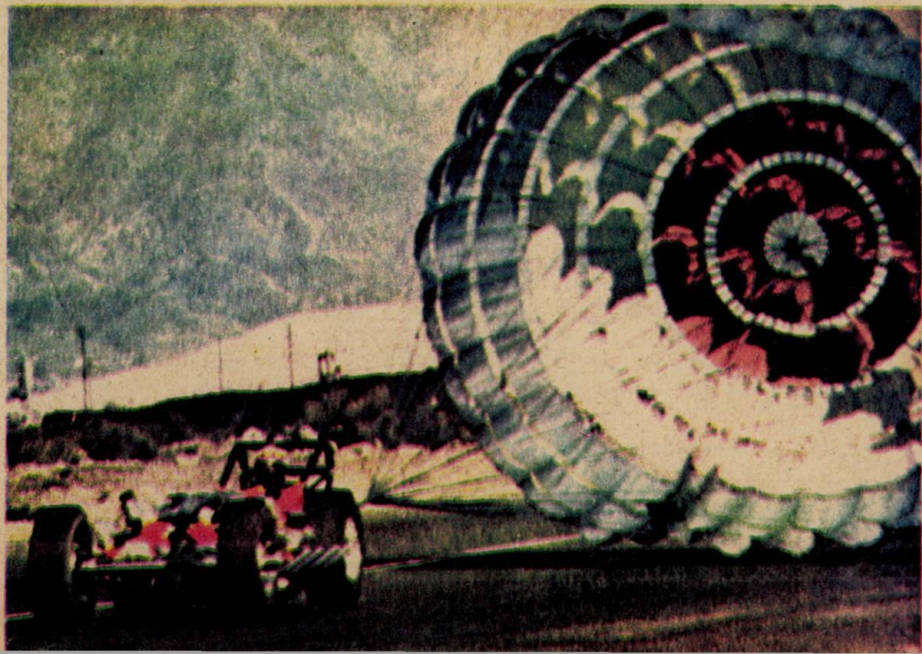
dar suferă o avarie. Imediat după aceasta el reconstruiește „Pasărea albastră” pentru viteză medie de 780 km/h și continuă încercările întâi la Utah (S.U.A.), apoi pe lacul Eyre din Australia. După câteva tentative nereușite, la 17 iulie 1964, el realizează ulmitoarea viteză de 648,728 km/h, cu o „Pasăre albastră” care

măsoară 9 m lungime și 2,40 m lățime, are distanța de sol doar de 10 cm, cîntărește 4 000 kg și are un motor de 5 000 CP. De data aceasta automobilul avea patru roți!

Imediat după stabilirea recordului, fiind întrebat asupra planurilor sale de viitor, Donald Campbell a răspuns: „Vol continual

îmi construiesc o nouă barcă cu motor și atac recordul absolut de viteză pe apă...”

La motocicletele recordul mondial a fost stabilit la începutul anului 1964 de alergătorul Mikey Hailwood, în Florida, cu o motocicletă de 500 cmc, care a atins, pe distanța de 100 km, viteza de 233,081 km/h.

Magnetofonele strabunicilor

Originale și valoroase — astfel pot fi caracterizate mecanismele muzicale datînd din vremuri trecute, aflate într-una din secțiile Complexului muzeal de la Iași.

După cum se știe, în multe orașe ale lumii se găsesc felurite muzee, colecții, care de care mai neobișnuite, dar o asemenea colecție de instrumente și aparate de înregistrare și redare a sunetelor se află mai rar.

Vă prezentăm cîteva exponate ale acestui interesant muzeu ieșean.

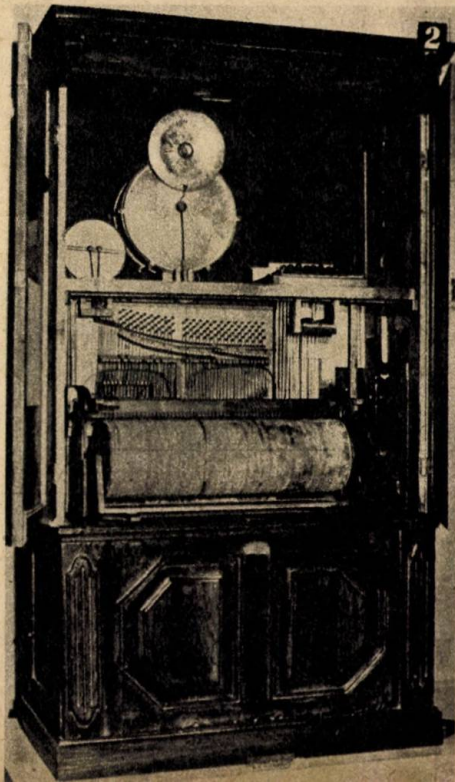
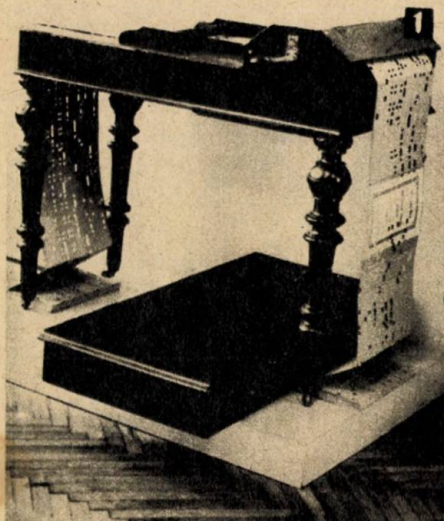
Într-una din săli îți atrage atenția o splendidă colecție de cutii muzicale. Ești curios să știi ce taine ascund ele? Ghidul de serviciu îți sare imediat în ajutor, punînd în acțiune o asemenea cutie, din care, imediat, se revarsă o melodie plăcută. Acestea erau „magnetofonele” la care străbunii noștri, acum un veac și mai bine, ascultau

muzică: o arie dintr-o operă sau operetă, o doină sau o horă de-a noastră.

Cum funcționează aceste mecanisme? Pe un cilindru cu știfturi sînt înregistrate șase pînă la douăsprezece melodii. Prin acțiunea unui arc mecanic, cilindrul se rotește, iar știfturile eliberează cîte un „ciocănel” care lovește coardele instrumentului. Acestea produc sunetul programat. După o rotație completă, melodia se termină. Automat, cilindrul se deplasează axial. Urmează melodia a doua, și așa mai departe. Sistemul comandă oprirea automată după fiecare cîntec.

Dar dacă vrei să ascuți mereu aceeași melodie? În acest caz, cu ajutorul unei pîrghii și al unei roți dințate, se fixează cilindrul pentru o singură melodie.

Cutiile muzicale, mecanismele lor au beneficiat din plin de apariția și

MUZEE
neobișnuite

dezvoltarea ceasornicăriei, care a cunoscut o puternică înflorire încă din secolul al XVI-lea. O categorie specială o formează cele comandate prin... cartele perforate (1).

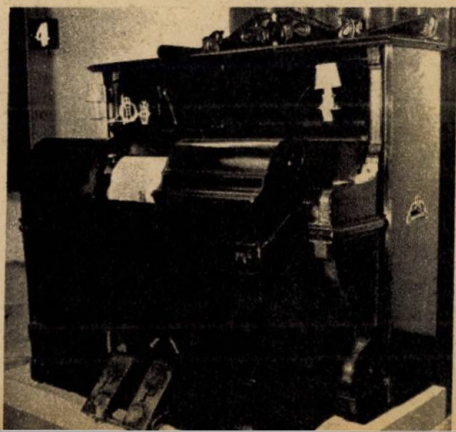
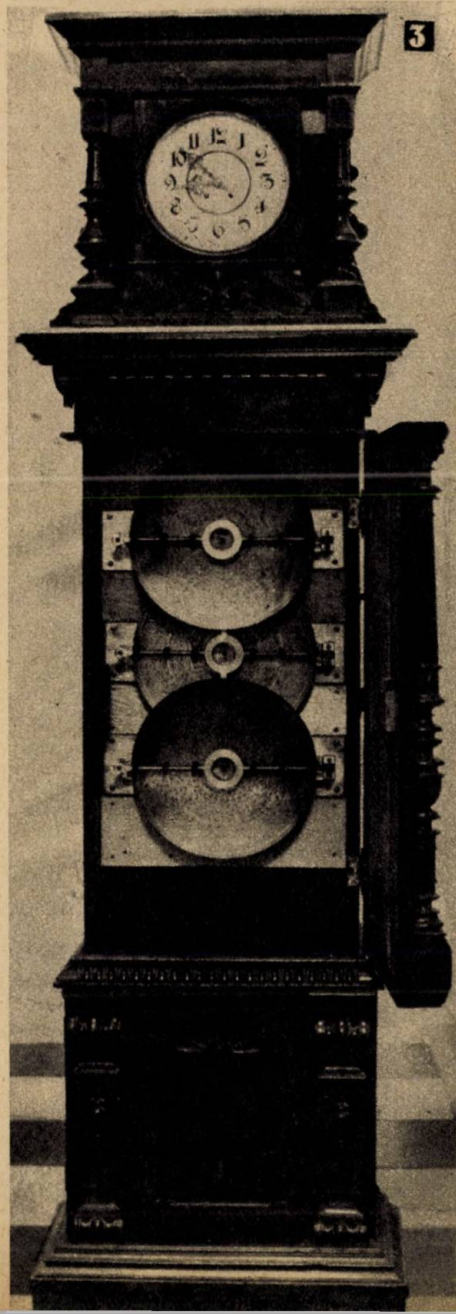
Ați auzit vreodată de un instrument numit vielă? Este un fel de vioară semiautomată avînd 3—6 corzi și o claviatură pentru 8—23 note muzicale. Cu ajutorul unei manivele rotite cu mîna dreaptă, denumită și arcuș circular, se produce, prin frecare, vibrația corzilor. În același timp, cu cealaltă mîna, se acționează claviatura. Instru-

MUZEE neobișnuite

mentul a apărut în Franța și datează din secolul al XVI-lea. Cu timpul s-a răspîndit apoi în întreaga Europă, ajungînd pînă la noi, unde a purtat numele de lăută, în Transilvania, și leriă, în Moldova. Un exemplar original de vielă se găsește și în muzeu. A fost descoperit în satul Moldova-Sulița, de lângă Suceava.

„Tonomatul” veacului al XIX-lea se numea orchestron (2). Acest aparat era socotit acum o sută de ani ca unul dintre cele mai impunătoare automate muzicale. El avea capacitatea de a imita o întreagă orchestră. Prin intermediul unor pîrghii, erau acționate corzile pianului și cîteva instrumente de acompaniament: tobă, talgere, xilofon ș.a. Pentru o mai puternică rezonanță a sunetului, orchestronul era utilizat în săli de dans, în restaurante, dar putea fi auzit și la serbări cîmpenești. Întocmai ca un tonomat, era pornit prin introducerea unei monede. În sălile muzeului găsiți cîteva exemplare extrem de interesante din acest automat muzical. Cel din imagine este prevăzut cu șase instrumente de percuție. El poate reproduce patru melodii. Este foarte interesant de remarcă că în orchestroane cît și în alte aparate din muzeu sînt înregistrate numeroase lucrări muzicale românești. Persoanele care au comandat aceste instrumente au cerut să li se înregistreze asemenea lucrări.

Printre instrumentele muzicale expuse se află și simfonioanele, ce datează de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, cînd au cunoscut o largă răspîndire. Azi redarea melodiilor se face cu ajutorul discurilor metalice. Am ales pentru cititorii noștri această imagine din muzeu (3), prezentînd un simfionion cu ceasornic și trei discuri verticale.

Magnetofanele strabunicilor

» Una dintre sălile care atrag un mare număr de vizitatori este cea a pianelor mecanice și a pianolelor, datînd din primii ani ai secolului al XX-lea. De aici am ales imaginea acestei originale pianole (4) cu pedale ce acționează o pianină. Datorită alăturării celor două instrumente, sonoritatea este de o înaltă calitate.

Dar poate că doriți să urmăriți istoria magnetofonului de la nașterea sa pînă în zilele noastre? O sală specială prezintă asemenea exponate. Cînd vă veți afla în această sală, căutați imaginea care înfățișează un strămoș al magnetofonului — telegrafonul (1889) — și o variantă mult îmbunătățită, construită în jurul anului 1903 de către inginerul român Mănculescu.

EL- DORADO

În capitala Columbiei — Bogota — se află un muzeu care se impune atenției prin marea sa originalitate. Este Muzeul aurului, în incinta căruia au fost expuse, pentru prima oară în America Latină, peste 10 000 de obiecte de podoabă datînd din epoca precolumbiană. Specialiștii subliniază bogăția și raritatea pieselor din colecția muzeului.

În cîteva săli este prezentată o amplă expoziție de obiecte din aur, cuprinzînd lingouri, îmbrăcăminte și po-

Masina timpului ...la muzeu

Cea mai mare colecție-muzeu dedicată literaturii științifico-fantastice din întreaga lume este rodul strădaniilor și sacrificiilor unui singur om: americanul Forrest J. Ackerman din Los Angeles. El a început colecționînd, la vîrsta de nouă ani, singura revistă de anticipație ce apărea la ora aceea în S.U.A. În prezent, colecția sa ocupă 20 de încăperi și cuprinde peste 300 000 de obiecte: romane științifico-fantastice și eseuri despre acest gen literar, în ediții foarte rare, publicații de specialitate de pretuini-

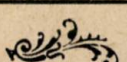
deni, desene, picturi, afișe cu subiect din lumea **science fiction**-ului, fotografii din toate filmele de anticipație. Colecția mai cuprinde măști, peruci și altă rezucizată din filmele științifico-fantastice: machete de nave cosmice și orașe spațiale, roboți care au „jucat” în aceste filme (nu lipsesc cei pe care i-ați văzut în **Războiul stelelor**) și alte automate — ca, de pildă, „mașina timpului” din filmul turnat după romanul lui H.G. Wells. Totul procurat cu perseverență de... colecționar de-a lungul a peste jumătate de se-

col. În sectorul de carte apar și lucrări ale autorilor noștri de **science fiction** sau **sci-fi**, cum îi place gazdei să spună, folosind o prescurtare inventată de el însuși cu decenii în urmă și care astăzi cunoaște o răspîndire internațională.

Oricine poate vizita acest neobișnuit muzeu al anticipației științifice, deschis tuturor și întreținut prin donații publice. „Este cea mai interesantă casă de pe Terra”, afirma celebrul scriitor Ray Bradbury, autorul romanului **451° Fahrenheit**. Nu este de mirare că aici poți întîlni vizitatori din Franța și Japonia, din Italia și Uruguay, din Mexic și Australia, chiar și din România. „Numai din Marte nu am avut oaspeți”, glumește Forrest J. Ackerman. Mulți dintre vizitatorii săi sînt cercetători ai istoriei literaturii și artei, specialiști în film și teatru, care găsesc aici documente imposibil de aflat în altă parte. Dar la intrarea muzeului

MUZEE
neobișnuite

doabe străvechi. La etajul al doilea sînt expuse clopote de aur realizate în cele mai neașteptate forme, pe care indienii obișnuiau să le atîrne în copaci, la sărbătorile tradiționale. Alături de ele se găsesc numeroase obiecte

de uz personal, de la pensete și piepteni pînă la vase și lingouri. Principala comoară a muzeului se află însă la etajul al treilea, unde a fost adusă cea mai mare parte a obiectelor din aur făurite de reprezentanții străvechii culturi indiene precolumbiene, căutate cu atîta înverșunare de vajnicii conchistadori spanioli. Sala care le adăpostește poartă numele de El-Dorado. Printre obiectele expuse aici se află sculpturi, salbe și colane de aur, precum și alte obiecte de podoabă de o mare frumusețe și originalitate.

Istoria acestui muzeu, considerat unul dintre cele mai interesante din lume, începe în 1939, cînd a fost organizată o mică expoziție a comorilor descoperite în străvechea așezare indiană Quindio. Expoziția prezenta doar 500 de obiecte. De atunci numărul exponatelor care vorbesc despre civilizația indienilor sud-americani s-a dublat de mai multe ori, dînd naștere marelui muzeu de astăzi.

poposesc în fiecare săptămînă și autobuze cu elevi și studenți, dornici să cunoască mai bine prodigioasele înfăptuiri ale fanteziei creatoare. Aici se documentează mulți scenariști, regizori și decoratori de filme în vederea noilor lor creații în genul științifico-fantastic.

„Acum, spre sfîrșitul vieții mele, am început să mă întreb ce se va întîmpla mai tîrziu cu

colecția mea, declara realizatorul muzeului în preajma împlinirii vârstei de 65 de ani. Cea mai bună soluție mi s-a părut a fi s-o donez în întregime orașului Los Angeles. El o va păstra și o va îngriji mereu”. Impresionată de acest gest, municipalitatea locală a hotărît construirea unui sediu pe măsura giganticei colecții. Pînă atunci, patru bibliotecari rătăcesc printre munții de cărți

și reviste, de colete trimise din toată lumea, catalogînd sutele de mii de obiecte.

Această operă unică trebuie continuată. În primul rînd de către în-suși Forrest J. Ackerman. Cel puțin pînă în anul 2000! I-o doresc toți autorii de literatură științifico-fantastică din România, al căror oaspete acest prieten al țării noastre a fost în iunie 1982.

Daniel Cocoru

Zece călători români

La fel ca toate popoarele lumii, românii au dat și ei numeroși călători, care au um-

blat în lung și-n lat pe meridianele globului. Drumurile lor, unele efectuate în condiții extrem de vitrege, au contribuit la cunoașterea locurilor și civilizațiilor întinse și, totodată, la difuzarea știrilor despre țara natală printre oamenii alături de care s-au aflat o vreme. Mulți români au îmbogățit, prin descoperiri științifice, tezaurul culturii și științei mondiale. Alții au învățat lucruri minunate, pe care le-au comunicat apoi, prin cărți ori prin scrieri de specialitate, conaționalilor de acasă. Unii, datorită unor întâmplări deosebite ai căror eroi au fost, au rămas înscrși pentru eternitate în memoria popoarelor în mijlocul cărora au trăit și au muncit.

CU

MIHAI TICAN-RUMANO

Cu multe decenii în urmă, marele fluviu Zair, purtând pe atunci numele de Congo, al doilea ca mărime de pe continentul african, atrăgea cele mai cutezătoare expediții. Temerarii înfruntau capcanele greu de trecut, puse parcă anume în cale de natura exotică, luxuriantă, de locurile necunoscute, de temutele animale sălbatice. Deși însoțiți de tineri curajoși, buni cunoscători ai locurilor, nu puține erau prilejurile în care expediționarii trebuiau să-și dovedească temeritatea, tenacitatea, să acționeze cu sînge rece, spre a înainta cît mai departe în lungul fluviului. Pentru că altfel...

**PE
FLUVIILE
AFRICII**

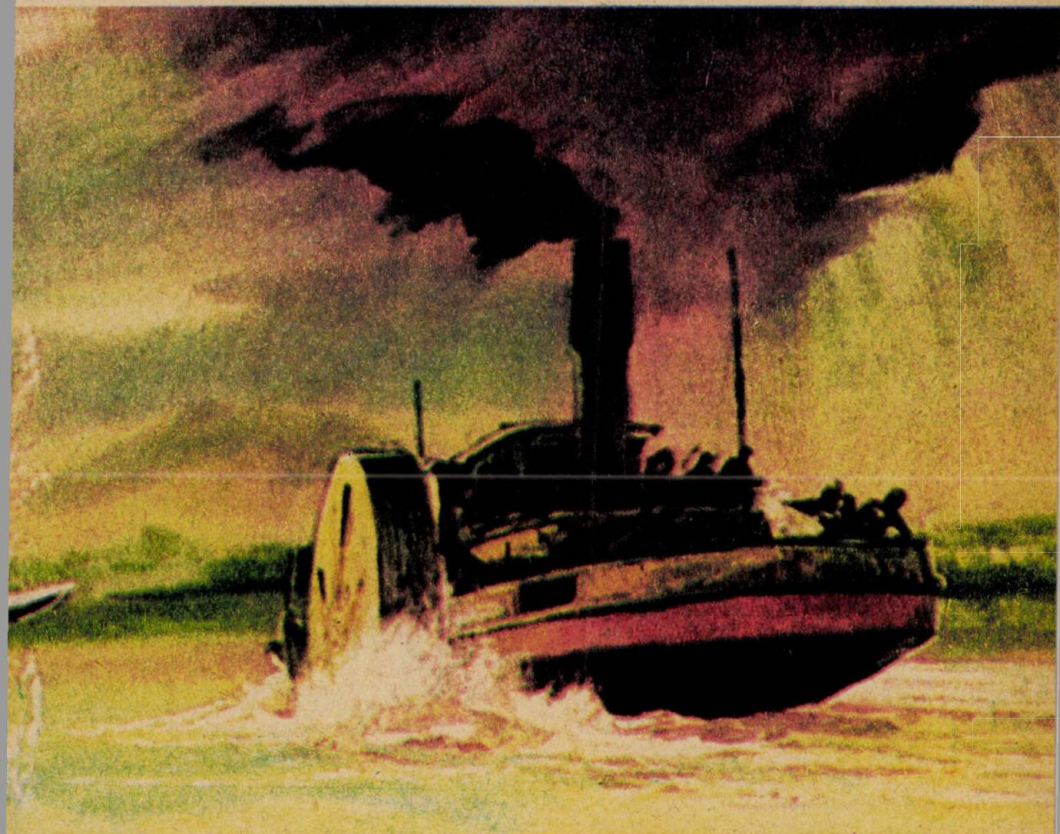
lată mai jos, într-un mic dicționar selectiv, câteva însemnări despre zece călători români și faptele lor prin lume.

Banul Mărăcine este primul român despre care există dovezi materiale, nu numai legendare, că a călătorit prin țări străine. S-a născut în Oltenia și era fiu de boier. A deprins mînuirea armelor încă din adolescență, pregătindu-se să-și apere țara de năvălirile pîrdalnice ale dușmanilor. S-a în-

timplat însă că, din motive încă nelămurite de cercetători, a trebuit să-și părăsească locurile natale. Cum era un luptător plin de curaj, s-a așezat în fruntea unei cete de ostași, toți olteni unul și unul, și a plecat în lume. A bătut drumurile Ungariei, Austriei și ale Germaniei de astăzi pînă a ajuns în Franța. Aici și-a oferit serviciile regelui Filip de Valois, care tocmai purta război cu englezii. Faptele de arme săvîrșite de român pe cîmpul de bătăie au atras atenția suveranului. După război, acesta l-a ținut la curte.

Banul Mărăcine a participat, fără în-
doială, la cine știe cîte alte bătălii. Este considerat întemeietorul unei familii din

Printre cei care au înfruntat imensa cale de apă ce străbate continentul african aproximativ pe la mijlocul lui, de la vest la est, pe o lungime de peste 4 000 km, au fost și vînătorii dornici să-și îmbogățească galeria trofeelor cu cele de „monștri ai apelor”, cum mai sînt numiți hipopotamii, crocodilii, rinocerii, atît de des întîlniți în acele timpuri de-a lungul marilor fluvii ale Africii.

Îl vom însoți, în continuare, pe Mihai Ticano-Rumano (1895-1967), neobosit călător român pe meleagurile sud-americane, africane și europene, într-una din expedițiile sale pe fluviul Congo, cînd a participat la o originală vînătoare de hipopotami, istorisită apoi într-unul din volumele sale.

Era prin anul 1923. La Matadi, localitate aflată nu departe de vărsarea fluviului în Oceanul Atlantic, se pregătea o nouă expediție de vînătoare pe Congo.

Inițial, expediția era formată din belgianul Laffite, românul Mihai Ticano-Rumano, francezul Borel, olandezul Van Thyft, căpitanul Sadek, proprietarul corabiei închiriate anume în acest scop - „o navă modernă cu pînze și motor, aptă de a face față nevoilor unei călătorii mai lungi în susul fluviului” -, călăuza și o echipă de 20 de băștinași.

Ca mai totdeauna, cînd să spui că totul este pregătit pentru plecare, intervine... imprevizibilul. Așa se face că, datorită imposibilității lui Laffite de a mai participa la

călătorie, responsabilitatea conducerii îi va reveni lui Tican-Rumano.

Și astfel, într-o bună zi, dis-de-dimineață, nava se puse în mișcare în susul apei, de-a lungul coastei, navigând contra curentului. De-abia înainta cu 5-6 mile pe oră, pe lângă un țărm a cărui vegetație specifică de savană era formată predominant din „ierburii înalte și arbuști acvatici de culori de infinită varietate și frumusețe”.

Razele soarelui dogoreau neîndurător. Timpul parcă stătea în loc, deși acele ceasului înregistrau apropierea prinzului. Doar o baie i-ar fi putut înviora pe cei trei europeni neobișnuiți cu o asemenea zăpușeală. Dar aici o astfel de ispravă ar fi fost nu o cutezanță, ci curată... sinucidere, crocodilii fiind la ei acasă și de-abia așteptând să înfulece orice ar fi căzut în gura lor lacomă, plină de dinți ascuțiți ca de ferăstrău. Nici chiar asigurarea călăuzei - „Am eu leac pentru dumnealor. Știu să rostesc niște cuvinte la auzul cărora jivinele se răspîdesc și pier care-ncotro” - nu a fost suficientă pentru a îmbărbăta pe vreunul din cei trei vînători să facă mult dorita baie în apele dealtminteri lenevite ale fluviului. Mai bine o masă copioasă și apoi din nou picoteala sub puțina umbră făcută de pinza cortului instalat pe punte.

La lăsarea serii, vasul ancoră la o depărtare de vreo zece metri de mal, iar odată cu adierea nopții cei trei adormiră.

Dar nu pentru mult timp. După numai două-trei ore de somn, se treziră brusc în larma de nedescris a celorlalți, care erau într-un frenetic du-te-vino pe punte, repezindu-se și înghesuindu-se la proră și la pupă, aprinzînd felinarele și așezîndu-le în

așa fel încît parcă ar fi vrut să sperie cu ele pe cineva aflat în apă.

Vasul se zguduia din toate încheieturile. - Iar hipopotami! exclamă Van Thyt cu sînge rece, dar pregătindu-și arma și încingîndu-și centura cu revolverele.

- Ne-au îndrăgit rău, bestiile! adăugă Borel cu ochii plini de somn.

- Nu ne rămîne decît să le facem onorurile unei cîm mai fastuoase recepții, completă Tican-Rumano.

Vasul era înconjurat de hipopotami! Pericolul de a fi răsturnat sau sfîrșit de uriașele animale era iminent. Iar tabloul ce se oferea privirii, la lumina felinarelor, stîrnea fiori. Cu toate că sînt rude cu porcul obișnuit, aceste animale hidoase la înfățișare pot ajunge pînă la 3 000 kg și 4 m lungime, au un cap enorm, de formă pătrată, care înfricoșează și mai mult prin ochii bulbucați, așezați pe niște proeminențe ale feței și prin temuții colți ce le ies din gură ca niște pumnale ascuțite.

Cu toate că atacul animalelor putea să se declanșeze dintr-o clipă în alta, căpitanul hotărî să amîne, pentru moment, folosirea armelor de foc împotriva aprigilor inamici.

Ajutat de doi băștinași, comandantul începu în grabă să meșterească și să improvizeze niște unelte care se dovediră a fi un arcan și o cange făcută dintr-un drug de fier înțovoiat și bine ascuțit la unul din capete. Între timp, un alt băștinaș, fabrică mai multe mingi de cîrpe uzate, pe care le aruncă să plutească în apă, în apropierea corabiei. Era unul dintre viclesugurile cu care africanii îi atrăgeau pe hipopotami spre locurile dorite, de data aceasta la tri-

care se trage unul dintre cei mai mari poeți ai Franței, Pierre Ronsard (1524-1585). Boierul oltean a călătorit în Burgundia cu două secole în urmă, pe la 1328.

Petru Cercel s-a născut, probabil, în 1545, ca fiu al domnului Pătrașcu cel Bun, tatăl viitorului mare voievod Mihai Viteazul. Petru cercel însuși a fost domn al Țării Românești între 1583 și 1585, cînd și-a arătat vocația de ctitor și restaurator al unor monumente la Căprești-Argeș, Mîslea, Curtea de Argeș, Tîrgoviste, Brașov. A început să călătorească de la vîrsta de 10 ani, cînd a plecat la Istanbul, ca ostatic, apoi prin alte părți: insula Rhodos, Trebisonda, Cipru, Damasc, Alep. Mai tîrziu s-a oprit îndelung în Italia, unde a făcut cunoștință cu învățați și oameni politici din acea vreme, a scris poeme în limba italiană și a vizitat orașele peninsulei. A fost prieten cu Henric al III-lea, regele Franței, cu Ecaterina de Medicis și cu regina Luisa de Lotaringia, care îl numeau „foarte dragul nostru verișor și prieten”.

Petru Cercel era un om foarte mîndru. Se spune despre el că, după ce a fost alungat din domnie, a fost rechemat la Poartă, cu promisiunea că va reprimi scaunul Țării Românești. Acolo, în fața sultanului, un demnitar turc a negat adevărul că era os de domn valah. Auzindu-l, prințul, spre stupefacția tuturor celor prezenți, s-a repezit la turcul mincinos și l-a pîlmuit.

Gestul lui, fără precedent în fața sultanului, l-a costat viața pe călătorul român. El a fost aruncat între zidurile sinistrei închisori Edicule (Cele șapte turnuri), de unde a ieșit abia în anul 1590, pentru o clipă numai, căci, în drum spre un alt loc de detenție, paznicii, plătiți cu bani grei de către dușmanii lui rămași în libertate, l-au legat într-un sac și l-au aruncat în mare...

Dimitrie Cantemir, savant de talie europeană, membru al Academiei regale din Berlin, autorul unor scrieri binecunoscute și domn al Moldovei, a fost un mare explorator și călător. În 1722 a fost numit șef al colectivului de topografi în expediția pe care Petru I, țarul Rusiei, a întreprins-o în-

bordul navei.

Întreaga suflare de pe vas urmărea cu atenția încordată la maximum fiecare mișcare a hipopotamilor.

Când unul dintre ei se apropie, pe sub apă, de o minge, cangea de fier zvâcni din mîna vinjoasă a unui băștinăș, îndreptîndu-se către pîntecele animalului. Lovitura dureroasă a drugului de fier îl făcu să-și ridice pentru o clipă deasupra apei capul său enorm și o parte din trup. Suficient timp însă pentru ca lațul arcanului, meșteșugit aruncat, să-l cuprindă și să-l imobilizeze.

Situația devenise dramatică.

Pentru ca să nu tragă nava sub apă, cei de pe vas slăbiră puțin frînghiile de care erau legate cangea și arcanul. Imediat monstrul marin se îndepărtă cîțiva metri de corabie și intră sub apă, iar un altul se interpușe între navă și el, se freacă unul de altul, ajutîndu-l astfel pe prizonier să se elibereze de frînghiile care îl țineau legat de vas.

Bestia scăpase din prinoare.

În loc să se gîndească la modul în care să scape de urmărirea hipopotamilor, toți cei de pe vas se înfierbîntară într-ațit de spectacolul la care participaseră încît urmăreau cu răsuflarea tăiată să vadă care dintre hipopotami se va apropia de mingile ce pluteau pe luciul apei. E drept că o astfel de vînătoare ar fi adus și o cantitate enormă de carne, mult gustată de localnici, ce ar fi fost îndestulătoare nu numai pentru cei de pe vas, dar și pentru alți locuitori de pe malul fluviului.

În cele din urmă, un hipopotam se îndreptă spre una din mingi. Cangea fu lan-

sată și de astă dată cu putere și precizie, străpungînd adînc pîntecele animalului, care începu să se zbată violent. În jurul lui apa se transformă într-o mare roșie de sînge. Lațul arcanului îl cuprinse și îl imobiliză.

Monstrul trăgea cu furie de frînghie, încît te așteptai din clipă în clipă să-ți vezi rupîndu-se. Erau în primejdie chiar și lanțurile ancorei, ceea ce ar fi făcut ca vasul să rămînă la discreția monstrului, care l-ar fi tîrît după sine cine știe unde, poate chiar la fund.

Ordinul ferm al comandantului se auzi cu putere:

- Dați drumul puțin frînghie!

Iar apoi:

- Acum dați foc!

Mai întîi Tican, apoi și ceilalți vînători își sloboziră gloanțele din carabinele pregătite pentru atac.

Puterile animalului scădeau văzînd cu ochii. La un moment dat deschise botul lui enorm, scoțînd un muget înfiorător. A fost însă suficient pentru ca Borel să-i dea lovitura de grație, unul dintre gloanțele carabinei sale sfărîmîndu-i animalului baza craniului. Dîndu-și ultima suflare, se prăvăli cu întregul corp sub apă.

- Totul e în ordine, spuse căpitanul Sadek, uitînd parcă de momentele de maximă încordare prin care trecuse alături de ceilalți de pe vas. Leșul monstrului fu legat de navă, în partea dinspre pupă, astfel încît îi putea urma asemenea unui șlep tras de remorcher.

Vasul se pregăti să plece mai departe în călătoria sa pe mările fluvii.

Călin Dumitriu

potriva Persiei. Cu acel prilej a făcut numeroase observații privind geologia și geografia munților Caucaz, a notat limita zapiezilor vespnice pe acești munți și a întocmit panorama Caucazului. Pe schița făcută de el, a scris în limba latină: „Hic perpetuus algent nivibus” („Pînă aici sînt zăpezi vespnice”). El este astfel un precursor în abordarea unei probleme științifice care va intra în preocupările savanților lumii abia cu 80 de ani mai tîrziu, prin studiile învățatului german Alexander von Humboldt. Tot ca o consecință a unei călătorii, Cantemir a întocmit planul orașului Constantinople și a cercetat curenții marini din strîmtoarea Bosphor.

Între 1775 și 1782 apărea în limba germană, la Nürnberg, în traducerea lui Mayer de Kupferzell, o carte în patru volume intitulată **Călătoria agricolă a boierului român Romani prin diferite părți ale Europei**. Originalul după care s-a tradus lucrarea s-a pierdut, dar din versiunea germană aflăm despre peripețiile autorului ei, al cărui nume de botez nu s-a păstrat nici el.

Romani era originar din părțile Olteniei, a făcut studii la Istanbul și a călătorit în Polonia. Se ocupa cu administrarea moșiei părintești de la Negrești cînd, în 1768, în urma războiului ruso-turc, a fost luat prizonier și aruncat în închisoarea Edicule. Eliberat, a călătorit prin Italia, Anglia, Spania, Portugalia, Olanda, Germania. Pretutindeni pe unde a umblat, s-a bucurat de prețuirea noilor sale cunoștințe, pentru că era un om învățat, cunoscător al cîtorva limbi de largă circulație în epocă: latină, franceză, engleză, greacă, italiană, turcă și germană. Trecerea lui prin Europa a lăsat o frumoasă impresie despre Țara Românească, despre oamenii ei.

În muzeele de științe naturale din Berlin, Viena și Budapesta se găsește, risipită, o bogată colecție compusă din 6 000 de fluturi și alte insecte, 200 de păsări, mai multe mii de melci și peste 3 300 de obiecte de artă indigenă aduse din îndepărtata Noua Guinee în ultimul deceniu al secolului trecut. Tezaurul acesta, de o inestimabilă valoare științifică, a fost adu-

nat de Samuel Fenişel, naturalist născut în Aiud la 1868. El a plecat spre Noua Guinee la începutul anului 1892, din Hamburg, ca însoţitor al ornitologului german H. Crauber. A lucrat în acest colţ de lume, cu entuziasmul tinereţii, pînă în martie 1893, cînd a murit, răpus de friguri galbene, la vîrsta de 25 de ani.

La Muzeul de istorie naturală „Grigore Antipa” din Bucureşti, vizitatorii pot vedea o sală întreagă cu păsări, insecte, reptile, plante, toate reprezentînd piese rare trimise instituţiei bucureştene de medicul şi cercetătorul român Ilarie Mitrea, răşină-rean umblat prin multe colţuri de lume.

Ilarie Mitrea a studiat medicina la Würzburg. A vrut să se stabilească, în calitate de medic, în comuna natală, dar autorităţile i-au zădărnicit proiectul. A fost nevoit, de aceea, să-şi caute de lucru în altă parte. Cum era priceput în arta medicinei, s-a angajat, ca medic, pe vasul german „Peter Godefroy” şi a făcut cursa Hamburg—Brisbane, fiind primul român care a călătorit în Australia. Aceasta se întîmpla în 1865. După un an, în aprilie 1866, vedea Mexicul, tot ca medic de vapor. A rămas în Mexic zece luni, îngrijindu-i pe soldaţii din corpul expediţionar austriac de voluntari, dar şi pe bolnavii din rîndurile populaţiei băştinaşe. A învăţat limba utah-aztecă şi a adunat o colecţie de artă populară, adusă în satul natal, Răşinari.

Revenind din Mexic, după un scurt popas în ţară, Ilarie Mitrea pornea într-o călătorie ce va dura 20 de ani! A lucrat, din 1869, în Indonezia, cunoscută pe atunci sub numele de Indiile Orientale Olandeze. Aici i-a întîlnit pe băştinaşi, s-a îngrijit de sănătatea lor, le-a învăţat limba, a studiat munţii, apele, flora, fauna, folclorul ţării. A întreprins numeroase excursii în interiorul insulelor Sumatra, Moluca, Celebes şi în vestul insulei Noua Guinee. Apoi s-a întors în Europa, aducînd cu sine una dintre cele mai valoroase colecţii, variată şi plină de inedit pentru cercetătorii de pe continentul nostru.

Importantele donaţii făcute Muzeului de istorie naturală „Grigore Antipa” din Bucureşti sînt reunite în „Sala dr. Ilarie Mitrea”.

În buletinul Societăţii geografice române din 1902 apărea comunicarea pe care o susţinuse, cu un an mai înainte, exploratorul român Sever Pleniceanu. El informa soborul de învăţaţi despre călătoria lui în Africa Ecuatorială.

...Plecase spre Africa în 1898, cu gînd să reediteze celebrul itinerar al lui H.M. Stanley şi să exploreze bazinul fluviului Zair. A condus o expediţie pe Zair şi pe afluenţii săi şi a ajuns în regiunea meridională a Sudanului. A parcurs peste 3 000 km numai pe ape şi prin pădurile ecuatoriale, fiind unul dintre primii europeni care au cunoscut îndeaproape zonele ecuatoriale locuite de pigmei.

La scurt timp după „excursia” lui Sever Pleniceanu, un alt român se îndrepta, pornind din Constanţa, spre Africa Australă. A parcurs teritoriile Mozambicului, Transvaalului şi Natalului, studiînd îndeaproape obiceiurile, limba, portul, ocupaţiile băştinaşilor. Numele lui: Ion L. Catina, poet, publicist şi prozator, cu articole difuzate în ţară prin ziarele socialiste **Munca, Generaţia nouă, Contemporanul**.

În Africa a devenit mare admirator al lui Gungunhuian, cel care şi-a asumat rolul de erou al rezistenţei cafrilor împotriva colonialiştilor albi. A sprijinit rezistenţa buriilor asupriţi şi a introdus clandestin arme în Rhodesia şi Transvaal, punîndu-le la dispoziţia insurgenţilor băştinaşi.

La întoarcerea în ţară, în 1905, Ion L. Catina a publicat un serial de reportaje din Africa în ziarul **Ţara**. Mai tîrziu le-a adunat într-un volum intitulat **De pe alt tărîm**. A întocmit, de asemenea, un Dictionar cafro-român, rămas în manuscris.

Alături de Grigore Cobălcescu, savantul Gregoriu Ştefănescu este considerat fondatorul cercetărilor geologice şi paleontologice din ţara noastră. Numele lui este legat de restaurarea scheletului uriaşului mamifer **Dinotherium gigantissimum**, de acum 50 milioane de ani, şi de întemeierea Muzeului de ştiinţe naturale din Bucureşti (1866), unde se află acesta.

Gregoriu Ştefănescu poate fi considerat însă şi un mare călător prin ţară şi prin lume. În 1891, de exemplu, a străbătut 10 000 km în America de Nord, interesat de fenomene naturale, cum sînt cascada Niagara, manifestările postvulcanice din Yellowstone National Park sau din Munţii Stîncoşi. În 1898 vizita Munţii Urali şi Siberia occidentală, iar în 1908 — statele din nordul Mexicului. Observaţiile lui s-au concretizat apoi în studii erudite, care i-au adus aprecierea unanimă a savanţilor europeni şi recunoaşterea meritelor în ce priveşte progresul ştiinţelor geologice în lume.

Știați că România a organizat o expediție științifică în Groenlanda? Ea s-a desfășurat în 1927—1928 și a fost condusă de naturalistul și glaciologul Constantin Dumbravă. Expediționarii români au călătorit, pe vasul „Gertrude Rask”, din Copenhaga pînă la Angmagssalik. Și-au stabilit baza de cerce-

tări în regiunea numită Țara regelui Cristian, unde au fost efectuate cercetări referitoare la cicloni și anticicloni, la marea, curenții marini, floră, faună etc. Munca lui Constantin Dumbravă n-a fost întreruptă nici de sosirea nopții polare, cînd, sprijinit de eschimoși, a vizitat un număr de 22 de localități.

Observațiile și cercetările efectuate de expediționarul român vreme de 12 luni în Groenlanda au fost publicate în două cărți semnate de el: **Un an printre eschimoși și Jurnal de călătorie.**

Valentin BORDA

ANTARCTICA

își dezvăluie tainele

Izolarea rămîne regula Antarctidei hibernale. Închipuiți-vă grupuri mici de oameni ce trăiesc timp de șapte sau opt luni pe an în izolare. Ei nu-și permit să iasă din cavernele de gheață decît pentru scurte incursiuni în mijlocul frigului, al furtunii și întunericului. Chiar și la McMurdo, una din așezările oamenilor de știință americani din Antarctida, ale cărei străzi sînt luminate cu electricitate, oricine părăsește o clădire trebuie să anunțe că pleacă și să arate ce destinație are. Dealtfel, excepțînd oxigenul și apa, aici, ca și pe Lună, omul trebuie să aducă tot ce este necesar pentru existența lui. El are probleme asemănătoare de instalare, de protecție, de alimentare, de apărare împotriva izolației. Antarctida, a cărei suprafață este comparabilă cu cea a Lunii, seamănă cu un astru desprins de Pămînt.

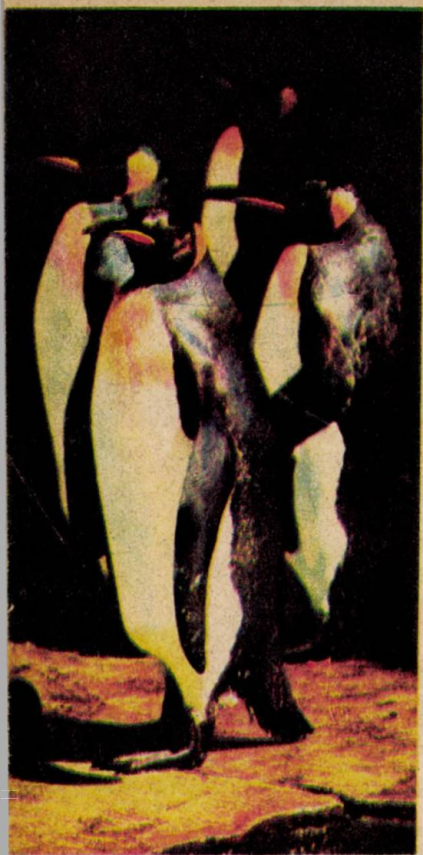
Una din zonele cele mai enigmatice ale continentului pare a fi regiunea vailor uscate, o suprafață de 4 000 de mîle pătrate (1 milă pătrată = 2,59 kmp) fără zăpadă, pe care se înalță coline de culoarea ciocolatei. De ce ghețarul se oprește aici? De ce în-

tinderi mari de stîncă scapă de soarta a 98 la sută din continentul austral? De ce cîteva lacuri nu îngheață, în pofida termometrelui? „Patul” acestor văi este... încălzit! Așa se face că în zilele însoțite te poți lungi pe sol, ca pe plajă, numai în costum de baie. La fel de misterioase sînt și lacurile din aceeași zonă. Pe fundul lacului Vanda, temperatura apei atinge 38°C, deși la suprafață există un strat de gheață gros de patru metri. Probele luate de pe sedimentele aflate la fundul lacului prezintă resturi evidente ale fosilelor marine, ilustrînd că în trecut această parte a Antarctidei a fost, probabil, un fiord, cu un climat relativ blînd. Alt lac, Don Juan Pond, are o apă extrem de sărată, încît aceasta nu îngheață nici măcar la minus 30°C. Forările efectuate pe fundul acestor lacuri sînt menite să elucideze aceste fenomene.

La aproape 72 de ani după ce Roald Amundsen a atins — în decembrie 1911 — Polul Sud, geologii încearcă să explice enigmele Antarctidei, care, în mod paradoxal, primește atît de puțînă zăpadă proaspătă încît geografil o califică drept un

deșert secetos. Ei încearcă, totodată, să depisteze imensele bogății ale subsolului continentului veșnic înghețat. Aceasta arată că epoca romantică a explorării antarctice — Racoviță, Amundsen, Scott, Shackleton, Byrd — a luat sfîrșit. A început perioada investigațiilor științifice metodice. Geologii sînt de părere că sub scutul de gheață s-ar găsi 11 la sută din totalul rezervelor mondiale de cărbune. Potrivit aprecierii geologilor americani, numai solul din vestul continentului conține o cantitate de petrol și gaze naturale aproape egală cu cea de pe întregul teritoriu al S.U.A. Oamenii de știință presupun, de asemenea, că aici ar exista cele mai mari rezerve de aur de pe Pămînt. Un grup de exploratori japonezi au depistat roci radioactive. Se mai afirmă că în Antarctida s-ar afla crom, platină, nichel, mîneruri de fier, cupru, zinc, argint.

Nu va fi deloc ușor să fie „smulse” bogățiile Antarctidei. Potrivit ultimelor cercetări, calota de gheață a acestui continent, cu o suprafață totală de 14 milioane kmp, are o vechime de circa 20 de milioane de

ani și este, în consecință, de trei-patru ori mai veche decât presupuneau geofizicienii. Volumul masei de gheață se apropie de 37 de milioane kmc. Grosimea maximă a gheții atinge 4,3 km, cea medie fiind de 2,7 km. Gerul este un inamic redutabil, înregistrându-se aici temperaturi record sub zero (deși, după cum arată fosilele descoperite, pe aceleași locuri domnea, în trecutul geologic, o climă tropicală, în condițiile căreia s-au putut dezvolta o floră și o faună bogate). Vânturile bat adesea cu peste 100 km/h, iar jumătate de an continentul alb e cufundat în obscuritatea nesfârșitei nopți polare. Adâncimea medie a oceanului, în zona platformei continentale, este de peste 500 m; în plus, platformele de foraj care ar opera aici ar risca oricând să fie strivite de munții plutitori de gheață. Zăcămintele minerale se află în profunzimile reci ale continentului, acoperite în cea mai mare parte cu un strat de gheață de peste 3 km.

Continentalul ultimei sfidări a devenit un continent al științei, cel mai mare laborator al omenirii. Acest caracter a fost consacrat prin Tratatul asupra Antarcticii, semnat de 12 țări: „Este în interesul umanității ca Antarctica să continue să fie folosită pe vecie exclusiv în scopuri pașnice și să nu devină teatrul sau obiectul unor discordii internaționale”. Tratatul interzice toate activitățile militare, nu tolerează forțele armate, interzice orice experiență nucleară și orice depozit de materiale fisio-nabile pe acest teritoriu, deschide toate bazele naționale de cercetări liberei vizitări de către toate națiunile semnatare ale tratatului. Acest climat de pace, de înțelegere va permite, conform aprecierii specialiștilor, ca, peste cel mult două decenii, omenirea să înceapă, pe baza cunoștințelor acumulate și a progresului rapid al tehnicii, valorificarea economică a bogățiilor misterio-sului continent alb.

Tudor Prelipceanu

ASII sportului românesc

Dintotdeauna, oamenii de excepție au fost luați drept model, modelul spre care tindem noi, cei care n-am reușit să facem încă marele pas către extraordinar. Dacă există oameni de excepție în fabrici și uzine, dacă există țărani de excepție, savanți de excepție și artiști de excepție, din totdeauna au existat și vor exista sportivi de excepție. Asupra lor ne vom opri astăzi, încercând să schițăm portretele citorva dintre ei, campioni de azi ai sportului românesc, cei care, în prima jumătate a anului 1982, au reușit să spargă plafonul performanțelor obținute, urcând tricolorul atât de scump nouă pe cel mai înalt catarg. Vă invităm deci să-l cunoașteți, să le cunoașteți performanțele și - de ce nu? - să le urmați exemplul.

VALI IONESCU, săritoarea cosmică

Înaltă, supla, timidă și dirză, Vali Ionescu, cea mai valoroasă săritoare în lungime a României și, la ora la care scriem, deținătoarea recordului mondial al probei, cu 7,20 m, este o mos-

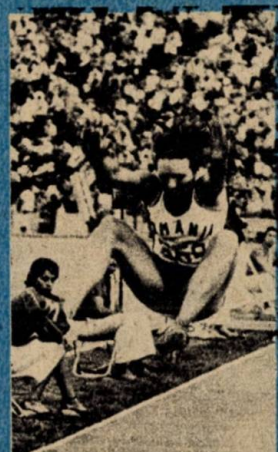
tră a ceea ce se cheamă talent de excepție. Ascensiunea ei a fost uimitor de rapidă, din aprilie 1970, când sărea numai 5,21 m, eleva antrenorului Mihai Zaharia urcând la 6,54 m în 1980, la 6,75 m în 1981, pentru a ajunge, în iunie anul acesta, la 7,05 m, performanță care constituia un nou record al României, record de la care, până la cea mai bună performanță mondială din toate timpurile, acel 7,20 m, nu a mai fost decît un pas!

Componentă a clubului „Rapid” București, Vali Ionescu este studentă la Institutul de educație fizică și sport și se numără, în mod constant, printre frunțile sportului românesc din ultimii ani. Printre performanțele care au prefăcut acest rezultat de excepție se numără două medalii de bronz, cucerite la „Universiada '81” și, respectiv, la Campionatele europene de sală de la Milano, desfășurate în primăvară.

Către ce tinde Vali Ionescu? Iată întrebarea pe care l-am pus-o, răspunsul campioanei fiind: „În primul rând către confirmarea acestui rezultat, prin obținerea unui loc de frunte la Campionatele europene din Grecia și, în al doilea rând, o medalie... de aur la J.O. de la Los Angeles.

ANIȘOARA CUȘMIR, învingătoarea de pe locul doi

Nu zîmbiți: pot exista și învingători clasai pe locul al doilea! Gîndindu-vă, spre exemplu, la palpitantul și atrăgătorul duel sportiv dintre Nadia Comăneci și Teodora Ungureanu, veți recunoaște că, deși învinsă, Teodora a fost, la rîndul ei, învingătoare, pentru că, im-

preună cu Nadia, a format cel mai puternic duo din istoria gimnasticii românești și chiar a celei mondiale. Ei bine, Anișoara Cușmir este și ea un asemenea caz, ba chiar unul și mai evident, în sensul că, până în luna iulie a acestui an, cînd Vali Ionescu a reușit cosmicul ei 7,20 m, Anișoara dominase proba de săritură în lungime. Componenta clubului C.S.M. Craiova se află, de circa trei ani, printre cele mai valoroase atlete ale lumii și, doar cu puțin înainte de performanța obținută de Vali Ionescu, ea a realizat la Campionatele internaționale ale României un record național valoros - 7,00 m - fiind deci prima româncă ajunsă la granița „imposibilului 7 m”! Anișoara trecuse chiar dincolo de granița respectivă, dar vîntul ajutător, de peste 2 m pe secundă, făcuse performanța ei (7,01 m) neomologabilă. Ca să nu mai vorbim de acea săritură de 7,15 m, care a constituit un fantastic record mondial, dar a trăit numai... 15 minute!

Intorcîndu-ne la subiectul nostru, trebuie să fim de acord că Anișoara Cușmir, și ea studentă, poate fi numită o învingătoare de pe locul doi. Dar cine știe dacă, pînă la apariția acestor rînduri, duelul ei cu Vali Ionescu nu va genera atît de rivnîtul record mondial!...

Un judoka din Carpați:

MIRCEA FRĂTICA

Mircea Frătica a fost au-

reolat în acest an cu titlul de campion continental. El a început judo-ul la București, sub culorile clubului „Rapid”, dar adevărata consacrare a cunoscut-o la Făgăraș, unde, activînd sub culorile asociației sportive „Nitramonia”, a urcat repede treptele măiestriei. Campion național, apoi campion balcanic, Mircea - un judoka tehnic și inteligent - reușește la Campionatele europene din 1980 să urce pe cea de-a treia treaptă a podiumului de premiere. Apoi, după o evoluție stearsă la Jocurile Olimpice, iată-l la Campionatele europene de la Rostock. Rareori am avut prilejul să văd atîta dorință de victorie la un sportiv. În fața lui se aflau adversari cu impresionanți cărți de vizită: englezul Adams, campion mondial și european, sovieticul Habareli, campion olimpic, cehoslovacul Novotny, vicecampion al lumii, ca și o serie de alți reprezentanți ai unor celebre școli de judo din Olanda, Franța și R.F.G. Dar tinărul judoka din Carpați (are 23 de ani) nu s-a lăsat intimidat și a înfățișat celor prezenți un adevărat marș triumfal. El a fost cîntat de specialiștii prezenți în marele oraș-port din R.D.G. drept cel mai surprinzător campion al acestei ediții a „europenelor”! Surprinzător nu prin victorie, ci prin progresul fantastic pe care l-a realizat în anul în care a stat în „eclipsă”. Inutil să vă mai spunem că a fost un an de muncă. Și ce muncă! Dar, iată-l, în fotografia alăturată, pe Mircea Frătica, pe podiumul Campionatelor europene '82, avîndu-i alături pe campionul mondial Adams și pe campionul olimpic Habareli. Bravo, Mircea!...

MARICICA PUICĂ sau singurătatea alergătoarei de cursă lungă

Pentru voi, cititorii, numele Maricicăi Puică este, de mult, binecunoscut, cum este, de altfel, în întreaga lume a atletismului. E normal să fie așa, de vreme ce atleta bucuresteană rămîne una dintre stelele semifondului feminin internațional, avînd la activ nenumărate succese de mare răsunet.

Antrenată de soțul ei, profesorul Ion Puică, Maricica a stat un timp „în plasa” dublului Ileana Silai-Natalia Mărășescu (actualmente Betini), dar, odată cu trecerea Jocurilor Olimpice de la Moscova, atleta de la

„Olimpia“ București a țîșnit, cum se spune, din plasă și a pornit într-o cursă solitară, o cursă cu ea însăși, cu acele cronometrule și cu marile semifondiste ale lumii.

Sezonul de sală din 1982 a găsit-o în mare progres de formă și valoare, ea obținînd titlul balcanic la crosul de la Atena, un rezultat în aparență firesc, dar care anunța, pentru specialiști, un altul, mult mai valoros. La Campionatele europene de sală, desfășurate la Milano, Maricica Puică se afla foarte aproape de medalia de aur în proba de 3000 m și numai neșansa o obligă să se multumească „doar” cu argintul. Dar, odată cu Campionatele mondiale de cros de la Roma, excelența noastră atletă își depune candidatura fermă la titlul de cea mai bună semifondistă mondială, cîștigînd într-o manieră absolut senzațională un titlu ce revenise pînă atunci de trei ori consecutiv unei alergătoare din Norvegia.

Maricica Puică este acum campioană mondială, dar, în momentul în care scriem aceste rînduri, sezonul athletic internațional (în aer liber) se află de-abia la început. Este firesc să așteptăm deci, de la reprezentanta clubului „Olimpia” București, noi rezultate de prestigiu și, mai ales, un titlu la „europene”. Succes și pentru tine, Maricica!

CUVÎNT PENTRU CAMPIONI

Am încercat să vă prezentăm cîțiva campioni ai sportului românesc, cei mai valoroși sportivi ai noștri în prima parte a anului 1982. Firește, s-ar mai fi cuvenit să scriem despre acel 600 din 600 de puncte posibile, realizat de trăgătorul de pistol viteză Corneliu Ion, cum și-ar fi găsit locul aici și mereu mai bunele performanțe și recorduri ale înotătoarei Carmen Bunaciu. Ar mai fi trebuit să scriem despre medaliile gimnastului Levente Molnar la „europenele” de juniori sau despre Cupa Europei cucerită de scrimerii de la „Steaua”. Dar, ca de atîtea ori, spațiul tipografic nu permite reporterului să cuprindă toate succesele sportului românesc, toate isprăvile campionilor. Ceea ce nu ne împiedică să mulțumim tuturor așilor sportului nostru pentru eforturile extraordinare pe care le fac, pentru bucuriile pe care ni le aduc și pe care, cu siguranță, ni le vor aduce și în anii următori!

Grupaj realizat de
Horia Alexandrescu

n-ar mai fi avut resurse; fiind alergătoare de 1500, ea ar mai fi putut forța, cum se spune, pe ultimii 200 de metri ai cursei respective, dar finišul extraordinar lansat de româncă în clipa aceea a forțat atît de rapid și de puternic, încît Gabriella a înțeles că totul e pierdut!...

Ca întotdeauna cînd victoriile au tentă de surpriză, Doina Melinte a fost considerată o apariție meteorică pe firmamentul atletismului internațional; lucru contrazis însă, cum nu se putea mai bine, de Doina și de antrenorul ei, Nicolae Mărășescu. Primul și singurul mare test de după Universiadă, Campionatele europene de sală de la Milano, a demonstrat că atleta din

Bacău, studentă în educație fizică, este cu adevărat o valoare de excepție, medalia de campioană continentală cucerită cu acest prilej fiind proba de netăgăduit a talentului său. Și nu numai atît; victorii de prestigiu, în curse desfășurate la Sofia, Varșovia, Budapesta și, din nou, Milano dovedesc, fără echivoc, că Doina Melinte merită să fie supranumită „invincibilă”.

O veste de ultimă oră: alergînd 800 m în 1:57,28, Doina Melinte a realizat un nou și valoros record personal, apropiindu-se mult de recordul lumii și înregistrînd cea mai bună performanță mondială a sezonului. Puteți anticipa, la „europene”, o nouă medalie pentru Doina Melinte!

DOINA MELINTE:

taina
finişului
în forță

Scriind despre Doina Melinte, trebuie să pornim, obligatoriu, de la fantastica ei victorie la Universiada '81, cînd celebra italiancă Gabriella Dorio renunța, sufocată, la medalia de aur a probei de 800 m, consolidu-se cu locul secund. Să nu credeți că italianca renunțase la luptă pentru că

maratonul muzicii ușoare :

**HORIA MOCULESCU • MARIUS ȚICU •
OLIMPIA PANCIU • MIHAI CONSTANTINESCU
• ADRIAN ROMCESCU**

**Horia
Moculescu**

Toată lumea știe cât îi îndrăgiți și cât îi aplaudați pe interpreții de muzică ușoară ori de câte ori aveți prilejul. Ei nu puteau lipsi din almanahul nostru. Am pornit, așadar, să-i căutăm. Trebuie să știți că ne-au trebuit multă răbdare și perseverență, pentru că ziua lor de lucru este nu numai încărcată, ci și plină de surprize. O repetiție peste program poate interveni în orice clipă. Un telefon neașteptat care anunță o înregistrare urgentă la radio sau o plecare pentru a doua zi în zori, într-un turneu în țară, răstoarnă un întreg program făcut cu minuție.

În cele din urmă, reporterul a învins piedicile și iată-l în fața unuia dintre cei mai simpatici interpreți de muzică ușoară, care este în același timp și un cunoscut compozitor.

— Bună ziua!

— Bună să fie întotdeauna inima cutezătorilor, ne răspunde cu exuberanță **Horia Moculescu**. Sint gata pentru interviu!

Molipsiți de veselia interlocutorului, intrăm fără introducere în discuție.

— În ce constă farmecul muzicii ușoare?

— În faptul că muzica ușoară este un concentrat de frumusețe pe parcurs de două sau trei minute. Nouăzeci la sută dintre ascultători sesizează din primele patru măsuri o melodie de muzică ușoară și sint gata s-o fredoneze cu plăcere. Muzica ușoară se bucură și de avantajul că pentru prezentare nu are nevoie de condiții speciale. Un solist sau un grup vocal acompaniat de un instrument — pian, chitară — ne poate oferi momente foarte plăcute. Aceasta nu exclude atracția formațiilor orchestrale mari. Iată un exemplu mai puțin obișnuit: conducătorul unei orchestre de muzică ușoară, vest-germanul James Last, a scos un disc în care cântau aproape 3 000 de persoane — grupuri vocale și instrumentiști. Incontestabil este și faptul că farmecul muzicii ușoare provine și din aceea că este mereu contemporan cu tot ce se întâmplă în jur. De aceea, pentru a fi cîntate, piesele de muzică ușoară celebre în trecut trebuie rearmonizate, puse în acord cu ritmurile la zi. Nu se mai

cîntă așa cum se cîntau acum trei sau patru decenii.

— Ce înseamnă un șlagăr?

— O melodie de muzică ușoară care place atât de mult încît este de îndată preluată de ascultători și fredonată cu aceeași plăcere de toată lumea — copii, adulți, bătrîni. Vă aduceți aminte melodia „Cu creioane colorate, o păpușă-am desenat”? O cîntau nu numai cei mari, dar și copiii, în tabere, în excursii, în parcuri.

— Un alt exemplu, de dată mai recentă: „Noi în anul 2000”, al cărui autor sîntei. Știi, desigur, că melodia este interpretată la multe reuniuni pionierești.

— Șlagărul înseamnă accesibilitate, dar în același timp viețuiește prin ideile generoase pe care le transmite.

— Vă rugăm, în continuare, să ne spuneți ce are specific muzica ușoară românească.

— Muzica noastră ușoară are la bază bogăția și frumusețile melosului românesc. Mai cred că un compozitor talentat nu poate ignora izvorul bogat al folclorului. De aceea, în ceea ce are ea mai bun, muzica ușoară românească este inconfundabilă.

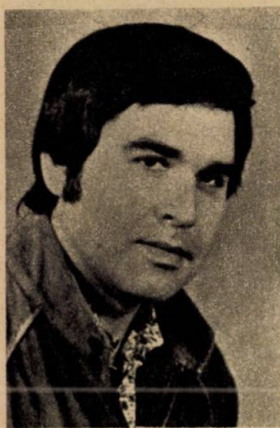
Lui **Marius Țicu**, talentat compozitor și interpret plin de farmec, îi place în mod deosebit să discute despre muzica ușoară

pentru copii. De aceea, prima întrebare pe care i-o adresăm este legată tocmai de acest domeniu.

—**Ce credeți, există o muzică ușoară pentru copii?**

—Fără îndoială că da. Dovada o constituie numeroasele piese scrise anume pentru copii de compozitori români din diferite generații, cum ar fi: Temistocle Popa, Aurel Giroveanu, Laurențiu Profeta, Horia Moculescu, Mihai Constantinescu...

—**...Marius Țicu...Ce calități cereți acestui gen atunci când se adresează copiilor?**

Marius Țicu

—În primul rând calitatea de a fi...de calitate! Lăsând gluma la o parte, există, desigur, calități specifice ale muzicii ușoare pentru copii. Astfel se cere ca melodia să fie simplă — dar nu simplistă, alcătuită numai din câteva măsuri. Armoniile să nu fie complicate, să nu lipsească ritmul. Cer, de asemenea, ca melodiile pentru copii să fie optimiste, să degajeze voce bună.

—**Cum credeți că s-ar putea îmbogăți repertoriul actual al muzicii ușoare pentru copii?**

—Prin realizarea unor filme de lung sau de scurt metraj, filme de animație muzicale și de spectacole muzicale. Din ele s-ar putea extrage numeroase melodii potrivite să intre în repertoriul formațiilor artistice pionierești.

Olimpia Panciu

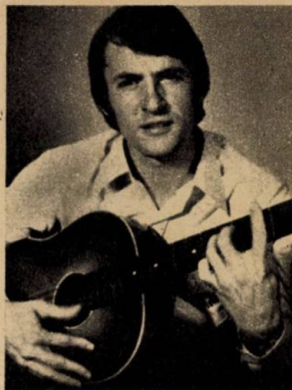
—**Și până atunci?**

—Fie și numai cu piesele existente până în prezent, din opera autorilor pe care i-am citat mai sus se poate alcătui un judicios repertoriu pentru formațiile artistice ale copiilor. Nu-mi plac melodiile pentru adulți adoptate de formații pionierești, chiar dacă li se schimbă textul și chiar ritmul ca să fie mai potrivite vârstei. Mai cred că trebuie să se acorde o mai mare atenție interpretării de către copii a muzicii ușoare, combătându-se tendințele de a imita vedetele prezente pe micul ecran. O formație pionierească de muzică ușoară trebuie să aibă un stil propriu, adecvat copilăriei. Imitațiile de orice fel nu-și au sensul. Simplitatea, firescul sînt calități supreme în interpretarea copiilor. Un asemenea stil am cultivat de fiecare dată cînd am cîntat împreună cu copiii.

Pe Olimpia Panciu și pe Mihai Constantinescu i-am găsit în culise, pregătindu-se să intre în scenă. Era tocmai un spectacol pentru copii bucureșteni, ce se desfășura în sala „Rapsodiei române”, de pe strada Lipscani. Teatrul era plin pînă la refuz.

—**Olimpia Panciu, sînteți o răsfațată a publicului. Au venit să vă vadă toți copiii Bucureștiului.**

—Mă credeți? Ori de cîte ori cînt pentru copii

Mihai Constantinescu

sînt foarte emoționată. Spectatorul tînr te privește cu enorm de multă încredere, așteaptă de la tine un act artistic de calitate, așa încît mi-e totdeauna frică să nu-l dezamăgesc. De aceea repet mult înainte, mă pregătesc cu cea mai mare grijă. Sînt foarte atentă la tînută, la interpretare.

—O înțeleg pe Olimpia, îi înțeleg exigențele, intervine Mihai Constantinescu. Pentru mine nu există bucurie mai mare decît să compun și să interpretez o melodie pentru copii, și atunci caut să dau tot ce-i mai bun în mine.

—**Ați putea să le spuneți celor de vîrsta cutezătoriilor ce piese muzicale aveți „pe masa de lucru”?**

—Pregătesc pentru ei o melodie veselă, plină de ritm, continuu interpretul. Sînt sigur că, atunci cînd o voi interpreta, toți copiii care se vor afla în preajmă vor cînta cu mine, subliniind ritmul cu bătaia din palme. Nu va fi însă un simplu joc. La bază va sta un text despre prietenie, despre dăruirea conținută în acest înalt sentiment uman.

—**Care este...interpretul dumneavoastră preferat?**

—Îmi place mult Dan Spătaru pentru sinceritatea, cîndoaarea, bucuria cu care cîntă.

—**Ce melodii preferați din repertoriul muzicii ușoare pentru copii?**

—Cîntecul „Voi, copii”.

de Marius Teicu.

—**Și...din melodiile dumneavoastră?**

—„Haideți , copii, la joacă!”

—**Olimpia Panciu, ce ați dori muzicii ușoare pentru copii?**

—Multe cîntece, și cît mai diverse: cîntece care să-i întovărăsească pe copii la jocul cu coarda și cu mingea; melodii pe care să le cînte copiii prinși în hore. Mi-ar plăcea, de asemenea, cîntece despre natură — despre cerul albastru al țării, despre pădurile și izvoarele ei, despre florile care ne împodobesc plaiurile. Mi-aș dori să interpretez asemenea melodii.

Adrian Romcescu a sosit grăbit la întîlnirea cu almanahul nostru. Are o mulțime de treburi de aranjat pentru turneul care va începe a doua zi.

**Adrian
Romcescu**

—Muzica ușoară, ne spune Adrian Romcescu, face parte, după părerea mea, din tinerețe, de aceea cei care o îndrăgesc cel mai mult sînt tinerii. Și, poate, de aceea

prima calitate pe care o cer muzicii ușoare este să fie...dansantă.

—**Ați urmat conservatorul, clasa de vioară, și totuși v-ați dedicat muzicii ușoare. De ce?**

—Startul în muzica ușoară l-am luat încă din pionerie. Avînd o ureche muzicală bună, la 12 ani cîntam cu plăcere înregistrările de muzică ușoară ale tatei. El și cu fratele meu constituiau pe atunci publicul meu, care mă încuraja. Lor li s-au adăugat, apoi, școala, detașamentul de pionieri. La 14 ani am început să studiez canto, iar la 17 ani am debutat ca solist de muzică ușoară. Drumul meu este încă la început. Port în mine multe cîntece, pe care sper că în cel mai scurt timp să le pot dărui celor tineri.

Ioana Marina

BIBLIOTECA DIN ALEXANDRIA

Înălțată din porunca lui Alexandru Macedon după victoria asupra sirienilor, egiptenilor și perșilor, Alexandria antică a fost situată pe o peninsulă între lacul Mariotis și Marea Mediterană. Orașul era presărat cu palate și monumente, iar portul ajunsese în fruntea comerțului mondial.

Edificiul care atrăgea toate privirile era însă marea bibliotecă, așezămînt unic prin proporțiile sale în antichitate. Între zidurile bibliotecii trăiau vreo sută de cărturari — filozofi, astronomi, filologi — care lucrau permanent acolo. Zestrea instituției de cultură cuprindea 900 000 de titluri. Ea conținea între altele colecția lui Aristotel, iar împăratul roman Antoniu o îmbogățise cu 200 000 de volume răpite bibliotecii rivale din Pergam.

Toate cărțile călătorilor sosiți în portul Alexandria erau „împrumutate” în folosul bibliotecii, spre a fi copiate, înapoiate fiind numai copiile... Biblioteca a cumpărat manuscrisele originale ale tragediilor lui Eschil, Sofocle, Euripide. Pentru a înfrînge fama bibliotecii din Pergam, a fost interzis exportul papirusului. Aceasta a obligat Pergamul să inventeze... pergamentul.

Sub egida bibliotecii din Alexandria, Eratostene a efectuat prima măsurare a meridianului terestru. Aristarc din Samos a elaborat ideea că Pămîntul nu-i decît o planetă în sistemul Soarelui, iar Euclid a scris prima geometrie.

Biblioteca pentru toți cutezătorii

Poate că partea cea mai pasionantă a pescuitului sportiv rămîne — în mod paradoxal — tocmai empirismul său, mai exact, loteria, hazardul. Am spus **poate**? Rectific: cu siguranță! Testul fără greș de identificare a pescarului amator constă din două întrebări și două răspunsuri. Iată-le, în ordine cronologică: I. — Vei prinde pește? — Vedem noi... II. — Ai prins ceva? — Data viitoare...

științifice în acest domeniu și... n-am mușcat.

Dar iată faptele. Mă nimerisem la pescuit cu un celebru profesor, cibernetician, informatician, părintele automaticii românești. Ei bine, după două partide de pescuit, ce credeți că mi-a fost dat să aud?

— Uite, zice, stăm aici de atîta vreme și nu prindem o fiță. Știi la ce m-am gîndit? Urmărește-mă cu aten-

PESCARUL & CIBERNETICIANUL

Răpiți unui pescar acest aleatoriu și l-ați anulat. Vreți să-l jigniți de moarte pe cel mai bun prieten pescar sportiv? Oferiți-i o autorizație la o baltă furajată, la o crescătorie, acolo unde „dai în cap peștelui cu bățul...” Un pescar sportiv în crescătorie este de neconceput!

De aici, mă gîndesc, lipsa totală de interes a pescarilor amatori față de cercetarea științifică, față de **scientizarea** hobby-ului lor. Am încercat eu însumi ispita mălului cunoașterii

ție: orice eveniment, inclusiv prinderea peștelui, se poate desfășura în două moduri diferite, favorabil și nefavorabil, deci N și f . Probabilitățile celor două evenimente sînt $p_1 = n/N$ și $p_2 = f/N$, dar, deoarece $N = n + f$, rezultă că fiecare probabilitate este un număr mai mic decît 1.

— Și?

— Și de aceea nu prindem pește. Dar — fii atent! —, dacă un eveniment se poate realiza în două moduri, iar primul are probabilitatea de rea-

lizare p_1 , atunci în mod obligatoriu probabilitatea de realizare a celui de-al doilea eveniment este $p_2 = 1 - p_1$ și astfel, satisfăcând relația $p_1 + p_2$ totul este mai mare decât 1.

— Și?

— Și atunci, utilizând un sistem simplu cu o pereche de fire și o stație terminală în care montăm o instalație de transmisie a mesajului de-a lungul axei frecvențelor — să zicem între 300 și 3 000 de hertzi — pe care o demodulează un filtru...

— Nu-i prea complicat?

— Deloc, pentru că dacă aplicăm formula lui Shannon, pe baza eșantionizării în linie și adăugăm un al doilea sistem de filtrare, un dispozitiv de memorie, un generator de impulsuri, un canal de comunicație și un sistem de decodare care acționează asupra efectorului — adică a cîrligului —, atunci pridem de fiecare dată, stai puțin, 2 q egal cu p, iar 1 e mai mare ca n, deci prindem la fiecare cîrlig mai mult de un pește. La fiecare aruncătură!

Ideea m-a îngrozit. I-am întors spatele celebrului savant, părintele roboticii, iar de atunci, dacă cineva în tramvai pronunță numele lui Shannon, cobor la prima stație și fac cale întoarsă.

Așa cum — în condiții asemănătoare — m-am despărțit de prietenul meu, biologul. Acestuia ce credeți că i-a trecut prin minte? Ei bine, observînd el, pe bază de algoritmi și izobare, că anghilele — peștii aceia fabuloși, șerpuitori și dulci — traversează în migrația lor anuală și părți de

uscate-umed, ei bine, după ani și ani de cercetare, și-a făcut un bazin unde, lângă Tașaul, și, la o săptămână, invariabil, bazinul se umple de anghile. Mai târziu nici nu se mai deplasa, căci le făcuse, afurisitul, să vină pînă la el acasă. Da, intrau în oraș, pe ploaie, pe rouă și treceau direct în bucatărie sau în baie, sau chiar, cele mai mici, direct în cratiță.

L-am părăsit și pe biolog ca pe un jefuitor. Cum adică? Să-mi răpească el mie natura, pînda, jocul speranțelor? Da, i-am întors spatele cu indignare. Și iată-mă gata să iau tramvaiul 21 pînă la capăt. Apoi autobuzul spre Pustnicul. E acolo o baltă (dacă n-a secăt, vedem noi), dacă da... vedem noi, găsim alta, mai spre Brănești.

— Și este pește?

— Vedem noi...

Vedem noi, iată parola, semnul distinctiv al întregii noastre tagme care freacă acum cu ochii la barometru, îngemănînd amatorismul și probabilismul în stare pură.

— Și dacă p 1 e mai mic decât 1? intervine ca un ecou al ispitei glasul ciberneticianului.

— Atunci vedem noi...

— Cînd?

— Data viitoare.

Vedeți ce e minunat în pescuitul sportiv? Că există totdeauna o siguranță, fără informatică și algoritmi, o siguranță absolută și de neclintit: aceea că vei prinde pește data viitoare. Cine nu crede aceasta nici nu e pescar. E, scuzați, cibernetician.

Mircea Sântimbreanu

N-are nici un rost să vă spun cum m-am su-părat pe cei de-acasă. Nu pentru că sora mea mai mare, de câte ori îi vine o colegă în vizită, îmi spune: „Hai, șterge-o” ori „Vezi, nu cumva vine ploaia?”. Și eu n-am ce face, ies

Și iată că într-o dimi-neală frumoasă m-am hotărât să plec. Nu știam unde anume, dar în tot cazul undeva de-parte și în locuri necu-

peticate și adesea fără cămașă pe ei... Cuvin-tul „întors” m-a pus pu-țin într-o încurcătură. Eu n-aveam de gînd să mă mai întorc nicio-dată. Dar despre mine voiam să se audă. „A luptat”... Nu știam cu cine. „A descoperit” —

din casă, în vreme ce ele, fetele, chicotesc ca niște vrăbii. Au secrete de discutat, spune so-ră-mea. Nu-mi stă în obicei, dar aș fi putut de multe ori să mă fac numai că plec, să mă pitesc după ușă și să le-ascult toate secretele... Nici pentru că fratele meu, student, mă bate întotdeauna la șah și-mi zice apoi că n-are cu cine juca și el o partidă ca lumea. Nu pentru că tata, uitîndu-se în carnetul meu de note, dă din cap și spune: „După cîte-mi dau seama, trebuie amînată cumpărarea bi-cicletei”... Nul! Astea nu-s motive să-ți pără-sești casa și să pleci în lume. Erau altele, dar rămîn știute numai de mine.

schită de Călin Gruia

noscută... Și desigur că aveam să trec prin munți, prin păduri, peste ape, poate și prin pustiuri fără capăt. Mai trecuseră și alții prin marile furtuni de nisip. Poate că aveam să mă abat și pe la Polul Nord, dar nici o îndoială că voi trece neapărat și pe la Ecuator. Sînt atîtea de văzut într-o viață! Și fără să mai stau mult pe gînduri, am început să-mi pregătesc rucsacul, ră-mas de la student, cu care, de obicei, plecam în fiecare vară în ta-bără. Un rucsac nou n-ar fi fost potrivit. Ma-rii călători și explora-tori nu s-au întors din expedițiile lor cu haine noi, ci cu haine roase,

nu știam ce... Dar e la mîntea cocoșului să nu știi cu cine te vei bate și ce vei descoperi. Parcă-i vedeam pe-ai mei răsfoind reviste mari, colorate... „Uite-l, are barbă și căciulă de eschimos... Să fie el? După nume n-are cum să fie altul. Și ce pri-

vire! Te poți tăia în ea. O fi mîncînd carne crudă"... „Nemaipomenit. Uite, în revista asta poartă cască colonială și pușcă. Precis că se duce să vîneze lei. Știam eu că ăle să răzbătă peste tot băiatul ăsta!"

În rucsac nu mi-am pus decît un rînd de schimburi, ceva de-ale gurii și niște obiecte foarte necesare — printre altele o lanternă și un briceag marinăresc. Și cînd am luat în mînă briceagul cu un nume atît de frumos, am văzut deodată marea cu pescăruși, cu insule pline de taine, cu taifunuri care ridică trombe de apă și cu pești prăjiți pe puntea vaporului. Cum de-am putut uita tocmai marea? Pe uscat te mai înfilnești cu cineva care te întreabă: „Hei, încotro, băiete? Vezi că ai tăi au luat măsuri să te prindă"... Pe cînd pe mare nu mai poate alerga nimeni după tine. Și deodată mi-a venit în minte o întrebare care m-a pus în încurcătură. O întrebare care-mi bătea în urechi ca un ticăit de ceasornic: pe apă? pe sol? pe apă? pe sol?... Pe pămînt mă vedeam culegînd mere pădurețe, dormind prin colibe părăsite, căutînd ouă prin scorburi, punînd lațuri pentru păsări și iepuri. Ud pînă la piele de ploaie ori înghețat de frig și cu chibriturile umede... Ei, dar asta pînă dau de țările calde, de palmieri, de banane, de rodii, de roșcove. Sînt atîtea bunătăți pe-acolo că n-ai decît să-ntinzi mîna. Pe mare, ca mus, că nu te face nimeni căpitan dintr-o dată,

cam ești la cheremul marinarilor bătrîni. Strigă la tine unul să-i faci bocancii. Tipă altul că i s-a stins leuleaua și trebuie să-i aduci un cărbune de lemn de la bucătărie. Flacăra chibritului și cea a brichetei strică gustul fumului de lulea. Ba cîte unul care bea trei sticle în loc de una îți mai dă și-un ghiont... Ce să-i faci! O vreme trebuie să rabzi. Dacă te sperii, n-ai decît să rămîii acasă... O, nu! Asta nu! Odată ce m-am hotărît, așa rămîine. De plecat trebuie să plec, și cît mai repede... Să las oare o scrisoare? Parcă așa fac unii. O fac cei care vor să fie găsiți. Nu, nici un rînd. Viața-i aspră. Unii cad în luptă, alții sînt învingători. Eu voi învinge. Sînt sigur de asta. De astronaut nu sînt bun. Amețesc cînd mă uit în jos de pe casă. Și apoi, n-am chef să ajung pe altă planetă. Planeta noastră e destul de bună.

Și, după cum vă dați seama, înconjurat de fel de fel de gînduri, îmi pregăteam cu grijă rucsacul. L-am mai făcut eu și altădată, și m-am pomenit fără periua de dinți, fără ac și ață... Acuma însă procedam după învățătura unui prieten de-al tatii care-și face valiza în modul următor: pune o mînă pe cap și se întreabă ce-i trebuie capului, pălărie, basc, căciulă, fes, pieptene; duce mîna la nas. Nasului îi trebuie în primul rînd batistă. Apoi la ochi să nu-și uite vreo pereche de ochelari. Și de la ochi la urechi, la gură, la gît și așa coboară pînă la degetele picioarelor.

Și cînd am încheiat rucsacul, am stat puțin să mă odihnesc. Aici a fost greșeala mea... Mi-am dat seama că am devenit un străin pentru casa noastră și am început să mă gîndesc cum or s-o ducă ai mei fără mine. Îi vedeam agitați, întrebînd: unde să fie? Pe la școală n-a dat. Nici pe la prietenul său Niță. Cum să nu-l vadă nimeni?... Și se făcea seară, apoi noapte. Nimeni nu mîncase nimic. Studentul fusese trimis la gară și nu mă descoperise. Tata vorbea nu știu pentru a cîta oară cu miliția, soră-mea bocea prin sufragerie, cu nasul roșu. Și deodată s-a arătat mama. Venea de la serviciu. Tata n-a voit să-i spună nimic despre fuga mea de-acasă. Mama e cam suferindă, dar pînă la urmă tata nu s-a mai putut stăpîni: „Știi, domnul Cristian al nostru a fugit de-acasă. S-a lăudat către prietenul său Niță că vrea să facă ocolul lumii pe jos. Pun eu mîna pe el și-o să vadă dumnealui ocol". Mama s-a așezat palidă pe pat și a început să plîngă. Și prin plîns spune: „Băiatul mamii!... Cine o să aibă grijă de el... Cine o să-i dea să mînce? Cine o să-i dea schimburi? Cine o să-l învelescă noaptea, să nu răcească?... Și tot așa, cine?... cine?... Că celălalte cuvinte nu se mai înțelegeau. Și lacrimile mamei curgeau și-roaie... Și deodată m-am pomenit plîngînd peste rucsacul gata de drum și am plîns, am plîns, pînă cînd toată pofta mea de aventură s-a destrămat ca un fum.

Insemnări din copilărie

...și nu numai de atunci

de Mihai Stoian

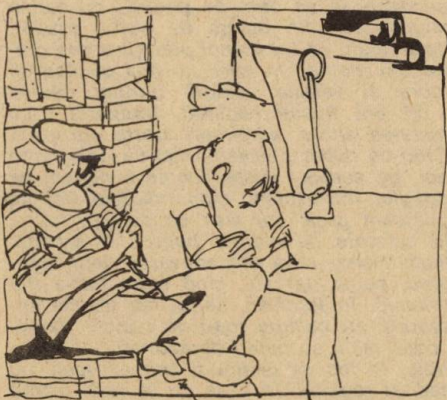
Un mare scriitor notează: „Miraculosul unei case nu stă în aceea că ești posesorul zidurilor ei, ci în faptul că ea a depus, cu încetul, în noi, aceste provizii de dulceață, de tandrețe... Ce rămîne oare cînd, devenit bărbat, trăiești sub alte legi, din parcul plin de umbra copilăriei, fermecat, înghețat, fierbinte, de-a lungul cărui mic zid de pietre cenușii te plimbi, acum cînd te-ai întors și cînd, privindu-l din exterior cu un fel de deznădejde, te minunezi că găsești închis, într-o incintă atît de strîmtă, un ținut din care făcuseși un infinit și înțelegi că în acest infinit nu te vei mai întoarce niciodată, căci în joc și nu în parc ar trebui să intri”.

Autorul rîndurilor de mai sus - Antoine de Saint Exupery - n-a fost numai scriitor,

ci și aviator, doborât de nemți în anul 1944, într-o zi de vară, puțin înainte de încheierea celui de-al doilea război mondial. Deasupra Mediteranei.

Îmi amintesc că, imediat după război, revenind la Galați, orașul meu natal, am găsit 5 600 de case dispărute, dinamitate de fasciști într-o singură noapte, drept răzbunare pentru că românii aleseseră calea dreptății și a firescului dintotdeauna, luptînd acum, din răsuputeri, cu toate forțele, împotriva Germaniei hitleriste. Mi-am căutat și eu casa părintească, în care am văzut, cîndva, lumina zilei, cea în care am acumulat provizii de dulceață, de tandrețe, pentru o viață întreagă, și n-am mai găsit (cu ajutorul unui bătrîn localnic) decît un chepeng (gură de canal) pe care scria: „Primăria municipiului Galați” - singurul punct de reper pentru locul meu de obîrșie...

Poate că n-ar strica să consemnez pățania din urmă cu vreo două decenii, cînd, călătorind pe meleaguri moldovene, am trecut și prin piața din Tîrgu Neamț unde, absolut cîstit, am văzut un băiețandru vînzînd, pe o tarabă, trei ridichi negre, trei ridichi mari și late, fapt care m-a făcut atunci să cred, orbește, în ceea ce marele Creangă povestea cîndva: „...era tocmai luna, într-o zi de tîrg. Și cum ajung în iar-maroc, încep a mă purta șațoș printre oameni de colo pînă colo, cu pupăza-n mînă; că doar și eu eram oleacă de fecior de negustor. Un moșneag nebun, c-o vîlică de funie, n-are ce lucra? - De vînzare ți-e găinușă ceea, mîi băiete? - De vînzare, moșule! - Și cît cei pe dînsa? - Cît crezi dumneata că face? - la ad-o-ncoace la moșul, s-o drămăluască! Și cum i-o dau în

mîna, javra dracului se face a o căuta de ou, și-i desleagă atunci frumusețea ața de la picior; apoi mi-o aruncă-n sus, zicînd: laca poznă, c-am scăpat-o! Pupăza, sbîrî! pe-o dugheană și, după ce se mai odihnește puțin, își ie apoi drumul în zbor spre Humulești și mă lasă mare și devreme, cu lacrimile pe obraz, uitîndu-mă după dînsa! Eu, atunci, haț! de sumanul moșneagului, să-mi plătească pasărea..."

Am fost și la Humulești, ca și în piața din Tîrgu-Neamț, aceeași de pe vremea lui Creangă, doar c-am fost cam la vreo sută de ani după ce moșneagul i-a făcut vînt „găinușii” lui Ion. Ei! dar cîte năzbîtii n-am făptuit și noi, aștia! Și, la anii - de neuitat - ai copilăriei! Țin minte că, prin 1935-1936, cînd voi nu erați născuți, teribil ne-au impresionat pe noi, copiii din portul dunărean, imaginile singeroase, ca și titlurile tipărite cu literă de-o șchioapă, pe care le puteam vedea sau citi la chioșcurile de ziare, în fiecare dimineață, în timp ce ne îndreptam spre școală: „Etiopia atacată de Italia!"; „Abisinienii se apără eroic!"; „Fasciștii italieni folosesc gazele asfixiante, interzise prin convenții internaționale!"... Noi Țiam prea puține lucruri despre ceea ce înseamnă fascism, agresor, convenții internaționale, mult mai puțin decît, sînt sigur, știți voi astăzi; însă bu-nul-simț înnăscut, tradiția poporului nostru, ca și setea de dreptate pe care orice copil o are încrustată în ființa sa pură, ne îndemnau, indiferent de împrejurare, să Ținem partea celui mai slab și să-l dușmănim, automat, pe cel puternic, de fapt pe cel bătaios, care voia să-l doboare, să-l sugrume pe celălalt. Ne purtam așa și în viața de toate zilele, fără prea mari judecăți: era destul să Țintînim pe stradă un du-lău colțos sărînd în spinarea unui cățeluș aflat prin preajmă, pentru ca, de la sine, să-l apărăm pe cel aflat în primejdie, să azvîrlim, ca apucații, cu pietre, cu ce ni se nimerea la îndemînă, în vinovat, strigînd din străfundul plămînilor noștri:

- Huideoooo! Huideoooo! Marș...

De cîte ori n-am mîncat papară acasă fiindcă s-au plîns unii c-am făcut tărăboi pe stradă, că m-am legat de cîinii vecinilor și așa mai departe, cînd, în fond, eu și prietenii mei n-am încercat nimic altceva decît să facem un pic de dreptate, să apărăm un nevinovat. ...Adevărul este că abia crescînd am înțeles că se Țîntîmplă destul de des așa! Vreau să spun că, trecînd prin port, mi-a fost dat să privesc cum stau hamalii care căutau de lucru, la soare, ca boierii, picior peste picior, dar avînd scris, cu cretă, pe talpa ridicată în aer, de cele mai multe ori găurită: „Liber”. Acest „Liber” scris cu creta, așa cum scriam noi cu creta pe tablă, în clasă, tremurînd de emoție că nu facem față situației, pentru noi, niște mucosi, nu reprezenta cine știe ce, înțelegam doar că oamenii sînt liberi, pe cînd noi grăbeam pasul spre școală, nu cumva să Țintîrziem, ca să nu ni se scadă nota la purtare ori să fim chemați, a doua zi, cu părinții. A trebuit să curgă, iarăși, ceva apă pe albia străveche a Dunării albastre, pentru a descoperi ce semnificație avea acest

„Liber”, cît era de dureros, de nedrept, pentru oamenii aceia, care, poate, aveau printre noi feciori sau fiice, copii de școală, amenințați să nu mai poată Țînvăța tocmai din pricină că părinții lor nu găseau de lucru. Tirziu, foarte tirziu, am citit în niște ziare vechi, din vremea aceea, asemenea texte: „Țintînim zilnic prin oraș chipuri de adolescenți; copii, fete nedezvoltate fac servicii de noapte, adesea în grozavă promiscuitate. Repausul necesar spălatului și luării Țîmbucăturii de pîine e iluzoriu. Pînă și apa cu care să-Ți astîmpere setea li se precupește. Nu arareori, în miez de noapte, zgomotul mașinilor Țînbușă vaelele celor istoviți de muncă și mizerie, cu figuri de ceară, cu plămîni destrămați. Copiii nevîrstnici - opriți în dezvoltare - lucrează chinuți în munca istovitoare de noapte, în fabrica unde dau zor, omorîndu-Ți sufletele, chinuîndu-Ți trupurile” (dintr-un articol publicat Țîntr-un ziar local din anul 1933, de către doctorul N. Vasiliu-Galați).Sau: „Sîntem lucrători minori Țîntre 14 și 16 ani și nu avem sprijin din nici o parte. Părinții noștri sînt parte șomeri, parte muncitori în port și iarna nu au de lucru, iar noi, dacă vom fi concediați, Țînseamnă să rămînem muritori de foame. Am lucrat toată vara cîte 12 ore pe noapte în cea mai mare mizerie, neavînd nici măcar un ventilator în funcțiune, deși fabrica are două, dar domnul inginer nu vrea să le dea drumul, noi fiind nevoiți a ne clăti toată noaptea gura cu apă pentru a nu ne vătăma pieptul cu scama care se produce de la firele de bumbac. Acum, în mijlocul iernii, vor să ne dea afară, să rămînem muritori de foame, după ce domni patroni s-au servit de noi toată vara, ca de niște vite de muncă” (dintr-o plîngere adresată Inspectoratului muncii din Galați, la 4 februarie 1938).

Mă Țîntreb și eu, acum, de ce mi-am adus aminte de toate acestea și, cine știe, explicația s-ar putea ascunde tocmai în simțămîntul de justiție care se păstrează, neîntinat, în orice copil, mai cu seamă Țîntr-un copil prea repede crescut mare (acesta sînt tot eu!), trăind Țîntr-o altă societate, Țîntemeiată pe dreptate, cînstă și adevăr. Cu Țîncordarea minții Țîncerc să-mi amintesc, sincer, dacă pe-atunci știam, iarna, cînd Dunărea Țîngheța și noi, feriți, coboram puzderie să ne dăm pe gheață, cu patine improvizate din doage de butoi, așadar, dacă știam că tot atunci părinții unora dintre noi, hamalii în port, nu mai găseau de lucru și veselia noastră curgea paralel - cît era fluviul neclintit, Țîntepenit - cu tristețea altora, altmîtrimi foarte apropiați. Cred că habar n-aveam, nici că unii dintre noi, de aceeași vîrstă, lucrează noapte de noapte, Țîntir-ascuns, căci noaptea noi ne „clăteam gura” cu vise eroice sau hazlii, fie colorate, fie în alb și negru... În schimb, descifrasem ceva din adevărul vieții, mergînd, pe la opt ani, cînd eram Țîntr-a II-a primară, în Bădălan, să-mi fac lecțiile împreună cu colegul meu de bancă, Vasile: „Case mici, cu pereți dărăpănați, iar ferestrele, în loc de geamuri, sînt astupate cu saci și rogojini. În case nu se vede așînd

focul în sobe. Dacă locuințele se prezintă într-un asemenea hal, nu e mai puțin adevărat că viața pe care o duc oamenii în aceste cocioabe nu este mai multumitoare, e tristă. Pentru încălzit este nevoie de lemne, copiii cer de mâncare, statul și comuna își reclamă cu multă insistență impozitul. Mincarea zilnică se compune dintr-o ceapă și o bucatică de piine" (dintr-un reportaj publicat în ziarul local „Acțiunea”, din anul 1935, despre cartierul muncitoresc Bădălan). Atunci, bineînțeles, n-am citit „Acțiunea”, pot însă depune mărturie că așa se înfățișau casele de-ocolo, așa era existența oamenilor, inclusiv a copiilor!

Și totuși, pentru că vârsta copilăriei este fericită și prin neștiință, prin candoare, toate aceste dureri existente odată cu noi, lovindu-i pe mulți dintre noi, nu găseau răsunet, poate, decât în apriga noastră dorință de a fi curați sufletește, de a ține cu dreptatea, de a lupta, în felul nostru, desigur pueril, pentru cumsecădenie, repezindu-ne, ori de câte ori ni se iveau prilejul, în apărarea celui primejduit, umilit. Ah! de câte ori n-am murit și de câte ori n-am înviat, fiecare pe rînd, fie din pricina „gazelor asfixiante” lansate de „fasciști”, bineînțeles pe post de „abisinieni”, fie de rușine c-am picat (pentru orice luptă, voiai, nu voiai, trebuiau să fie două tabere) în tabăra agresorilor... Cîte încăierări, cîte chinuri sufletești! Toate între două lecții în care abia, abia se țineau pe picioare, în mintea noastră febrilă, cifrele de la 1 la 100!...

De unde pînă unde să fi bănuit băiatul acela, de odinioară, cîte sacrificii ome-nești, cîți bărbați, cîte femei și cîți copii, cîți bătrîni au căzut atunci în războiul din Abisinia? Dacă stau însă și mă gîndesc bine și, mai cu seamă, las simțămintele și amintirile să-și continue „jocul”, mear-drele, întocmai așa cum noi, copiii de altă-dată, ne-am făcut pe deplin jocurile vîrste-lor de început, cred că pricep mai limpede măsura în care, oricînd, omul - chiar cel cu pantaloni scurți - crede și vrea să trăiască în tihnă, în bună înțelegere cu se-menii săi. Poate de aceea și simt nevoia ca, în încheiere, să aduc vorba și despre poarta albastră a copilăriei mele: nu, nu aveam o poartă albastră care să despărță curtea părintească de stradă. Poarta albastră este mai degrabă un sentiment pe care-l încercam atunci, copil fiind, ori de câte ori mă îndreptam spre necunoscut, spre o împrejurare neștiută, misterioasă, aîdoma existenței de mai tîrziu, adulțe: cînd și cînd, în anii de demult, orice eveniment hotărîtor mă făcea să văd, aievea, în dru-mul meu, o poartă albastră pe care, nicio-dată, nu m-am încumetat s-o deschid. Mi-era de ajuns s-o întîlnesc, să-mi îndrept privirea spre ea, pentru a mă liniști și a-mi continua mersul mai departe. Poate că poarta albastră nu-l decît inegalabila Du-năre a copilăriei noastre, poate ochii se-nini ai vreunui coleg amărit sau, dimpo-trivă, voios și nepăsător, poate o plămui-re a închipuirii unui băiat care, orice s-ar spune, a crescut prea repede mare.

Al. Andrițoiu

Mica pictoriță

Visează soarele-n amiază,
Natura scînteiază trează,
Cînd, iată că la o fereastră
Deschisă larg spre zare-albastră,
Monica, surîzînd, pictează.

Pictează-o pasăre ce zboară
Cîrîpitoare și ușoară,
Pictează pomii înfloriți,
Un fluture dormind pe-o floare,
O libelulă lucitoare -
Încît noi o privim uimiți.

Chiar și pe Corbu, negriciosul,
Dulăul curții, credinciosul
Ce latră la necunoscuți,
Monica îl pictează-ndată
Cu mîna-i dulce, inspirată,
Pe care-ți vine s-o sîruți.

Apoi Monica obosește
(Cum și noi obosim, firește).
Moș Ene, blînd, îi face semn
Că este vremea să se culce
Și-adoarme deci Monica, dulce,
Peste caietul de desen.

Primăvara

Tei tineri, tinerelor cartiere
Le-aduc prinos de-aromă și de miere.
Ca Eminescu, oamenii, vișînd,
Le calcă umbra cu piciorul blînd.
La capătul de stradă, în cîmpie,
Enescu a chemat o ciocîrlie
Sau poate că Brîncuși, sub zarea-
albastră,

A înviat o Pasăre Măiastră.
Arghezi să fi fost venînd să-anunțe
Că a adus hulahulilor grăunțe?
Sau poate că, înveșnicîți, cu toții
Sosiră să își laude nepoții
Și strănepoții înfloriți, în țară,
Ca o neîntreruptă primăvară.

INTR-O STAȚIE DE AUTO- BUZ

schiță de Petre Luscalov

În fiecare dimineață, la aceeași oră, fata aceea misterioasă își făcea apariția în stație. În uniformă lui de ucenic de culoare închisă, grea ca o manta militară, în bocancii lui grosolani strînși cu șireturi unsuroase de piele și cu șapca lui cu cozoroc negru, Andrei o aștepta. Trebuia să o aștepte.

În stația de autobuz în care poposea în fiecare dimineață în drum spre fabrică, băiatul zărea deschizîndu-se în fața lui străduța îngustă și desfundată pe care sosea ea. Sub cerul rece, de cenușă, al toamnei târzii, printre arborii scheletici, în care cite o frunză uscată abia mai pîlpîia pe ici și colo, cînd galben, cînd portocaliu, casele cartierului păreau și mai coșcovite, dezvelindu-și acoperișurile zdrențăroase, pe alocuri peticite cu șipci. În lumina mohorîtă a dimineții ce părea că izvorăște de undeva departe, dintr-o geană însîngerată, abia ghicită după coșurile înalte ale unor fabrici ce pluteau în explozii de abur, băltoacele căpătau o fosforescență rece și argintie, de mercur.

La început fata apărea în capul străzii, abia ghicită, difuză, fără contur, ca un punct de cer. Pe măsură ce se apropia, se distingeau mai limpede paltonașul ei albastru, sub care se ghicea gulerul alb de dantelă, apoi nasul în vînt, bereta în vârful capului, ochii ei oblici și stranii de un verde intens.

Cu geanta în mînă, se oprea în stația de pe celălalt trotuar, pîrînd să nu observe prezența băiatului și privind în direcția autobuzului pe care îl aștepta. Uneori însă autobuzul lui Andrei intra în stație, acoperind totul cu o cortină roșie. Băiatul îl lăsa să treacă. Doar în clipa aceea fata își arunca privirea spre el, parcă speriată la gîndul să nu îl mai vadă acolo, ca apoi, cu un gest brusc și indiferent al capului, să privească de-a lungul străzii. Pînă la urmă autobuzul sosea, fata sărea sprintenă pe scară și dispărea în interiorul lui. Cam asta era tot.

Așteptînd-o în dimineața aceasta, ca în fiecare zi, Andrei se gîndea la un lucru pe care nu-l pricepea. Își aminti din nou de după-amiaza aceea cînd îl ajuta pe tatăl său, proaspăt sosit de la Ateliere, să se spele pe mîini, turnîndu-i apă deasupra unui lighean așezat pe un taburet în curte.

- Măi, băiatule... îi spusese tatăl să-punîndu-și mîinile puternice și vîinjoase, tu, cînd pleci dimineața la tine, la „șut”, nu dai cu ochii de o fetișcană în stație?

Cană de apă din mîna băiatului tremura ușor.

- Ba da, tată.

- Hai, toarnă-mi apă... ce stai?! continuă tatăl începînd să se clătească pe mîini. Știi tu a cui e fata aia?

- Păi de unde să știu eu?

- E fata lui Tabacu... care lucrează cu mine la Ateliere... un strungar bun... foarte bun... pricepi?

- Pricep, cum să nu.

- Vreau să te rog ceva, băiete... continuă tatăl luînd prosopul atîrnat pe umărul lui Andrei și ștergîndu-se pe mîini. De cînd cu bombardamentele astea, s-au cam înmulțit vagabonzii prin cartier... Mai zilele trecute au atacat-o pe fată în plină stradă... unul i-a luat bereta, iar altul era cît pe-aci să-i smulgă geanta din mîini... norocul fetei că tocmai trecea un cetățean pe acolo... pricepi?

- Pricep, tată.

- Așa că n-ai face rău ca dimineața, cînd pleci, să ai grijă de ea... măcar pînă se urcă în autobuz... (Își aruncă la rîndul său prosopul peste umăr.) Și mai ales ai grijă de geanta ei... ca de ochii din cap... pricepi?

- Pricep, tată...

Dar, de fapt, Andrei nu pricepea. De ce „mai ales de geantă”? gîndi el, întrerupîndu-și firul amintirilor. Că nu s-or fi terminat gențile pe lumea asta...

În clipa aceea băiatul tresări. Fata apăruse în capul străzii și venea spre

stație. Părea grăbită, ușor speriată. Întorcea din când în când capul și iuțea pașii. La colțul străzii apărură un bărbat într-o haină neagră de piele și cu o pălărie cenușie cu boruri largi pe cap.

Insul în haină neagră de piele o ajunse pe față în stație și se năpusti asupra ei încercând să-i smulgă geanta din mână.

- Prin tine se transmit instrucțiunile, ticăloaso... urlă el, trăgând cu sălbăticie de geantă. De când te pîn-desc, în sfîrșit avem dovada, acum putem să vă arestăm pe toți!

Căzută în genunchi pe trotuar, fata se agăța cu disperare de geantă, în vreme ce scîncea cu vocea ei subțirică și firavă:

- Nu știu nimic... merg la școală... dați-mi drumul, domnule...

În sfîrșit, Andrei înțelese. Se avîntă înainte, străbătînd ca un fulger șoseaua largă și pustie. Cu capul în piept, prefăcut în berbece, îl izbi deodată pe omul cu haină neagră de piele în coaste. Lovitura fu năprasnică. Omul în haină de piele scăpă geanta din mână, zbură lovindu-se cu spatele de un gard care trosni uscat. Pălăria îi zbură din cap și se rostogoli pe trotuar. Apucînd geanta de jos, băiatul o luă la fugă pe străduța îngustă și desfundată.

- Stai... stai, n-auzi?! tună în spatele lui o voce.

Dar Andrei nu auzi. Sări pe un gard, rămînînd o clipă sprijinit în mîini în vîrfurile șipcilor ascuțite. Răsună o detunătură. Andrei simți cum un deget gros și bont îl lovește în spate. Zvîcni în sus și-și dădu drumul pe partea cealaltă a gardului. Contactul cu pămîntul i se păru năprasnic, de parcă ar fi căzut dintr-un avion. Se ridică de jos și o luă la fugă printre arborii scheletici ce împînzeau curtea.

- Trebuie să ajung la nea Vasile... murmura el alergînd, căzînd și ridicîndu-se din nou. Trebuie să ajung, să-i las... trebuie.

Și ajunse. Se opri o clipă sprijinindu-se de peretele casei, trăgîndu-și răsuflarea. Fereastra era larg deschisă. Andrei privi înapoi. Urmăritorul nu se mai vedea. Cu mișcări pripite desfăcu geanta și scoase penarul, cărțile și tot ce se mai afla în ea. Le aruncă pe fereastră, închise geamul, apoi, cu servieta la piept, o porni mai departe, sărind peste garduri, străbătînd curți, trecînd de-a bușilea prin spărturi.

În sfîrșit, ieși peste un gard prăvălit în maidanul imens, nesfîrșit ce mărginea cartierul. Pășea acum bătăle în-

du-se ca o păpușă mecanică și tîrînd geanta după el. Undeva departe îl zări pe urmăritor. Continuă să alerge printre grămezi de moloz și gunoaie care fumegau ici și colo în bătaia vîntului. Cădea peste sîrme ruginite, peste cîrpe murdare și sfîșiate, peste pantofi scîlciți, desperecheați, cu tălpile rupte și boturile căscate. Se opri în fața unei grămezi de gudron și de lăzi sparte ce ardeau ca un rug uriaș, scui_pînd în văzduh, asemeni unui con de vulcan, un fum negru și înecăcios. Se clătina și căzu în genunchi. Cu o ultimă efortare, azvîrlî geanta goală în mijlocul flăcărilor, apoi se prăvăli cu fața într-o băltoacă. Răceala apei îl dezmetici. Îi reveni în minte clipa în care sărise gardul. Întîrziase anume să se uite în urmă, spre stație. Fata sărise în primul autobuz. În clipa aceea se auzise împușcătura și el fusese atins în spate. Înălță capul și privi în băltoacă. I se păru că apa se prefăce într-un geam transparent și cristalin de autobuz. Cu nasul lipit de acest geam, Andrei o vedea pe fată plutind spre stație într-o rochiță diafană de voal de culoarea cerului, cu părul auriu despletit și învolburat de vînt. Și se apropia, se apropia, venea spre el. Întinse mîna, dar geamul se sfîrîmă și imaginea fetei se risipi în cercuri luminoase. Cercurile dispărură apoi. Așteptă imaginea fetei, dar privirea i se încețoșă. Pe geamul de lîngă el, transparent și cristalin, cerul albastru tremura difuz.

Afară ninge

Afară ninge: ții pe masă
O filă albă și curată -
Nu-i ea zăpada care-n casă
De mîna ta e mîngîiată?

Nu-i ea zăpada care cere
Cuvîntul iarbă să-ncolțească,
S-alunge alba ei tăcere,
Pe masă griul să-ți foșnească?

Tu scrii: înșirui calde grîne
Pe fila albă de pe masă -
La fel, cîmpiele române
Sub nea cu scrisul lor apasă.

Pe masa lor, visînd spre soare,
Mari lanuri către primăvară
Își scriu eterna lor scrisoare
Sub fila care ne-nfloară.

Dumitru M. Ion

Călușei

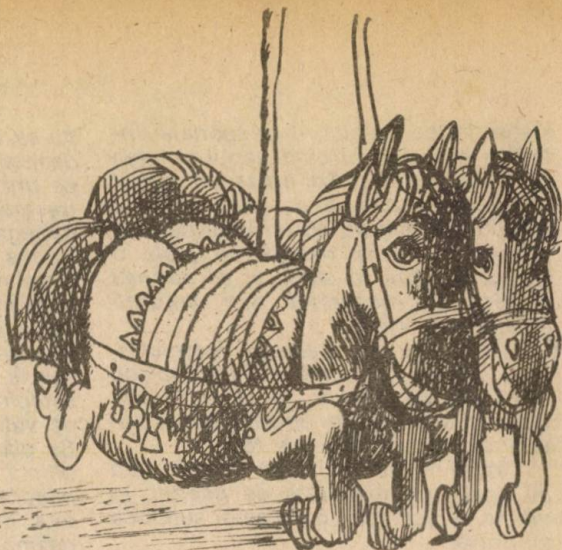
Alergare roată-roată
cai de basm, în cavalcadă.

Călușeii -
spume, spume
cei mai ageri cai din lume.

Roată-roată-n
alergare:
Radu pe cal roib răsare.

Ageri,
veseli
călușei -
mult aș mai zburda cu ei.

În frîie și în oglinzi
Timpul
oare cum să-l prinzi?

Hopa-hop... hopa-hop...
în mecanicul galop.

Călușeii - spume, spume
cei mai ageri cai din lume!

Poezii de
**MIHAI
NEGULESCU**

Atlas

Ca un vis de ionathane,
libelule
diafane
zboară pe meridiane...

De la tropic la ghețari,
buni copii și buni școlari
batem zărilor hoinari.

O balenă
ne e scenă,
horbota de val ni-i trenă...
Cum să suferi de migrenă?

Pinguinul, pinguina
se hîrjoană cu lumina -
oare-a cui să fie vina?

O banchiză
de coral
ajurată val cu val
ne dă șalul ei de bal...

Un delfin
cu-auzul fin
a întîrziat puțin
să se vadă într-un film.

Arborele baobab
plînge de dureri de cap;
n-ai prin buzunar vre-un hap?

Căprioara din
Carpați
are ochii-ncercănați,
unde-s puii ei moțați?

Pentru florile de-acas'
ne-au rămas
în atlas
dulci azururi de Șiraz...

Domnul crab

Domnul Crab
n-a dansat
la un bal adevărat.

Cleștilor-sandale
drag le-ar fi covorul moale.

În covor, draglina sa
minunat ar săpa,
și-ar dansa. Și-ar dansa...

Menuet subtil
cu-n delfin-copil.

Polcă, vals, cadril -
după domnul Crocodil...

În nisipul tău fierbinte
du-te, crab, și ia aminte:
am văzut pe uscat
un ceaun de gurmand...

Du-te-n apă,
crab sărman,
și-n nisip fără dușman.

Nu cumva să afli-odat'
c-ai dansat
pe uscat
la vreun bal saramurat...

Dor de codru

Într-o vară tropicală
m-am trezit cu-un fei de școală.

Pe căldură oaia spină
ține lecții despre lână.

Un mistreț cu colți semeți
dă lecții la nătăfleți.

De exotica pisică
leii se feresc cu frică.

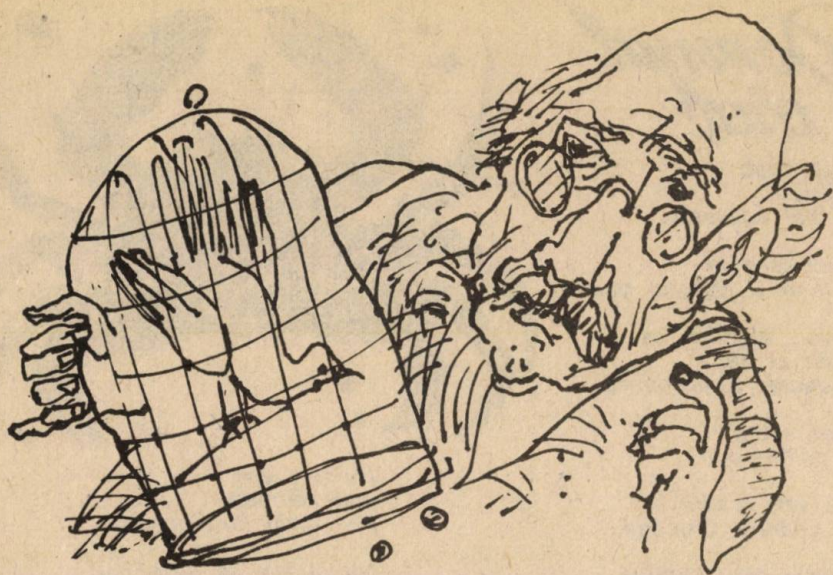
Lupul plînge că îl plouă
de cînd a ajuns la Zoo.

Rîsu-l învață pe tigrul
ce-i sacizul și ce-i frigul...

Numai cerbul lopătar
stă retras, fără școlari.

Pleoapa sa tot mai visează
taina codrilor de-acasă.

Canarul galben

Cînd se apropia ziua mamei sau a lui Octav, mă pregăteam totdeauna din timp să le fac un mic dar. Se întimpla însă ca de fiecare dată să văd obiectul pe care intenționam să-l cumpăr și să nu mi se pară prea scump, iar despre banii ce urma să-i strîng să am impresia că nu însemnau nimic. Suma ce-mi trebuia căpăta valoare abia în clipa cînd urma să merg la magazin și cînd constataam surprins că nu aveam toți banii. Îmi mai trebuia o sumă oarecare, mică în raport cu ce strînsesem pînă atunci, dar, pentru că nu-mi mai rămînea decît puțin timp ca să pot face rost de ea, mi se părea mai mare decît aceea pe care o economisiseam, iar valoarea obiectului din acea clipă devenea uriașă. O monedă de 25 de bani, pe lîngă care aș fi trecut poate fără să o văd sau fără să mă obosesc să o ridic de jos, căpăta brusc altă valoare: de zece, de-o sută, de o mie de ori mai mare. Dar, odată cu valoarea, cei cîțiva lei pe care trebuia să-i mai strîng își schimbau și înfățișarea. Fiecare leu, pe măsură ce făceam rost de el, era mai strălucitor, mai greu, avea un sunet mai plăcut,

păstra ceva din căldura palmei, chiar și după ce-l așezam lîngă ceilalți.

Însă, după ce cumpăram darul pentru care tremurasem că nu voi avea banii necesari, nu mă mai bucuram sau, în orice caz, bucuria era mai mică decît atunci cînd încă nu cumpărasem acel dar, și se micșora tot mai mult, încît, atunci cînd ajungeam în fața mamei sau a lui Octav, aveam un sentiment de nemulțumire, de jenă, de ciudă că nu găsisem ceva mai bun, că nu căutasem mai mult, că cedasem atît de ușor unui impuls de moment și cumpărasem ceva aproape fără valoare.

De cînd venisem la București, la unchiul Alexandru, încă nu intrasem într-un anticariat, deși aveam în buzunar cîteva adrese, strînsese dintr-un instinct de prevedere, dintr-o avarie pe care mi-o transmisese, cred, bunica Octavia. Spun avarie, deși ar putea să fie vorba de altceva. Bunica Octavia nu era avară, în sensul știut, adică nu era zgîrcită, nu lega banul cu zece noduri, nu închidea cămara și nici nu prea se pricepea să facă economii. Avaria ei se manifesta numai în lucrurile neînsemnate, mărunte, cum ar

fi un nasture, un capăt de sfoară, un cuțit vechi, o pereche de pantofi care nu mai păstrau nimic din forma inițială, un degetar aproape ruginit și încă alte și alte lucruri, tot ce se uza într-o gospodărie, tot ce se învechea sau trebuia schimbat. Ea nu se opunea schimbărilor. Am observat chiar că-i plăceau lucrurile noi. O haină, o pălărie, o basma, o cămașă, o perdea, toate la un loc și fiecare în parte constituiau adevărate evenimente. Bunica Octavia se zbătea pentru ele, avea inițiative, accese de minie, pentru că adesea trebuia să înfrângă inerția bunicului, care nu știa niciodată când era cazul să fie schimbat ceva în casă. Bunica Octavia trebuia să știe, să ia măsuri, să dea idei.

— Ar trebui să-ți faci o căciulă nouă, Alexandre.

— De ce să-mi fac? întreba bunicul. Ce, asta nu-i bună?

— Își lua căciula de pe cap, o privea, o întorcea, o învîrtea și spunea multumit:

— E bună! O mai port zece ani!

Dar dacă bunica Octavia scotea din dulap o căciulă nouă și i-o dădea s-o încerce, căciula veche, care mai putea fi purtată zece ani, își pierdea brusc orice interes. Bunicul Alexandru nici nu se mai uita la ea, o arunca.

— De ce-o arunci? întreba bunica. Ai putea s-o mai porți.

— Și cu asta ce să fac, s-o pun la păstrare? Nu, lasă că o port pe asta!

— Își punea pe cap căciula nouă. La cea veche nici nu se mai uita. Bunica Octavia o ridica însă, își trecea palma peste ea și o puneu undeva bine. Așa făcea cu toate lucrurile vechi. Pe toate le strîngea cu grijă, ele continuînd să trăiască nu prin ce erau acum, ci prin ce fuseseră cîndva.

Adresele de care puteam să fac uz erau de la Octav. Odată sau de două ori pe an, Octav pleca la București (era invitat la diferite simpozioane sau conferințe), iar la întoarcere, după ce lăsa pe masă din salon, pe scaune sau direct pe covor pachetele și pachetele cu care se întorcea (încărcat ca un veritabil Moș Gerilă), după ce-i dădea mamei, aproape pe furiș, mereu același flacon de apă cu colonie Chanel, își scotea ochelarii, își apăsa rădăcina nasului cu vârful degetelor, cum făcea totdeauna cînd vroia să-și amintească ceva foarte important și rostea cuvinte aproape magice:

— Tin, caută în buzunarul pardesiului. Am adus ceva și pentru tine.

Acel ceva era, bineînțeles, partitura

unei sonate sau a unui concert. Alteori, lîngă umbrela lui Octav — dacă era vară nu lua cu el decît umbrela — găseam un disc foarte rar. Îl luam și mă întorceam în salon bucuros, sărînd și strigînd, dar Octav îmi trimitea în întîmpinare privirile lui severe, așa cum ar fi trimis doi ogari, nu doi zăvozi furioși și răi, cum sînt cei de la țară, ci doi cîini de rasă, doi dalmațieni, de exemplu. Mă opream intimidat, de fapt încremeneam în prag și așteptam ca cei doi ogari să-mi dea voie să trec. Așteptam mult, pentru că Octav nu lăsa niciodată un lucru neîncheiat. Cu minuție, cu răbdare, scria bilețele cu numele tuturor profesorilor din liceu, și nu numai ale profesorilor, ci ale întregului personal, de la portar pînă la director, le așeza lîngă pachetele de pe masă, de pe canapea sau de pe covor, după criterii numai de el știute, iar atunci cînd rămîneau bilețele — și asta se întîmpla de fiecare dată — îmi dădea bani să alerg la librărie, la parfumerie sau la debitul din colț. Mă întorceam cu alte mici „suveniruri” sau „atenții”, despre care cei ce le primeau nu știau și nici nu aflau vreodată că nu erau autentice, adică nu erau aduse chiar de la București. Abia după ce-și vedea opera desăvîrșită, după ce toate bilețelele aveau acoperire, Octav își puneu haina de casă, papucii, o ruga pe mama să-i facă o cafea, iar eu aveam în sfîrșit voie să despachetez discul, să-l privesc și, dacă vroiam, să-mi manifest bucuria gălăgios. Însă era tîrziu, nimic nu mă mai îndemna să sar sau să strig, nu mai simțeam nici fiorul de bucurie din prima clipă. Dacă despachetam totuși și mă îndreptam spre picup sau dacă alergam să iau vioara, alergam nu pentru mine, ci pentru Octav. Pentru că totdeauna cel ce beneficia primul de partitură sau de disc era Octav. Abia după ce asculta el discul sau după ce descifram partitura, pe care o urmăream cu ochii închiși — așa cum îmi urmărea orice exercițiu, cît de neînsemnat, sau orice interpretare —, se ridica din fotoliu încîntat, făcea cîțiva pași, se așeza iar și-mi cerea să pun discul încă o dată, și încă o dată, întocmai ca acei părinți care au cumpărat o jucărie, de care însă nu se pot despărți decît cu greu și numai după ce se joacă ei înțîl; copilul căruia i s-a adus jucăria rămînd un simplu spectator. Octav se entuziasma, se mînuna, era încîntat, nu de frumusețea discului, ci de alegerea pe care o făcuse, datorată în parte noro-

cului (ajunsesse la magazin cu două minute înainte de închidere), dar mai ales flerului, ochiului, priceperii, deciziei, pentru că o clipă mai înainte același disc, unicul, fusese în mîna altui client, care însă nu-și dăduse seama de valoarea lui și îl abandonase! Povestea partituri (atunci când aducea o partitură) era și mai nostimă, și mai plină de peripeții, de incidente nedorite, de mici coincidențe, cum era aceea cu canarul. La cel mai vechi, dar și cel mai bun anticariat, situat undeva prin apropierea Dîmboviței, șansa de a găsi ceva deosebit ținea de un canar galben. Totdeauna, cînd în vitrina anticariatului, printre tratatele de medicină generală și cele de apicultură, zărea colivia canarului galben, vînzătorul, un domn cu nasul mare, cu favoriți stufoși și o chelie impunătoare, îl primea cu brațele deschise, ca pe un vechi prieten, îi oferea un fotoliu, o țigară fină, o cafea și, bineînțeles, cea mai valoroasă partitură. Dimpotrivă, cînd nu zărea colivia din nulele subțiri de răchită și canarul galben, Octav intra în anticariat degeaba. O afluență neobișnuită, o mulțime pestriță și zgomotoasă nu-l lăsa să se apropie de rafturi, îi făceau imposibil accesul la cataloage, iar vînzătorul (domnul acela cu nas mare și favoriți stufoși, atît de amabil de obicei) era ursuz, nervos, aproape că nu-l mai recunoștea.

Starea de mulțumire, de euforie, entuziasmul aproape juvenil, care îl făceau pe Octav să se înroșească, să transpire din abundență, să-mi ceară să mai pun discul o dată, sau să repet o anumită frază din partitură, luau sfîrșit numai cînd apărea mama. Cînd o vedea, Octav își scotea ochelarii, începea să-i șteargă sau întreba cu o timiditate de școlar:

— Elencule, tu vrei să asculți discul pe care l-am adus?

Mama nu înainta, rămînea lipită de ușă și spunea:

— E' tîrziu și tu ai venit de pe drum. Ești obosit.

Octav își apropia de ochelari mîna la care avea ceasul și dădea din cap:

— Da, s-a făcut tîrziu. O să-l ascultăm mîine.

Se ridica din fotoliu și o urma pe mama supus, resemnat, ca un cățel căruia i s-a atîrnat lesa prea repede. Eu rămîneam lîngă picup. Rămîneam, de fapt, în lumea închipuită de Octav. Lumea aceasta era aidoma celei pe care o cunoșteam, pentru că, oricît de frumos ar fi povestit Octav, oricît de

amănunțit ar fi descris străzile și clădirile din apropierea Dîmboviței, eu vedeam tot o anumită stradă din orașul nostru, vedeam piața aproape pătrată, din centru, clădirea cu turn și parter înalt în care se afla anticariatul. Numai vitrina era alta. Vitrina în fața căreia rămîneam și după ce pleca Octav era luminată nu de becuri, ci de penele galbene ale unui canar.

Discul continua să se învîrtească, și eu îl ascultam, dar numai cu o parte din mine. Cealaltă parte era acolo, își turtea nasul de sticla groasă a vitrinei, privea colivia din nulele subțiri de răchită, urmărea acrobațiile canarului. În colivie erau cîteva bare suspendate (cum sînt la circ barele trapeziștilor), canarul galben făcea cele mai spectaculoase salturi, iar eu îl priveam încințat.

În acele clipe, ideea de spațiu îmi era străină cu totul. Nu mă gîndeam niciodată că pentru a ajunge să văd canarul ar trebui să fac drumul pe care îl făcea Octav, adică să merg mai întîi la gară, să aștept trenul, să stau șase ore într-un compartiment aglomerat și toate celelalte. Distanța pe care o făceam era minimă. Traversam doar piața. Aproape de fiecare dată o porneam din partea de jos, ocoleam monumentul (un dorobanț ce alerga cu arma în mînă la Plevna) și după cîteva pași intram în umbra clădirii cu turn în care se afla anticariatul. Cele patru sau cinci trepte de piatră dispăreau ori eu nu eram destul de atent, pentru că mă trezeam imediat în fața vitrinei și a canarului galben. După ce mă săturam privindu-l, intram, bineînțeles, și-n anticariat. Domnul cu nas mare și favoriți stufoși mă primea cu brațele deschise (așa cum îl primea și pe Octav), îmi arăta standurile, cataloagele, mă lăsa să răsfoiesc edițiile vechi, să-mi aleg cele mai frumoase discuri.

Acum distanța pînă la anticariat mi se părea mai mare, mult mai mare ca atunci cînd eram acasă. Nu mă gîndeam niciodată că vitrina luminată de penele galbene ale canarului era foarte aproape. Totdeauna gîndul o pornea înapoi spre clădirea cu turn și parter înalt. Însă la cei cîteva pași pe care-i făceam altădată, străbătînd piața, se adăuga acum distanța care mă despărțea de casă. Se mai adăuga faptul că nu prea aveam bani, dar mai ales teama că s-ar putea să nu mai găsesc în vitrină canarul galben.

Costache Anton

Gălător cu casa în spinare

Măgărușul știa împlinirea Melcului care voise să plece la mare, pentru băi de apă și soare și care, și pînă la urmă, își luase toată casa-n spinare. Nu-l mai rugă pe Mag cel puternic și bun s-o povestească pentru că și-o reaminti el punct cu punct, linie cu linie.

Totul se petrecuse într-o zi de vară, după ce plouase strașnic, iar norii cei negrii și grei părăsiseră cerul, și soarele îmbrățișase iarăși, cu lumina razelor sale strălucitoare, grădina Gospodarului.

Ca de obicei, după o asemenea ploaie, Măgărușul ieșise să se plimbe pe sub pomii încărcăți cu picături mari și jucăușe de apă, apucînd, ici și colo, cite un vîrf de creangă subțire în dinți, trăgînd de ea și scuturînd stropii răcoroși în lumina soarelui, care-i aprindea într-un adevărat curcubeu de lumini multicolore. Este adevărat că de la joaca aceasta Măgărușul se întorcea la Mama Rafira ud learcă, cel mai adesea, clănțănindu-i dinții de frig, dar asta n-avea nici o importanță. Mama Rafira îl certa, ba îl mai și lua de urechile-i mari și ascuțite, citeodată însă, pînă la urmă, tot i se făcea milă de un Măgăruș, așa mic și prăpădit cum era el, îi freca bine pielea aspră cu un prosop, seara îl puneă să înghită o aspirină și să bea un ceai fierbinte, îl obliga să stea culcat, învelit cu două păături groase, el transpira, adormea și visa că se află la baia de abur, se zvîrcolea în somn, iar cînd se trezea a doua zi dimineața, nici urmă de răceală. Se chema că scăpase încă o dată cu fața curată, după atîtea boacăn și boroboate pe care le făcea.

Era gata, cum s-ar spune, să ia totul de la început.

De data aceasta însă, Măgărușul nu apucase să facă decît vreo două-trei curcubeie, trăgînd de vîrfurile crengilor și dîndu-le drumul dintr-o dată, ca să le scuture în lumina soarelui de puzderia picăturilor cristaline, că, de

jos, dintre tufe, auzi o voce, cam înfundată și cam răgușită, bombănind nemulțumită, zicînd „melg” în loc de „merg” și „male” în loc de „mare”.

Măgărușul se opri din joacă și privi curios printre frunzele de brusture. Nu zări nimic. Vru să plece mai departe, auzi iarăși vocea care spunea „melg” în loc de „merg” și „male” în loc de „mare”, îi veni să ridă, chicoti chiar de cîteva ori, privi de jur-împrejur și iarăși nu văzu nimic: Tocmai cînd voia să prindă din nou vîrfurile unei crengi și s-o scuture în lumina soarelui, observă cum o frunză grasă de brusture se clatină încetîșor și, pe spinarea ei lucioasă, apărură mai întîi două cornițe cu două punctișoare negre în vîrf, cercetînd cu sfială, cînd într-o parte, cînd în cealaltă, apoi un cap adormit și un trup de gelatină transparentă, trăgînd după sine dîtamași casă de si-def vîrgat, cu mai multe etaje, așezate în spirală.

— Mda! Mda! — zicea arătarea — **melg la male cu casa-n spinale... cu casa-n spinale...**

Măgărușul privi cu atenție aplecîndu-și capul și ciulind urechile, chicoti iarăși, apoi întrebă:

— Hei, dar tu cine mai ești și unde zici că mergi?

Celălalt se opri. Își retrase un corn sub frunte, apoi și pe celălalt, așteptă ce așteptă și, nemașimînd nici o mișcare în jur, nici o primejdie, scoase cu sfială cornul stîng, după aceea pe cel drept, se încredință că lumea este în ordine, și-ncepu din nou să alunece peste frunza lată de brusture, vorbind de unul singur:

— Mda! Mda! **Melg la male cu casa-n spinale... Mda!... Mda!... Cu casa-n spinale...**

Măgărușul strigă atunci mai tare:

— Hei, tu, de colo, te-am întrebat cine ești și unde mergi, de ce nu-mi răspunzi? Vrei să te înghit cu frunză cu tot?

Celălalt încremeni. Nici nu mai avu

timp să-și retragă cornițele moi și subțiri ca două feștile de luminare...

— Mda!... Mda!... zise el — nu ți-am spus: **melg la male** cu casa-n **spinale**...

— Și cine ești?

— Mda!... Mda! Melcul sînt... cum, cine sînt?!

Măgărușul începu să ridă de-a binelea.

— Păi, bine, frate, de ce nu spui așa? Cît pe-acî să nu te recunosc, cu întreaga casă în spinare... Văd că nici chef de vorbă nu prea ai...

— Mda! Mda! **Pentlu** că sînt **glăbit**... spuse melcul.

— Bine, bine — adăugă Măgărușul — de grăbit ești grăbit, dar de ce nu pronunți cuvintele ca lumea, corect, să te priceapă omul, asta tot nu înțeleg...

— Mda! Mda! **Pentlu** că sînt cam peltic — spuse cu sinceritate Melcul.

— Cum peltic?

— Nu pot să **plonunț** bine pe „l”...

— Ba văd și aud că-l pronunți destul de bine...

— Nu pe „l” de la cal, ci pe celălalt „l”, de la **cal**...

Măgărușul nu mai pricepea nimic. Își încreți fruntea cît putu, își duse „mîna” la frunte, degeaba: cal tot cal rămînea.

Văzîndu-l că se chinuie atît, Melcul îl întrebă:

— Cum de nu **plicești**? Este simplu, pe tine cum te cheamă?

— Măgăruș!

— **Măgăluș!** Foarte bine! Dacă zici o dată cal cu „l”, de la cal și o dată **cal** cu „l”, de la **Măgăluș**, atunci cuvintele nu mai seamănă între ele... Ai înțeles?

Înțelesese.

— Domnule, zise Măgărușul, cu vorbirea asta a ta o să sucești de tot mințile oamenilor, care sînt și așa destul de sucite. Va să zică tu nu-l poți pronunța pe „r” și-atunci, cînd vrei să zici car, spui **call**! Ha! Ha! Ha! Abia acum înțeleg eu cu adevărat ce ziceai adineaori: „**Melg la male** cu casa-n **spinale**...” Adică: „Merg la mare cu casa-n spinare...” Păi așa spune, frate-meu, să te înțeleg...

Melcul protestă.

— Eu nu sînt **flate-tu**, eu sînt Melc, eu am două **coale** mali și două **ulechi** lungi...

— Ei nu, asta nu se mai poate — zise Măgărușul — trebuie să te învăț să vorbești corect... Altminteri cum o să te înțelegi tu cu frații tăi de la mare?

— Nu pot și nu **vleau** să-nvăț — zise Melcul. Cu **flații** mei o să mă înțeleg

perfect... Sînt și ei tot peltici!.. Toți melcii sînt peltici...

— Dar acolo mai sînt și mulți copii, care vor dori să se joace cu tine, cu ei cum te vei înțelege? Copiii vorbesc corect...

— Atunci învață-mă să **volbesc colect**... zise Melcul.

Măgărușul îl puse pe Melc să spună de nouă sute nouăzeci și nouă de ori poezia:

*Rîuri printre rîuri,
Rupe-n țarini bîruri,
Rînduri printre rînduri
Răcoroase gînduri,
Răsărind prin nori
Rar roind cocori,
De-o mie de ori!*

Melcul zise poezia de nouă sute nouăzeci și nouă de ori, spunînd tot „l” în loc de „r”. Îi era ciudă că nu reușea s-o spună corect și-i venea să plîngă, dar tot nu se lăsa. Mai încercă și a mia oară și iată că deodată sunetele se dezlegară ca de la sine și recitarea decurse fără nici o greșeală.

— **Murțumesc, Măgărușule!** zise Melcul. Am învățat să-l zic bine pe „r”. Acum trebuie să **prec**. Ți-am spus că sînt grăbit... Merg **ra** mare cu casa-n spinare...

— Fii atent! zise Măgărușul. Ai învățat să-l zici atît de bine pe „r”, încît acum îl pui și în locul lui „l”. Și asta tot vorbire greșită înseamnă.

Melcul se corectă.

— Mda! Mda! **Murțumesc, Măgărușule,** **murțumesc!**... Acum vreau să plec... Sînt grăbit să ajung la mare cu casa-n spinare...

Măgărușul însă nu era grăbit. El îl rugă pe Melc să-i spună de ce mergea, unde mergea, chiar așa, cu casa-n spinare?

Pentru că se grăbea, Melcul îi povesti pe scurt.

— Mda! Mda! Am vrut să mă duc și eu în vara aceasta la mare, pentru băi de apă, de aer și soare... Știi, cum am obiceiul să umblu cam mult după ploale, m-am pomenit cu un reumatism la cornul stîng și cu altul la cornul drept. Medicii mi-au recomandat să merg la mare și eu am început să mă pregătesc... Mda! Mda! Dar ce să lei mai întii cu tine? Costum pentru baie trebuie? Trebuie! Haine de zi și de seară, pentru plimbare, trebuie? Trebuie! Le-am îndesat pe toate în două geamantane. Saltea pneumatică, să mă plimb pe deasupra valurilor legănătoare, trebuie? Trebuie! Am mai pus un geamantan. Pat de dormit trebuie? Trebuie! Pentru că, știi, eu nu

mă duc la hotel. Nu-mi place aglomerația. Trag totdeauna la o margine de livadă, ca nimeni să nu mă vadă. Mi-am luat și pături pentru învelit, în nopțile mai răcoroase, mi-am luat și mașina de gătit... Și uite-așa au început încurcăturile! Mașina de gătit n-am putut s-o vîr în geamantan! Apoi, să știi că mie-mi place foarte mult confortul... Dar cum să pui dușul și cada de baie în geamantan?! Pînă la urmă, n-am avut încotro: a trebuit să plec la mare cu toată casa-n spîinare! Unde ne putem simți mai bine ca acasă? Nicăieri! Și-acum, dragă Măgărușule, la revedere, trebuie să plec că sînt cam **glăbit**! Na, că iar am greșit! Văd că trebuie să mai spun de vreo cîteva ori poezia ta „Rîuri printre rîuri”...

Măgărușul îi ură drum bun Melcului și vacanță frumoasă la mare. Se gîndi, totodată, că el cu Mama Rafira, oricît ar vrea, n-ar putea să ducă-n spîinare toată casa Gospodarului, care era și a lor. Ciudate mai sînt unele ființe pe lumea asta! Fiecare cu obiceiul său. Dar poate că tocmai de aceea lumea rămîne atît de frumoasă, și nu ne plictisim niciodată de ea!

Privi pe potecă, în zare, și văzu cum, încet-încet, dar foarte sigur, Melcul scurta deget cu deget, palmă cu palmă, pas cu pas, drumul spre mare. Auzise odată un proverb care spunea că: „Și cel mai lung drum din lume începe tot cu un pas” și Măgărușului niciodată nu i se părușe mai potrivit acest proverb de veche înțelepciune, ca acum.

— Va ajunge, în mod sigur, Melcul va ajunge la mare și va face băi de apă sărată, de aer și soare — își zise el. Drumurile lungi și grele se fac cu multă răbdare.

Îi plăcuse întîlnirea cu Melcul și tocmai de aceea Măgărușul își spuse că în după-amiaza aceea de vară trebuie neapărat să-i cunoască mai de aproape și pe alți locuitori din grădina Gospodarului, pe care, fără voia lui, îi neglijase atîta vreme: pe Buburuză, pe Fluture, pe Libelulă și, de ce nu, chiar pe Omidă, deși despre ea nu prea auzise lucruri tocmai frumoase.

Mai înainte însă de a porni în căutarea Buburuzei, a Fluturului, a Libelulei și a Omeidei, Măgărușul mai privi o dată în urma Melcului, care se depărta tot mai mult, legănîndu-se în zare, ca un car cu fin ori ca o cetate călătoare și zise:

MELCUL

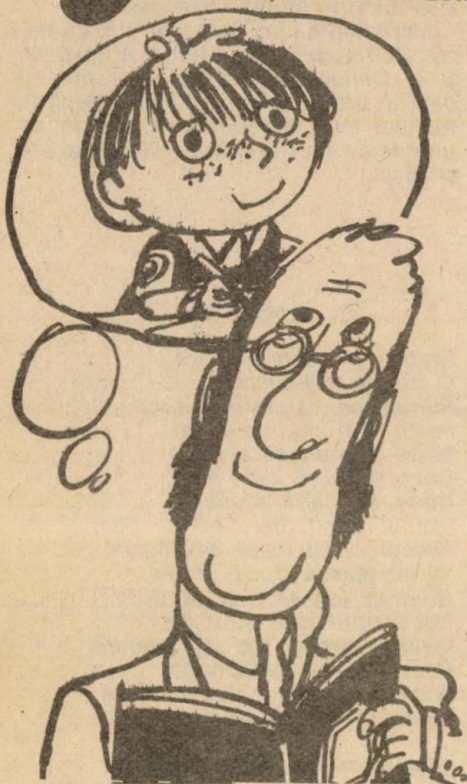
Umblă, în amiaza mare,
O cetate călătoare.
Printre ploi și ierburi crude,
Pasul nici nu i s-aude.
N-are turnuri și crenele,
Doar o scară din inele,
Unde stă, fără chirie,
Melcul blînd, de cînd se știe;
Melcul prost, care se-ndoaie,
Să privească după ploaie,
Cînd în jos și cînd în sus,
Dacă norii grei s-au dus.
Melcul, care-n loc de pleoape
Poartă două periscoape,
Scoase-n lume - lumii domn,
Peste mările de somn.

Cînd cetatea-i lîngă mine,
Bat în poarta ei... Nu-i nimeni!
Urcă Melcul pragul mării,
Mut, ca semnul întrebării.

EXTEMPORAL LA SINCERITATE

Schiță de Ovidiu Zotta

Ca de obicei, profesorul Stamatescu s-a retras cît a putut dincolo de ultimele bănci, înghesuindu-se în paltoanele din cuier. E locul lui de unde dictează întotdeauna subiectul pe care - de asemenea întotdeauna - Trăilă Florin îl scrie pe tablă. Stamatescu nu scrie niciodată pe tablă: are alergie la praful de cretă, dacă nu se ferește îl vezi plin de pete roșii. Face eforturi de evitare, însă din cînd în cînd tot o pătește.

Trăilă scrie încet, atingînd cu grijă tabla, spre a nu produce decît minimum de praful de cretă. Cînd explică o lecție nouă, Stamatescu numai lui îi cere să noteze pe tablă ideile principale pentru că Trăilă sintetizează repede și e un caligraf desăvîrșit.

Trăilă se șterge grijuliu pe mîini cu o batistă pe care o pune într-o pungă de plastic. Silabisește, cu buzele ținute

guate, textul, ca să vadă dacă n-a greșit ceva.

- E bine, treci în bancă, spune Stamatescu.

Trăilă îl privește senin:

- Pot să vă spun ceva?

- Te rog.

- Eu n-o să prea pot scrie. Vă rog să mă iertați, dar nu cred c-o să pot face față la extemporal. Știți că ieri am fost la expoziție.

- Și chiar n-ai avut timp să citești deloc?

- Am ajuns acasă abia seara, eram frînt de obosală.

- E-n regulă, atunci șezi și citește ceva sau dacă preferi plimbă-te prin curte, puțin aer o să-ți prindă bine. Extemporalul o să-l dai ulterior, pe un alt subiect, bineînțeles.

Gigi Gonța se uită melancolic, învidios și necăjit la fericitul Trăilă. În timp ce toată lumea își stoarce creierii ca să înfiripe ceva cît de cît onorabil în legătură cu subiectul de pe tablă (Stamatescu dă întotdeauna subiecte foarte grele, asta-i una dintre mîndriile lui), prințul Trăilă iese din clasă să se plimbe.

- Perfect, bombăni Gonța la urechea lui Butufei Cezar. A fost la expoziție. Ei, și?

- Și gata. Nu-ți ajunge că toată lumea spune: uite ce surpriză, Trăilă a luat marele premiu, e o cinste pentru școală?

- O fi spunînd, dar asta nu înseamnă să-l scutești de extemporal.

- Nu l-am scutit eu, l-a scutit Stamatescul se apucă Butufei, de parcă totul ar fi depins de el.

Gonța îl privește provocator; are chef să se certe cu cineva, dar cu Butufei e imposibil, el îi dă întotdeauna dreptate, și asta nu fiindcă i-ar lipsi părerile personale, ci pentru că îi e silă de ciondăneli.

...Liniște mare. Se aude numai rîcîitul unei lame care șterge grijulie ce-a greșit stiloul. Temă dificilă - pînă și Sergiu Poamă, care de obicei nu se sperie lesne, acum își ronțăie îngrijorat unghia degetului mic, aruncînd priviri bănuitoare în jur, să vadă dacă nu cumva altul scrie mai repede sau

pare mai inspirat. Magda Codreanu a scos cartea și o răsfoiește fără jenă. Vrea să mai verifice o dată metoda lui Stamatescu, să afle dacă omul n-a obosit. De mulți ani, la subiectele pe care le dă el nu poți copia, n-ai de unde, n-ai cum, sînt alese în așa fel încît să se întemeieze pe spirit asociativ, imaginație, putere de analiză și sinteză. Stamatescu rezumă toate astea cu orgoliu prin expresia lui favorită: calitatea gândirii.

Subiectul de astăzi sună așa: „Scrieți o compunere liberă pornind de la următoarele cuvinte: **Fotbal — microscop — pom — simfonie — corabie**“. Într-adevăr, n-ai de unde copia, unica șansă se află în virtul stilului personal.

Gigi Gonța n-a scris decît patru rînduri, pe care le taie cu ics-uri furioase. Îi este imposibil să se concentreze, se gîndește tot timpul la Trăilă care acum ce-o fi făcînd? Poate joacă fotbal cu cei care au educație fizică, poate mîncîcă tîhnit o înghețată de vanilie la chioșcul din colțul străzii, poate pur și simplu cască gura la trecători. „Și de ce atîta fericire pe capul lui? suspină Gonța, obidit. Fiindcă de trei ani colecționează ce, muzicuțe! O sută douăzeci de modele!“ Trăilă strînge orice fel de muzicuță: cu schimbător, fără schimbător, cu un registru sau cu trei registre, muzicuța-bas, muzicuța-alto, muzicuțe pe care sînt aplicați elefanți de sidef sau muzicuțe ieftine de tinichea, muzicuțe gigant sau muzicuțe cît o ascuțitoare. Dă în schimb lor căști, patine, lanterne. Numai el știe pe unde dibuiește muzicuțele. Toate sînt vechi, bineînțeles, și el le curăță, le repară, le niclează, le lustruiește, dar de cîntă cîntă ca vai de el.

- Activitatea lui Trăilă în materie de muzică se desfășoară în special prin intermediul șurubelniței! mormăie Gigi.

- Dar e cel mai mare colecționar din oraș! șoptește Butufei, ghicindu-i gîndurile. Vin la el instrumentiști serioși cu barbă, să-l roage: împrumută-mi cutare tip de muzicuță, am nevoie de ea pentru concert.

- Treaba lor, mîrîie Gonța. Ce cîștig eu de aici?

- Stai nițel! Trăilă vrea să doneze școlii toată colecția, să facem o orchestră de muzicuțe cum nu mai există!

- Pe mine să nu contați. Nu accept nici dacă sînt invitat ca dirijor.

Timpul trece și pagina din fața lui Gigi Gonța nu prezintă decît ștersă-

turi. „Eu de ce nu colecționez nimic? oftează el. Toți colecționează cîte ceva - fotografii de actori, cărți poștale ilustrate, timbre, numai eu sînt un om fără pasiuni. E cazul să iau măsuri. Ia să văd... Ce-ar fi să colecționez reproduceri de artă? Nu, asta face Rodica Vărzaru. Poate încercu cu brelocuri - există o mulțime, dar nu, nu e ceva serios. Dacă aș face un muzeu de ceasornicărie!? Costă prea mult și nici nu e ceva original. A! Clanțe de uși! Din antichitate pînă azi! La asta nu s-a gîndit nimeni. Fiecare clanță - cu povestea ei.“

- Pot să fac și-un reportaj istoric, ar ieși fantastic. Gigi Gonța, ziarist prin secole! Sună bine, sună splendid.

- Sună, încuviință Butufei, visător, mi-ar place și mie, dar e greu, ai nevoie de documentare, ehe, de alergătură, de curaj, de stil.

- Curaj? Păi cine a spus că eu n-am curaj? Își umflă Gonța obrazii cu mărgele.

Mai sînt cinci minute. Gonța scrie repede, fără să mai aibă grija caligrafiei - dealtfel, frumos n-a scris el niciodată, abia îi poți descifra scrisul.

Seara, Stamatescu, după cină, corectează extemporalele. Foarte bune, mediocre, bunișoare, bune, hazlii, banale, pretențioase, cumînți... „Stop. Ce-i asta?“ Recitește rîndurile încîlcite ale celei mai scurte lucrări: „Nici cu ajutorul **microscopului** n-aș putea găsi vreo justificare pentru scutirea lui Trăilă care el în loc să participe cu noi la **simfonia** acestui extemporal se plimbă pe sub **pomii** din grădină sau joacă **fotbal**. Dacă cel care a cîștigat un premiu aș fi fost eu, vă asigur că n-aș fi coborît de pe **corabia** orei de literatură ci mi-aș fi făcut datoria ca toți ceilalți.“ Semnătura, în colțul din stînga, sus: Gonța Gheorghe.

Omul citește din nou, cu ochii micșorați de plăcere, pune două virgule și taie de la prima frază pronumele „el“ care necăjea sintaxa frazei. Își cheamă soția, îi citește și ei, se amuză amîndoi, ea cere interesată amănunte „care Gonța, acela...?“ „Da, exact. Niciodată nu știi cum va reacționa, dar poți fi sigur că întotdeauna va face, pînă la urmă, exact ce trebuie“. Și notează pe caiet cu clasicul creion roșu: „10, cu felicitări - dar mai multă atenție la gramatică.“

E primul 10 al lui Gonța la literatură și unicul din clasă la acest extemporal. Deocamdată, Gonța nu știe nimic și-și face tot felul de gînduri negre: dacă se supără Stamatescu?

Pe deal, după cai

Secunda scade, crește ora
prin iarba miresmînd în mai,
copil mă văd acum fugind
pe deal, în seară, după cai
și caii pasc ovăz pe lună,
aleargă minjii năzdrăvani -

îmi spune luna noapte bună,
îmi spune luna la mulți ani.

Un foșnet mătăsos se cerne
printre atîția arbori vii,
lumini aștern pe văi eterne
semnul mereu ca să revii,

copil pe deal și după cai,
dar caii trec și nu-i ajungi,
și caii pasc trifoi de mai,
și drumurile-s tare lungi.

Întoarce-te, drumeț tîrziu,
întoarce-te, copil, în sat
pe firul risului zglobiu,
căci, iată, caii s-au culcat;
secunda scade, crește ora
ca o priveliște prea calmă,
un singur minz te mai urmează
și boabe tu îi dai din palmă.

Și tu îi dai apă să bea
de la fîntîna de argint
cînd sîinii nevăzute trag
satele toate spre colind,
și tu încaleci cal viteaz,
cu el te-ncumești într-un zbor;
o, nu mai ești copil și totuși
mereu de-un cal îți este dor.

Locul

Deasupra munții, iată-i, sinillii,
jos, pragul casei noastre părintești,
e locul meu de care aparții
și cu suflarea fragedă îl crești.

Aicea te-ai jucat întîii și-ntîii
sub lună cînd ies fluturii zglobii
și-ai adormit avînd la căpătîi
cartea cu doruri și cu nostalgii.

Întreabă clipa: tu de unde vii
și pentru cine inima îți bate?
O, este-un loc de care aparții -
cel mai frumos din locurile toate.

Copil cu vioară

Se-nclină fruntea lui în zori
ca peste-o amforă fragilă
deasupra unei mici viori
închîpuită din șindrilă.

El însuși a visat-o mult,
ca pe o pasăre - Brîncuși;
cînd ține-n mînă un arcuș
acest copil - o lume-ascult.

Se înfiripă prinzînd glas
în frăgezime de splendori
sunet suav al unui ceas
deasupra unei mici viori.

Asemeni lui copil să fii
sub zarea unui drum de țară
închîpuind melancolii,
visînd la tot ce te-mpresoară

De la pădure pîn' la fluturi,
de la izvoare pîn' la stea,
cînd fierb tăcerile în ciuturi
și visul zburător te vrea.

Zi-mi de noroc și alinare,
zi-mi despre jocul fermecat,
zi-mi pentru liniștea ce-o are
zidită-n sine orice sat!

Zi-mi pentru spicul care suie
ca foșnet de privighetori,
ridică-i de copil statuie
din trupul unei mici viori!

Copil fiind închîpui albă scara
pe care sui și stele mari aduni;
să știi că de aici începe țara
cu zboruri zvelte și cu oameni buni!

Alături de ai tăi pornești în zori
neobosit și-al gîndului de seamă
și cad albastre, splendide, ninsori
și-un loc în preajmă pururea te
cheamă.

Îl ari și-l semeni și îi dai un nume;
prin șiruri de visări și de fîntîni,
un loc există: altul nu-i pe lume;
ni l-au lăsat bătrîinii din bătrîni.

Se întâmpla așa: eu și Luiza stăteam cocoțate în picioare pe pervazul ferestrelor, fiecare la fereastra ei, adică, eu în blocul G9 și ea în blocul H7, blocuri gemene și identice pînă la exasperare, și apropiate exact cît să vezi totul în casa vecinului din față, ceea ce mie și Izei ne convenea perfect, deoarece nu aveam nimic să ne ascundem, eram una oglinda celeilalte, și dealtfel numai o greșeală a firii ne sortise să aparținem unor părinți diferiți și să nu purtăm exact același număr la sandale. Locuiam fiecare la etajul întâi, sub ferestrele noastre nu erau decît scara și un început de balcon la trei metri de pămînt, lăsat neterminat, cu o fereștrică spre scară, pentru care ne antrenam în vederea unei fugi de-acasă; n-ar fi fost nevoie decît de o triplă săritură geam-balcon-pămînt, și gata cu cicălelile mamelor, gata cu fracțiile tri-

se întâmplase niciodată nimic, nu călătorese nicăieri, nu avea nici un unchi pilot de cursă lungă peste Alpi și nici un bunic al ei nu-și pierduse degetele de la picior degerînd pe front.

Iată de ce, în dimineața despre care vreau să vă povestesc, cînd hotărîsem: să pescuim la rîu, Bianca fu sortită să rămînă de o parte. Echipate în pantaloni scurți, cu bascheți și șosete în dungii, ne furișarăm pe după tușișurile din fața blocului ei, mergînd pe vine. Important nu era atît să n-o luăm cu noi cît ea să știe că mergem într-un loc tainic fără ea. Dar căpătîna blondă, aflată într-un leagăn pe care-l împingea cu vîrfurile picioarelor, fără chef și rozînd biscuiți, nu ne zări. Odată ieșite din cîmpul ei de vedere, o zbughirăm cît ne țineau picioarele spre ultimul bloc dinainte de rîu, intrarăm pe scara din mijloc, traver-

LUIZA

plu etajate, gata cu singurătățile noastre de copii unici la părinți. Deci eu și Iza ne priveam ochi în ochi, dacă eu ridicam în sus o mînă, Iza ridica și ea o mînă, dacă eu mă prefăceam gata să cad pe fereastră, ea se dezechilibra într-atît încît îmi tăia respirația, ea izbucnea în hohote de rîs, eu chicoteam cu bărbia în piept, apoi săream de pe un picior pe altul, ea sărea de pe un picior pe altul, eu pocneam o castanietă, ea își învîrtea poalele unei fuste imaginare, eu îmi roteam o mînă deasupra capului lăsat pe spate. Cînd oboseam, ne înțelegeam dintr-o privire, săream de pe pervaz, ne strecuram pe ușă, coboram în goană cele unsprezece trepte desenate cu capete de fetițe, unsprezece fetițe care ne semănau leit și ne ciocneau nas în nas la jumătatea distanței dintre blocuri. Ne luam de braț și păseam pe rînd: eu apăsă și cu vîrfurile picioarelor smucit nervos, ea mărunțel și legănat (ca tatăl și mama ei), apoi ea cu la-belele picioarelor azvîrlite una spre alta, gata să se încalece, și eu dusă țearpă de niște presupuse tocuri enorme (ca tatăl și mama mea); mai imitam și o pleiadă întreagă de învățătoare și mătuși, doctori și vecine, vînzători de sirop și bibliotecare. Pe la marginea cartierului se găsea întotdeauna cîte o curte neștiută care ne prilejuia deliciul unei mari descoperiri: cu două-trei leagăne, un tobogan, verdeață lăsată să crească fără opreliști sau numai vreo fetiță dispusă să ne facă pârtașe la jocul ei.

Așa o descoperisem pe Bianca, mai mică decît noi cu un an, blondă și tunsă scurt, cu capul ținut, de care însă ne plictisirăm repede cînd constatarăm că nu știa să inventeze nici un fel de povești: ei nu i

sînd blocul. În partea cealaltă soarele ne orbi. Iza își trase chipiul pe ochi, eu îmi arborai niște ochelari de soare cu lentile groase, urcarăm digul plantat cu sălcii, în față văzurăm rîul sclipind. Rupserăm dintr-o salcie două ramuri, le curățarăm de frunze, le aruncarăm după umăr și pășirăm pe covorul de iarbă, apoi pe prundiș. Erau doar cîțiva pescari cu picioarele în apă pînă la genunchi, doi mai în adînc, scufundați pînă la briu, foarte aproape de bulboană, undițele sfichiuiu aprig aerul, pe mal am numărat cinci găleți cu apă și nici măcar un peștișor cît degetul înăuntru. Numai un pescar rămăsese pe mal: un băiat de 16-17 ani, cu fruntea cam pleșuvă, ușor adus de spate, dar cu bărbia ascuțită trufaș, desigur, foarte încrezător în peștii pe care urma să-i prindă. Eu și Iza ne făcurăm cu ochiul: ne așezarăm în dreptul lui, cu un picior mai în față, ca și el, ne gheboșarăm la un semn și aruncarăm bețele de salcie înaintea. Cu ochii neabtuți de la ele, așteptarăm. Nici un semn de enervare pe fața băiatului. Ba chiar întoarse capul și un zîmbet îi flutură pe chip, trase undița în vreme ce cocoșa i se îndrepta pe nesimțite. Lăsarăm bețele să plescăie în apă. Băiatul luă de lingă el o cutie metalică, îi deschise capacul, curățî cîrligul undiței de niște resturi, scoase din cutie o rîmă pe care, după ce o puse în cîrlig, aruncă undița. Iza mă întrebă atunci dacă nu vreau să căutăm niște rîme, eu zisei că nu sau nu chiar acum, ea zise că se duce să caute într-un loc pe care îl știa ea. Aș fi vrut s-o însoțesc, dar mă cuprinsese o toropeală îngrozitoare, era prima zi de vară adevărată din anul acela și mă dezobișnuisem cu totul de soarele dogoritor

care-mi cădea în creștet. O condusei cîțiva pași, apoi rămăsei pe iarbă s-o aștept. Mă lungii pe burtă, cu capul pe o movilă și mîinile încolăcite împrejur. Imagini colorate nefiresc și fără nici o legătură una cu alta începură să-mi alerge prin cap, întrerupte de bîzîitul unei muște sau zgomotul unei motorete de dincolo de dig. Cu coada ochiului vedeam firele de iarbă fremătînd, între ele o floare de rochița-rîndunicii cu corola strînsă, o viespe cu greutate, un lipăit de pantofi prin iarbă, riuri de sudoare mi se strînseseră la sprîncene. Pantofii albi de pînză, cu o ruptură prin care se zărea degetul mare, se apropiau. Se opriră în dreptul unui mușuroi și îndată furnicile în-negriră vîrful degetului, se avîntară spre gleznă. Porniră din nou, năruind o margine de mușuroi, furnicile se desprindeau din mers. Albul pantofilor era îmbibat pe alocuri cu noroi uscat, o șosetă era mai coborîtă decît cealaltă. Acum ajunseseră foarte aproape de mine. Genunchii se îndoiră pocnind din încheieturi, tricoul cu un soare mic pe piept cobora. Închisei ochii, nemaîndrăznind să respir. Simții mîna coborîndu-mi pe pîr, dar poate că visam, desigur că vis era apa aceea leneșă lăsîndu-se purtată de valuri. Mîna adună sub căldura ei cîteva suvițe răzvrătite, porni spre ceafă abia simțit, se strînse blînd în jurul cefei, se ridică. Se lăsă din nou, liniștitor, pe frunte, luînd cu ea febra, o duse spre creștet, pe care mi-l ciufuli scurt, de două ori, coborî spre ureche, se trase iar spre frunte, de unde nu mai plecă. Atunci îmi smucii brusc capul. Ochii îmi rămăseră pironiți pe soarele mic desenat pe tricou. Mă ridicai în picioare, cu vîrful baschetului scurmam pămîntul și, fără să-mi ridice privirea, pornii spre dig. Urcai digul cu mîinile proptite bătrînește pe genunchi, ochelarii de soare ridicați deasupra frunții îmi căzură pe piept, mi-i potrivii pe ochi. Sus, pe dig, se simțea vîntul, sălcile foșneau. Aici mă așteptau Iza și Bianca, sporovîind față în față, la fel de înalte și deșirate. Se întoarseră spre mine.

Bianca purta o bluză nouă, pe care nu i-o mai văzusem, cu flori albe și verzi. Zîmbetul de pe fața Izei era subțire, pluti deasupra sălcilor, coborî, dinții lucrau, pistruii se lipiră doi cîte doi.

- Dacă te-ai fi văzut! Parcă erai o vacă, așa ședeai cu gîtul întins sub palma lui.

Bianca rîdea și ea, dar nu cu gura și dinții, ci cu gingiile. Încearca să-mi imaginez o vacă, îi construî botul lat și umed, nările mari, gîtul gros, pielea bălțată și mă oprii întrebîndu-mă dacă vacile au pistru.

- Știi, îi spusei Izei, aplecîndu-mă mult spre ea cu ochii holbați, atît cît să încapă mai multă prostie, pe băiatul ăsta îl cheamă Dan și ne cunoaștem de patru luni și jumătate.

Era o minciună perfectă. Două rînduri de sprîncene se ridicară a mirare

- Păi atunci...

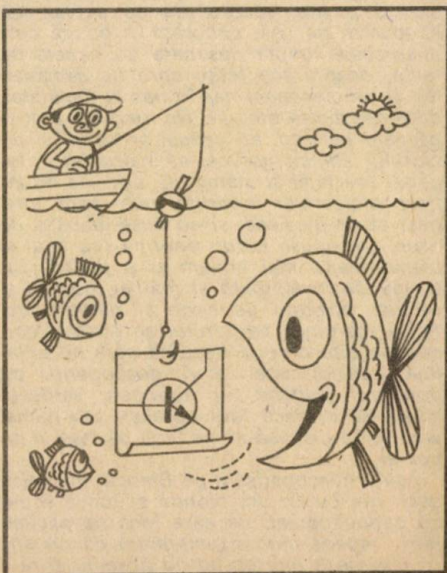
Sării de pe un picior pe altul, cu gîtul bălîngănîndu-mi-se ca la puii tăiați, ceea ce amintea oarecum de o figură de dans.

- Îl veți cunoaște mai bine peste două săptămîni, la ziua mea. Și-acum veniți? Eu mă duc.

Cu ochii la cer, pornii grăbită spre casă, descrisei două serpentine pe dig în jos, o zbughii pe șosea. Pîrîit de roți, o motocicletă în goană fu gata să dea peste mine. Motociclistul virase urîlînd de mama focului. Am rămas cu ochii la dîra de fum din urma motocicletei. Lîngă mine, o tufă de scaieți răsărită aiurea la marginea șoselei. Sus pe dig se auzeau voci. Întorsei capul. Iza și Bianca stăteau în același loc. Bianca se trîntise pe burtă cu bluza ei frumoasă, cu mîinile sub bărbie și capul ușor ridicat. Iza era lîngă ea, în genunchi. Mîna ei se ridică unduios, coborî pe pîrul Biancăi, îl mîngîie lung și apăsător, descrie un semicerc în aer și reveni pe frunte. Iza, cu ochii închiși, făcea la fiecare mîngîiere: behehe, behehe, behehe!

Deasupra lor, din sălcii se rostogolea un cîrîpit de vrabie. Desigur, Iza fusese întotdeauna oglinda mea perfectă.

Doina Pologea

Cea mai frumoasă

Țara mea e cea mai frumoasă!
Da!
Pentru câmpiile pline de pîine și flori?
Nu numai!
Pentru apele albastre pline cu pești?
Nu numai!
Pentru munții vătuiți cu nori,
doldora de căprioare
și alte minuni?
Nu numai!
Acum știu:
pentru copiii ei
ce cresc
cu privirile în sus.
Ca florile!
Da!
Țara mea e cea mai frumoasă!

Liniștea

Brîndușă,
desfă-ți mai lin mugurii
și tu, viorea,
bea mai încetîșor apă.
Doar v-am spus:
liniștea
e o năframă delicată
pe care
și răsufierea unui copil
o poate destrăma.

Cu o floare la ureche

Primăvara
și-a pus o floare la ureche
și a bătut în poarta noastră.
Mama-mi spune
că-i o fată din vecini,
dar eu știu
că este Primăvara!

Pîine

Soare
și grîu;
picuri de ploaie
și de sudoare;
flori de mac
și polen din lună;
poezia „Cîrîp”
pierdută de un pui de vrabie;
și cîntece de greier:
„cri, cri, cri” -
toate astea
sînt amestecate
în pîinea rotundă și caldă
pe care o am în brațe.

Lîngă Odorhei, fratele tatei – paznic de vînătoare – are o casă, undeva, în inima munților, pe valea Ivo. „Lîngă” e un fel de a spune: pînă acolo sînt vreo 60 de kilometri, iar altitudinea saltă cu aproape o mie de metri. În colțisorul acela de țară natura a presărat pe munte tot ce i s-a părut ei mai frumos. Apele văii par de cleștar, cîreșul sălbatic crește laolaltă cu bradul, fagul și salcia de munte, păsările se întrec în cîntec, iar ciutele, cînd nu este vreun ijer prin apropiere, uită să se ferească din calea oamenilor. E și împărăția urșilor acolo. Și a cerbilor. Și a mistrețului, care-și duce pușorii tărcăți în adîncurile de nepătruns ale pădurii. E și raiul peștilor – lipanul și păstrăvul întrecîndu-se în strălucire, zburătăcind între soare și argintul apelor. Acolo...

Acolo am mers eu, băiat de 13 ani, să-mi petrec vacanța. Nu, nu singur – ci cu Toderiță, aiuritul de vîru-meu, amîndoi nepoți îndrăgiți ai unchiului Șandor, paznicul

– ... Că, dacă urcă ursul la voi – mai aruncă el, glumind, sigur că o să-i urmărm sfaturile –, apoi el o să fie acela ce v-o face vouă fotografia!...

I s-au pierdut pașii grei pe scărița de lemn.

Sus, peste pădure și cabană, arde un soare înalt încă și cu ochiul roșu. Între pereții de piatră, curînd, aerul se încinge; sîntem numai o apă, iar blestemații de moș-martini nu vor să apară. Și am în aparat un film „Fujicolor” ultrasensibil, adus cu mine tocmai de la București. Dacă voi prinde pe peliculă un ospăț al urșilor, asta înseamnă un trofeu de o sută de puncte sau ceva pe-aproape! Iar premiul cel mare al „concursului foto”, organizat de unitatea de pionieri, cine să-l ia dacă nu eu, Vlăduț Mihai, și prietenul și vărul meu cel bun, Toderiță Pascu! Pentru că – se-nțelege – numele lui o să apară lîngă al meu, sub fotografia mare, 18 x 24, pe care juriul o s-o premieze.

vacanță cu Toderiță

de vînătoare. Bineînțeles, nu am uitat aparatul de fotografiat. Șandor-baci a și ris vîzîndu-ne plini de praf și obosiți „ca Zdraghe cînd s-a săturat de hoinărit munții”. Zdraghe e un cîine ciobănesc uitat de vreme și de oameni. De bătrîn ce este i-a crescut o barbă albă și firavă ca de țap și, cînd i se năzare – că, altminteri, nu mai aude –, începe să latre rar, gros, dogit la cîte-o veveriță despre a cărei trecere, atunci cînd se supără dumnealui, nu mai poate aminti decît tremurul nervos al frunzelor între care a dispărut, degeaba speriată, sprintăra vietate.

Dar, decît singuri, tot e mai bine cu Zdraghe.

Șandor-baci ne-a lăsat, acum, în cabana cu două odăi care domină, pe temelii solide, de beton, luminișul în care zi de zi unchiul aduce carne și granule pentru uriașii pădurii – urșii.

– Ușa s-o ții închisă bine și să nu trageți gemulețul dinspre poiană pînă în clipa în care unul dintre voi e gata s-apese ținburușul cela al aparatului!...

Cu această ultimă povață, unchiul a plecat: nu e obișnuit să-și repete vorba.

- Ți dai seama, mă, Toderiță?! exclam eu ca și cum, bietul de el, ar putea ghici ce gânduri mă mistule pe mine.

Dar Toderiță nu-și face probleme.

- Îhî, cade repede răspunsul său, da' eu zic că mai bine ar fi să deschidem ușa, că ne coacem aici...

Evident, nu-i era lui de mine; nu-i era nici măcar de el; dar Cojocel, motanul cel târcat, cu blană groasă, pe care îl cărase în rucsac tocmai de la București, i se aciuase în brațe, de teama amărîtului de Zdraghe ce rămăsese, pașnic, jos, la piciorul scării, să dormiteze în voie...

O deschide singur, nu mi-a cerut voie decît de formă - nici nu m-ar fi auzit, dealtfel, chiar și de i-aș fi răspuns. El se

află acum, în clipele acestea, departe, pe întinderea nesfîrșită a talazurilor Pacificului, încearcă să se strecoare în interiorul lui „Nautilus”, submarinul tăcutului și misteriosului căpitan Nemo. Cred că este abia pe la pagina 120, că numai azi-dimineață a început cartea...

- Dacă nu vin, și nu vin, și nu vin moș-martinii (Șandor-baci ne-a asigurat că or să apară cel puțin cinci-șase), atunci părăsim standul de vînătoare, începui eu.

- Să mergem acasă, să citim! mă completă, cu un entuziasm ce nu i l-aș fi bănuțit, Toderiță.

Indiferența lui față de o presupusă nereușită mă supără însă și, nici una, nici două, i-o trîntii:

- Mai lasă-l încolo pe căpitanul Nemo și pîndește mai bine ușa, că, dacă urcă moș-martin, aici ne rămîn oasele!

Îl privesc, bucuș dinaintea de groaza ce o să-l cuprindă, dar odată pătruns în interiorul lui „Nautilus”, Toderiță a uitat și de Cojocel, pe care-l ținea în brațe, și de ușa.

Undeva, la capătul dinspre apă al poienii, un tufiș tremură, în adierea vîntului, parcă mai altfel decît altele. Sînt numai nervi. N-o fi ursul? Primul urs care vine la un ospăț de polivitamine?!

- Aparatul! Unde-i aparatul?!

Cotrobăi pe măsufă, ca orbeții, numai cu mîna; privirile-mi perie drumul de cîțiva metri de la igheabul cu granule spre tufișul care l-ar putea dezvălui pe moș-martin. Fixez distanța, armez - „ah, de ce n-am făcut-o pînă acum?...” - și stau, gata să declanșez, încordat ca un arc.

În clipa aceea mă bate ușor pe umăr o mînă. Nu mă întorc. Zic:

- Lasă-mă, Toderiță!

Ultimul cuvînt l-am rostit rar și apăsător. Păi, ce, acum și-a găsit netotul să-mi abată atenția?!

Netotul de aceea este netot: o nouă bătaie pe umăr, mai insistentă, de era cît p-aci să-mi cadă aparatul din mînă, mă decise brusc să mă-ntorc și, printr-un ghionț așa cum știu eu, să-l trezesc la realitate! Dar abia făcui stînga-mprejur că netotul se dovedi a nu fi netotul, ci un ursan mai înalt decît mine, care - și el uimit, se vede, de brutalitatea primirii ce i-o făceam - rămăsese pironit pe picioarele din urmă, cu labele din față atîrnînd nehotărît și cu o privire!...

Dar privirea mea?! Desigur, ursul n-o putea aprecia, deși ar fi citit în ea cea mai mare mirare - și o spaimă mai mare chiar decît dacă înainte-mi ar fi apărut în clipa aceea tăcutul și misteriosul căpitan Nemo.

- A...ă...!... (Mai erau vocale?!)

Ursanul mormăi și el:

- Mo-oorr! Mooo-orr!...

Dar fără ură. Sau ferocitate. Mai mult, văr, a mirare.

Toderiță - așa se întîmplă și în istorie! - pierdu scena. Cufundat în lectură, cu târcatul pe genunchi, citea.

- To-Toderiță! am strigat eu.

- Da, îmi răspunse, distrat, vărul meu. Ursanul mă tot privea, țință, de parcă m-ar fi văzut pe undeva, cîndva...

- Dă-dă-l afară... Începui eu să mă bîlbîi.
- Da, mormăi Toderiță, cu privirea tot în carte. Pe cine?

- Pe-pe ursan, rostii istovit.

Toderiță se ridică fără grabă. Tărcatul i-alunecă de pe genunchi, se-nținse nițel, cum îi stă bine unui leneș de motan, apoi, dînd cu ochii lui galbeni, adormiți, de urs, se zburli, brusc trezit din amorțeală, și o zbughi - țuști! - tocmai sus, pe o măsută. De acolo, aiurit, cu părul de pe spinare ca de arici, privea scena cu o asemenea groază, încît uitai și de ursan, atent la reacția lui.

Toderiță însă habar n-avea de nimic. Tot citind, se-apropie de nepoftit, îl atinse ușor pe blană și-i spuse cu blîndețe:

- Hai, afară...

Moș Martin - să tot fi avut vreo trei anișori - se-ntoarse pe cele două labe din spate, îl privi lung pe vîru-meu și, cum tot nu da de-nțeleș că ar fi gata să iasă, primi iar de la Toderiță o ușoară lovitură cu palma pe piept:

- Hai, afară...

Ursul, nedumerit, se urni totuși, chiar mormăi un pic, supărat că cel care îl tot înghiontea spre ușă nu catadixea cel puțin să-l privească în ochi.

Mi se păru o mie de ani pînă ce văzui ursanul afară! Atunci ușurat, căzuți, vîlguit de ultimele puteri, pe-un scaun.

- Tra-trage și-și ușa, mai gemui.

Ca în transă, Toderiță se supuse și închise ușa.

- O să ne coacem... mormăi el. Și cu ochii înfipti tot pe paginile cărții în care „Nautilus” se scufunda în apele oceanului, se îndreptă spre scaunul învelit cu o cergă albă.

- Nu-nu ți-a fost frică de urs?!

Toderiță clipi - abia acum atent la ceea ce îi spuneam - sub lentilele lui cu multe dioptrii.

- De cine, mă?

- De urs!...

Mîna lui căută un punct de sprijin în spațiu: abia acum înțelesese cu cine se purtase el atît de calm - și, înainte de a se lăsa pe scaunul învelit în cergă, fără voie declanșă aparatul foto.

Peste cîteva zile, gata, eram oameni de pădure, nu mai tremuram și de umbra noastră. Făcuserăm o mulțime de poze. În toamnă însă, cînd prezentai filmul - în întregime - la laboratorul cercului, profesorul nostru o reținu ca mai originală pe... prima. Ce reprezenta? Păi, așa, ceva... Pe un fond negru-gri, mă zăream eu, în prim plan, iar în plan secund, nu știu ce impresie conturat, din care ieșeau doi ochi de fiară la pîndă, aprinși, gata să sfișie. Tot profesorul îi dădu și titlul de expoziție: „În inima pădurii”. Iar cînd copiii, ceilalți profesori mă felicitară de reușită, eu mulțumii respectuos. Ce puteam face?! Noroc că nici unuia nu-i trecu prin minte să mă întreb ce... fiară privea din poză. Ce aș fi putut răspunde - ca să nu mint?!. Că era Cojocel - motanul în clipele cele mai disperate ale vieții lui? (Sau ale vieții noastre?).

Ștefan Zaldes

TEMĂ PENTRU ACASA

Cartea aceea galbenă și nesuferită, care nu primise nici măcar modestul semn al prieteniei - învelitoare albastră - se lăfăia pe masa lui. Avea o atitudine de-a dreptul sfidătoare! Ochii lui Mișu făceau mereu un drum între două puncte fixe: ea și zăpada din curtea blocului. Mai erau trei zile și începea școala. Uite-așa, după o vacanță fără strop de nea, cu șotron, cu miuță, mă rog, cu toate jocurile caracteristice anotimpurilor neornate cu frișcă, tam-nesam, sosește domnița-iarnă, pe ultima sută de metri, ca să ne umple de ne-caz, ca să ne facă în ciudă. „Uite cum a trecut și vacanța asta”, filozofă Mișu. În momentul în care glasul conștiinței școlărești se trezi în el, cînd apucă voinicește pixul și caietul, hotărît să dezlege toate tainele cărții galbene, sună soneria. Venise lonică.

- Ce-i cu tine, Păcălete, ești nebun? Nu vezi ce-i afară? A venit iarna, măi, gînsacule!

- Auzi, știi ceva? Mai slăbește-mă cu Păcălete și gînsac. Sînt furios și nu știu, zău, nu-mi pot stăpîni reflexele.

- Măi băiete, haide, măi, jos, lasă prostiile. Poimîine începe școala și tu n-ai făcut acolo... un robot de zăpadă. Hai, hai, mai repede!

Lonică era grăbit foc și agitat nevoie mare, avea chef de glume și își uitase timiditatea obișnuită.

- Tu vorbești? Tu, care m-ai împins la lucruri rele și nefolositoare? Își aminti pe loc Mișu tot ce spusese odată mama despre lonică. Nu m-ai pus tu să sun la toate soneriile din bloc, ca să iasă locatarii alarmați, să se uite unii la alții și să se întrebe: dumneavoastră ați sunat? Și noi să ne ascundem în uscătorie și să ne prăpădim de ris?

- Văd că ești prost dispus, mișulică! Te las! N-am timp de fleacuri. Cu aceste cuvinte lonică dispăru, lăsîndu-l pe Mișu și mai amărît, față în față cu teribila dilemă: cartea galbenă sau zăpada albă?

Mai trecu vreun sfert de ceas, timp în care Mișu își ascuți toate creioanele. Cîteva virțuri se rupseră intimidată de alita rîvnă, motiv ca Mișu să le mai ascuță o

dată. Apoi schimbă pasta la pix și umplu stiloul cu cerneală. Lucrurile erau clare. Cartea galbenă zimbea galben de pe masă. „Fugiți, voi, gânduri, ispite ale zăpezii! Trebuie să lupt, să lupt și să înving”, își zise cavalerul și în clipa aceea sună telefonul.

- Alo, Mișu?

- Da, eu sînt, zise băiatul cu fața înșeninată.

- Lidia la telefon.

- Te-am recunoscut.

- Zău? După ce?

- După glas.

- Zău? Ce fel de glas am eu?

- Nu știi cum să-ți spun, are ceva particular.

- Mulțumesc.

- Nu trebuie să-mi mulțumești, nu e un compliment.

- Lasă că știu eu, tu ai fost totdeauna delicat.

- Mă rog, zise Mișu înroșindu-se la capătul firului de pe strada Stăruinței.

- Știi de ce ți-am dat telefon?

- Nu prea știu.

- O, îmi pare rău! Ești răcit cumva?

- Nu, am spus eu că sînt răcit?

- N-ai spus, dar am dedus eu.

- Ai dedus prost. Nu sînt răcit.

- Dar ferestre la casă ai?

- Lidia, termină cu prostiile, tocmai aveam de gînd să mă apuc de ceva serios.

- Tu și ceva serios! Pînă te-apuci trece iarna.

- Nu-ți permit! Și nu mai vorbi ca băieții! Nu se cade.

- De ce să nu se cadă? Ce, n-avem drepturi egale cu voi?

- Mă rog, bodogăni Mișu, poți să spui! Dacă ți-ai scris!

- Al! Eu mi-am scris în prima zi de vacanță, așa fac totdeauna. (Oh, fetele astea, atîta se mai mindresc ele cu cumințenia lor, asta nu-mi place mie la ele! Și pe urmă te provoacă la zăpadă, nici nu te lasă să fii silitor cînd ai chef!)

După ce Lidia închise, Mișu se așeză din nou la masă. „Gata, mă apuc de lucru. Dar nu este suficient de prielnică atmosfera din cameră. Nu ne-au spus nouă la ora de dirigenție că, atunci cînd ne apucăm să învățăm, trebuie mai întîi să avem create condițiile prielnice?”

Atunci începu să-și aranjeze camera, schimbînd locul asparagusului cu ghiveciul cu obrăznicuță, apoi călimărită în ele, paharul cu creioane în locul ascuțitorii, caietele în locul cărților și cărțile în locul caietelor și, după vreo trei sferturi de oră, se declară mulțumit de noul aranjament.

- Gata, acum mă apuc de lucru. E aproape amiază, trebuie să încep, nu?

Atunci intră bunica.

- Mișule, ține puțin sculul ăsta.

Bineînțeles, atît i-a trebuit lui Mișu.

- Dacă nu mă lăsați în pace! Cum să-mi scriu dacă nu mă lăsați în pace? Tot timpul vreți de la mine ceva! Mișule, răspunde tu la telefon; Mișule, vezi că e cineva la ușă; ba, chiar și în noaptea de revelion, Mișule, nu vrei să deschizi tu sticlele de

apă minerală? Nici în noaptea de revelion nu poate omul să învețe sau să scrie! Acum și dumneata, cu ghemul, ăăă, cu sculul...

Bunica se retrase, supărată, bineînțeles.

„Gata, zise Mișu, mă apuc de scris. Ori cît o fi, că nu mai țin minte decît faptul că avem două exerciții, cinci și șase. Am să le fac, deși la gramatică, ei, la gramatică, stau eu cel mai rău. Și dacă nu reușesc să le fac? Cum procedez atunci? Desigur, trebuie să mă ajute cineva. La cine să apelez? Lidia? Aș, o să ridă de mine! Și, pe urmă, probabil că ea se bucură de zăpadă, ride, se joacă, se bulgărește! Numai eu stau în casă și muncesc. Muncesc și iar muncesc. Atunci la Nelu? Lui am să-i dau telefon chiar în clipa asta.” Se repezi la telefon. Formă dintr-un suflet numărul lui Nelu, dar la casa Dumitriu nu răspundea nimeni. „Nu-i acasă, cum o să fie acasă, e la patinoar sau la cerc, sau, cine știe, o fi chiar jos, la zăpadă, cu sania! Numai eu stau aici și-mi bat capul! La cine aș putea apela în cazul în care n-aș reuși să-mi rezolv cele două exerciții la gramatică? Cinci și șase, uite, parcă văd cum am făcut în jurul numerelor două cerculețe cu pix roșu, că era ultima zi de școală și tovarășa nu mai era atentă dacă mîzgălim pe carte... Mai bine aș apela la Danciu. El e șeful clasei și, chiar dacă e mai retras, imposibil să mă refuze.

Se spălă gînditor pe mîini și se îndreptă spre bucătărie. Toți ai casei erau veseli. Mama povestea că, la fabrica de sticlă la care lucra, atelierul ei de gravură începuse un model nou. Tata vorbea ceva despre tratamentele termice de la uzină. Nu știu ce aparat mergea strună. De a doua zi începea producția de serie. Bunica povestea că depănase sculul și că mai avea doar mîneca de împletit la jersey pe care-l făcea. Mișu nu povestea nimic. Se simțea obosit, nedreptățit, chinuit. Iar tata propuse:

- Hai să ieșim, să curățăm zăpada.

Iar, în gîndul lui, Mișu: „Cum să ieși dacă nu ți-ai scris tema?”

- Ți-ai scris? Îl întrebă mama, care știa că de cîteva zile băiatul are o preocupare.

- Încă nu, răspunse stîns Mișu.

- Ei, atunci nu te putem deranja cu treburile casei. Stai și scrie-ți!

Așa că rămase în casă, să audă vocile vesele și zgomotul înfundat al lopoțelor care curățau zăpada, zăpada aceea de care numai el nu avea parte, de parcă numai el, el singur n-o meritase.

Înainte de culcare, îmbrăcat în pijama, se apropie totuși de masa de scris și deschise cu grijă cartea galbenă, cartea de gramatică. Citi cu sufletul la gură. „Exercițiul 5. Scrieți o propoziție simplă. Exercițiul 6. Subliniați cu o linie subiectul”. Închise repede. Atît de puțin? O... copilărie. Auzi, să scrie o propoziție simplă. Ce, ei sînt niște... păcălete? Lasă că o să-și scrie el a doua zi. Dar ce propoziție? E și asta o problemă! Poate totuși o să dea un telefon vreunui prieten, să-i dea careva o sugestie, cine știe...

Cleopatra Lorințiu

Pedeapsa cea mai grea

De întimplarea pe care am să v-o povestesc n-a aflat încă nici un umorist, deci s-ar putea să nu apară nici un foileton sau vreo caricatură despre eroina ei. S-ar putea dacă... dacă îmi promiteți c-o să vă gândiți cu luare aminte la tot ce-am să vă spun:

Era o frumoasă dimineață de vacanță. Cu atât mai frumoasă cu cât era printre ultimele. Alina se întorsese de la mare, arămie ca o păpușă de ciocolată, dar nu acest amănunt atrăsese atenția prietenilor ei, nu, ci unul mult mai interesant: nasul Alinei nu mai avea poziția lui obișnuită: urcase cu vreo doi centimetri. Da... cu vreo doi centimetri cred. „Mă rog, spusese cineva, poate... ni s-a părut!”

Însă chiar atunci Alina își înălță semeată nasul și povesti cum a salvat două fetițe care erau cit p-aci să fie luate de valuri, că mama fetițelor, de bucurie, i-a dăruit acest minunat și-rag de chihlimbar, care, uitați-vă și voi ce musculițe draguțe are în interiorul pietrelor, apoi că tatăl fetițelor, cel mai grozav căpitan din port, a invitat-o să-i viziteze vaporul și... și, pentru că nimeni nu se minună de cele auzite atât cit vroia ea, se înciudă tare și adăugă: „Știu că mă invidiați, că ați vrea să fiți în locul meu, dar...”

Nu mai continuă. Nu știu de unde, apăruse fratele ei. Copiii s-au

repezit să-l înconjure, știa o mie și unu de lucruri nemaipomenite și totdeauna era o plăcere să-l asculte. Ca să-i facă și ei o bucurie, îl felicită pentru „fapta” surioarei. Băiatul îi privi nedumerit. Întrebă de câteva ori: „...și chiar așa v-a povestit?” Dar nu le spuse că Alina nu știe să înoate, că și-ragul de chihlimbar îl avea de la bunica, iar pe vapor tatăl lor o dusese... Deodată copiii observară că Alina nu mai era printre ei. Când dispăruse? Greu de precizat.

A doua zi s-au strâns din nou. Venise și Alina. „Haideți la mine, să vedeți ce iepure mare mi-a adus bunica de la țară” — îi invită Andrei, dar Alina i-o tăie scurt: „Ei și, ce mare scofală un iepure, mie tata mi-a adus doi. Mai bine veniți cu mine la cinema. Rulează un film nou”. Copiii șovăiau. „Ei, haideți! stăru-i Alina. Poftim, plătesc eu pentru toți, numai să veniți. Uitați-vă citi bani am: 50 de lei”.

Cei mai mulți s-au dus. Andrei a rămas singur. Îi venea să plângă, dar și-a stăpinit cu bărbăție lacrimile: nu avea 50 de lei în buzunar. Îi părea rău că n-are, nu pentru că ar fi vrut să aibă 50 de lei, ci pentru că i-ar fi făcut plăcere să-și invite și el prietenii la film.

Dar nu-i nimic, bine c-a avut Alina.

Dar de ce îi „pusese” Alina? Ei, la asta vă las să vă gândiți singuri...

Și mai trecură câteva zile. Când copiii au văzut că Alina le strica toate jocurile, că vroia să fie mereu prima, fără ea să nu se facă nimic, căzură pe gânduri.

Își amintiră cit de simplu era înainte, când Alina era la mare.

Ba nu, să fim cinstiți: era simplu pe vremea când nasul Alinei n-o luase razna. Într-o zi făceau pe placul unui copil, a doua zi pe-al altuia... Dar acum?... Acum erau necăjiți mereu. Ba... scuzați! Cineva tot era mulțumit: Alina! Numai ea... De aceea nu mai avea haz nimic. Și-atunci, hotărîră să fie mulțumiți din nou, pe rînd. Adică... toți.

Se întîlniră deci în alt loc, pe care Alina nu-l știa. Și tocmai în ziua cînd fetița venea țănoasă pe noua ei bicicletă, nu găsi nici un copil s-o admire. Se miră, îi căută și nu-i găsi. Dădu din întimplare peste unul, se repezi la el: „la privește cum merg fără să mă țin de ghidon, cu mîinile la spate” și... și tocmai cînd nasul ei se mai ridicase cu un centimetru, văzu că... băiatul plăcase. Plăcase fără să spună nici un cuvînt...

Nu, de întimplarea pe care v-am povestit-o n-a aflat încă nici un umorist. N-a apărut încă nici o caricatură cu o fetiță al cărui nas se ridică în fiecare zi... cu cite un centimetru.

Și poate nici n-o să apară, dacă... dacă, ori de cite ori veți întîlni o fetiță ca Alina, o veți lăsa să-și admire nasul... singură. Cunoașteți o pedeapsă mai grea pentru un lăudăros?

Magda Barbu

Omul care făcea fântini

Mă pricep mai mult la
piatră și de-accea bat fântini
în pământ, ascut și coasa;
Eu știu că apa-i la fel de
puternică și minunată ca piatra;
Eu știu că muntele nostru
e la fel de pur ca trifoiul,
ca roua, ca vulturul...
Mina mea cînd atinge un lup,
fiara înflorește, iar palma
îmi este de lună.
Între apă și mîini, între piatră
și mine nu-i decît
o respirație de-o clipă;
Între mine și fiare
Nu-i decît o inimă care
le apără.

Stejarii din vis

Niște copii sîntem, de-o mie
de ani, avem păsări în sîn
Și-n auz, își spuneau stejarii
Și se umpleau pînă și-n
priviri de aripi, de cîntece...

Niște bătrîni sîntem, ne-am
ivit de-o secundă, și-abia
urcăm, își spuneau puii
stejarilor privindu-și părinții;

Bătrînii s-au tot luptat
Să rămînă copii, iar fiii lor
I-au ajuns din urmă;
Acum sîntem la fel de înalți
și de buni; nu-i așa că-i
grozav să fim, în sfîrșit,
copii cu toții? spuse unul din arbori
și cînta
deodată cu toți copiii,
cu stejarii de înălțimea lui.

Copiii, prin iarbă

Mai mulți copii, într-o dimineață,
S-au dus pînă în viitor
Să-și vadă înălțimea
Și vîrsta; ce pun la cale acolo?

Fiecare își luase cu sine
Cîte un lucru din zilele noastre,
Încît, cum au ajuns acolo,
Au și făcut un fel de ciudată
magazie; dar lucrurile
se plictiseau de-atîta uitare...

Mai mulți copii - oameni la viitor în
toată firea.
Ajunși acolo, au cumințit lucrurile,
Au luat cîte o floare în mînă
Și s-au dus în alt viitor,
Cu mult mai departe...

Acum, ei sînt niște buni
În toată firea; își dau telefoane
De pe-o planetă pe altă,
Dint-o amintire în alta
Și-și spun înfiorați: - „Ehei,
pe cînd eram noi copii pe Pămînt,
prin anul 1982...

- Într-adevăr, ce grozav era;
se putea merge chiar prin iarbă
din munți pînă la mare"...

Așa se face că mai mulți copii
s-au reîntors repede
din viitor, să mai umble încă o dată
pe jos din munți pînă la mare...

Totul a început simbătă după-masă. După o săptămână zgribulită, ploioasă și înnegurată de nu-ți venea să ieși din casă, se făcuse o vreme nemaipomenită, senină și caldă, într-adevăr de vară.

Așa că am început să-mi pregătesc în tihnă, cum îmi place, uneltele de pescuit pentru a doua zi. Să schimb cîrligele, să pun nailon nou pe mulinete, să fac rost de ceva rîme, să pregătesc mămăliga, ehe, cîte nu sînt de făcut!

- Ce faci, tatî? Îmi susură la ureche o voce binecunoscută.

Mi se părea că e evident pentru oricine ce anume fac, așa că am continuat să mă concentrez asupra unui

majoritate de două voturi, așa că n-are rost să mă opun. Cînd trebuie, știu să fiu înțelegător.

- Ce să faci tu la pescuit? mai încerc totuși, fără prea mari speranțe. O să te plictisești, o să mă-ncurci.

- Nuuu! veni imediat răspunsul, cu mai mulți de „u” decît aș putea eu să înșir pe hîrtie și cu o intonație care exprimă toată hotărîrea. La cei șapte ani ai ei, Ada e foarte hotărîtă. Și are multă inițiativă.

- Eu o să fac plajă și tu o să-ți vezi de pescuit. Uite, pregătesc eu totul, poți să n-ai nici o grijă: pachetele cu mîncare, apa minerală, totul! Să n-ai nici o grijă, mai repetă ea cu importanță.

In „aier” liber

afurisit de nod, care ieșise anapoda.

- Taati, miorlăi din nou vocea, mă iei și pe mine?

O clipă am crezut că ar fi mai diplomatic să nu răspund, prefăcîndu-mă în continuare preocupat, dar în secunda următoare posesoarea vocii se însinuă tandră între mine și masă, încercînd, bineînțeles, firele de nailon de-abia vizibile.

- Ada, te rog să fii atentă unde calci!

- Sînt atentă, da' mă iei?

- Uite ce-i, începui eu rar și didactic, miine am treabă. Și plec foarte devreme. Și în primul rînd cred c-ar trebui s-o mai ajuți pe mami la bucătărie.

- Asta e al treilea.

- Ce al treilea?!

- Al treilea rînd, îmi explică Ada strîmbîndu-se și întinzîndu-mi degetele pe care numărased atentă argumentele mele.

- Al treilea, al treizeci și treilea, asta e, am spus eu cu hotărîre. Miine vreau să fiu liniștit.

Cînd vreau, eu sînt foarte încăpățînat. Ada e fetița mea. Are șapte ani. Iar cînd vrea e foarte încăpățînată. Și vrea aproape întotdeauna.

- Pescuitul nu e „treabă”, e distracție, începui eu să-mi spulbere argumentele. Și vreau să mă iei și pe mine. Și de sculat mă scol eu devreme, n-avea grijă. Și pe mami să știi c-am întreat-o. Preferă să merg cu tine.

- Mda! cred și eu că preferă! Îmi dau seama că decizia a fost luată cu o

Sigur, chiar că n-am!

- De-abia aștept să plecăm. Și tovarășa ne-a spus la școală să stăm cît mai mult în „aier” liber. Știu și un cîntec; dacă vrei, ți-l cînt.

- Se spune „aer”, răbunții eu, „aer”, nu „aier”. Și cîntecul îl știu de anul trecut, de cînd erai la grădiniță. Acum am treabă și n-am chef de cîntece.

- „Aierul” liber te face mai sănătos, mai comentă Ada, nețulburată de observațiile mele filologice. Și te face să nu mai fii nervos, cum zice și mami.

Copleșit de atîta înțelepciune, mă gîndesc totuși s-o iau cu mine. Mai ales că „pregătește ea totul”. La urma urmei e destul de mare, nu? N-o să se mai întîmple ca acum un an, cînd, profitînd de neatenția mea, a dat drumul peștilor din juvelnic „să înoate, sărăcuții de ei!”.

Se făcuse tirziu cînd, în fine, mi-am terminat pregătirile. Ada și le terminase de mult pe-ale ei: făcuse pachetele, stricînd toată rezerva de foiță din casă, le așezase și le reașezase de zece ori în sacoașă și, în fine, după ce se mai învîrtise fără rost preț de vreo jumătate de oră, se hotărîse să se ducă la culcare. O clipă îmi trecu prin gînd să verific „încercătura” sacoșelor, dar mi-am zis că nu-i nevoie, doar îi repetasem de cîteva ori ce trebuie să pună. Ada e mare. Și mi-a spus să n-am nici o grijă. Copiii trebuie să simtă că le acorzi toată încrederea. Așa e pedagogic. Eu, cînd trebuie, am încredere. Și, liniștit, m-am dus la cul-

care după ce, bineînțeles, am pus ceasul să sune devreme, să fim la baltă dis-de-dimineață, la cea mai bună oră a peștelui. Sau, mai exact, a pescarului.

Am adormit, cum se spune, legănat de vise. N-au apucat ele să mă legene prea mult că am simțit așa, prin somn, o mînuță pufoasă care se străduia să mă zgîlție.

- Tati! Îmi suflă vocea știută în ureche.

Visez, desigur, din pricină că m-am culcat pe partea dreaptă, așa că mormăi ceva și mă întorc pe stînga.

- Tati! Îmi suflă vocea știută în sistent spre ureche (cealaltă ureche).

- Ce s-a întîmplat? sar eu buimac.

- Tati, mai e mult pînă sună ceasul?

- Treci imediat în pat, că nu știu ce se întîmple...

Nu sînt de felul meu nervos, dar în unele momente... Aprind o clipă lumina. Aș mai avea vreo oră și jumătate de somn. Da, dacă aș mai adormi. Dar nu mai pot! Și mă răsucesc pe o parte și pe alta, mă răsucesc... mă răsucesc... și parcă-parcă îmi vine iar somnul, parcă adorm... exact cînd soneria ceasului se pornește mai puternică și mai stridentă ca oricînd.

Mă resemnez și mă scol și-mi tot repet că e bine, e foarte bine, afară e senin, începe o zi frumoasă, frumoasă, mergem în „aier” liber, vorba Adei, și eu o să pescuiesc, și n-o să mai fiu nervos...

Și, într-adevăr, totul începe, în linii mari, destul de bine. Am ajuns la baltă, baltă e minunată, cerul e senin, Ada e încîntată, eu sînt optimist, scot undițele, fluier, pe urmă nu mai fluier că asta înseamnă pagubă, pun moameala, arunc...

Nu trec zece minute, și haț!... un că-rășel. Cam mititel, dar, oricum, e pește.

Iar zece minute, și haț! altul.

Încă zece, și haț!... nu, acumă s-a încurcat struna în ceva. Încerc s-o descurc și trag, și trag.

- S-a-ncurcat, tati, mă anunță Ada, competentă.

- Văd și eu că s-a-ncurcat. Da' parcă te rugasem să nu mai vii aici, între undițe. Stai cuminte pe pătură.

Și trag, și trag, și trag... și nu mai trag că nu mai am de ce, că s-a rupt nailonul, așa că m-apuc să fac o strună nouă și mă cam ustură ochii de somn, adică de nesomn, că azi-noapte n-am apucat să dorm decît vreo...

Aproape că picotesc așa, mîngîiat de soare, în „aier” liber, e plăcut... plăcut...

- Tati! zbiară nemiloasă pedeapsa zilei mele de odihnă.

Sar ca ars, mai-mai să cad în apă cu scăunel cu tot. Noroc că nu sînt cardiatic. Și nici nervos, cum v-am mai spus.

- Ce e?

- Se mișcă! Și-și ațintește degetul grăsuliu spre pluta unde ar fi trebuit să fie un pește.

Peștele e probabil acum în străfundurile lacului. Asurzit pentru tot restul vieții.

E prea mult!

- Te poftesc să treci pe pătură și să taci, răcnesc și eu. Să taci! La pescuit nu se zbiară! Nu se vorbește! Se tace! Se tace... ca un pește.

Eu, cînd e nevoie, știu să fiu și sever.

După ce mi-am cucerit astfel liniștea, mă instalez din nou pe scăunel și... cam vreo oră nu se întîmple nimic. Absolut nimic. Plutele stau cumînți, cumînți, adormite, aproape că adorm și eu, ochii mi se-nchid, și după un timp o aud prin vis pe Ada șoptindu-mi suav:

- Tati!

- Ce mai e? mîrîi eu fără să deschid ochii.

- Tati, știu că la baltă nu se vorbește, da' aș vrea să-ți spun ceva.

- Ce?

- Da' nu te superi?

- Acuma hai, zi!

- Tati, uite unde a ajuns undița aia.

Mă uit, și ceea ce văd mă înviorază rapid. Undița din mijloc, cea mai bună trestie pe care o aveam, plutește falnic spre mijlocul lacului, tîrîta, probabil, de vreun bibănaș mai răzbuător. Mă uit în jur cu disperare după o barcă. Degeaba! De unde barcă aici!?

- Știi cum a zmucit-o? mă informează Ada. Uit-așa, și-mi arată cu pumnul strîns al mînuței cam cum „zmucise” huliganul ăla... precis că biban a fost.

- Și tu n-ai putut să-mi spui?

- Păi ai zis să nu vorbesc.

Of! Mă resemnez. Cu pescuitul de azi m-am cam lămurit. Mi s-a uscat gîtul de emoție, așa că încep să cotrobăiesc prin sacoșă după sticla cu apă. Nu se poate! Sticla nu e nicăieri.

- Adaa!

- Da, tati, se aude de după nișta tușiuri vocea ascultătoarei mele copile.

- Vino-ncoace!

Se execută și apare. Da' nu singură. Tine în brațe un cățel blănos ca un urs și murdar ca un... ca o... mă rog, cît de murdar vă închipuiți că poate fi un cățel.

- Asta ce mai e?

- Nu vezi? Un cățel. S-a rătăcit pe aici, săracuțul.

Ada e și iubitoare de animale. E protectoarea recunoscută a tuturor jivinelor din cartier.

- Lasă-l încolo de javră. Dă-l imediat jos din brațe, nu vezi ce murdar e? Și spune-mi mai bine unde-i apa minerală.

Îl lasă frumușel pe cățel din brațe, ușor, cu grijă, de parc-ar fi fragilă cotarla, parc-ar fi de sticlă.

- Unde-i apa? insist eu amenințător.

- Apa? Îmi întoarce Ada candidă întrebarea, cu aerul binecunoscut al școlarilor scoși nepregătiți la lecție.

- Da, apa, ți-eu scos din fire și, repezindu-mă la sacoșă, încep să inventariez rapid conținutul. Care era cu aproximație cam așa: una coardă cu mînere roz, una gălețușă, un borcan cu gem de căpsuni, un borcan cu dulceață de vișine - sper că n-a cărat toată cămara -, o minge dezumflată, o pungă cu 4 (patru) roșii storcite, 2 (două) felii de chec învelite într-un șervețel roz, două furculițe și... cam asta. În plus o păpușă care zăcea aruncată pe pătură, lîngă ochelarii de soare. Cu asta epuizasem, evident, lista.

- N-ai luat apa, constat eu dezolat.

- ...

- Și nici pachetul cu mîncare, continui fără să mai am puterea să mă mai înfurii.

- Tatii, scîncește vinovata, mi-aduc aminte, erau pregătite pe raftul de lîngă cuier și...

- Și...?!

- Am uitat să le iau de dimineață. Tati, mi-e sete, continuă ea cu o perfectă lipsă de logică.

- Asta-i culmea! Și mie mi-e. Așa-mi trebuie dacă n-am avut de lucru și te-am luat cu mine.

- Tati, iartă-mă, se miorlăie Ada spășită. Mă grăbeam să mergem la „aier” liber.

- „Aer”, „aer”, nu „aier”, ți-am mai spus de nu știu cîte ori, reacționez eu automat și perfect nepotivit cu gravitatea momentului.

„Aier” liber mi-a trebuit?

Of, și mi-e o sete, mi-e o sete că aș sorbi toată Niagara. Ce spun eu Niagara! Zece, o sută de Niagara! Tot oceanul planetar! Și balta sclipește în soare, unduindu-și ademenitoare apa. Apa! De n-aș ști cît e de murdară și de mîloasă...

- Mami zice că roșiile taie setea, îmi întrerupe fiica mea cea isteasă reveriile acvatice.

Fiindcă ce-i drept e drept: e isteasă. Și are spirit practic.

Ne îndreptăm în tăcere spre punga cu roșii storcoșite și le împărțim frățește, morfolindu-ne pe mîini și pe gură.

Hm! Nu ajută cine știe ce.

Mă întorc oricum ceva mai înviorat la undițe. Și imediat am presentimentul unei grozăvii. Javra lăptoasă și murdară mă privește cu inocență drept în ochi și se linge pe bot. Nenorocire! Mămăliga! Momeala pentru pești! A hăpăit-o toată, toată, pînă la ultima fărimitură. Simt că mă înecă furia, îmi vine să-i dau un picior, să-l arunc în mijlocul bălții, să... Și pe urmă, brusc, mă liniștesc. Contemplu neputincios dezastrul. Eu mă uit la Ada. Ada se uită la mine. Amîndoi ne uităm la javră. Javra dă cu nevinovăție din coadă. Asta e!

Drumul spre casă a decurs foarte liniștit. Tăceam amîndoi. Nu știu de ce, dar aveam impresia că mă cuprinde, așa, o amețeală de la stomac. Poate că „aierul” e de vină?

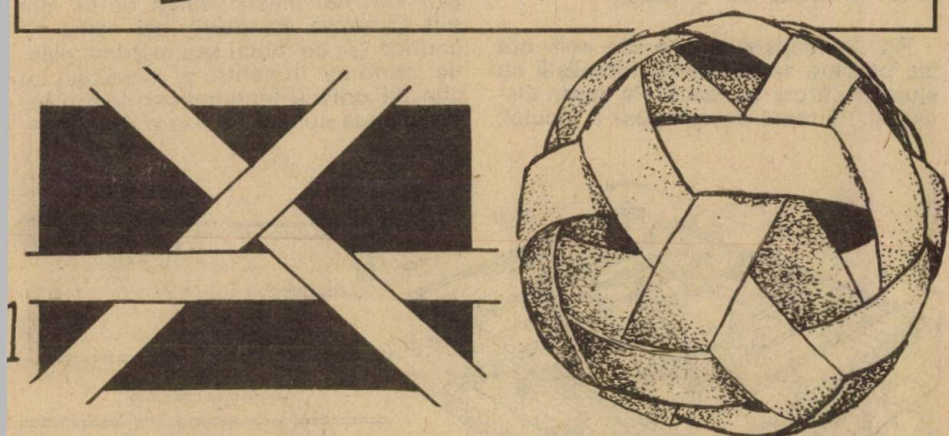
- A fost minunat, tati, se hotărăște Ada să rupă tăcerea. Data viitoare venim tot aici.

Data viitoare! Venim! Simt că mă apucă amețeala de-a binelea. Precis, aerul!

P.S. Celor doi cărăsei le-am dat drumul în apă. Îi prind data viitoare.

Alexandru Chiriacescu

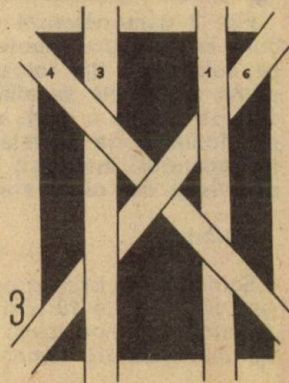
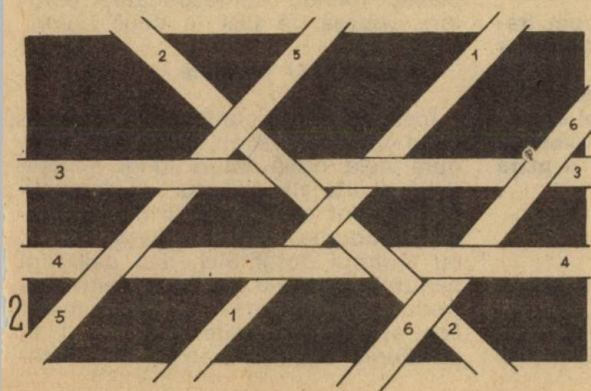
ATELIERUL & FANTEZIEI

Sfera decorativă din desenul nostru a fost obținută prin... împletire. Ea poate fi realizată din hîrtie colorată sau fișii de material plastic. Veți folosi șase benzi de dimensiuni egale. Dacă optați pentru lățimea de 1,5 cm, fixați lungimea benzilor la 25 cm. Alte dimensiuni: 1,7 x 30 cm; 2,4 x 50 cm. Numerotați benzile de la 1 la 6.

1. Desenul reprezintă „ochiul” de bază care se va repeta în toate cazurile.
2. Plasați cele șase benzi ca în desen. Ceea ce vedeți este interiorul sferei. Fixați provizoriu fiecare intersecție cu un ac de gălălie. Treptat le veți putea scoate.

3. Curbarea benzilor. Împlețiți, după modelul din desenul 1, banda 4 și 6 cu 1 și 3. Apoi 3 și 5 cu 1 și 4. Strîngeți bine „ochiurile”! Urmează împletirea lui 5 și 6 cu 1 și 2. Treceți banda 5 peste 3 și pe sub 4, apoi lipiți cele două capete ale ei. Continuați împletirea lui 4 cu 2 și a lui 3 cu 6. Încheiați banda 6. La fel vor fi încheiate și celelalte benzi.

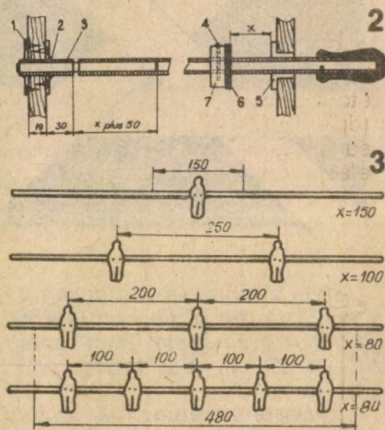
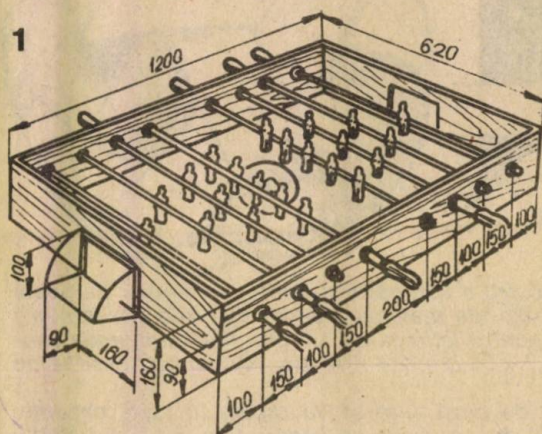
Construiți-vă un

fotbal de masă

Fig. 1 reprezintă schematic întregul câmp de joc. El are dimensiunile 1200 x 620 mm și se prezintă sub forma unei rame-cadru din scindură, care se așază pe o masă.

Fig. 2 înfățișează una din cele opt tije pe care se montează fotbaliștii cu ajutorul cărora se joacă. Pe desen distingeți: 1) rama de scindură a jocului;

de 10 mm; placaj gros de 5 mm (pentru siluetele fotbaliștilor); opt mînere de lemn sau material plastic (țevă groasă); opt bucșe (piesa 5) de metal sau material plastic, lungi de 20 mm (cît grosimea scîndurii); opt șaibe cilindrice (7) de metal sau material plastic, perforate în centru și prevăzute cu cîte un orificiu longitudinal pentru introducerea cuiului de fixare 4; șaispre-

2) șaibe înșurubate cu șuruburi pentru lemn; 3) tijă mobilă de metal; 4) cui de fixare; 5) bucșă (manșon amortizor); 6) șaibă (inel) de fier; 7) șaibă inelară — limită a mișcării tijei. Distanța X reprezintă spațiul de deplasare a tijei.

Fig. 3 demonstrează felul cum trebuie să fie fixate siluetele fotbaliștilor pe cele 4 x 2 tije folosite în joc. Pe prima dintre ele se află portarul singur; pe cea de-a doua sînt doi apărători fundași; pe a treia sînt instalați trei apărători înaintași; iar pe a patra sînt fixați cei cinci atacași.

Materiale

Scîndură de brad groasă de 20 mm (sau pal gros de 18 mm), cu înălțimea de circa 160 mm; țevă metalică (sau tijă cilindrică de lemn) cu diametrul

zece șaibe (1) de tablă sau din material plastic; opt șaibe inelare (6) de fier (de la o pălărie veche), care joacă rolul de amortizor de zgomot; șuruburi; cuie subțiri; sîrmă groasă de 2 mm și folie transparentă de material plastic (pentru confecționarea porțiilor); vopsea de ulei în două culori.

Prelucrare și montare

Începeți prin a confecționa rama jocului. În acest scop, tăiați din scîndură cele două laturi lungi și cele două scurte ale cadrului, conform dimensiunilor specificate în fig. 1. Așezați scîndurile lungi una peste alta și, cu ajutorul burghiului, dați cele opt perforații coaxiale necesare pentru introducerea (și mișcarea) tijelor metalice, așa cum se vede tot în fig. 1. În scîndurile scurte practicați deschide-

rea porților. Asamblați rama prin lipire cu aracetin și consolidați cu ajutorul a cîte patru șuruburi pentru lemn introduse la fiecare colț. Vopsiți rama jocului într-o culoare spre interior și în altă culoare spre exterior. Instalați porțile, pe care le faceți din sîrmă și folie de material plastic sau din cîte un fileu împletit din sfoară de bumbac, respectînd cotele indicate în același desen. Montați bușele (5) amortizoare și șaibele (1).

După aceasta, decupați din placaj (cu ferăstrău de traforaj) cele douăzeci și două de siluete ale fotbalistilor. Ele pot fi tăiate, eventual, și din tablă groasă de aluminiu sau fier zincat. În fiecare siluetă dați cîte două orificii (ceva mai înguste decît grosimea șu-

ruburilor) pentru introducerea lesnicioasă a șuruburilor de fixare pe tijă. Șlefuiți marginile tăieturilor și ale perforațiilor cu o pilă fină, hîrtie sticlă pentru lemn, respectiv șmirghel pentru tablă. Vopsiți în culori diferite cele două garnituri de cîte unsprezece fotbaliști.

Continuați construcția prin prelucrarea, pe rînd, a celor opt tije de joc, potrivit detaliilor din fig. 2. Instalați tije în rama jocului. Fixați apoi pe ele fotbaliștii (cu șuruburi) și piesele 6, 7, 4. La capetele tijelor montați mînerle (cu cîte un șurub sau cui de fixare introdus forțat).

Cu aceasta jocul este gata pentru primul șut. Oponenții joacă folosind o minge de ping-pong.

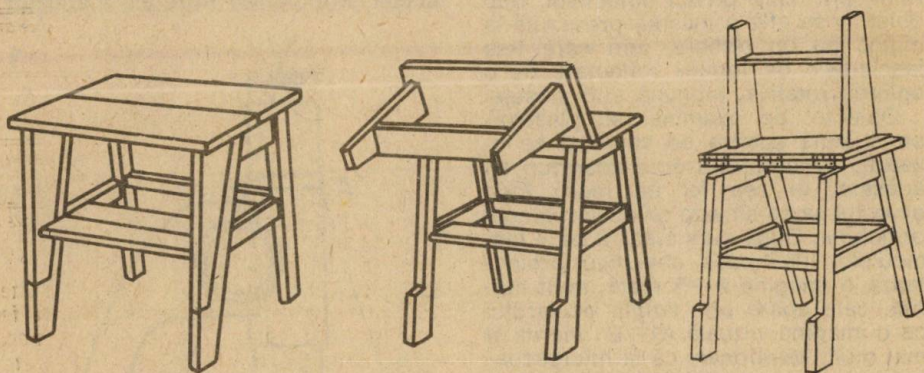
SCAUN-SCARĂ

Este vorba de o mobilă de uz curent în orice gospodărie sau școală, atelier etc., cu dublă funcționalitate: scaun (tip taburet) și — la nevoie — scară suficient de înaltă pentru a permite efectuarea de lucrări în partea supe-

schimbarea becurilor la lămpile plasate în plafon etc.).

Materiale

Scîndură de brad sau pal gros de 18 mm; trei balamale; șuruburi pentru lemn; vopsea de ulei.

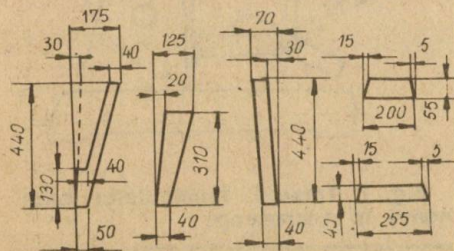

rioară a încăperilor (instalarea galeriilor de perdele, fixarea perdelelor, a tablourilor, executarea de reparații la lustre și aplice electrice sau la rezervorul de apă din camera de baie,

Prelucrare și montare

Date fiind dimensiunile reduse ale părților componente, mobilă poate fi construită (cel puțin unele dintre piesele ei) din deșeuri de scîndură dată la rîndea.

Începeți prin a desena pe scîndură profilurile pieselor, respectînd cu exactitate dimensiunile și formele indicate în detalii, apoi tăiați-le cu ferăstrăul. Finisați marginile tăieturilor cu hîrtie sticlă. Asamblați părțile componente cu șuruburi pentru lemn și cu ajutorul celor trei balamale. Mobilă terminată o dați cu un strat dublu de vopsea de ulei.

MICROSCOP

Privind printr-o lupă imaginea reală proiectată de o lentilă pe o hîrtie transparentă, imaginea ne apare considerabil mărită. Chiar dacă îndepărăm hîrtia, imaginea aparentă mărită rămîne totuși vizibilă. Prin urmare, imaginile reale date de o lentilă pot fi și mai mult mărite cu ajutorul unei lupe. Pe aceasta se bazează funcționarea unui microscop.

După cum arată fig. 1, un astfel de aparat constă — în forma sa clasică — dintr-un stativ, de obicei rabatabil, de al cărui capăt superior este fixat un tub ce poate fi deplasat grație unui angrenaj de roți dințate. Lentila obiectivului, care se găsește la capătul de jos al tubului, are, pentru a realiza o mărire puternică, o distanță focală de numai cîțiva milimetri. La capătul de sus al tubului se găsește lentila ocularului, prin care privim obiectivul. Sub obiectiv se află o măsută prevăzută la mijloc cu un orificiu, prin care trec fasciculele de lumină reflectate de o oglindă rotativă, montată sub măsută.

Obiectul de examinat se plasează pe o lamă subțire de sticlă și se fixează, cu ajutorul a două resorturi de apăsare, în așa fel pe masă încît obiectul să se situeze chiar în mijlocul orificiului. După cum arată traseul fasciculelor luminoase, obiectivul proiectează o imagine A—B reală, mult mărită, care apare prin lentila ocularului ca o imagine virtuală A1—B1 mărită și mai mult. Menționăm că la microscopele produse de fabrici obiectivul și ocularul sînt compuse adesea din mai multe lentile; aceasta pentru a se obține imagini clare și fără pete colorate pe margini.

Construirea unui microscop de către un amator este o misiune destul de ușoară, pe care o veți putea îndeplini după sfaturile ce urmează.

Veți începe prin a vă procura trei tuburi de alamă, care să se potrivească exact unul în altul: pentru ghidajul tubului (4), pentru tubul care se deplasează în acesta (3) și pentru tubul ocularului (2), ce culisează în acest tub. Grosimea peretelui tubului trebuie să fie de 0,4 mm, iar diametrul interior al tubului ocularului —

20 mm. Dacă nu vă puteți procura tuburi de alamă potrivite, puteți folosi și tuburi de carton. Acestea pot fi confecționate din mai multe fișii de hîrtie neagră înfășurate pe un miez de mărime corespunzătoare. Tubul (2) va avea lungimea 14 cm, tubul (3) 12 cm, iar tubul (4) 6 cm.

Pentru obiectiv folosiți o mică lentilă convergentă cu distanța focală de circa 20 mm și diametrul de 11 mm, iar pentru ocular o lentilă convergentă cu distanța focală de 40 mm și diametrul de 18 mm. Fixarea lentilei obiectivului este prezentată în fig. 3.

Dintr-un carton mai gros se taie trei runde, care să se potrivească exact în tubul microscopului (3). Două dintre runde (A) sînt prevăzute cu un orificiu de 13 mm, în timp ce a treia rondelă (B) are un orificiu de mărimea lentilei. Prin lipirea între ele a acestor

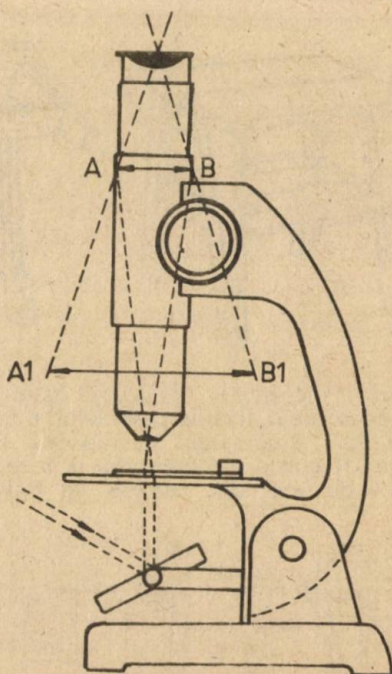

Fig. 1. Traseul fasciculelor luminoase în microscop.

rondele se realizează montura lentilelor, care se fixează cu ajutorul a două inele elastice de sîrmă R, montate la capătul tubului microscopului. La capătul tubului ocularului (2) se lipește o fișie de carton (C), care micșorează deschiderea la mărimea lentilei ocularului. Tot aici se lipește o a doua fișie de carton (D), pe care se așază marginea lentilei, ca în fig. 4. Lentila este fixată printr-un inel de sîrmă.

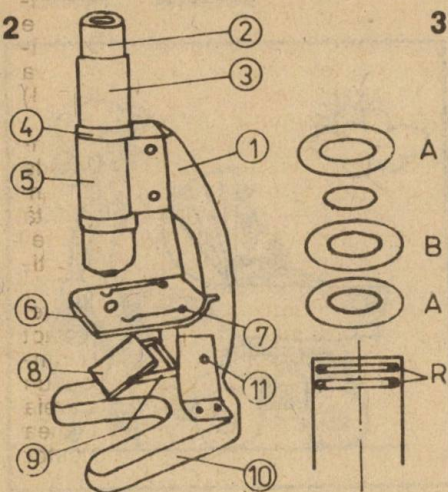

Fig. 2. Microscopul construit prin mijloace proprii.

Fig. 3. Cum se realizează montarea lentilei obiectivului.

Dintr-o scîndurică de 18 mm grosime veți tăia stativul (1) și piciorul (10). Fixarea tubului (4) de stativ se face, conform fig. 2 și 5, cu ajutorul unei brățări (5) îndoită din tablă, care se montează de stativ cu patru șuruburi pentru lemn. Pentru ca tubul (4) să fie bine fixat, suprafața respectivă de lemn se pilește în prealabil cu un rășel după curbura tubului. (Dacă ați folosit un tub de carton, acesta poate fi lipit cu o substanță adezivă, cum este „Lipinol“.)

Măsuța obiectivului (6) se taie din placaj de 4 mm grosime. Arcurile de apăsare se taie din tablă de alamă groasă de 0,2 mm, conform fig. 6. După ce le-ați dat încovoierea corespunzătoare și ați practicat orificiile, arcurile se fixează de măsuță cu ajutorul a două scurte șuruburi pentru lemn. După cum se vede în fig. 7, măsuța se fixează de consola stativului cu ajutorul unui șurub. Se lipește cu

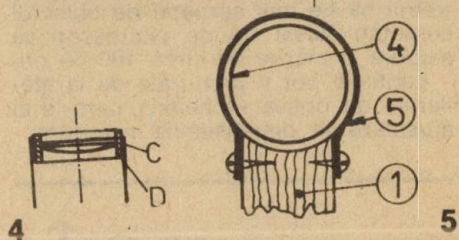
„Lipinol“ sau clei.

Oglinda de 33 x 33 mm se lipește pe o scîndurică de aceeași mărime și grosă de 6 mm (8). Piesa (9), în care oglinda se montează rotativ, se îndoaie, ca în fig. 7, dintr-o bandă de alamă sau fier de 8 x 1 mm în secțiune. La mijloc și la cele două capete se practică orificii de cîte 2,5 mm. Cu ajutorul a două mici șuruburi pentru lemn, se montează oglinda în piesa (8), iar aceasta, la rîndul ei, este prinsă, tot mobil, cu un șurub mai lung, de stativ (se pune și o rondelă!).

În sfîrșit, din oțel plat de 25 x 2 mm se confecționează două vincluri (11), conform fig. 8. Ele se rotunjesc la colțuri cu pila. Se practică apoi orificiile indicate. Vinclurile se fixează de stativ cu un șurub de 5 x 30 mm și o piuli-

Fig. 4. Fixarea lentilei ocularului.

Fig. 5. Cum se fixează de stativ tubul de ghidaj.

ță-fluture, iar piciorul (10) cu patru șuruburi pentru lemn (vezi fig. 2). Astfel, prin slăbirea piuliței-fluture, stativul poate fi înclinat după nevoie, pentru a putea privi mai comod.

Tuburile microscopului se vopsesc pe dinăuntru în culoare neagră, eventual cu tuș. De asemenea se vopsesc cu lac negru mat toate piesele de lemn (bine șlefuite), brățara de fixare și vinclurile de metal ale articulației.

Lamele și lamelele de sticlă necesare pentru prepararea materialelor de observat la microscop se cumpără de la magazinele tehnico-medicale ori pot fi tăiate din sticlă subțire, de 1 mm, cum este cea rămasă de la plăcile fotografice. În cazul cînd vi le tăiați singuri, dimensiunile lor vor fi de 25 x 65 mm.

Pentru a vă deprinde cu reglarea microscopului, examinați la început obiecte mai mari: o aripă de muscă, o stamină etc. După ce ați adus preparatul de observat în mijlocul orificiului măsuței, rotiți oglinda, pentru a asigura o luminare cît mai puternică a obiectului. Deplasați apoi tubul mi-

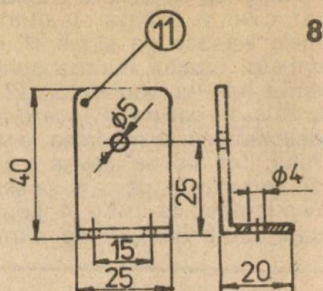
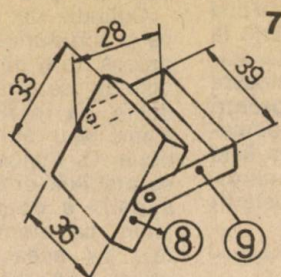
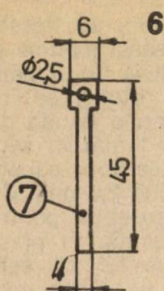

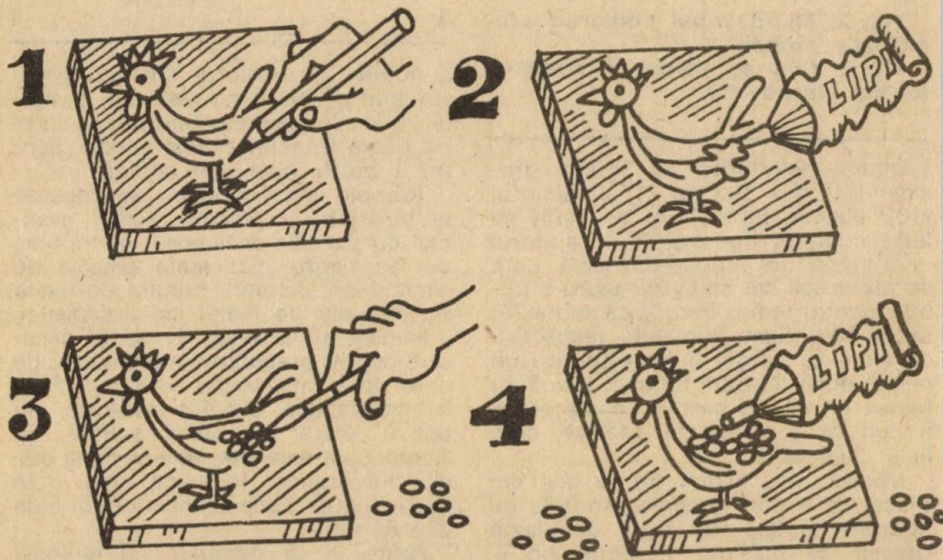
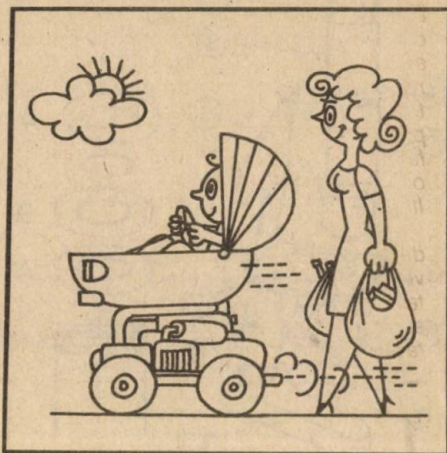
Fig. 6. Resorturile de apăsare.

Fig. 7. Suportul oglinzii.

Fig. 8. Vinclul pentru articulația basculantă.

croscopului în jos sau în sus pînă cînd vă apare imaginea clară; cu cît tubul ocularului este mai sus cu atît va fi mai mare imaginea observată și deci tubul microscopului (cu obiectivul) va trebui să fie mai aproape de obiectul cercetat. Acest tip de microscop vă asigură o mărire de circa 100 de ori.

Lentilele pot fi procurate de la atelierele de optică (ochelari), care le și ajustează la dimensiunile necesare.

BOB LÎNGĂ BOB

Lipind unul lingă altul boabe de fasole, mazăre, linte, porumb, grîu ș.a., în culori naturale sau vopsite în alte culori, puteți alcătui o placă ornamentală pentru colțul vostru de lucru. Ca suport se poate folosi o placă de ceramică din comerț, una de lemn sau din orice alt material. Vă puteți rezuma la aplicarea figurii alese, dar puteți completa și fondul, într-o culoare mai palidă decît desenul principal.

FIGURI DE ȘAH

Puține jocuri au o vîrstă atît de venerabilă ca șahul. În secolul 6 e.n., în India, șahul era cunoscut de multă lume. L-au preluat arabii, care l-au adus în Spania. Nobilimea castelelor l-a învățat rapid, și astfel s-a răspîndit în toată Europa. Cavalerii medievali stăpîneau nu numai știința armelor, ci și jocul de șah. Evident, în epoca medievală atît figurile cît și regulile jocului erau diferite față de cele valabile azi. O variantă apropiată celei practicate în prezent s-a format în secolele al XV-lea și al XVI-lea. La curțile europene se juca șah cu piese vii - actori costumați ca atare. Calul era reprezentat de un om călare. Tura se înfățișa ca un purtător de drapel. Acest obicei mai persistă în unele orașe din Italia.

În paginile următoare vă oferim un set de figuri de șah pitorești, inspirate din vechi jocuri de șah medievale și orientale. Ele vor fi decupate și lipite pe un suport de carton. Piesele sînt numerotate, iar multe dintre ele au și avers, și

revers. De la 1 la 16 sînt piesele albe - vezi postamentul pieselor. Dintre acestea, 1-8 sînt pionii; 9-10, cai; 11-12, nebunii; 13-14, turele; 15, regina; 16, regele. De la 17 la 32 avem negrele: 17-24, pionii; 25-26, cai; 27-28, nebunii; 29-30, turele; 31, regina; 32, regele.

Pe firul mătăsii naturale

Ramură a zootehniei, sericicultura are ca obiect creșterea și înmulțirea viermilor de mătase în vederea obținerii gogoșilor destinate prelucrării. Practicarea culturii viermilor de mătase era cunoscută în China cu circa 3 000 de ani î.e.n. În Europa a fost introdusă în ultimul mileniu. La noi în țară, în ultimii ani s-au luat măsuri în vederea ameliorării și aclimatizării unor noi rase de viermi de mătase. Acest vierme este larva fluturului **Bombyx mori**, din ordinul lepidoptero-lor, care este înzestrat cu glande producătoare de mătase. Se hrănește cu

frunze de dud și de stejar.

Iată cîteva date din viața acestei harnice viețuitoare.

- Fluturile femelă depune pînă la 800 de ouă, din care se nasc apoi viermii;

- Mîncînd cu mare poftă, viermele crește în greutate de... peste 9 000 de ori în decursul primei luni de la naștere;

- Pentru a se obține un fir de bo-rangic gros de 1 mm trebuie reunite 50 de fire normale de mătase produse de viermi.

▼ Fluturile iese din gogoasă.

Continuare in pag. 148

PENTRU PO

1

Țurțuri lungi de sticlă, care să-i imite pe cei naturali, de gheață, vor da un aspect inedit pomului vostru de iarnă. Se pregătesc astfel: se taie din sticlă de geam, cît mai subțire, bucățele lungi de 15—20 cm și late de 1 cm. Fiecare bucată de sticlă se apucă de ambele capete cu cîte un clește de metal și se ține deasupra flăcării de la aragaz, pînă ce se înmoaie și devine plastică. În acest moment se ține fix un capăt, iar celălalt se răsucesce încet de 15—20 de ori, pînă ce ia forma unui țurture. Se lasă să se răcească încet, pe o cărămidă caldă, după care „țurturele” poate fi atîrnat în pom, legat cu un fir de ață verde. **Atenție:** tăierea sticlei, topirea și modelarea ei se vor efectua cu maximă grijă și în prezența unui adult, pentru evitarea oricărui accident!

2

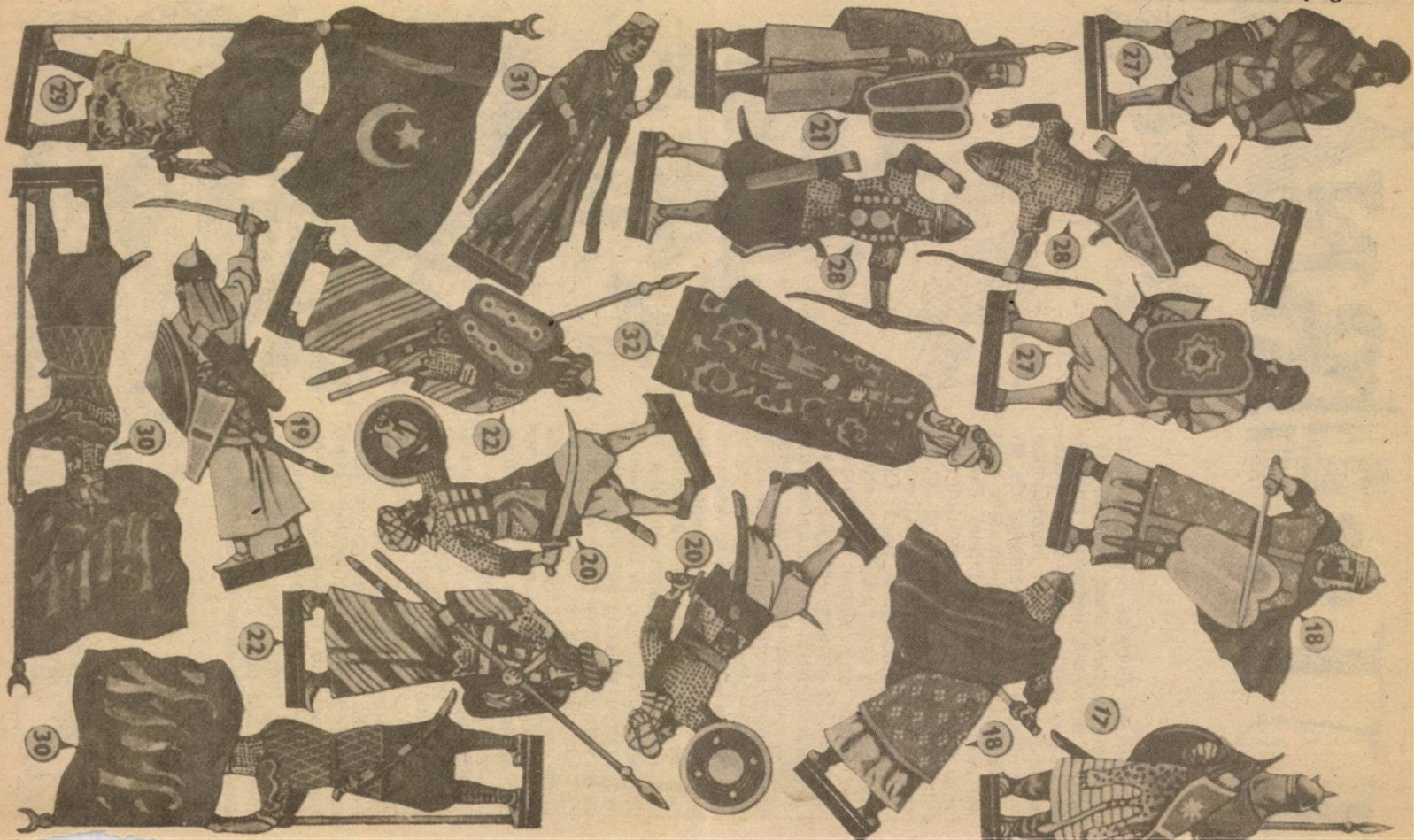
Dacă din greșeală spargeți globuri de pom, nu le aruncați. Adunați-le într-o cutiuță și, cînd s-au strîns mai multe, pisați-le mărunt, pînă ce obțineți o pulbere strălucitoare. Decupați apoi din carton diferite figuri: stele, brăduți, cerculețe, măști etc. Ungeți-le bine cu pastă albă de lipit și tăvăliți-le pe ambele părți prin pulberea preparată din sticla globurilor. Figurile se vor acoperi cu sute de mici cristale strălucitoare. După ce s-au uscat, le puteți atîrna în pom cu ațe colorate, ceva mai lungi; ele se vor învîrți ușor la cei mai slabi curenți de aer și vor răspîndi în jur sute de raze de lumină.

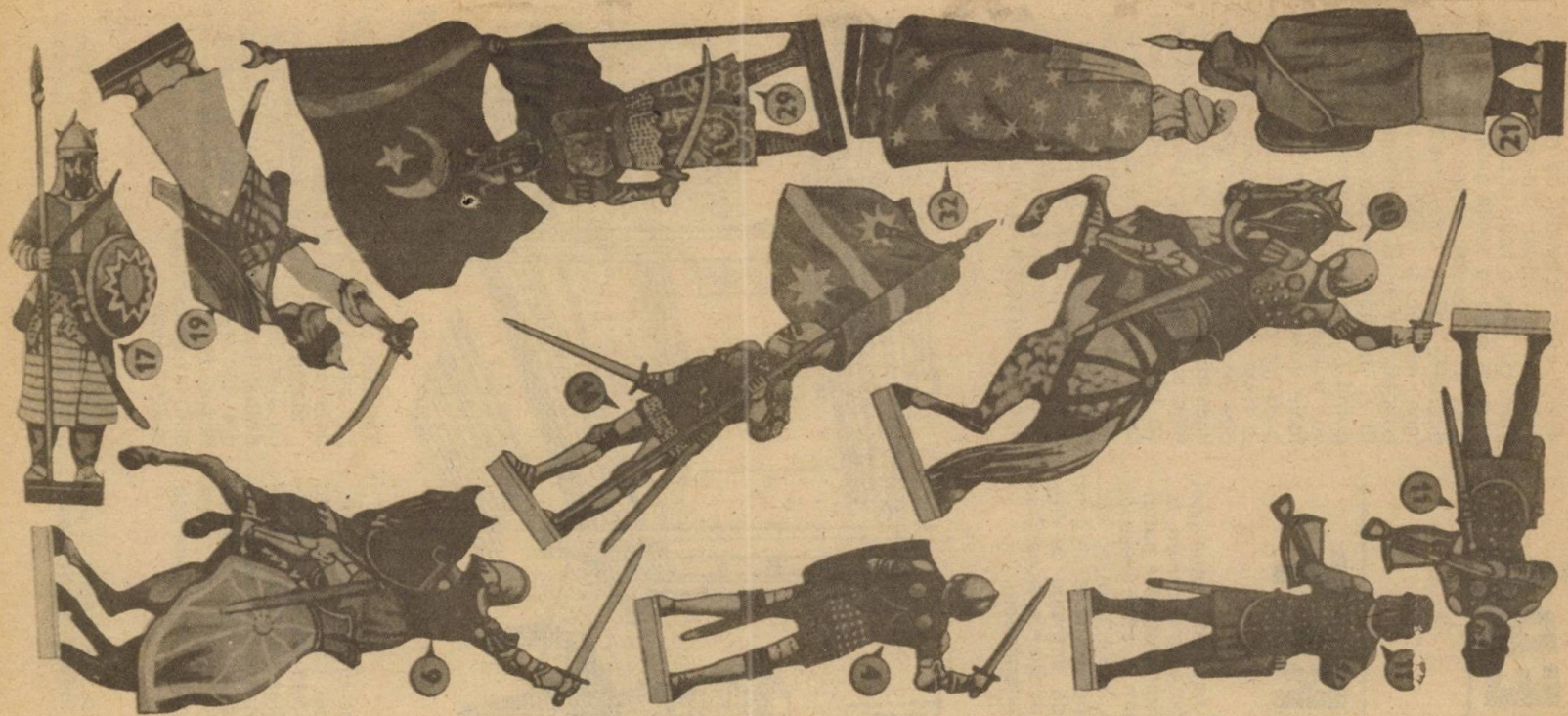
UL de IARNĂ

3

Iluminarea electrică a pomului este totdeauna de mare efect; în plus, evită fumul și primejdia luminărilor aprinse. Pentru a o realiza, puteți folosi beculi mici, de tipul celor întrebuințate la iluminarea sculei aparatelor de radio. Aceste beculi au un voltaj mult mai redus decât cel al rețelei. Fără a folosi un transformator (care nu poate alimenta multe beculi și costă scump), puteți totuși alimenta beculile voastre direct de la priză. Cum? Montându-le în serie, adică înșirându-le de-a lungul unui singur fir. Calculul numărului de beculi necesar se face împărțind numărul volților de la priză la voltajul necesar unui becul; astfel, dacă la priză aveți un curent de 220 V și vreți să folosiți beculi de 12 V, veți calcula: $220 : 12 = 18,4$, adică 18 beculi, dar pentru a le prelungi durata de funcționare veți mai adăuga încă unul; deci veți monta în total 19 beculi. Acestea pot fi înșurubate în mici socluri speciale sau lipite direct cu cositor. Beculile pot fi vopsite cu tuș sau cerneală în culori diferite. Dacă vreți să le dați forma unor lumini artificiale, introduceți dulia unui becul într-un tubușor de carton lung de 10—12 cm. Scoateți firul de alimentare prin partea de jos a tubului și fixați apoi tubul într-un clește obișnuit pentru prins luminarea în pom. Peste bec faceți o căciuliță de celofan colorat, pe care o legați de cartonul tubului cu o ață. Este necesar ca celofanul să nu atingă sticla becului! Ungeți bine fiecare tub cu ceară colorată topită, luată de la capete de luminări, pînă ce ia forma unei lumini veritabile. Pe tub puteți lipi mici țuțuri de ceară, care să imite topirea normală a luminării.

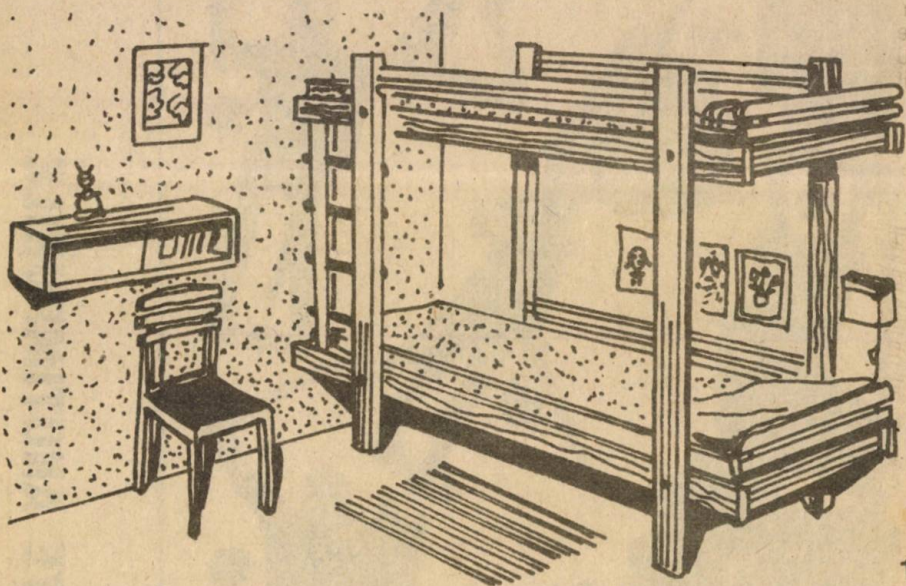

**UN PRIETEN
PENTRU TOATE ANOTIMPURILE**

**REVISTA
»Cutezătorii«**

CAMERĂ DE TINERET

Pentru a folosi rațional spațiul unei încăperi în care locuiesc doi tineri, facem sugestii de suprapunere a paturilor și de construire a altor piese de mobilier: noptieră, etajeră, dulap etc. Întreaga construcție revine la un cost redus. Lucrările de tâmplărie ce trebuie executate sînt simple, accesibile oricărui amator îndemînat.

Materiale

Scîndură de brad groasă de 40 mm, dată la rindea; pal gros de 18 mm; placaj gros de 5 mm (eventual melaminat); țeavă de fier zincat cu diametrul de 15—20 mm; șuruburi de fier cu piuliță hexagonală sau fluture; șuruburi pentru lemn; coliere din tablă groasă; ipsos; aracetin; lac incolor sau vopsea.

Primul model

Cea dintîi soluție, mai simplă, o puteți realiza după indicațiile din dese-

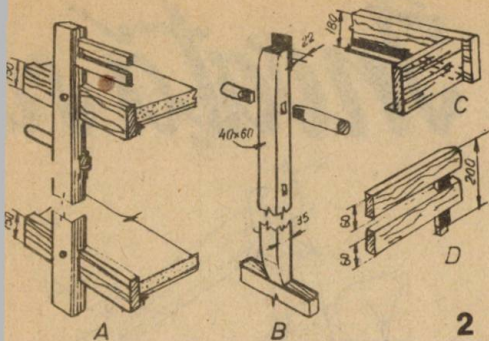
nele 1 și 2. Scheletul de rezistență al paturilor îl lucrați din scîndură de brad, pe care o tăiați și o îmbinați așa cum se vede în schița detaliilor, avînd grijă să respectați cotele date pentru diferitele părți componente. Lungimea, lățimea și înălțimea paturilor le adaptați în funcție de mărimea încăperii și înălțimea persoanelor care vor dormi în ele. Baza paturilor (pe care vor fi așezate saltelele) o faceți din foaie întreagă de pal ori din șipci de brad (groasă de 25—30 mm), pe care le fixați alternativ cu spații libere de cîte 30 mm. Îmbinarea riglelor de rezistență (verticale și orizontale) o veți face cu ajutorul unor șuruburi groase de fier, prevăzute cu piulițe. În acest fel veți putea demonta ușor construcția, la nevoie. Restul părților lemnoase le îmbinați fie prin simplă încastrare în șipcle mai groase, fie folosind șuruburi pentru lemn. La paturi nu lipiți nimic cu aracetin și nu bateți cuiel

Treptele scării le tăiați din țeavă de fier zincat și le fixați de scîndură prin coliere de tablă groasă.

Etajera (din stînga), fixată pe perete cu ajutorul unor șuruburi (care se introduc în dibluri de lemn), o lucrați din pal (pereții verticali) și placaj. Asamblați părțile componente prin lipire cu aracetin și fixare cu șuruburi pentru lemn.

Al doilea model

Varianța următoare este mai completă și mai elegantă. Pe lîngă cele

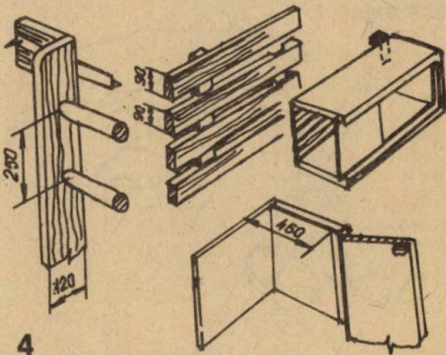

scîndurilor cu hîrtie sticlată, apoi acoperiți toate părțile lemnoase exterioare cu nitrolac (lac incolor sau Palux), astfel încît mobila să rămînă în culoarea naturală a lemnului. Cei care preferă să asorteze culoarea mobilei la cea a tapetului (sau a zugrăvelii), a perdelor și covorului (mochetei), o pot vopsi cu vopsea tip duco sau de ulei.

Lîngă locurile unde așezați pernele pentru dormit, montați pe perete (tot cu dibluri și șuruburi) aplice electrice.

2

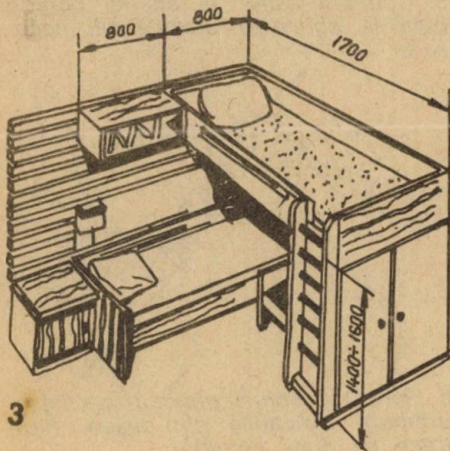
două paturi (dispușe asimetric), ansamblul mai cuprinde: o noptieră (la capătul patului de jos), o etajeră (lîngă patul de sus), un taburet (în dreptul patului de jos) și un dulap pentru haine, cu două uși (sub patul de sus), pe înălțimea căruia se montează scara. Observați că pe perețele din fundul camerei trebuie să montați, în prealabil, un lambriu lucrat din rigle de scîndură sau pal, pe care le fixați cu șuruburi pentru lemn introduse în dibluri de scîndură (încastate în pe-

4

losindu-se becuri de putere redusă, ca și o iluminare discretă și economică a încăperii.

În acest fel veți avea o cameră de locuit aranjată în mod original și într-un stil personal. Ea poate fi de folos și pentru o singură persoană, care are însă posibilitatea să cazeze, la nevoie, un oaspete. Patul de jos poate fi aranjat ca o canapea de zi, în timp ce acela de sus servește pentru dormit în timpul nopții.

3

rete cu pastă preparată din ipsos, apă și aracetin).

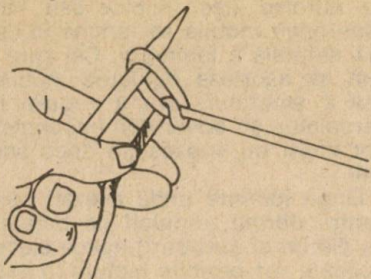
Faceți prelucrarea și montarea pieselor componente după recomandările de la primul model și potrivit indicațiilor din schița detaliilor. Ușile dulapului pot fi făcute din foaie de pal sau din placaj montat pe cîte o ramă rigidă din riglă de scîndură. Închiderea ușilor se face cu zăvoare magnetice, montate în colțurile care vin în mijloc-sus.

Cînd ați terminat construcția propriu-zisă, finisați tăieturile vizibile ale

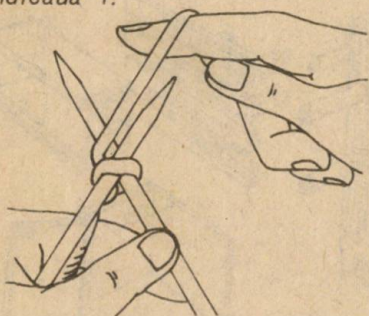

Pentru început vei lucra cu lână și andreele groase.

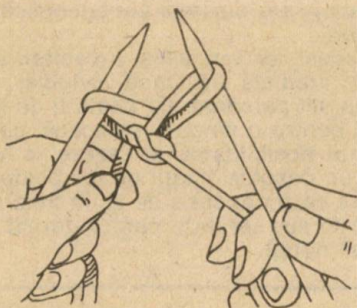
Învățăm să

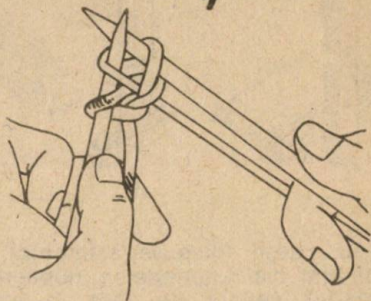
1. Faci un prim ochi, prin care treci andreeaua 1.

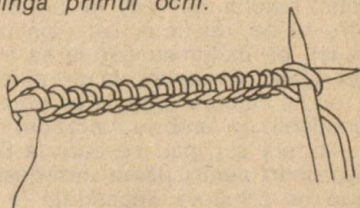
2. Introduci prin ochiul format și andreeaua 2, trecând firul peste ea.

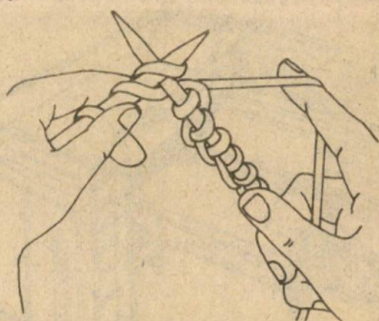
3. Faci un al doilea ochi, trăgând firul spre tine.

4. Treci ochiul al doilea pe andreeaua 1, lângă primul ochi.

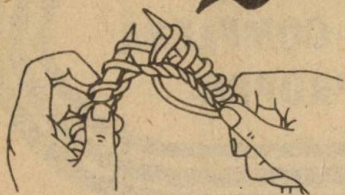
5. Continui astfel să adaugi ochiuri până la obținerea dimensiunii necesare

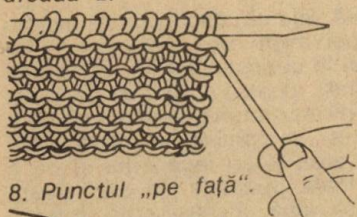
6. Pentru a obține punctul „pe față”, urmează indicațiile din desen. Firul trece pe după andreele.

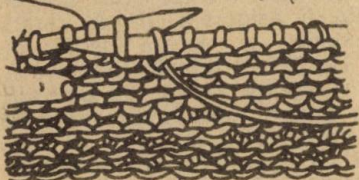
Tricotezi!

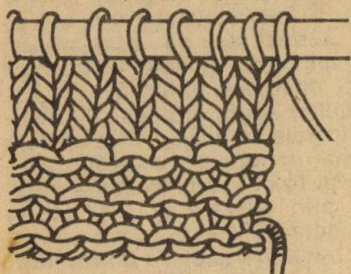
7. Ochiul format va fi trecut pe andreaua 2.

8. Punctul „pe față”.

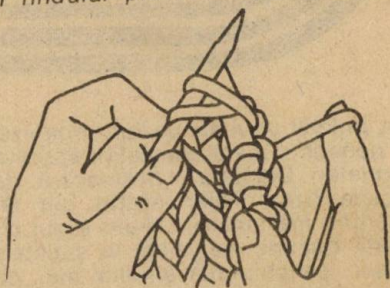
9. Punctul „pe dos”. Andreausa 2 intră în ochiul plasat spre tine.

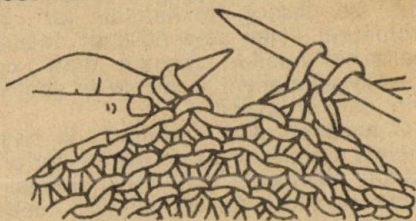
10. Un rând „pe față”, unul „pe dos”.

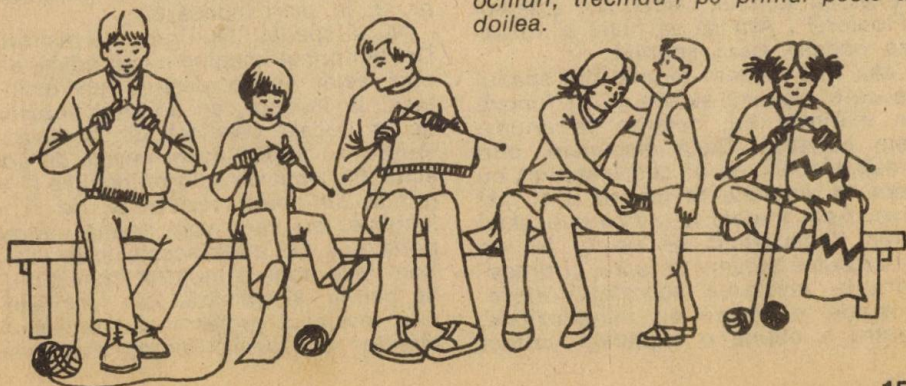
11. Creșterea. Pentru a adăuga un ochi, introduci andreausa într-un ochi al rândului precedent și îl tricotezi.

12. Scăderea. Lucrezi două ochiuri deodată.

13, 14. Încheierea. Tricotezi două ochiuri, trecându-l pe primul peste al doilea.

Acțiunea „PIONIERUL”

O BAZĂ SPORTIVĂ COMPLEXĂ PRIN FORȚE PROPRII

Cu prilejul unui simpozion organizat sub genericul marii competiții sportive naționale „Daciada”, profesorul de educație fizică Fejer Acațiu din Sf. Gheorghe mărturisea: „N-am văzut niciodată bucurie mai mare în sufletele copiilor, pe chipurile elevilor mei, ca atunci când am organizat prima întrecere, a doua... și-a noua pe un teren pe care l-am amenajat împreună cu ei, care s-a născut din hărnicia lor”. Și profesorul Fejer ne-a povestit despre realizările micilor „meșteri mari” cu cravate pionierești la gît de la școlile prin care a trecut.

O bază sportivă adevărată, la cote oficiale, demne chiar de marea performanță, amenajată prin forța și inteligența copiilor? De ce nu! Din ideile cutezătorilor pot ieși adevărate minuni. Noi nu facem decît să vă îndemnăm la lucru, să vă dăm aripi și să vă prezentăm cîteva mărturii fotografice care arată că, dacă există dragoste, se poate...

Formăm mai întîi colectivul. El poate fi alcătuit din zece, douăzeci, treizeci, și chiar din toți cei care iubesc sportul. Dar cine nu-l iubește? Desigur, îl chemăm în ajutor pe tovarășul profesor de educație fizică. Apoi facem planul de lucru și hotărîm declanșarea acțiunii, haideti să-i spunem „Pionierul”. Așa se va numi și viitoarea noastră bază sportivă.

Mai întîi alegem terenul din spațiul de care dispune școala și, în funcție de mărimea lui, hotărîm ce anume vom construi. Dacă dispunem, prin preajma școlii, de un cadru natural, cu pomi și verdeată în jur, va fi și mai bine. Apoi trecem la curățirea acestui teren, îndepărtînd de pe el tot ce ne-ar putea stînjeni la lucru, și procedăm la nivelarea suprafeței alese. Operația o facem cu minuțiozitate, pentru a obține o suprafață perfect

orizontală, așa că, dacă printre meșterii echipei avem un... topometru, facem apel la cunoștințele lui. O metodă simplă însă, pentru a verifica dacă am făcut o nivelare bună, este aceea de a bate țărûși în pămînt, la cîteva metri unul de altul și a-i lega între ei cu o sfoară: toate punctele de sub sfoară trebuie să aibă aceeași cotă. Întregii suprafețe îi asigurăm, de la centru spre exterior, o ușoară pantă, de 1—3%. De ce? Ați ghicit. Cînd plouă, apa se va scurge repede de pe bază, pe care o vom putea folosi destul de repede după ploaie. Ar mai fi un lucru deosebit de important: axul longitudinal al bazei va fi, pe cît posibil, orientat pe direcția nord-sud, pentru ca în timpul jocului să nu fim jenați la ochi de soare. Și aici facem apel la cei ce posedă cunoștințe de specialitate, adică la mînuitorii busolei în concursurile de orientare turistică.

Să stabilim acum ordinea priorităților în viitoarele amenajări. Noi credem că cea mai importantă instalație, pentru exerciții fizice, pentru călirea organismului prin mișcare și, veți vedea, cea mai îndrăgită de cei mici și de cei mai mari, este porticul de **gimnastică**. Priviți-l în fotografia nr. 1, în prim-plan, dreapta, sau, în fotografia nr. 2, în plan îndepărtat.

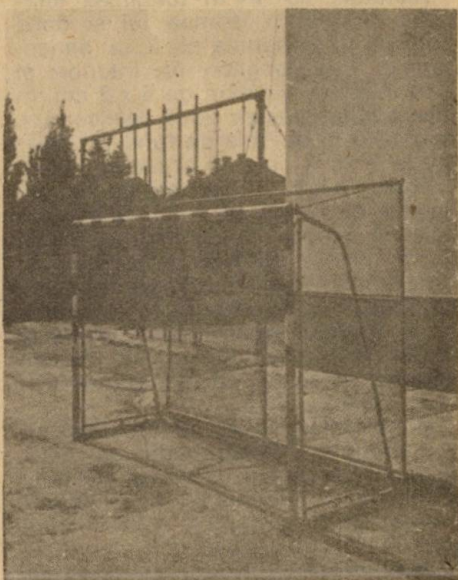
Nu vă speriați! Nu-i greu de realizat. Cel din prima imagine a fost ridicat de prof. Fejer Acațiu, despre care aminteam la început, cu ajutorul copiilor de la Școala generală din Micfalău. Pentru a-l realiza avem nevoie de doi stîlpi din lemn de 4,25 m înălțime și o grindă din țevă rezistentă, de 6 m lungime, cu care vom forma cadrul porticului. De unde aceste materiale? Vom face apel la ajutorul comitetului de părinți, al primăriei din localitate, prin tovarășul profesor sau tovarășul director al școlii. Pentru realizarea

planului nostru este nevoie, se înțelege, și de bani, de procurarea unor obiecte din comerț, de aceea, odată cu acțiunea „Pionierul”, inițiem o largă activitate de colectare și valorificare a materialelor re folosibile, care ne va aduce însemnate fonduri.

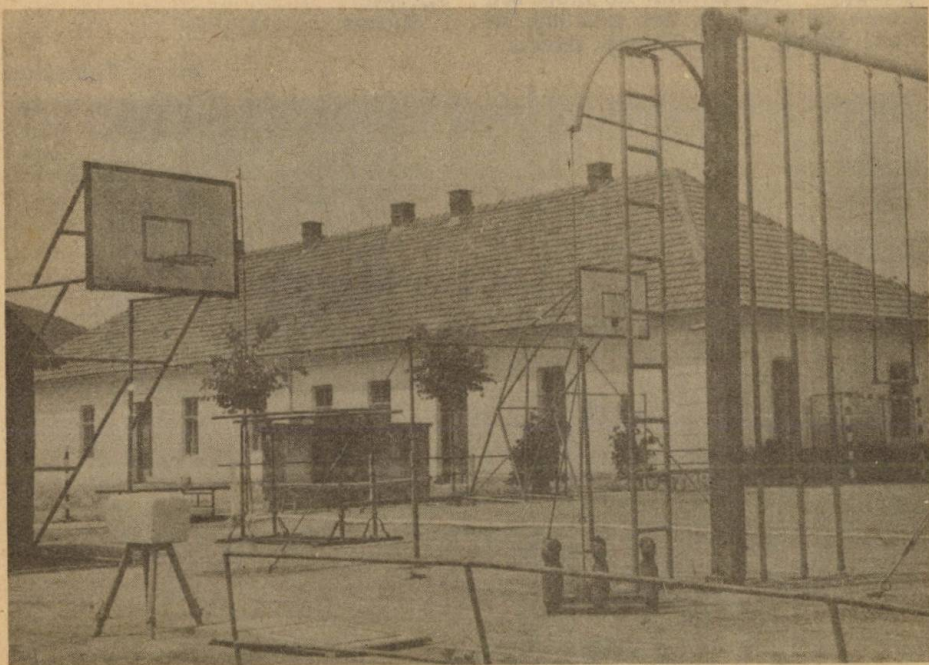
Dar să revenim la portic. În cadrul realizat fixăm trei prăjini pentru câțarat, un trapez prins în cârlige (în spirală) și o pereche de inele. Iată, pe unul din stâlpi a fost fixată o scară pentru câțărări, alături o... popicărie cu bilă suspendată, de balans, popicărie care se va bucura de o mare afuență de copii. Toate lucrările mecanice, găuriri, cârlige metalice, sudări, le executăm în atelierul școlii, cu ajutorul tovarășului maestru mecanic, iar dacă școala nu are atelier, facem apel la un mecanic iubitor de sport, care va fi bucuros să ne sprijine cu sculele și priceperea sa.

Am realizat, așadar, porticul de gimnastică, astfel că, în ordinea necesităților, ar urma amenajările pentru **atletism**, pentru sărituri și alergări, care ne ajută să creștem mari, și frumoși, și sănătoși. Pe terenul pregătit de noi pot fi trasate câteva piste de 25 m lungime, cu lățimea culoarului de 1,25 m, iar dacă lungimea ne permite, chiar o pistă de 50 m, pe care putem trece normele sportive, pentru clasele V—VIII. Pe una din laturile bazei ame-

najăm groapa de sărituri: un dreptunghi de 7 m lungime săpat în adâncime, la 40 cm, și umplut cu nisip sau talaș, o pistă de elan de 1,25 m lățime, terminată cu un prag din lemn de brad (122 cm lungime, 20 cm lățime și 10 cm grosime), îngropat la nivelul solului, la 1 m distanță de groapă. Groapa de sărituri în lungime o putem folosi, pe laterală, și pentru

2

sărituri în înălțime, dar în acest caz vom înălța nivelul talașului din ea. Odată realizate aceste amenajări, putem începe întrecerile de atletism.

Dar jocurile? Un teren de handbal, de volei, de baschet, un spațiu pentru tenis de masă, un colț al șahiștilor... Noi vă indicăm dimensiunile și câteva elemente legate de aparate, invitându-vă să priviți cu atenție fotografiile.

Handbal. 38—44 m lungimea terenului, 18—22 m lățimea lui și două porți ca în fotografia nr. 2, cu dimensiunile: 3 m lungime (în interior) și 2 m înălțime, cu bare de 8 x 8 cm. În fața porților trasăm două semicercuri, unul la 6 m de linia de fund, iar celălalt la 9 m — linia de aruncare liberă.

Volei. 18 x 9 m suprafață de joc, delimitată de o linie de 5 cm lățime și o linie de centru — sub fileu — tot de 5 cm. Fileul, de 9,50 m lungime și 1 m lățime, este întins între doi stâlpi, ca acela ce se observă în fotografia nr. 3. Scaunul arbitrului este un banal scaun de la un tractor ori altă mașină agricolă cu scaun, casate. Dar ce frumos arată el aici!

Minibaschet. Priviți în fotografia nr. 1 panourile confecționate de Fejer Acațiu și elevii săi. Dimensiunile terenului: 18 m lungime și 12 m lățime. Dimensiunile panoului: 1,20 m lungime și 0,9 m lățime.

Tenis de cimp. Terenul pentru tenis poate fi marcat chiar pe terenul de handbal — cu var, praf de cretă sau vopsea pe bază de ulei, prin linii de 5 cm lățime. Dimensiunile terenului

sînt 8,23 x 23,77 m pentru joc de simplu și 10,97 x 23,77 m pentru joc de dublu. Stîlpii îi confecționăm din țevă — cu posibilitatea de a-i scoate ușor. Au înălțimea de 1,06 m, iar distanța dintre ei este de 12,80 m.

Chibzuind fiecare palmă de teren din baza „Pionierul”, vom găsi și un locșor pentru montat o masă de tenis. Masa o putem confecționa tot noi, colectivul, din orice material lemnos cu suprafața perfect netedă. Dimensiunile ei sînt de 274 cm lungime, 152,5 cm lățime și o înălțime de la sol de 76 cm.

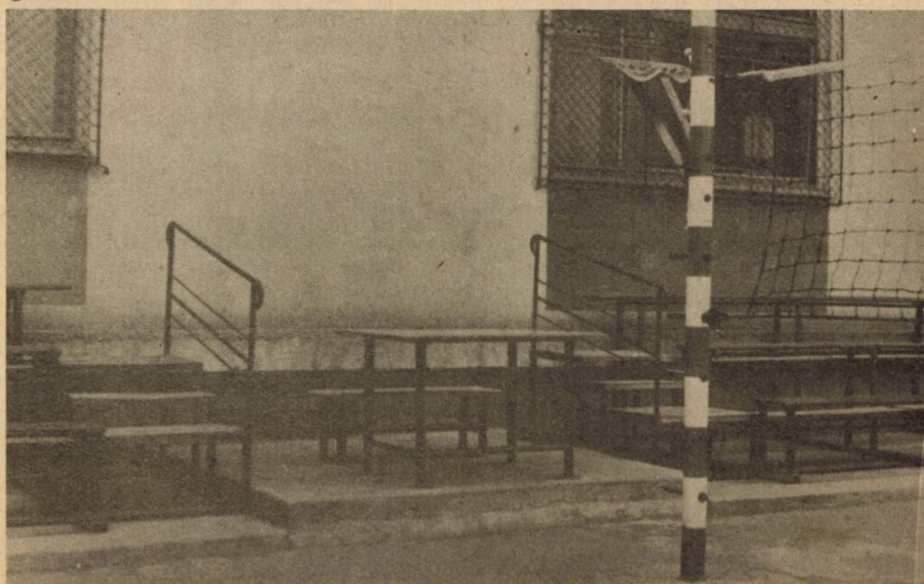
Puteți organiza și un colț al șahiștilor, care să te îmbie să iei loc la masa cu 64 de cîmpuri de joc, albe și negre.

Desigur, nu i-am uitat pe iubitorii fotbalului, așa că, pentru ei, oricît de redusă ar fi suprafața amenajată în ansamblu, putem trasa un teren de minifotbal și monta două porți demonstrabile.

În general, noi optăm pentru o bază sportivă multifuncțională. Nu uitați ca utilul să-l împlețiți cu frumosul: totul va fi executat cu mare grijă și vopsit în culori plăcute. Iar dacă în jurul bazei veți planta și un șir de arbuști ornamentali, flori, „Pionierul” va deveni mîndria școlii, mîndria voastră. Ziua inaugurării, cu o suită de întreceri sub genericul „Daciadei”, va fi și va rămîne una dintre cele mai frumoase sărbători din viața voastră de elevi sportivi.

Succes, cutezătorilor!

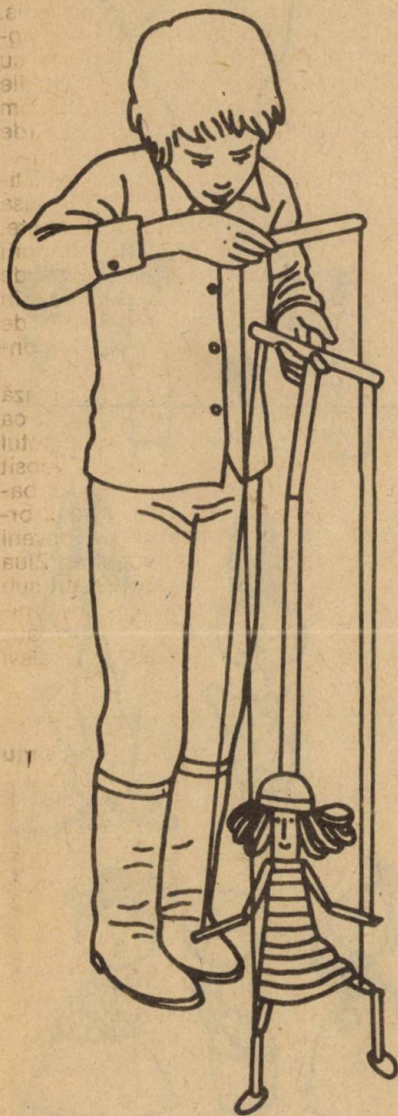
Viorel Tonceanu

Prietenii lui

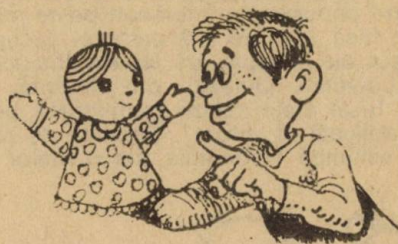
TÂNDĂRICĂ

Cine dintre noi, copil fiind, nu a privit cu uimire jocul marionetelor la teatrul de păpuși? E mult de atunci, dragi pionieri, dar nu ați uitat frumusețea clipeilor trăite odinioară. Dacă ați depășit vârsta când marionetele par vii, sînteți în schimb destul de mari... ca să le dați viață voi înșivă!

În paginile următoare vă propunem construirea unui teatru de păpuși. Textele și desenele noastre vă vor îndruma cum să realizați păpuși expresive, lesne de mînuit într-un spectacol pentru frații voștri mai mici, șoimii patriei, ori chiar pentru copiii de 4-5 ani de la grădinița din apropierea școlii voastre.

Spor la lucru!

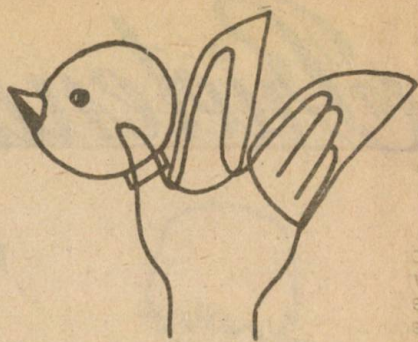

Cum se „construiește” un chip? Urmăriți desenele din josul paginilor noastre. Veți vedea cum, dintr-un dreptunghi ori un pătrat, dintr-un cerc sau o sferă, puteți obține orice fizionomie doriți. Ajunge să le lipiți doi ochișori, să le desenați sau să le aplicați păr, barbă și mustați ori chiar urechi și... trompă, după caz.

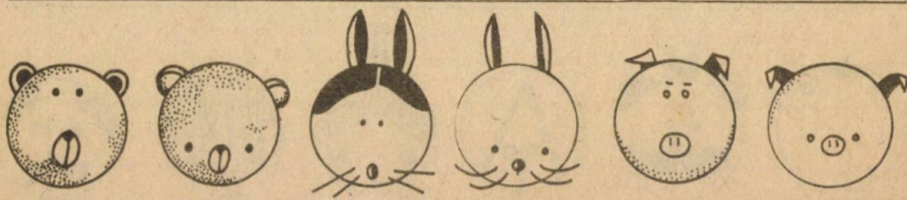
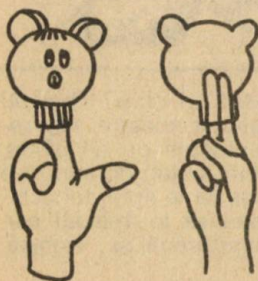
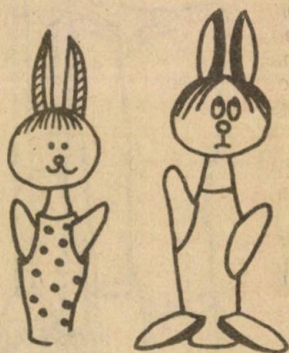

Nu aruncați mănușile desperecheate

Ele pot deveni suportul unor adorabile păpuși de teatru. Iată, mai jos, ce poate asociația dintre o mănușă, o minge de ping-pong spartă, câteva smocuri de „păr” (din pene, paie etc.), un bob de mazăre (linte, fasole etc.), un creion colorat (pentru ochi și gură).

Capul păpușii poate fi acționat cu un deget sau cu două (stînga, jos). Degetul mare și cel mic vor înfățișa brațele personajului. Dacă vreți ca pasărea să dea din aripi, urmați sugestiile din dreapta, sus. Iar dacă țineți ca păpușile să fie îmbrăcate, procedați ca în cazul iepurașilor, în care păpușarul a îmbrăcat, peste prima mănușă, încă una, de altă culoare, decupată. Iepurașul din dreapta are etichete dinapoi cusute de „costum”. Omuleții din dreapta, jos, au două fuste crețe cusute pe mănușă, pe care a fost aplicată și „bluza”. Detaliile de pieptănătură schimbă fizionomia personajelor.

Un costum care vine... ca o mânăușă

Mănușa nu este obligatorie. Păpușa poate fi confecționată independent. Un tub care străbate capul păpușii va permite intrarea degetului (sau a două degete) numai pînă la o anumită adîncime, ca gîtul să nu iasă prea scurt. În acest scop vor putea fi folosite niște „degetare” improvizate din carton și lipite la adîncimea necesară. Capul va fi făcut din mingi sparte, cîrpe sau hîrtie frămîntată cu aracet.

Rochița poate să aibă numai o față. Minecile costumului vor fi totuși dublate, pentru intrarea degetelor (stînga, sus). O fustă încrețită pe un elastic, prinsă pe încheietura mîinii, este tot costumul păpușii din dreapta, sus. Costumul următor (stînga, jos) este complet (față și spate), ba are și „mîini”. Ele vor fi acționate prin intermediul degetarelor. O combinație originală în dreapta, jos: o mânăușă cu degetare decorative „la vedere”, peste care se îmbracă o „fustă”.

Înainte de a vă apuca de lucru, țineți seama de următoarele:

■ Ceea ce dă viață marionetei este mișcarea. Structura ei trebuie gîndită de la bun început în lumina mișcării pe care i-o veți imprima voi.

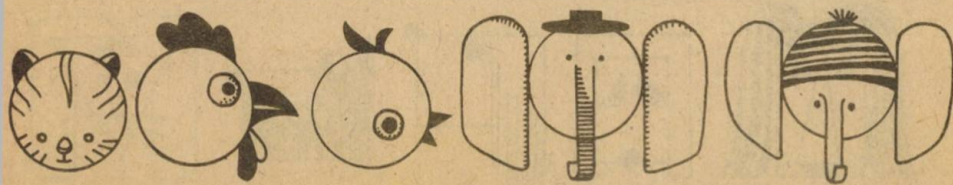
■ Marioneta nu copiază natura. Un cățel-marionetă nu va semăna cu nici un cățel din realitate, dar va avea ceva din toți cățelii pe care i-ați văzut.

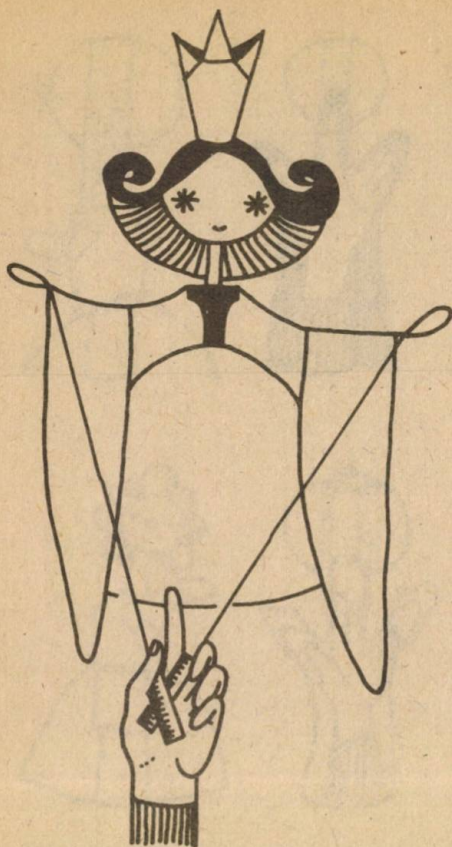
■ Materialele din care este alcătuită o marionetă ne împing și ele spre simplificarea liniilor. Aceasta trebuie făcută cu grija păstrării, ba chiar a accentuării expresivității. Ca într-o caricatură bună!

■ Pe chipul unei marionete vom surprinde numai trăsătura principală a personajului. Atributele exterioare (păr lung, barbă, surîs) vor fi foarte vizibile.

■ Montînd un spectacol de marionete, nu veți deveni automat „oameni de teatru”, ci vă veți continua, firește, preocupările școlare, pregătindu-vă în continuare pentru cele mai diverse domenii de activitate. Dar jocul cu păpușile pe sfori vă va da un plus de sensibilitate, ingeniozitate, ba chiar... disciplină și rigoare.

■ Teatrul de marionete este o activitate creatoare de prietenii. Fiecare va face altceva. În ce privește construirea personajelor — unii vor tăia lemnul, alții îl vor picta, alții vor coase costumele. În legătură cu spectacolul: unii se vor ocupa de decor, alții de lumină, de text, de muzică etc. În desfășurarea reprezentației, fiecare detaliu este important, așadar totul trebuie făcut bine.

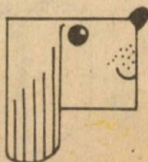
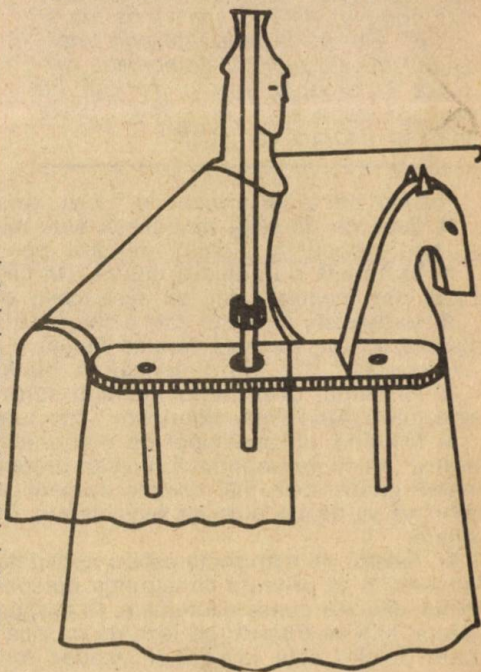
FĂRĂ MĂNUȘII

O altă familie de păpuși este animată cu ajutorul unor baghete de lemn ori sîrmă vopsite în culori închise. Mîna păpușarului se află sub nivelul scenei, deasupra ieșind numai păpușa. Ea va fi confecționată, după caz, din sîrmă, carton ș.a. Ileana Coșânzeana (sus) are brațele din aceeași bucată de sîrmă ca și baghetele de mînuire. De brațe atîrnă mînele largi. Un mosor alcătuiește corpul. Pe el a fost prinsă fusta amplă. În gaura mosorului a fost înfipt capul. Pieptănătura poate fi aplicată din mătase de porumb, resturi de lînă ș.a.

Păpușarul poate imprima păpușii orice mișcare, folosind fie o mînă (ca în desen), fie două.

CAVALERUL FĂRĂ TEAMĂ

Desenul de jos înfățișează secretele unui Făt-Frumos călare, cu mantie și coif. Cele două baghete ale calului pot fi ținute cu o mînă sub harnașamentul acestuia, frumos împodobit. Brațele războinicului vor fi animate de păpușar cu cealaltă mînă. Ca să se miște firesc, voinicul va fi construit pe o baghetă care se mișcă liber în lăcașul practicat în centrul „calului”. Un inel bine lipit împiedică bagheta să cadă prea jos. La orice mișcare a brațelor păpușii, corpul va avea și el o mișcare adecvată. Cît despre costumul lui Făt-Frumos, dați frîu liber fan-teziei!

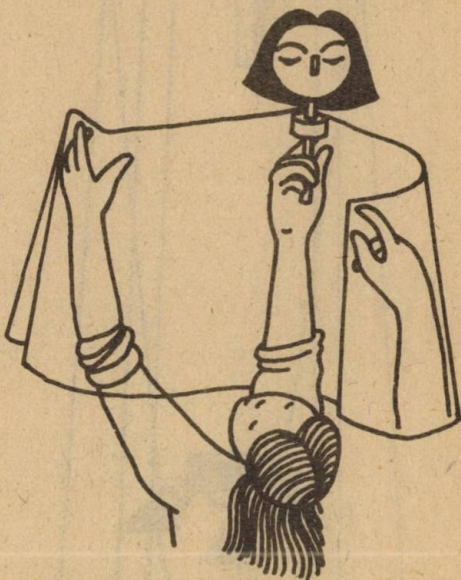
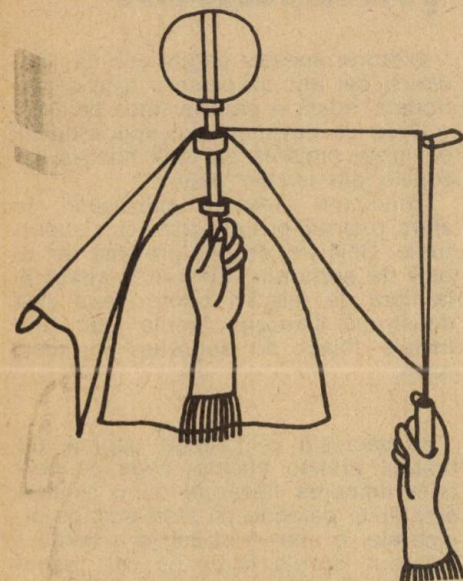

LA VEDERE SAU NU?

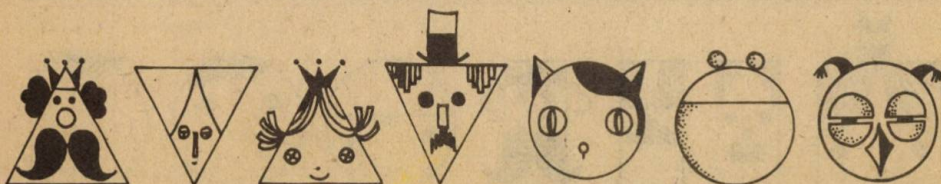
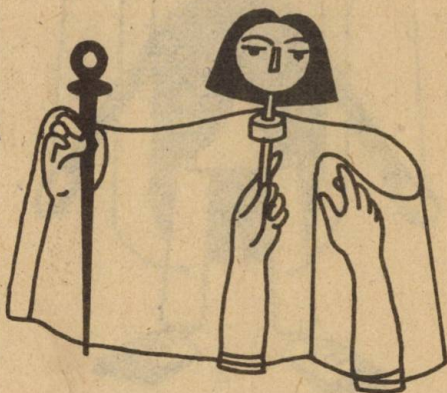
Baghetele care animă păpușile de mai sus nu trebuie ascunse. Vopsite în culori închise, ele nu sînt observate atunci cînd păpușile se află în acțiune.

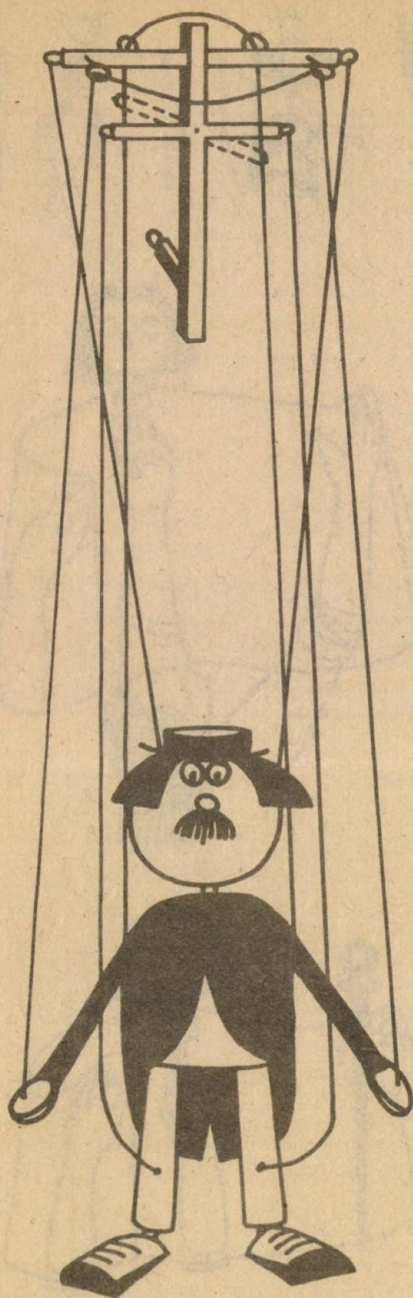
Dacă totuși preferați ca baghetele să nu se vadă, mascați-le cu ajutorul costumului, ca în desene.

DE LA BAGHETĂ, DIN NOU LA MÎNĂ!

Dacă reușim să ascundem baghetele care animă păpușa, atunci putem „anima” faldurile costumului direct cu mîna. După cum arată desenele, pentru aceasta se poate întîmpla să avem nevoie de mai multe mîini! În acest caz vom colabora cu ceilalți tineri păpușari.

În sfîrșit, FAMILIA LUI ȚÂNDĂRICĂ

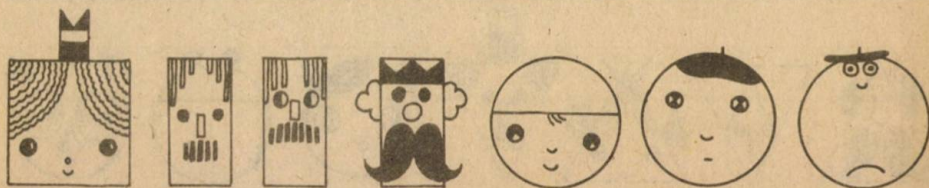
Cititorul acestor pagini știe că Țândărică cel atît de celebru este o marionetă, adică o păpușă trasă pe sfori.

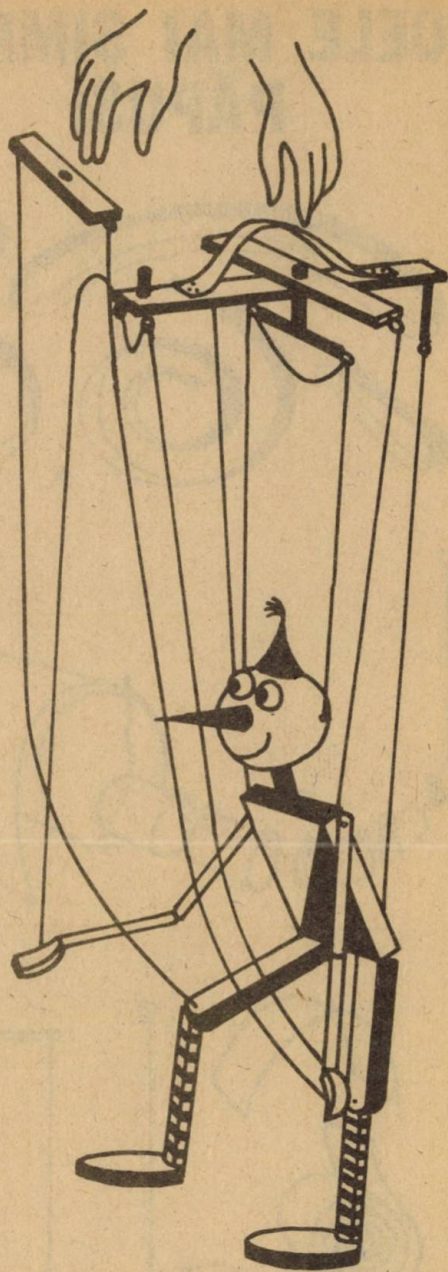
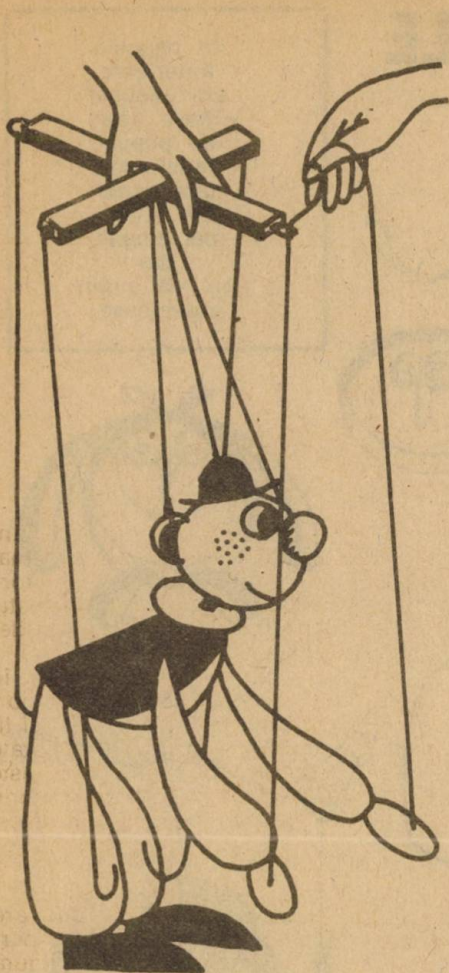
Ceea ce cuvintele ar explica destul de greu, prezintă cu mult succes desenele din aceste pagini.

Principală piesă a marionetei, în afara păpușii propriu-zise, sînt suporturile. Cele trei desene prezintă trei tipuri de suporturi. Ele pot fi adaptate la tipul de mișcări pentru care este construită păpușa. Sforile trec prin inelele fixate de suporturi în acest scop.

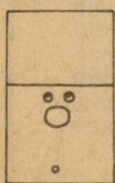
Mustăciosul din stînga paginii are brațele dintr-o bucată, ceea ce permite ridicarea fiecăruia cu o singură sfoară. O pereche de sfori susține picioarele, o alta — capul, o a treia — mijlocul. Sforile fixate pe cap lateral permit păpușii să aplece capul!

Clovnul din mijloc este acționat cu ajutorul a două suporturi libere, puse unul peste celălalt și ținute dintr-o dată cu o singură mînă. Observați cum se mișcă unul sau celălalt din brațele marionetei. Sforile care susțin capul permit întoarcerea lui și alte gesturi extrem de libere.

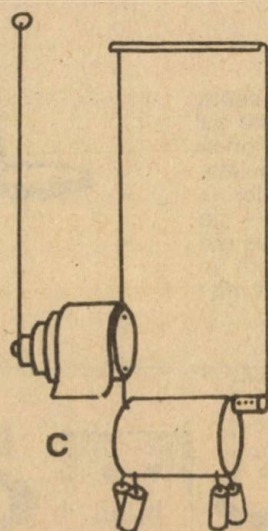
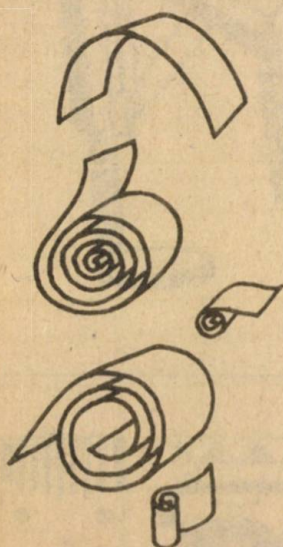
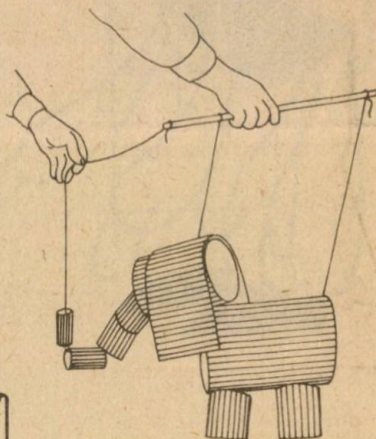
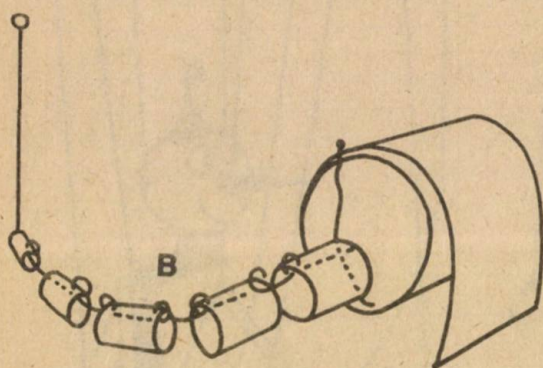
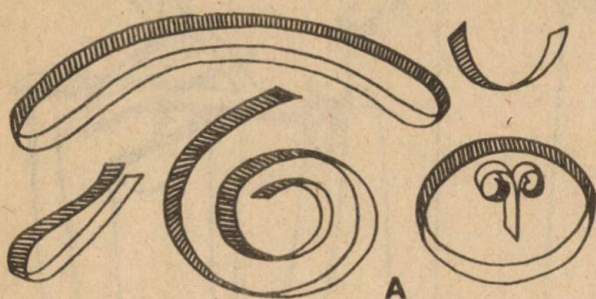

Suporturile marionetei din dreapta sînt foarte complexe. Ele îi permit lui Arlechino să execute aproape orice mișcare. Membrele lui sînt articulate. Sforile sînt fixate, în cazul miinilor — de palme, în cazul picioarelor — de genunchi. Faptul că suporturile se pot învîrți unul față de celălalt îi oferă lui Arlechino multă independență în mișcare și expresivitate în gesturi.

CELE MAI SIMPLE PĂPUȘI

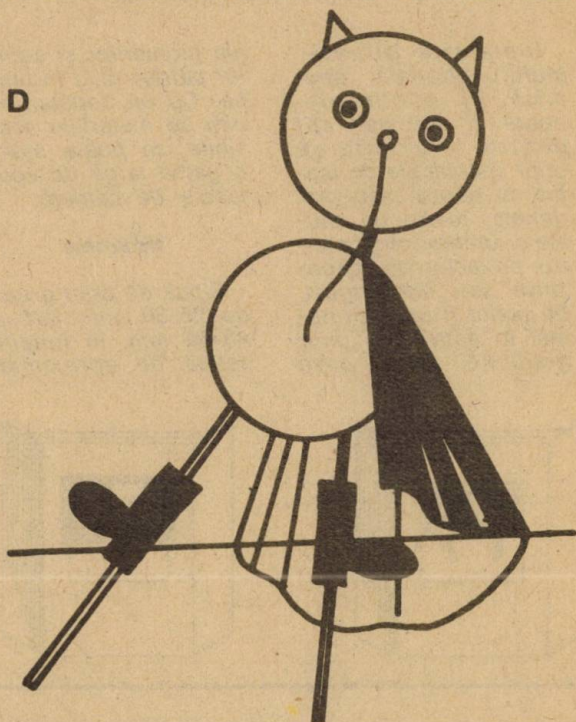
În paginile
anterioare
am înfățișat
cîteva tipuri
de păpuși
tradiționale.
Iată acum
alte cîteva,
mai simple,
dar
nu mai puțin
ingenioase.

Din cîteva fișii
de carton ondulat
(pentru ambala-
rea sticlăriei) pu-
teți improviza o...
bufniță (A) pe cît
de nostimă, pe
ațit de decorativă.
Cîteva suluri din
același material
permit construi-
rea unui elefant
(B) sau a unui
cățel (C) lesne de
animat.

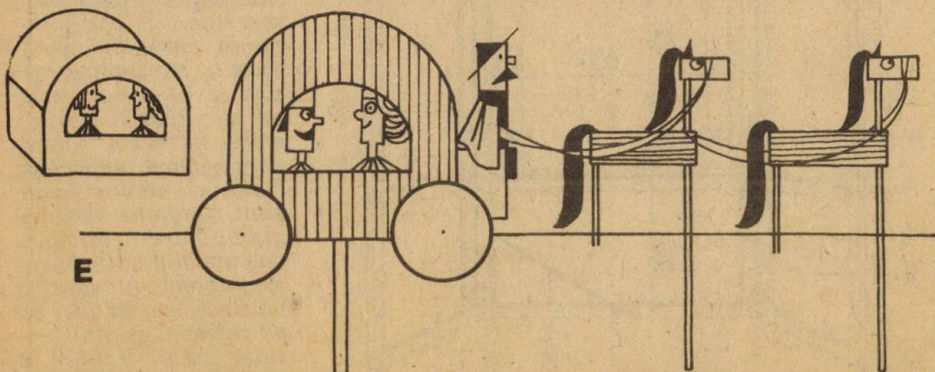
Foarte amuzant este motanul încălțat din (D). Îl veți confecționa din două rotocoale de carton legate între ele (dar nu strîns!) și două baghete, pe care fixați „cizmele”. Pe un umăr, motanul va purta o mantie ușoară. După cîteva încercări, veți avea surpriza de a vedea că motanul vostru face mișcări dintr- cele mai nostime!

D

În (E) aveți o caleașcă trasă de doi cai. Caleașcă va fi o cutie de forma din desen, în care se instalează personajele din sceneta dorită (de pildă: „Punguța cu doi bani”). Caii îi veți confecționa din carton ondulat răsucit în formă de tub. Coama și coada se fac din lînă, mătase sau orice alt material adecvat. Ansamblul va fi acționat prin trei baghete.

E

SCENĂ-ECRAN UNIVERSALĂ

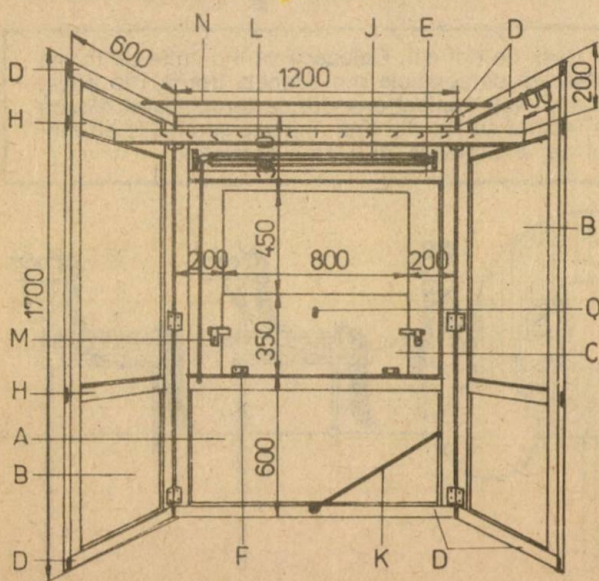
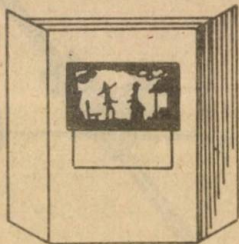
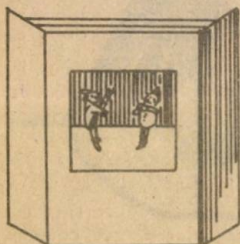
Instalația pliantă, multifuncțională, des-crisă în continuare, poate fi folosită atât pentru prezentarea unor spectacole de teatru cu păpuși sau marionete, teatru de siluete și umbre, cât și pentru proiecția de diapositive sau film îngust. Ea poate fi utilă nu numai în activitatea unor grădinițe, școli, case

ale pionierilor și șoimilor patriei, ci și în familie. Cu un consum minim de materiale accesibile, se poate monta o gamă largă de spectacole de cameră.

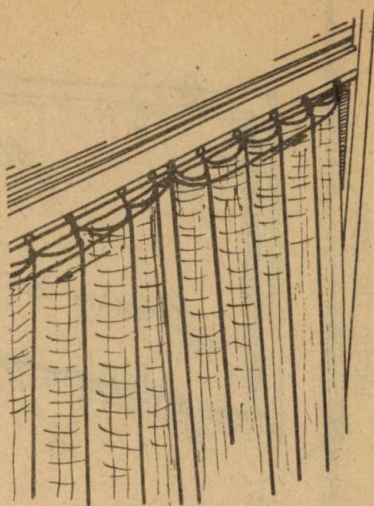
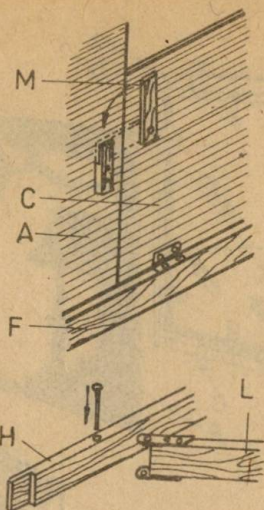
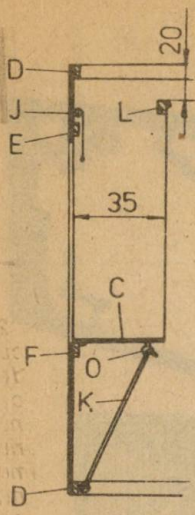
Materiale

Șipcă de brad groasă de 25-30 mm, lată de 40-50 mm, în lungime totală de aproximativ

20 m; placaj gros de 2 mm (sau mucava), cu suprafața totală de circa 5 mp; un rulou cu arc pentru perdele; șină metalică pentru galerie de perdele în lungime de 1 600-1 700 mm; balamale de tablă cu câte șase orificii, șase bucăți sau, mai bine, balama-metraj (din cea

folosită la fixarea ușilor unor șifoniere, biblioteci etc.), două bucăți lungi de câte 1 700 mm; sîrmă de aluminiu izolată cu material plastic (cablu electric) cu diametrul de 4-5 mm, în lungime de circa 2 000 mm; tablă groasă de 1 mm (pentru confecționarea clemelor; materiale textile pentru cortine și fundaluri; hîrtie de calc (pentru ecran); șipcă de lemn subțire pentru rama respectivă; șuruburi pentru lemn; șnur împletit (pentru manipularea cortinei laterale și a cortinei-rulou); aracetin; vopsele tip duco sau de ulei ori alt material pentru finisarea părții frontale a scenei.

Prelucrarea și montarea

Mai întâi se dimensionează, se trasează și se taie toate piesele de lemn și placaj (respectiv mucavă) potrivit indicațiilor din schema de ansamblu. Pentru a ușura depistarea bucăților care sînt identice (ca dimensiuni și formă; de pildă șipca D, din care se lucrează patru bucăți), ca și poziția lor corectă în construcția instalației, toate piesele au fost identificate cu litere. Acestea se mențin și în cele trei schițe cu detalii (nu și în aceea referitoare la ecranul de hîrtie).

Apoi (cu ferăstrăul, rindeaua și dalta) se prelucrează piesele la profilurile necesare și se montează (îmbină)

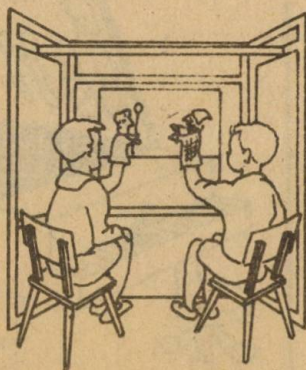
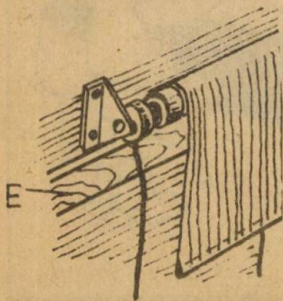
separat fiecare din cele trei panouri principale (fața plus două părți laterale). Se observă că (la panoul din față) piesa C este detașabilă, ea putînd fi asamblată pe panoul A cu ajutorul clemelor mobile M (de tablă). Tot în această fază de construcție se montează și ruloul de perdea. Toate părțile din față ale panourilor (care sînt văzute de spectatori) se finisează cu hîrtie sticlă. În continuare, folosind balamalele, se asamblează părțile laterale B la panoul A din față.

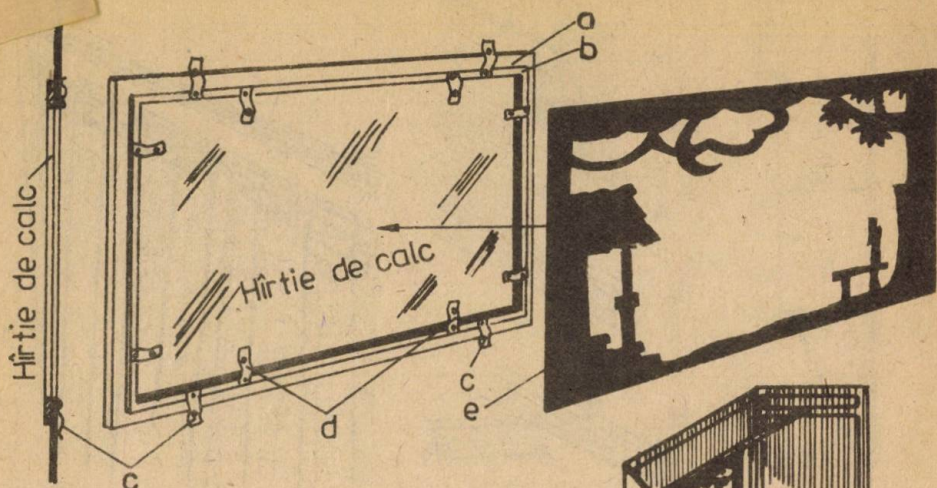
Ținînd seama că această construcție va fi mult manipulată, este necesar ca toate îmbi-

nările pieselor componente să fie făcute cît mai solid. În acest scop, părțile fixe de lemn și placaj vor fi unse cu un strat de aracetin (sau prenadez) pe locurile unde vin în contact la îmbinări, apoi vor fi montate între ele cu șuruburi (NU cu ajutorul cuielor), pentru a se asigura astfel o bună rigidizare a construcției. După aceasta, se instalează șina de perdea L (vezi desenul de detaliu), sîrmele K și N și se atășează cortinele (pe rulou și pe șina L). Cu aceasta, construcția propriu-zisă a scenei este terminată. Rămîn cîteva piese anexă.

Ecranul mobil (de 800 x 450 mm), din hîrtie de calc, se întinde și se lipește (cu aracetin) pe un cadru rigid (ramă) din șipcă subțire de lemn sau tablă. Montarea (și, respectiv, demontarea) se face cu ajutorul clemelor C (din desenul de detaliu). Decorurile (tăiate din carton) se prind în spatele acestui ecran folosind clemele tip D.

Scena nu are instalație electrică proprie, spre a se evita posibile

scurtcircuite și incendii. Lumina necesară în spectacol este asigurată cu veioze sau becuri cu abajur opac (ori cu mici reflectoare), care se instalează separat în locurile necesare (deasupra, lateral etc.). La spectacolele de siluete sau de umbre, lampa se instalează pe o masă ori un suport oarecare în spatele mînuitorului (ca în desen). Pentru proiecții, în locul lămpii de mai sus se instalează projectorul de diapozitive, diafilme sau aparatul de proiectare a filmului.

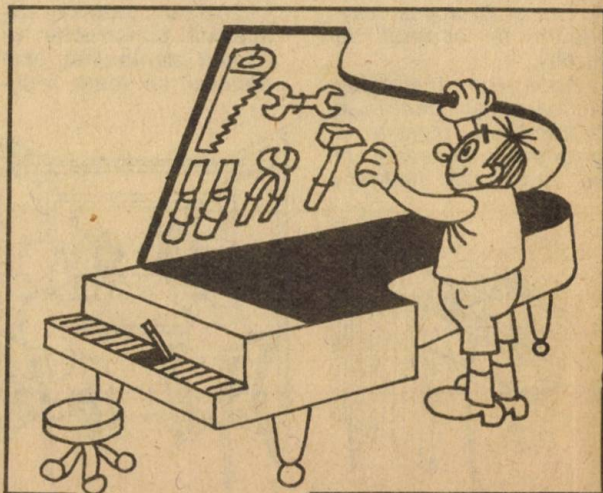
O deosebită atenție va fi acordată aspectului părții din față a scenei (panourile A și B), care este văzută de public. Ea poate fi vopsită, pur și simplu, cu vopsea de ulei sau tip duco, dar placajul poate fi acoperit și cu hîrtie-tapet lipită cu aracetin ori cu materiale textile (pluș reiat, creton, pînză de sac etc.). De asemenea, pe această parte se poate realiza un colaj din materiale diverse (hîrtie colorată, folii de material plastic, frunze uscate, staniol etc.).

Cortinele vor fi prinse (pe șina N) cu inele și cleme tip crocodil, pentru a putea fi schimbate cu ușurință. Ele vor fi folosite mai ales ca fundal de decor, cortina propriu-zisă fiind cea care se înfășoară pe ruluu. Și aceasta se poate schimba fără greutate dacă fiecare cortină este cusută pe alt ruluu.

Decorurile opace, tip vinietă (aplicate), pentru teatrul de umbre sau de siluete se decupează din carton colorat. Ele pot fi însă și translucide dacă sînt

lucrate din folie de material plastic sau din celofan colorat montat pe carton.

Claudiu Vodă

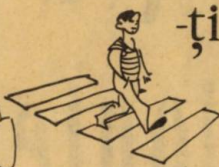
Planeta timpului liber

ție

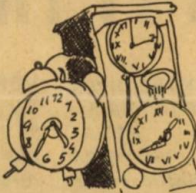
i

-ți

eva

?

ă-e

P-F

-a

”

br=p

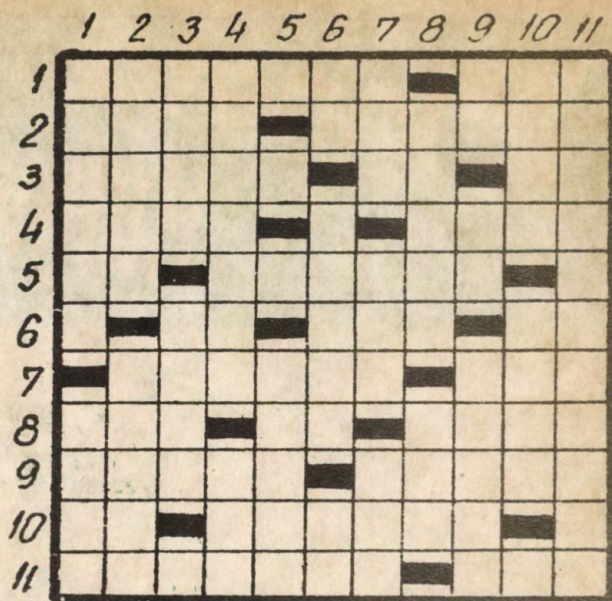
B=L

”

v=t

Pionierii în acțiune

ORIZONTAL: 1) Asigură participarea la concursul de creație tehnico-științifică „Start spre viitor” (pl.). Aprins într-o noapte feerică, spre încheierea taberei. 2) „...vînturilor”, insignă turistică acordată pionierilor amatori de drumeții. Țara noastră, față de care pionierii și șoimii patriei nutresc o dragoste fierbinte, manifestată și în cadrul acțiunii „Tot înainte!”. 3) Prietenii. Începe simpozionul! Acar. 4) Cap în Japonia. Firidă (pl.). 5) Ovidiu Neagu. „Sîntem... urmași de daci și de romani!” 6) Antete! Mai multe rîuri din U.R.S.S. poartă această denumire. Notă muzicală. 7) Itinerarul unei expediții pionierești. Iluzoriu. 8) Vale în nord-vestul Marocului. La cor. Oraș în Turcia. 9) Semne și indicatoare într-un concurs de orientare turistică (sing.). Un detașament în activitate. 10) Cel mai bun. Stabilește scopul, structura și modul de funcționare al Organizației pionierilor. 11) Cutezători, harnici și entuziaști, purtătorii cravatelor roșii cu tricolor participă la întrecerile pasionante ale acestei competiții sportive naționale. Protejarea lor, ca și a întregului mediu natural, constituie una din preocupările pionierilor.

VERTICAL: 1) Orașul de la Poalele Timpului, în care s-a desfășurat, între 1 și 14 august 1981, Forumul național al pionierilor. Treaptă care poate fi obținută în cadrul distincțiilor pionierești de către cei care activează în domeniul tehnico-aplicativ, științific, sau al muncii patriotice. 2) Autorul binecunoscutului cîntec pionieresc „Mulțumim din inimă partidului”. Însemn pionieresc. 3) Stau la îndoială. Călit prin exerciții fizice, sport și turism în vederea formării unor generații sănătoase, bine dezvoltate fizic și intelectual. 4) Prilej de drumeții, excursii și tabere. Iașul în piesele lui Vasile Alecsandri (pop.). 5) A selecționa. 6) Toader Popescu. Fără aripi. În adunare. 7) Fluviu antic în Epir. Organizația Națiunilor Unite. Constanța (abr.). 8) Ochită la tir. Munte în republica Togo. 9) În frunte. Cămăși înflorate. Pentru ea se pregătesc pionierii prin muncă și învățătură. 10) Comună și raion în U.R.S.S. Nelipsit din manifestările cultural-artistice pionierești. 11) Solemnitate care însoțește primirea de noi pionieri.

DICTIONAR: SATA, TNA, GRU, AINI, EAS, ALU, OIAS.

CUM SCRIEȚI?

Dacă nouă mii nouă sute nouă se scrie în cifre 9909, cum scrieți douăsprezece mii douăsprezece sute doisprezece?

Răspuns: 13212.

LOGICĂ

Într-un oraș african locuiesc 800 de femei. 3 la sută dintre acestea poartă câte un cercei. Din cele 97 la sută câte au rămas, 50 la sută poartă câte doi cercei, iar 50 la sută nu poartă deloc cercei. Aceasta fiind situația, încercați să aflați: care este numărul total al cerceilor purtați de femei?

Răspuns: Dacă din cele 97 la sută dintre femei, o jumătate poartă câte

doi cercei, iar cealaltă jumătate nici unul, aceasta ar fi ca și cum fiecare femeie ar purta câte un cercei. Cum și restul de 3 la sută poartă câte un cercei, rezultă că totalul cerceilor este de 800.

FRUCTE

Dacă iau trei mere dintr-un coș care conține 13 mere, câte mere am?

Răspuns: Trei mere!

ENIGMĂ

Un chimist a constatat că obține o anumită reacție chimică în optzeci de minute dacă poartă o vestă de lână și într-o oră și douăzeci de minute dacă poartă altă îmbrăcăminte. Cum explicați fenomenul?

Răspuns: Între optzeci de minute și o oră și douăzeci de minute nu este nici o diferență.

EXPLICAȚIE

Cineva a cumpărat un papagal vorbitor. Acesta însă refuză să vorbească. Totuși vânzătorul pretinde că papagalul repetă zilnic toate cuvintele pe care le aude, și spune adevărul. Care este explicația?

Răspuns: Papagalul este surd!

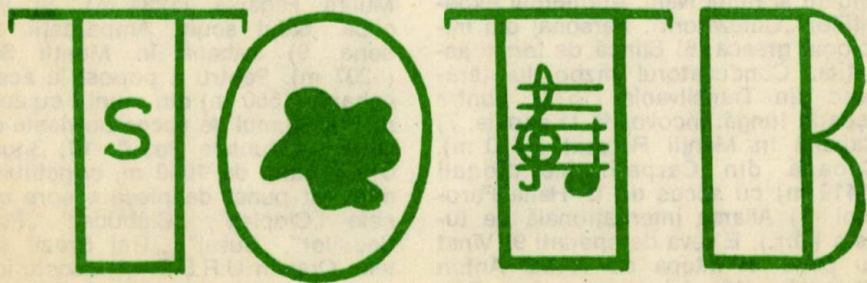
MOTIVARE

BIVERB

(4,7)

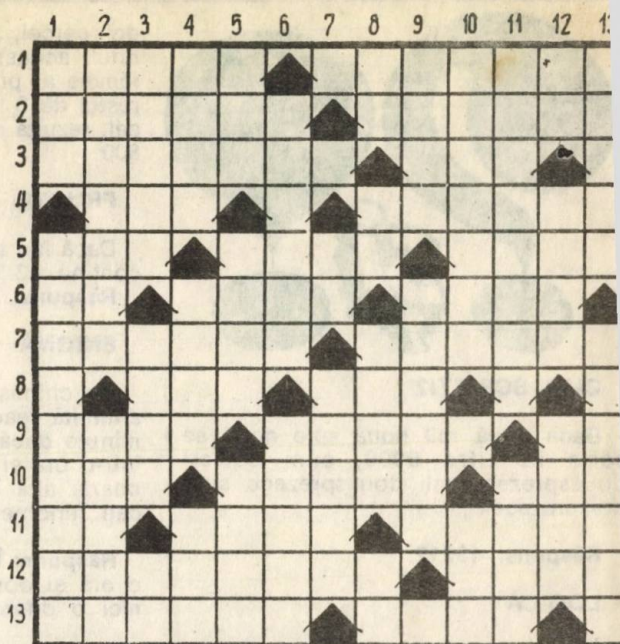
LA EXAMENE

Monoverb (9)

Ioan Pelteacu

SUS la munte

ORIZONTAL: 1) Cabană în Munții Bihorului (1350 m) cu acces de la Stîna de Vale. Una din cabanele Predealului (1159 m). 2) Cabană aflată la o altitudine de 820 m în Munții Gurghiului. Cabană în munții cu același nume din Carpații Meridionali, situată la altitudinea de 1579 m. 3) Iubitori și păstrători ai naturii patriei. Gol. 4) Țesătură din categoria brocartului. Cadru natural în calea drumetului montan (pl.). 5) Mic afluent al râului Nera. Anotimpul Expedițiilor „Cutezătorii”. Personaj din mitologia greacă. 6) Stîncă de formă ascuțită. Conducătorul războiului țărănesc din Transilvania (1514). Luntre ușoară, lungă, încovoiată la capete. 7) Cabană în Munții Retezat (1410 m). Cabană din Carpații Meridionali (1419 m) cu acces de la Halta Paroșeni. 8) Alianță internațională de turism (abr.). E ceva de speriat! 9) Vinat cu pene. A înțepa cu vorba! Anton Gheorghe. 10) A-i spune cuiva „Bun venit”. Cabană în Făgăraș (1533 m). Ecou (înv.). 11) Nedelcu Petre. Sloi de gheață care plutește pe apă. Refugiu în masivul Gîrbova, la 1350 m înălțime. 12) Cabană situată la altitudinea de 2025 m în Munții Bucegi. Cabană

făgărășeană (1450 m). 13) Verbul cu ceririi marilor înălțimi. Refugiu în Munții Retezat (1580 m).

VERTICAL: 1) Loc de odihnă. În Ciucaș, la o altitudine de 872 m se află această cabană. 2) A se da pe gheață. Cabană în Munții Făgăraș (600 m). 3) Una dintre cabanele Ceahlăului (780 m). Vastă. La plecarea din Scărișoara. 4) Nedrept. Cabană situată în apropiere de Cîmpulung Moldovenesc (680 m). Întreprinderea de administrație locativă (abr.). 5) Strigăt cu care se mîină caprele. Intenționat. Lipit. 6) Gazdă montană aflată la 1445 m în Munții Vilcan cu acces dinspre Lupeni. Cea dintîi. 7) În ramă. Cabana „...Cascadă”, situată în Munții Făgăraș (1234 m). 8) Într-o clipă. Salut scurt. Ambarcații. Nota bene. 9) Cabană în Munții Sebeș (1207 m). Pentru a poposi la această cabană (1550 m) din munții cu același nume, drumul de acces pornește de la cabana „Muntele Roșu”. 10) Situat la o altitudine de 1040 m, constituie un minunat punct de plecare spre cabanele „Cioplea”, „Clăbucet” „Poiana Securilor”, „Susai”, „Trei Brazi” și altele. Oraș în U.R.S.S. 11) Insecte fosforescente. A greși drumul. 12) Pene! Sfadă. Lucrător la căile ferate. 13) Cabană turistică în Munții Gutîiului (676 m). Cabană situată la o altitudine de 1546 m în Munții Făgărașului.

DICTIONAR: NAC, UST.

Jocuri ale copiilor din ROMÂNIA

SCHIMBUL PERECHILOR

Jucătorii stau câte doi, în rînd, o pereche în spatele celeilalte. Alți copii stau în față, la oarecare distanță. Prin regula jocului, ei au obligația să-i prindă pe ceilalți. Primii doi o iau la fugă; ei trebuie să-i ocolească pe prinzători și să-și dea mîna. Dacă unul dintre ei este prins, trece cu perechea lui în față, cei doi devenind prinzători. Foștii prinzători trec în rînd, ca ultimă pereche. Cei care nu sînt prinși trec și ei la coada șirului pînă le vine din nou rîndul.

DE-A TURMĂ LAI MIC

Copiii stau doi câte doi, în două tabere. Între aceștia, la mijloc, se așază alți doi jucători. Cîte un copil din fiecare tabără fuge să ia locul altuia în tabăra adversă. Cei din mijloc trebuie să-i prindă. Dacă îl prind pe unul, cei din mijloc ies din joc, iar în locul lor intră cel prins cu perechea lui. Jocul continuă pînă cînd perechile din cele două tabere ajung să ocupe fiecare locul celeilalte.

CU MINGEA ÎN PĂMÎNT

Doi băieți se așază față în față, la distanță. Unul aruncă mingea în dreptul pieptului celui dinainte. Acesta o lovește cu palma. Mingea atinge pămîntul și sare. În acest moment, primul jucător trebuie s-o prindă și s-o arunce din nou. După șase aruncări, jucătorul care primește mingea face șase pași înapoi, iar celălalt încearcă să-l lovească cu mingea peste picioare. Ca să nu fie lovit, acesta depărtează picioarele, ferindu-se. Dacă nu este lovit, jocul urmează ca și mai înainte; dacă este lovit, cei doi jucători schimbă locurile.

DUPĂ AL DOILEA, ȘI AL TREILEA

Copiii se împart în două grupe egale. Cei din prima grupă se așază în cerc, păstrînd o distanță între ei. Cei din a doua grupă se așază în spatele acestora, dublîndu-i. Doi jucători fug în afara cercurilor, încercînd să se prindă. Cel alergat se așază în spatele unui jucător din cercul exterior, triplînd. Cel din față sa devine jucătorul alergat, pornind în fugă, ca să nu fie prins. Cel alergat pînă atunci îi ia locul. Dacă copilul în spatele căruia s-a așezat nu observă, este atins pe spate, spre a fi făcut atent. Astfel, el devine prinzătorul și aleargă să-l prindă pe cel de-al doilea jucător. După ce toți jucătorii din cercul exterior participă la joc, aceștia schimbă locul cu cei din interior și jocul reîncepe. Cînd sînt copii puțini, se face un singur cerc.

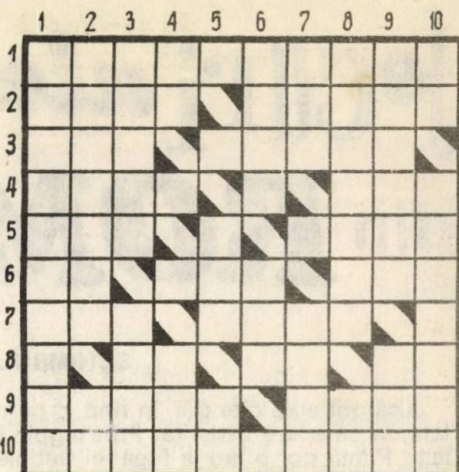
DE-A BATISTA

Copiii se prind de mîini, formînd un cerc, apoi își dau drumul la mîini și se dau cîte un pas înapoi, obținînd un cerc mai mare, cu intervale între ei. Un copil rămîne în afara cercului. El ia un obiect (de preferință unul care în cădere nu face zgomot — eventual o batistă) și ocolește pe din afară cercul. Cei din cerc stau dreupți și nu pot întoarce capul. În timp ce înconjură cercul, cel de afară lasă să cadă pe nesimțite obiectul la spatele unuia dintre copii. Dacă acesta nu-l observă în timp ce primul ocolește cercul, este pedepsit și trece în centru pînă este schimbat de un alt copil. Dacă însă jucătorul observă obiectul căzut, îl ia și face el ocolul, iar cel care a lăsat obiectul trece în centru.

La aer curat

ORIZONTAL: 1) Presiune atmosferică inferioară celei din zonele vecine. 2) Pleacă în vacanța mare în tabere organizate la munte sau pe litoral. Expus la soare și la aer. 3) Aer, văzduh, atmosferă. Îndoit într-un anumit fel. 4) Element prim de compunere savantă cu sensul „pretutindeni”, „tot”. Gupi fără coadă. 5) Purifică aerul. Culoare brună-roșcată. 6) La ventilator! Luați în balon (sing.). Localitate în sudul Republicii Chile. 7) Constanța (abr.). A-și... picioarele, în sensul de a umbla mult. 8) De ce?! Cer. Aeriană în final. 9) Mîngîiat de un vîntor. Element gazos incolor, inodor și insipid, care intră în compoziția aerului atmosferic în proporție de patru cincimi. 10) Strat inferior al atmosferei terestre, pînă la 10-11 km, în care au loc fenomenele meteorologice obișnuite legate de mișcarea aerului.

VERTICAL: 1) Linistit și destins după o plimbare la aer curat. 2) Oxigenul, azotul sau alte gaze care intră în compoziția atmosferei (sing.). La capăt de drum! 3) Mijloc de deplasare pe bază

de aer la unele vehicule. Batistă fluturată-n vînt! 4) Robescu Vlad. Uneori ajunge în nori! 5) Gazele nobile sau inerte (heliu, neon, argon, kripton, xenon și radon) care se găsesc în compoziția aerului (sing.). În stratosferă. 6) Cu atmosfera încărcată de... aplauze. Pasăre solitară. 7) Însușești. Particule solide din aer. 8) Vînturi foarte puternice. Întîlnite la brize! 9) În mijlocul ei respiri aer curat. Filtru solar. 10) În eter! Atmosferă degradată prin împrăștierea unor elemente nocive; împotriva acestei stări de lucruri se duce o luptă susținută la nivel planetar.

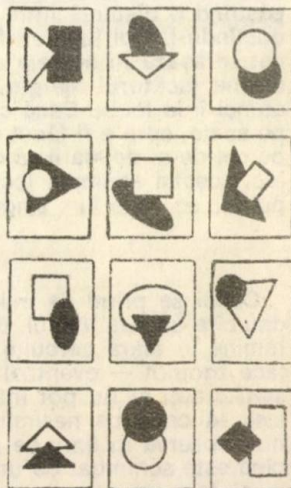
DICȚIONAR: OMNI, NAL.

Fetița din imagine a ieșit să se plimbe în parc. Ea nesocotește o cunoscută regulă călcînd pe iarbă și rupînd flori. Din fericie, mama ei a urmat-o, fiind pe punctul de a interveni.

Dar unde se ascunde mama? Găsiți-o!

CÎTE FELURI DE FIGURI GEOMETRICE APAR ÎN ACESTE DESENE?

Jocul HEX a fost inventat în 1941 de un student al Institutului de fizică teoretică „Niels Bohr” din Copenhaga, Piet Hein, și are frumusețea marilor jocuri matematice.

Scop

Fiecare dintre jucători tinde să completeze un lanț de discuri neîntrerupt între două laturi opuse ale tablei, marcate ALB pentru jucătorul cu piesele albe și NEGRU pentru celălalt jucător. Hexagoanele din colțurile tablei aparțin ambelor laturi.

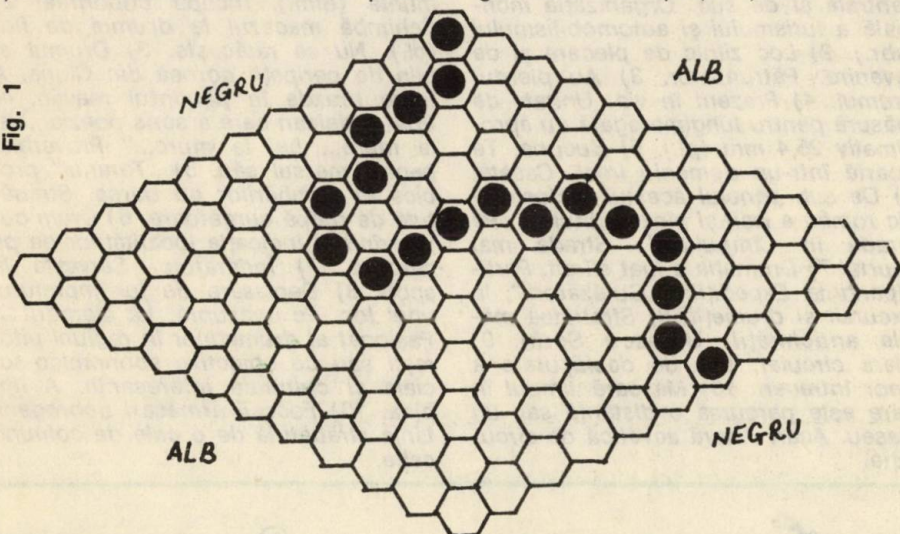
Exemplu

Prezentăm o tablă cu șir câștigător pentru negru; piesele albe și cele negre care nu aparțin șirului au fost

Material

O tablă de joc în formă de romb compusă din hexagoane (de la care vine numele jocului; de obicei latura tablei este de 11 hexagoane). 60 de discuri albe și 60 de discuri negre pentru cei doi jucători. Se pot confecționa din carton sau material plastic.

Fig. 1

Reguli

- 1) Fiecare jucător își alege o culoare.
- 2) Jucătorii pun, pe rând, câte un disc într-una din căsuțele tablei, cu condiția ca aceasta să nu fi fost ocupată anterior.

omise (fig. 1).

Având în vedere modul de câștig la acest joc, o remiză nu este posibilă.

Dăm mai departe, pentru antrenament, două probleme simple de HEX (fig. 2 și 3). Negrul joacă și câștigă în ambele situații. Răspuns: căsuța 10 și căsuța 17.

Fig. 2

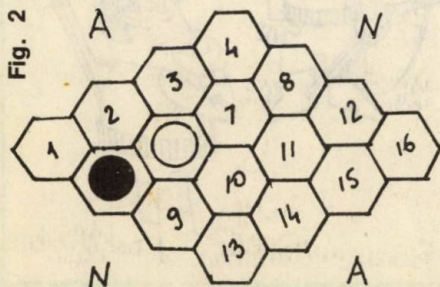
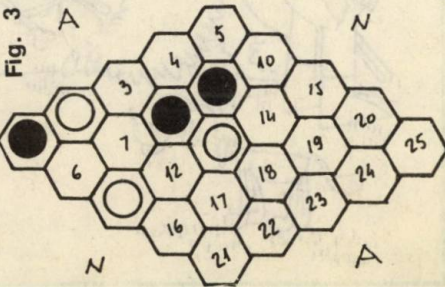

Fig. 3

DRUMETIE

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	C	A	M	I	L	A	▲	O	T	A
2	A	C	A	S	A	▲	A	C	U	T
3	R	A	T	A	C	I	T	O	R	I
4	A	R	A	C	▲	T	O	L	I	▲
5	R	I	S	▲	V	I	N	▲	S	T
6	U	▲	A	M	A	N	▲	S	T	R
7	I	A	▲	E	L	E	V	I	▲	A
8	▲	G	A	L	E	R	A	▲	U	S
9	C	E	R	C	▲	A	R	E	N	E
10	O	R	A	▲	A	R	▲	R	I	U

ORIZONTAL: 1) Transportă poveri pe drumurile caravanelor din Africa, Asia centrală și de sud. Organizația mondială a turismului și automobilismului (abr.). 2) Loc zilnic de plecare și de revenire. Pătrunzător. 3) Au pierdut drumul. 4) Prezent în vie. Unitate de măsură pentru lungime egală cu aproximativ 25,4 mm (pl.). 5) Bucurie. Te poartă într-un domeniu ireal. Casete! 6) De sub penelul acestui pictor clasic român a ieșit și pînza intitulată „Pe stradă în Cimpulung”. Stradă mai scurtă! 7) Drumeția a luat sfîrșit. Participanți la Expedițiile „Cutezători”, la excursii și drumeții. 8) Străbătea mările antichității. Udrescu Sorin. 9) Mers circular. Loc de desfășurare a unor întreceri. 10) Măsoară timpul în care este parcursă o distanță sau un traseu. Acar. Arteră acvatică de circulație.

VERTICAL: 1) Drumuri înguste de munte (dim.). Începe coborîrea! 2) Schimbă macazul la drumul de fier (pl.). Nu se rătăcește. 3) Drumul ei plin de peripeții pornea din China. A trage brazde în pămîntul reavăn. 4) Poet ardelean care a scris poezia „Hai la mure... hai la mure...” Proverbial pentru mersul său. 5) „Terenul” propice al plimbărilor cu barca. Străbătută de o apă curgătoare. 6) Drum cuprinzînd și indicația localităților de pe parcurs. 7) Îndărătnic. Servește la spoiit. 8) Deplasare de jur-împrejurul unui loc. Pe deasupra. La alergări! 9) Pasionat al drumețiilor în regiuni pitorești sau cu obiective economico-sociale și culturale interesante. A îmbina. 10) Focoșii armăsari dobrogeni. Linie străbătută de o cale de comunicație.

Jucați

REVERSI?

Originile jocului REVERSI se găsesc în Italia secolului al XV-lea. Varianta actuală este ușor de învățat, cere puțin material și este pasionantă. Deși regulile sunt simple, jocul este complex și poate fi jucat atât de tineri cât și de adulți.

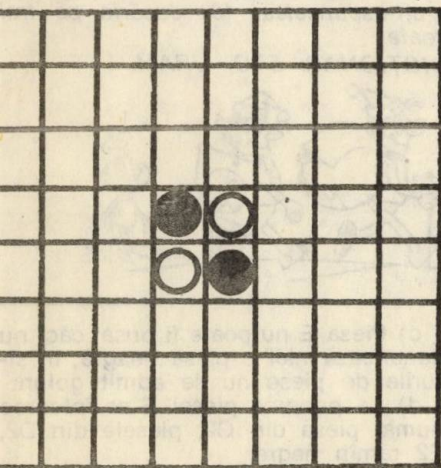
Material

O tablă de șah cu 8x8 pătrate și 64 de piese (discuri) albe pe o parte și negre pe cealaltă.

Reguli

1) Fiecare jucător își alege o culoare pe care o va folosi până la sfârșitul partidei.

2) Fig. 1 prezintă poziția obligatorie începutul jocului.

3) O mutare constă în plasarea unui disc astfel încât să flancheze unul sau mai multe discuri ale adversarului, înlocuindu-le pe acestea pe culoarea proprie. Prin flancare înțelegem plasarea pe tablă a unei piese astfel încât, împreună cu o piesă de aceeași culoare ce se găsește dinainte pe tablă, să ocupe cele două capete ale unui șir complet de piese adverse. Șirul advers poate fi format dintr-o singură piesă sau din mai multe.

4) Un disc poate flanca pe orice direcție — orizontal, vertical, diagonal, înainte și înapoi.

5) Un disc poate flanca pe oricâte direcții în același timp.

6) Discurile pot fi întoarse numai ca rezultat al unei mutări.

7) Fiecare jucător este obligat, la fiecare mutare, să întoarcă cel puțin un disc advers. Dacă nu are o astfel de mutare, își pierde rîndul și adversarul mută din nou.

8) Jocul se termină cînd toate discurile au fost puse pe tablă, cînd nici un jucător nu are ce muta sau cînd tablă conține discuri de o singură culoare. Jucătorul cu mai multe discuri pe culoarea sa este câștigător.

Scor

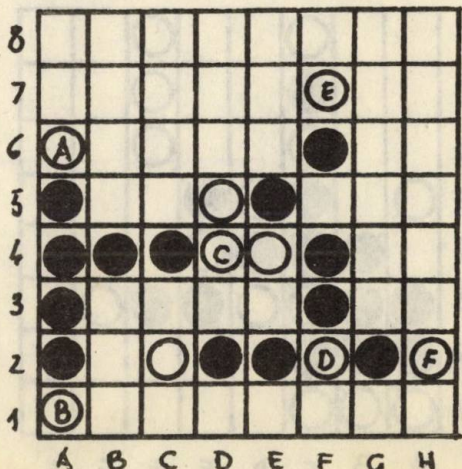
Scorul este dat de diferența dintre numărul de discuri albe și negre la terminarea partidei.

Exemple

a) La punerea piesei B, cele patru discuri negre sînt întoarse pe partea albă (fig. 2).

b) La punerea piesei albe A, piesele din punctele A2, A3, A4, A5 vor fi întoarse pe partea albă; piesele B4, C4 rămîn negre, căci nu au fost flancate de piesa A (fig. 3).

Lajoacă

ORIZONTAL: 1) Balansoar. Casete. 2) Pionierii și elevii-artiști, membri ai echipelor de dansuri populare participante la Festivalul național „Cîntarea României” (sing.). O joacă cu tragere la țintă. 3) Minge. A trece peste coardă. 4) Est-sud-est. Piesă de Tudor Mușatescu. 5) A juca de bucurie. Dar. 6) Acesta. Satul de unde era originar Horea, marele conducător al răscoalei de la 1784 din Transilvania. 7) Stăvilă. Ușile! 8) Joldea Yolanda. Epocă. Fire. 9) Cîndva, la începutul basmului! În trecut. 10) Joc de cuvinte.

VERTICAL: 1) Cadru prielnic pentru odihnă activă, jocuri și voie bună. Petrecere distractiv-recreativă a timpului liber de către copii. 2) Pășune. Luca de..., reprezentant al școlii flamande, autor al picturii intitulată „Jucătorii de șah” (1494-1534). 3) Filozof și matematician grec (c. 625-550 î.e.n.), de la care se pare că provine cugetarea „Cum te porți cu părinții tăi, așa se vor purta și copiii tăi cu tine”. De trei ori la ala-bala-portocala! 4) Prefix cu sensul de morală. Protagonistă a unui anumit gen de întreceri sportive. 5) Copil din opera lui I.L. Caragiale, care își terorizează musafirlor jucîndu-se cu sabia, trîmbița, toba și mingea. Regiune în sudul Noii Guinee. 6) Printre

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	B	I	T	E	I			●	S	T
2	A	M	A	T	O	R	●	T	I	R
3	B	A	L	O	N	●	S	A	R	I
4	E	S	E	●	E	S	C	H	●	O
5	L	●	S	A	L	T	A	●	C	I
6	E	L	●	T	●	A	L	B	A	C
7	●	E	C	L	U	Z	A	●	U	L
8	E	Y	●	E	R	A	●	A	T	E
9	O	D	A	T	A	●	L	U	A	T
10	C	A	L	A	H	B	U	R	●	A

cristale! Încetinire sau oprire a circulației singelui sau a umorilor într-o parte a organismului. 7) Rampă. La club! 8) Lac glaciatic. „Pana de...”, trofeul individual pentru cel mai bun jurnal de bord al unui echipaj în cadrul Expedițiilor „Cutezători”. 9) Așezați unul după altul. A investiga la v-ați-ascunselea. 10) Jucărie pe trei roate.

DICTIONAR: ETO, URAM.

JUCAȚI REVERSI?

8			○			○		
7			●			○		
6			○			○		
5	○		●	○	●			
4		●	●	●	○			
3	●	●	X	○	●	●	○	
2	●	●	●					
1	○	○	○					
	A	B	C	D	E	F	G	H

c) Piesa E nu poate fi pusă, căci nu flanchează nici o piesă neagră; în șirurile de piese nu se admit goluri.

d) La punerea piesei F se întoarce numai piesa din G2; piesele din D2, E2 rămîn negre.

e) Piesa X va întoarce piesele negre din punctele B2, B4, C2, C4, C5, D4, E5 (fig. 4).

Indicații tactice

Piesele plasate în colțurile tablei nu pot fi întoarse, dar pot folosi la întoarcerea de piese adverse. De aceea colțurile sînt puncte avantajoase strategice. La fel, piesele plasate pe liniile de margine pot fi întoarse de pe o singură direcție. Și ocuparea lor este avantajoasă.

Situația se poate schimba radical la fiecare mutare. Oricine poate câștiga, pînă la ultima mutare.

Succes!

Material

Un carton de formă dreptunghiulară împărțit în 30 de pătrate aranjate în cinci rânduri de câte șase; 24 de pioni decupați din carton — 12 de o culoare sau formă, ceilalți 12 de alta. Pionii pot fi înlocuiți cu monede, semințe diferite etc.

Desfășurare

Fiecare dintre cei doi jucători dispune de câte 12 pioni, toți de aceeași culoare. Aceștia vor fi plasați în căsuțele cartonului unul câte unul, fiecare jucător avînd voie să depună o dată un singur pion. Este interzis a se așeza mai mult de doi pioni de aceeași culoare unul lîngă altul, atît pe verticală cît și pe orizontală.

Jocul începe prin tragere la sorți. După jucarea primei partide, următoarele vor fi începute, pe rînd, de fiecare jucător.

După plasarea tuturor pionilor mai rămîn libere șase pătrate.

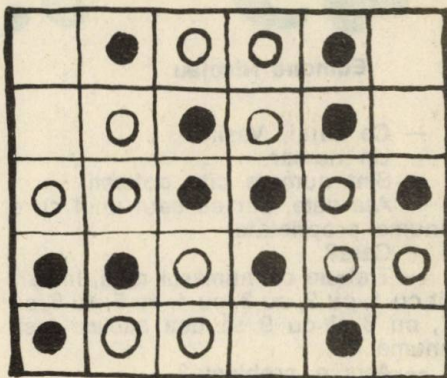
Acum începe partea a doua a jocului. Cei doi parteneri au dreptul să mute câte un pion propriu pe un pătrat liber, deplasîndu-se însă numai pe orizontală sau verticală. Mișcarea pe diagonală este interzisă.

Scop

Jucătorii urmăresc să alinieze trei pioni de aceeași culoare, unul după altul, pe un rînd vertical sau orizontal. De fiecare dată cînd un jucător realizează o astfel de formație, el are dreptul să ridice și să scoată din joc unul dintre pionii adversarului, indiferent în ce loc este el plasat.

Deosebit de interesantă este formarea unui „cal”. Acesta constă în două

grupe de câte doi pioni alăturați între care se plimbă un al treilea. La fiecare mișcare acesta realizează câte o nouă

formație de trei și scoate din luptă câte un pion al adversarului. Este o cale aproape sigură pentru cîștigarea partidei.

Jocul este destul de simplu. Pentru a cîștiga este necesar ca așezarea inițială a pionilor să se facă atent, urmărindu-se crearea de formații proprii favorabile, dar totodată bararea căilor adversarului.

O partidă ia sfîrșit atunci cînd unul dintre jucători a rămas cu numai doi pioni. Un joc întreg se compune din trei partide și este cîștigat de către cel care a cîștigat cel puțin două partide.

Jocul are avantajul de a putea fi improvizat în orice împrejurare, desenînd 30 de pătrățele pe o bucată de hîrtie și folosind drept pioni orice avem la îndemînă.

Cîte umbrele sînt în desenul alăturat?

Povești cu numere

45⁹9⁹7⁵7⁵5⁴5⁶

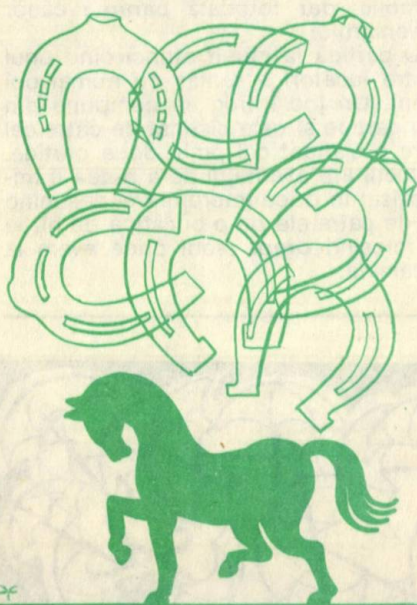
Edmond Nicolau

1

- Ce cauți, Vasile?
- Un număr.
- Sînt numere cîte poștești.
- Așa este, dar eu caut unul cu o anume proprietate.
- Care?
- Trebuie ca numărul meu, împărțit cu 1, cu 2, cu 3, cu 4, cu 5, cu 6, cu 7, cu 8 și cu 9 să dea același rest, anume 1.
- Asta e problema?
- Asta. Dar care e răspunsul?

2

Aseară, Anton avea de dat un telefon. Intrînd în camera părinților săi, a constatat că becul se arsesese. În odaie

Două potcoave sînt identice. Care?

era întuneric. Băiatul s-a apropiat totuși de aparatul telefonic și, palpînd piedica metalică fixă de lîngă discul mobil, a început să formeze numerele.

Cum a procedat? Foarte simplu: pentru cifra 1, a introdus degetul în prima deschizătură de lîngă piedica metalică. Pentru 2 a palpat două orificii etc.

Știind că localizarea unui orificiu durează o secundă (deci pentru a localiza cifra 2 este nevoie de două secunde), cîte secunde vor fi necesare pentru a localiza toate cifrele numărului 17 60 20?

3

— În timp ce călătoream cu autobuzul, am întîlnit un alt vehicul de transport în comun, avînd un număr format din patru cifre.

— Aceasta înseamnă că era unul din cele 9999 de vehicule din acea categorie.

— Observația ta e corectă, deoarece toată lumea utilizează la numărare sistemul acesta. Dar altceva doaream să remarc. Anume, că două cifre erau egale cu poziția lor în număr.

— Socotind poziția de la stînga la dreapta?

— Exact. Cel din extrema stîngă are poziția 1, următorul poziția 2 etc.

— Și ce ai mai observat?

— Două cifre erau egale, iar suma tuturor celor patru cifre ale numărului dădeau un alt număr, de două cifre, care, adunate, făceau 10. Care era numărul respectiv?

După o clipă de gîndire, Anca a spus:

— Cred că mai trebuia să observi ceva, pentru ca numărul vehiculului să fie unic determinat.

— Ai dreptate. Numărul căutat e cel mai mare dintre toate soluțiile posibile.

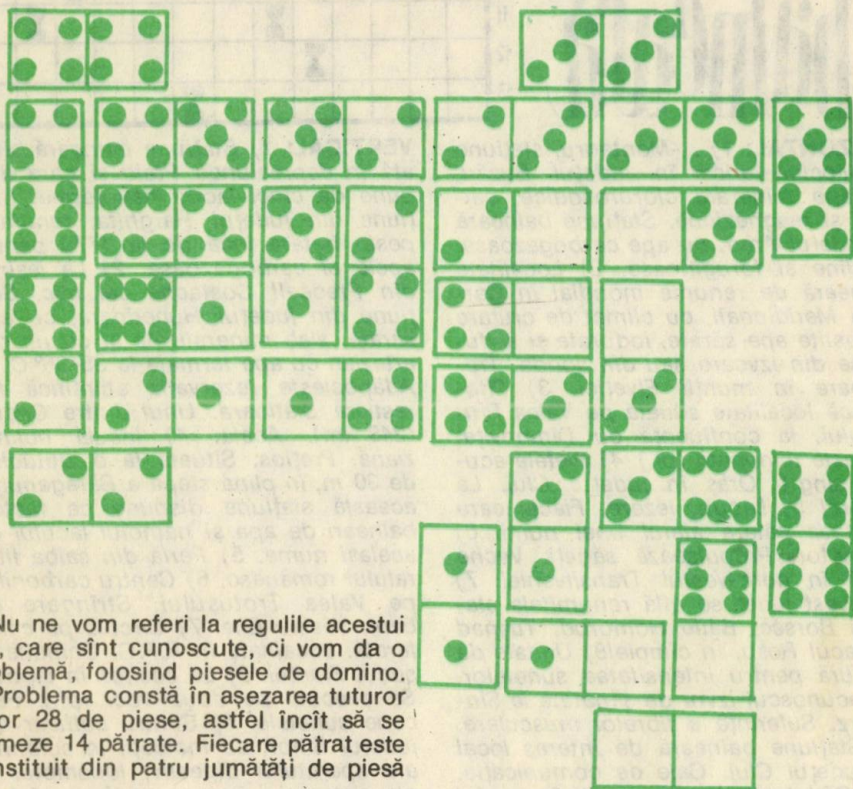
Răspunsurile în p. 200.

Jucați

DOMINO?

Nu se știe de unde vine numele **domino** dat acestui joc vechi de secole. În antichitate l-au jucat multe popoare, de la chinezi la greci, recurgând la reguli și variante diferite. În forma actuală e cunoscut din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, când s-a răspândit în Europa.

de domino marcate cu aceeași cifră. Nu este permis nici să rămână piese nefolosite și nici ca vreuna să nu fie integrată în două pătrate alăturate. Duplele pot aparține aceluiași pătrat. Problema are mai multe soluții. Pentru exemplificare prezentăm una dintre ele.

Nu ne vom referi la regulile acestui joc, care sînt cunoscute, ci vom da o problemă, folosind piesele de domino. Problema constă în așezarea tuturor celor 28 de piese, astfel încît să se formeze 14 pătrate. Fiecare pătrat este constituit din patru jumătăți de piesă

ȘTIAȚI CĂ...

...săniuța, bobul și schiul au fost disciplinele primelor întreceri ale sezonului alb organizate la noi (Sinaia, 1909)?

...abia în 1864, la Helsinki, a avut loc primul concurs oficial de schi?

...primul club de schi din

România a luat ființă în 1905, la Brașov?

...prima întrecere oficială de patinaj din țara noastră a avut loc la 22 ianuarie 1883?

...primul titlu mondial la bob românii l-au cucerit la 19 februarie 1933?

balneară

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1							♠						
2									♠				
3		♠						♠					
4				♠							♠		
5						♠							
6			♠				♠					♠	
7	♠									♠			♠
8				♠					♠				
9		♠						♠					
10			♠				♠				♠		
11						♠						♠	
12					♠								
13								♠					

ORIZONTAL: 1) ...-Monteoru, stațiune balneoclimaterică în județul Buzău, cu ape minerale clorurosodice, calcice și magneziene. Stațiune balneară în județul Arad, cu ape carbogazoase, alcaline și feruginoase. 2) Localitate balneară de renume mondial în Carpații Meridionali, cu climat de crutare și vestite ape sărate, iodurate și sulfuroase din izvoare sau din sonde. Treacătoare în munții Elveției. 3) Pitoarea localitate situată pe Valea Rîușorului, la confluența cu Dîmbovița. Poveste minunată (pl.). 4) Pletele acului (sing.). Oraș în județul Cluj. La umbră! 5) Lacuri, iezere. Flăcăi care însoțesc călare alaiul unei nunți. 6) Înțepător. Propulsează săgeți. Veche zonă în nord-vestul Transilvaniei. 7) În acest județ se află renumitele stațiuni Borsec, Băile Homorod, Tușnad și Lacul Roșu. În câmpie! 8) Unitate de măsură pentru intensitatea sunetelor. Binecunoscut izvor de sănătate la Sîngeor. Suferință a fibrelor musculare. 9) Stațiune balneară de interes local în județul Cluj. Cale de comunicație. 10) Rădulescu Vasile. Insulă în nordul Scoției. Metalul medaliilor obținute de apele de la Slănic Moldova în cadrul expozițiilor de la Viena (1873) și Paris (1889). Tel. 11) Mamifer carnivor sălbatic ce trăiește în haite pe teritorii Africii, Asiei și nord-estului Europei. Stațiune balneară din județul Brașov. 12) Aer. Localitate balneoclimaterică lângă Soveja. 13) Stațiune din județul Timiș avînd un climat blînd și ape termale (38-39° C), sărate, alcaline, slab mineralizate. Stațiune de odihnă cu climat subalpin situată între Predeal și Brașov.

VERTICAL: 1) Stațiune balneară situată în depresiunea Praid și care dispune de cinci lacuri helioterme. Stațiune din județul Harghita, renumită peste hotare încă de la 1770 pentru apele ei carbogazoase. 2) La ieșirea din Predeal! Costache cel mic. Stațiune din județul Hunedoara, cu ape sărate, slab mineralizate și cu un puț artezian cu ape termale la 35-36° C. 3) Adăpostește rezervația științifică forestieră Slătioara. Unul dintre Crișuri (248 km). Acela. 4) Insulă polineziană. Prețios. Situată la o altitudine de 30 m, în plină stepă a Bărăganului, această stațiune dispune ca factori balneari de apă și nămolul lacului cu același nume. 5) Perlă din salba litoralului românesc. 6) Centru carbonifer pe Valea Troțului. Strîngere de bani. Vasiliu Ene. 7) Circulă pe calea ferată. Localitate în R.F.G. Comună în sudul Franței. 8) La sosirea în Lipova! Se execută pe două voci (pl.). Percepe sunetele. 9) Centru balnear din județul Bihor, cu indicații în suferințe ale aparatului digestiv, locomotor și ale sistemului nervos periferic. A luat masa de seară. 10) Momentul culminant al unei glume (pl.). Centru petrolier pe Valea Cricovului. 11) Semnul înmulțirii. Primit. Atmosferă (abr.). 12) Frumusețea litoralului nostru! Autor de versuri. Flori de tei! 13) Se tratează la Buziaș, Lipova, Tușnad, Vilcele, Covasna etc. (pl.). Localitate balneoclimaterică din județul Covasna, cu ape carbogazoase, feruginoase, alcaline și mofete.

DICȚIONAR: OREN, ECED, MIOM, MOA, ANU, IBA, RIA.

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

(Orizontal
și vertical)

- 1) „....cintec dulce“.
- 2) Joc popular.
- 3) Nume de fată.
- 4) Poftim.
- 5) Prima.

Liviu Poenaru

Petrică s-a dus pentru prima oară la
cinema. S-a stins lumina și a început
filmul, când Petrică strigă, uimit:

- Păi, ăsta nu-i decît un televizor
mai mare...

*

- Mamă, prietenul meu din Scoția
mi-a trimis o fotografie.

- Și cum arată?

- Încă nu știu. Mai întîi trebuie s-o
dau la dezvoltat.

Teodor Holban

AVENTURILE LUI SABIN

1

Umpleți cu aer un balon de cauciuc obișnuit. Așezați-l pe un scaun. Îmbrăcați-vă cu un halat sau o manta de ploaie, luați loc lângă balon (fără a-l atinge), apoi faceți câțiva pași prin cameră. Căutați cu privirea balonul: nu, nu mai este pe scaun, ci... pe jos, în spatele dumneavoastră! Nu-l pierdeți din ochi și faceți alți câțiva pași, mai repede. Ei bine, balonul vă va urma ca o umbră. Zadarnic fugiți de el, nu veți putea scăpa de credinciosul tovarăș. Vă puteți explica fenomenul? Este vorba de vreun truc?

Nicidecum! Totul se datorează faptului că, în timp ce mergeți, în spatele dumneavoastră se produce un vid parțial și deci o aspirație care provoacă mișcarea balonului. Așa-zisul truc se desfășoară cu atât mai bine cu cât mișcarea este mai rapidă.

2

Același balon de cauciuc, așezat pe o masă, va fi umplut cu aer doar pe jumătate, apoi — în timp ce orificiul de umflare este încă ținut în mină — se aplică pe suprafața elastică a balonului două păhărele asemănătoare (din material plastic), pe linia unui diametru. Marginea gurii păhărelelor va fi bine suprapusă pe membrana de cauciuc. În continuare, se umflă balonul încă puțin, după care orificiul de umflare se răsucesce și se leagă cu o

sfoară. Ridicați ușor balonul; cele două păhărele vor rămâne... „lipite” de suprafața lui și se vor ridica odată cu el! Dacă experiența nu a reușit, dezumflați balonul și repetați operația.

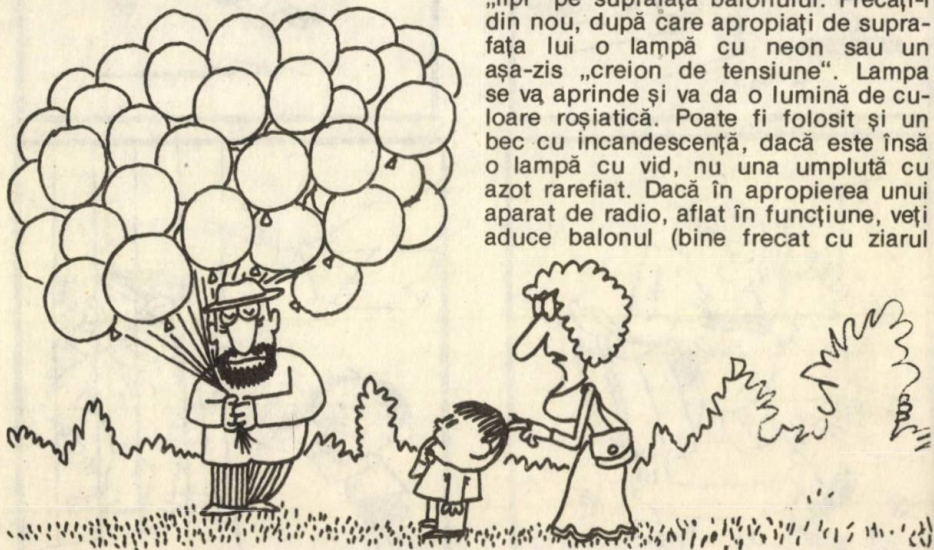
Cum se explică „lipirea” cu aer a păhărelelor? Prin umflarea membranei balonului, aceasta pătrunde puțin și în interiorul gurii păhărelelor (așa cum pielea corpului este „absorbită” de o ventuză). Firește, aerul din balon este comprimat și deci exercită o presiune asupra sticlei păhărelelor, în partea de contact cu membrana de cauciuc, care le fixează suficient de trainic pentru a permite ridicarea lor.

3

Din nou umpleți bine balonul cu aer și țineți-l câteva minute lângă o sursă de căldură (calorifer, sobă etc.), pentru ca suprafața lui să fie bine uscată. De asemenea, uscați un ziar și mîinile dumneavoastră. Frecați bine membrana balonului cu ziarul, apoi apro-

piați-l (fără a-l atinge) de câteva bucățele de hirtie, fire de ață sau de lînă; acestea vor fi imediat atrase și se vor „lipi” pe suprafața balonului. Frecați-l din nou, după care apropiați de suprafața lui o lampă cu neon sau un așa-zis „creion de tensiune”. Lampa se va aprinde și va da o lumină de culoare roșie. Poate fi folosit și un bec cu incandescență, dacă este însă o lampă cu vid, nu una umplută cu azot rarefiat. Dacă în apropierea unui aparat de radio, aflat în funcțiune, veți aduce balonul (bine frecat cu ziarul

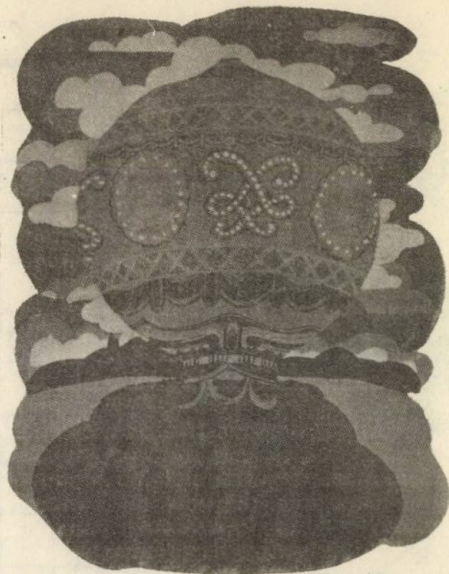

— Hai, Dănuț, hotărăște-te odată!...

uscate), iar lângă membrana lui veți plimba un ac cu gămălie (pe care-l veți apuca de partea ascuțită), în difuzor se vor auzi pîrîituri caracteristice paraziților radiofonici. Dacă experiența are loc într-un întineric total, cu care v-ați acomodat timp de trei-patru minute, veți putea vedea și o scînteie lungă de 2-3 cm, ca un mic fulger, între gămălia acului și suprafața balonului.

Explicația? Bucata de ziar și balonul, luate împreună, constituie... o mașină electrostatică. Prin frecarea lor se poate obține o tensiune electrică. Chiar cînd umblăm pe un covor, prin frecarea acestuia cu tălpile uscate ale încălțămintei, ne putem electriză.

Experiențele de mai sus au și valoroase aplicații industriale. În trecut au fost construite în felul acesta filtre pentru desprăfuirea gazelor ce rezultă din combustia cărbunelui sau de la fabricarea cimentului. Filtrele electrice moderne nu funcționează pe principiul atracției, ci pe cel al respingerii sarcinilor electrice. Filtrele sînt dotate cu conductori bransați la înaltă tensiune, așezați în tuburi legate la pământ.

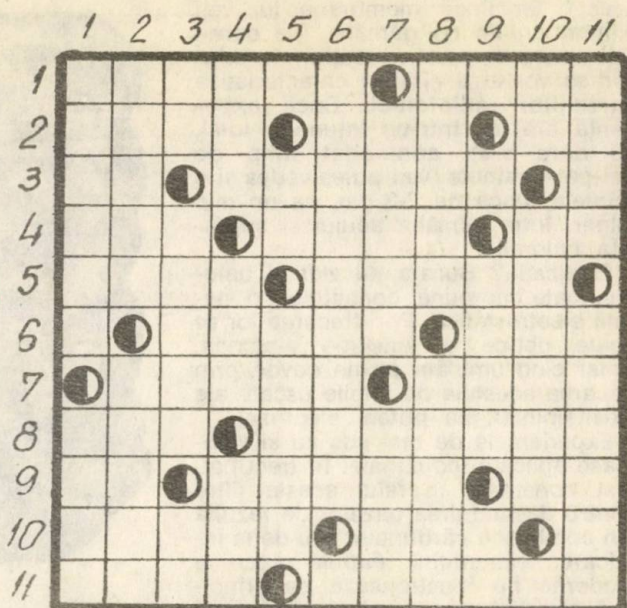
tea dau, la orașe, un puternic zgomot electric, resimțit de majoritatea receptorilor de radio și televiziune.

ANII cu BALOANE

4

mînt. În jurul conductorilor apar scurgeri de curent, iar praful este încărcat cu o sarcină electrică de același semn cu sarcina conductorului. Ca urmare, praful este respins de către conductor și se depune pe pereții tubului, de unde ulterior cade printr-o deschizătură. Anemica scînteie provocată de noi în apropierea unui aparat de radiorecepție și pîrîitul corespunzător demonstrează cauzele paraziților radiofonici produși de uriașele scînteii ale trăsnetelor și de scurgerile din liniile de înaltă tensiune ori de scînteile electrice care apar la diferite instalații tehnice (chiar și la funcționarea unui simplu aspirator de praf din gospodărie), de troleeele troleibuzelor și ale tramvaielor, de scînteile de la motoarele cu ardere internă ale automobilelor și avioanelor, de la lămpile cu arc folosite la proiecția filmului în cinematografe și chiar de la banala sonerie de la ușa apartamentului. Toate aces-

Pentru a umple un balon de cauciuc cu bioxid de carbon (gazul din sifon), turnați într-o sticlă două linguri de bicarbonat de sodiu și 50 ml oțet alimentar. Balonul nu se va înălța deoarece bioxidul de carbon este mult mai greu decît aerul, dar îl veți putea folosi la unele experiențe amuzante. De exemplu, așezați într-un borcan, pe un suport, o scurtă lumină aprinsă, după care afirmați că „aerul” din balonul dumneavoastră va fi capabil să stingă lumina, în timp ce o altă persoană nu va putea face același lucru cu ajutorul unui balon gol pe care i-l oferiți. Pentru a demonstra cele spuse, aduceți deasupra vasului cu luminarea balonul umplut cu bioxid de carbon și lăsați gazul să se scurgă încet în borcan. La un moment dat lumina se va stinge. Este semn că în acel moment gazul, care nu arde și nu întreține arderea, a ajuns la nivelul flăcării.

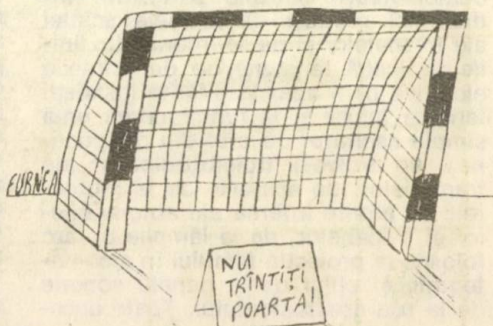
Lumea copilăriei

ORIZONTAL: 1) Autorul volumului „Cuore”, purtînd subtitlul „Inimă de copil”. Copilaș. 2) Debut lingvistic în lumea celor foarte mici (pl.). În acest careu! 1 și 2 iulie! 3) De două ori printre mititei. Între copilărie și adolescență (fem.). 4) Cea mai mare parte a Nubiei. Calificative în carnetele elevilor (sing.). Notă muzicală. 5) Emoție scenică. Neîntrecut autor de anticipație, din a cărui creație amintim romanul „Copiii căpitanului Grant”. 6) Băiatul prost crescut din schița „Vizita” de I.L. Caragiale. Fire de urzeală. 7) Sculptor și portretist de mare clasa. Mică inflamație a unui canal glandular. 8) Loc de odihnă. Pelicule mult îndrăgite de copii. 9) Ion Barbu. Aparat utilizat pentru dezinfectare. Campion (fig.). 10) A interpreta o melodie. Jucărie, dar și articol de sport. 11) Scriitor clujean, autor al poeziilor „O fetiță” și „Doi copii”. Distincția celor mai buni elevi la sfîrșit de an școlar.

VERTICAL: 1) A evoca nostalgic vîrsta copilăriei. Copil. 2) Nu mai e copil. A scris poemul „Puiul de cerb”. 3) Din imaginație. Copil. Un „poftim” nepoliticos. 4) Casa celor economi. Cifru. Și așa mai departe. 5) Bună dimineața... în viteză a patra! 6) Unul din cei mai

fecunzi creatori ai literaturii române (1880-1967), al cărui volum „Nada Florilor” are ca personaj principal pe Iliuță, elev de gimnaziu. 7) Un cîine mai mic. Zăvor. 8) Flăcău, adolescent. Migdalele lui Topîrceanu. 9) Eroul „fără frică” al unei cărți pentru copii de Nina Cassian. Centimetru (abr.). 10) Simbolul nichelului. Copilă. 11) Semn al victoriilor în cadrul „Daciadei”. Celebru muzician român (1881-1955), care la vîrsta de cinci ani a compus o lucrare pentru pian și vioară intitulată „Țara Românească”, iar la cinci ani și jumătate - un vals.

DICȚIONAR: NUB, ACIN.

Răvașul bătașului
 Cu porniri deșarte
 Pumnul și-l arată;
 Bine-ar fi, la carte,
 Capul să și-l... bată!

Răvașul somnorosului
 Mama ta gătește
 Fel de fel de pește;
 Oare cum se face
 Că doar... somnu-ți place?

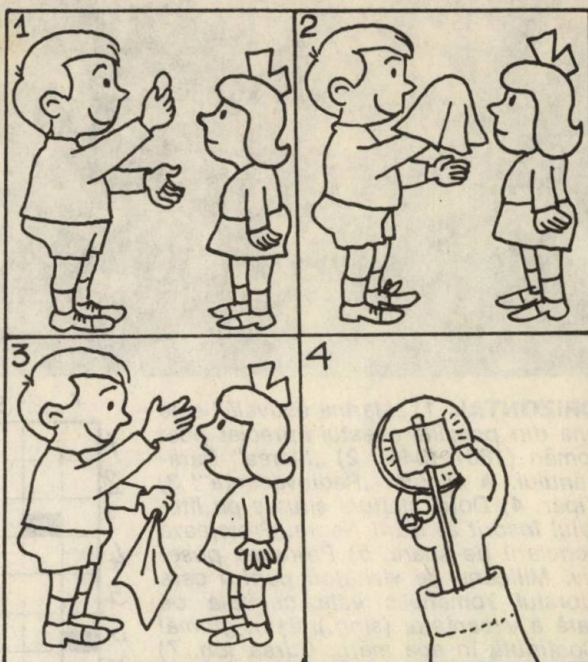
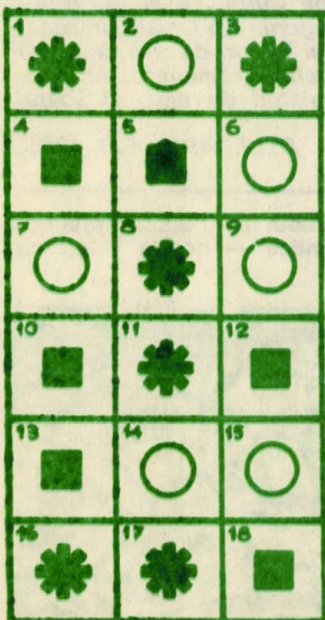
Răvașul codașului
 Tu de mic ai călărit
 Pe o mătură neroadă;
 Oare te-ai obișnuit,
 De rămii mereu... în
 coadă?

**Răvașul celui care vor-
 bește urit**
 Când îl văd, n-am ce să
 fac,
 De-un rățoi îmi amintesc;
 El nu face mac, mac, mac,
 Dar mereu se... rățoiește!

Crișan Constantinescu

6x3

Împărțiți cele 18 pătrate în
 șase grupe, astfel încât fiecare
 să cuprindă cele trei semne
 distinctive.

Dacă vrei să-ți uimești prietenii, arată-le scama-
 toria următoare:

(1) Iată o monedă. (2) O acopăr cu batista. (3)
 Trag batista de pe mîna care ține banul. Moneda a
 dispărut!

Cum? Ne-o dezvăluie ultima imagine. Moneda,
 destul de mare, a fost lipită cu leucoplast de o
 șipcă foarte subțire sau un „pai” de plastic. În (1)
 moneda este astfel ținută încît legătura să nu se
 vadă. În (2), sub batistă, moneda este eliberată și,
 ghidată de „paiul” de plastic, lunecă pe minecă.
 Nimic mai normal ca în (3) să fi dispărut!

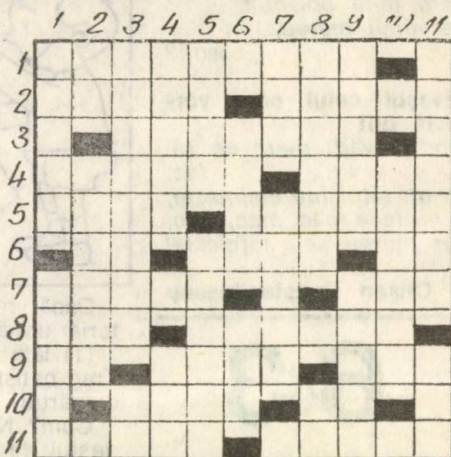

Cite cireșe sînt în desenul de mai sus?

ORIZONTAL: 1) „Marină estivală” este una din poeziile acestui apreciat poet român (1881–1944). 2) „Marea” Bărganului. A asculta „Radiovacanța”! 3) Tipar. 4) Două stațiuni situate pe litoralul însorit al Mării Negre. Protejează ochelarii de soare. 5) Pronume posesiv. Milioane de vizitatori pentru care litoralul românesc este capitala de vară a vacanțelor (sing.). 6) În glumă! Conținută în apa mării. Udrea Ion. 7) Mare autor de anticipație, care a scris romanul „Douăzeci de mii de leghe sub mări”. Încheietura brațului. 8) Localitate în R.S.S. Letonă. Marea noastră cea albastră. 9) La Năvodari! Comună în Austria, pe riul Bentel. Dîră subțire (fig.). 10) Briza marină. Cui. 11) Oaspete și gazdă a litoralului. Hotel cu trei niveluri în stațiunea Venus.

VERTICAL: 1) Pictor și gravor francez (1832–1883), creatorul pînzei „Pe malul mării”. Stațiune litorală situată între Saturn și Aurora, la 3 km de Mangalia. 2) Nămol! Pe malul mării. 3) Factor terapeutic la Techirghiol (pl.). În vacanță! 4) Bine ați venit pe litoral! Grăunțe de nisip. 5) Mare. (masc. pl.). Zile de plajă. 6) Gazetar și om politic italian (1814–1858). Răsărit. 7) A se

speria. Foarte... mare! 8) Ambarcație mică cu motor sau cu pînze, avînd o deplasare rapidă (pl.). Măsură marină! 9) Stropiți de valuri. Pe ei se „bronzază”... strugurii. 10) Liniștit, împăcat (fig.). 11) Cei 70 km de apă, soare și nisip ai litoralului românesc. Alt deliciu marin, alături de nisip și soare!

DICTIONAR: ETUI, ARM, EZI, FISS, RETA.

Cei doi scafandri din imagine au descoperit pe fundul mării o adevărată comoară. Dar numai două dintre casete — cele identice — conțin valori cu adevărat importante. Care sînt?

SE STINGE SAU NU?

Material

O coală de carton sau hîrtie; o luminare.

Desfășurare

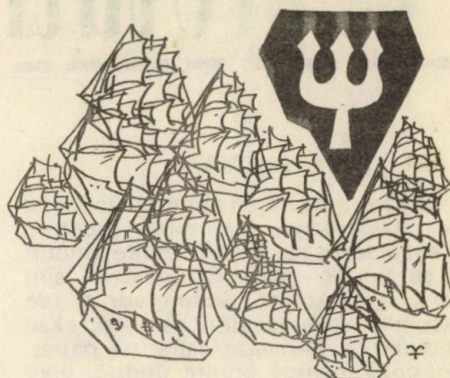
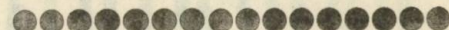
Confecționați, din carton sau hîrtie, un cornet. Aprindeți o luminare și, oferind cornetul unui invitat, îndemnați-l să sufle cu putere. Luminarea nu se va stinge. Preluati cornetul, suflați la rîndul vostru în luminare. Ea se va stinge...

Secretul jocului

Deși atît de simplu, jocul de față este o aplicare a celebrului efect Coandă. În momentul în care se suflă cu putere în cornet, curentul de aer se scurge de-a lungul pereților lui. Pentru a stinge luminarea, ajunge să faceți astfel ca flacăra să se afle în

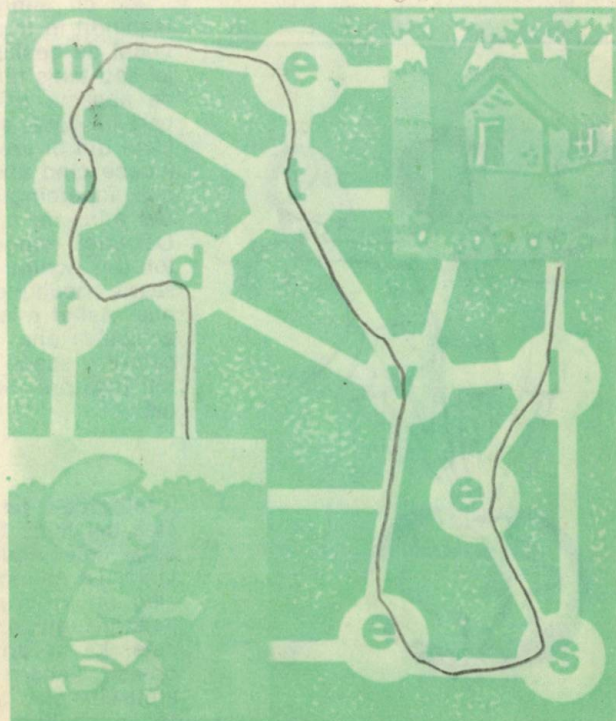
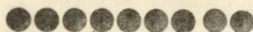
dreptul marginii cornetului. Invitatul vostru va orienta, instinctiv, astfel cornetul încît flacăra luminării să se situeze la mijlocul lui, unde curentul de aer are forța minimă. Luminarea nu se va stinge.

Ioana Vasiliu

Cîte corăbii puteți distinge în desenul alăturat?

Ca să ajungă
acasă,
băiatul
din imagine
trebuie
să traverseze
cite o singură
dată
toate
polenile,
astfel încît
să compună...
două cuvinte
care
il definesc.

Jocuri ale copiilor de pretutindeni

SUEDIA

Rampa. Jocul e cu atât mai distractiv cu cît participă mai mulți jucători. Aceștia se așază în mai multe rînduri și se țin de mîini. Cîți jucători sînt într-un rînd atîtea rînduri vor fi (de exemplu: șase jucători pe rînd, șase rînduri). Se formează astfel un pătrat. Doi copii aleargă printre rînduri, unul încercînd să-l prindă pe celălalt. Cînd este în pericol, cel urmărit strigă „raț”. Atunci, iute, jucătorii schimbă mîinile, modificînd direcția rîndurilor. Astfel, jucătorul urmărit este salvat. Din cînd în cînd, alergătorii se schimbă și jocul continuă.

CHINA

Prinde coada dragonului. În acest joc se pot antrena cel puțin zece copii. Participanții se țin de mîini. Primul formează capul dragonului, iar ultimul este coada. Rolul „capului” este să prindă „coada”. Copiii sînt în continuă mișcare, însă rîndul nu are voie să se rupă. Copiii apără „coada”, dar dacă totuși „capul” atinge jucătorul-„coadă”, acesta devine el „capul” dragonului.

BULGARIA

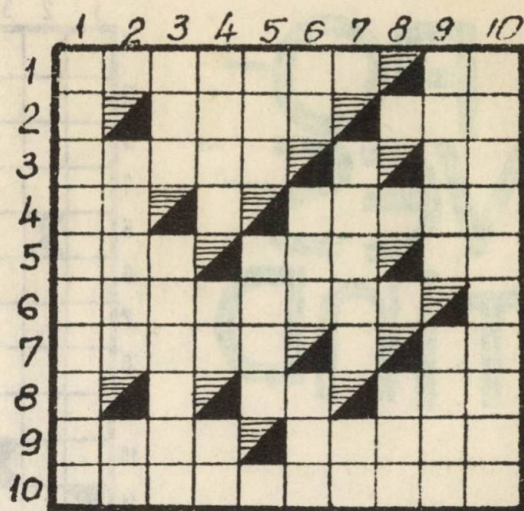
Joc cu mingea. Este un joc foarte răspîndit în toată Peninsula Balcanică. Locul de desfășurare: un teren de volei sau tenis fără plasă sau orice teren de această mărime. Jucătorii se împart în două echipe de 10—15 copii. Unul din ei are mingea în mînă. Jocul începe cînd acest jucător aruncă mingea, încercînd să atingă un adversar. Cel atins de minge părăsește terenul. Dar dacă mingea e prinsă de un jucător din echipa adversă, acesta o pasează coechipierilor săi și jocul continuă. Astfel mingea se plimbă de la o echipă la alta, în timp ce numărul jucătorilor scade. Jocul se termină cînd toți jucătorii dintr-o echipă sînt eliminați.

ANGLIA

Întoarce-l pe fiecare. La joc participă cel mult 10 jucători. Se trasează două linii paralele la 20 de metri distanță. La mijloc stau jucătorii, care își aleg un arbitru. La fluierul arbitrului, jucătorii aleargă către liniile marginale. La al doilea fluier, jucătorii se opresc, fiecare unde se află. Sarcina arbitrului este să nu-i lase pe jucători să atingă linia. Cel care reușește totuși, este ales arbitru.

ELEKES GYULA,
Odorheiu Secuiesc

ȘCOLĂREASCĂ

ORIZONTAL: 1) Festivitatea de deschidere și de închidere a anului școlar. Întrebare... 2) ...la un examen verbal. Instrument de scris. 3) Cuprinde întreaga lume. Nedelcu Petre. 4) La primară! O notă relativ bună. 5) Utilizată la cusut. Agenția telegrafică bulgară (abr.). Măsură agrară la aritmetică. 6) Botanica, zoologia, biologia ca științe ale naturii. 7) Linia care unește două puncte pe drumul cel mai scurt (masc.). Picături de cerneală. 8) Asia. Admirator. 9) Întreaga clasă. Complex de exerciții fizice și de jocuri practicate în mod curent la școală, dar și în afara ei. 10) Operații cu numere.

VERTICAL: 1) Colegă de școală a marelui povestitor Ion Creangă. 2) Elevii

pentru „domnul Vucea”, profesorul retrograd ridiculizat de B.Șt. Delavrancea în „Școala Domnească”. Sau. 3) Interpretat într-o scenetă la serbarea școlară. Învață lecția din clasă (pl.). 4) Un pom festiv. Udrea Popescu. În noțițe! 5) Un fel de deal în Danemarca și Peninsula Scandinavă. Pictura, sculptura, muzica, poezia, dansul. 6) Recul! A ședea în bancă. Academia de studii economice (abr.). 7) Scrisă cu creta. Capete. 8) O pagină și încă una (pl.). 9) A interpreta o melodie. Loc de plimbări și joacă în aer liber. 10) Realizate în laboratoare la orele de chimie și fizică, pentru studierea diverselor procese și fenomene.

DICTIONAR: ATB, AAS.

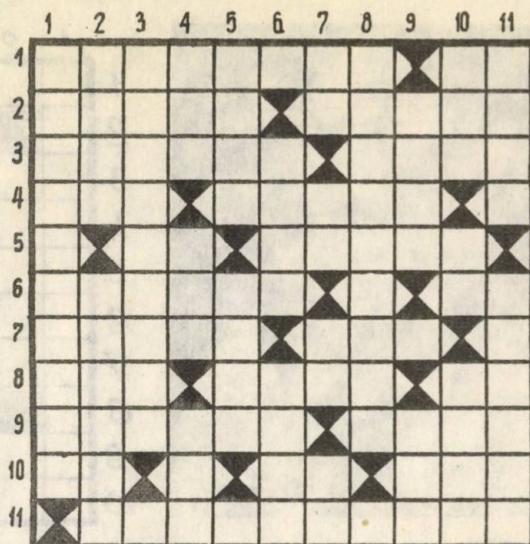
FINLANDA

Polttopalo. Se desenează un cerc. Mărimea lui depinde de numărul jucătorilor. În afara cercului stă căpitanul cu mingea în brațe. Jucătorii se află în interiorul cercului și sînt în mișcare. Căpitanul încearcă să-l nimerească cu mingea pe unul dintre ei. Dacă reușește, primul atins devine ajutorul căpitanului. Ei își pasează mingea și astfel încearcă să-i deruteze pe cei din cerc. Următorul atins este eliminat, și așa mai departe. Cel ce rămîne ultimul este numit căpitan.

ARGENTINA

Trenul. Jucătorii formează un cerc și, cu cretă, fiecare își însemnează, în mod diferit, locul său. În centru stă un jucător care este „locomotivă”. El se plimbă în cerc. Atunci cînd se oprește în dreptul unui jucător, acesta trece în spatele lui și devine „vagon”. Jocul continuă astfel și „trenul” se mărește. Pe neașteptate, „locomotivă” fluieră și toți jucătorii trebuie să-și ocupe locurile, chiar și „locomotivă”. Cel care rămîne fără loc devine „locomotivă” și jocul continuă.

PO- VES- TIND

ORIZONTAL: 1) Celebru povestitor danez (1805-1875), în memoria căruia a avut loc anul trecut un festival internațional în orașul Odense. În acest caz! 2) Șerpi vegetali uriași, încolăciți în jurul copacilor. Piticii însoțitori ai Albei ca Zăpada. 3) Redau în întuneric minunate basme. Cunoscut colecționar de artă român (1854-1935), fondator al muzeului care-i poartă numele. 4) Etaj. A maimuțări. 5) Posed. Anotimpul poveștilor la gura sobei. 6) Metal prețios. Cepe! 7) Eveniment din finalul poemului „Călin - File din poveste”, la care participă: „Feți-frumoși cu păr de aur... și șăgalnicul Pepele”. Se dă în leagăn. 8) Abreviere pentru constelația Dragonul. Celebru personaj păcălit de șireata vulpe (pl.). Sec! 9) Vulpoiul lui Odobescu, maestru în minciuni și șiretlicuri. A însemna. 10) Din film! Jumătate de inel. Personaj întruchipat pe scenă. 11) Unul din fiii lui Uranus și ai Geei, care avea cincizeci de capete și o sută de brațe.

VERTICAL: 1) Bardul de la Mircești,

care a scris „Dumbrava Roșie”, „Legenda rîndunicăi”, „Legenda lăcrămioarei” și altele. 2) Personaj curajos dintr-o cunoscută poveste de Nina Cassian. Sătesc (pl.masc.). 3) Eroul mușchetar al lui Al. Dumas. 4) Rîu în nord-vestul U.R.S.S. Poveste, legendă, basm. Pseudonim al lui Ion Vinea, scriitor și ziarist român (1895-1964). 5) Eroi în poveștile nordice. Cu capul în nori. 6) Exprim o părere. Litere de ziar anagramate. 7) În deschidere! Pofteste. Udrescu Sandu. Simbolul nichelului. 8) Eroul unor povestiri populare de largă circulație în literatura Orientului, tipul reprezentativ al omului din popor, ager, mucalit, stăpîn al unei înțelepciuni milenare. 9) Instrument muzical. Semnul înmulțirii. 10) Atmosferă (abr.). Mijloc de apărare al albinelor (sing.). Păsări în formație de zbor. 11) Cel mai puternic dintre olimpicieni, în mitologia greacă. Simbol al istețimii populare, personaj central al cărții lui Petre Dulfu.

DICȚIONAR: DRA, ENA, IEV, RAIZ.

FULG DE NEA

Sfios fulg de nea,
Prietene bun,
Pe-o rază de stea
În brad mi te pun.

IARNA

Peste văi de porțelan,
Ceașca cerului senin.

Dinspre crîngul diafan
Parcă lebedele vin.

VÎNTUL

O carte albă-i cîmpul fără murmur,
Cu feți-frumoși cu iepe-naripate.
Și-agață vîntul tălpile în țurțuri
Cînd deapănă ninsori îndepărtate.

Radu Ursulescu

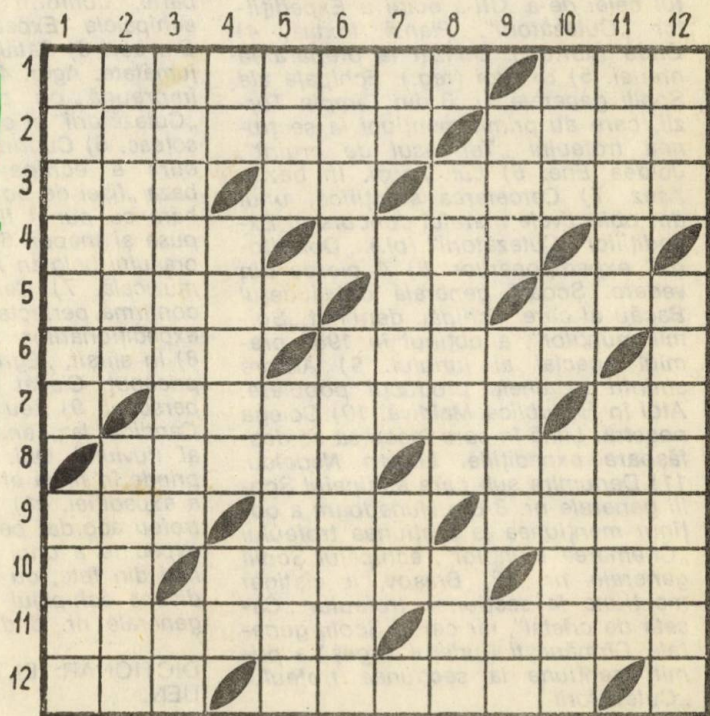
ORIZONTAL: 1) Mare poet și umanist italian (1304–1374), unul dintre cei mai de seamă lirici ai literaturii universale, creatorul sonetului „Nu s-a văzut ca focul să fie stins prin foc”. Materie primă pentru un foc efemer (sing.). 2) Compozitor sovietic (1884–1949), autorul baletului „Flăcările Parisului”. Exploatare de cărbune. 3) Bolta înstelată. Tudor Cristea. Uriaș din mitologia greacă; avea o sută de capete, iar prin nări arunca flăcări. 4) Foc (fig.reg.). Oraș din Asia Mică, unde Herostrat a incendiat, în anul 356 î.e.n., templul închinat Dianei, socotit una din cele șapte minuni ale lumii antice. 5) Exact. Cu ifose! Ciripit de păsări. 6) Stinge focul! Aștri incandescenti. 7) Limbile focului. La volei! 8) Nefolosită (dim.). Familiar. 9) Corp de iluminat cu incandescență. În irevocabilă contradicție cu focul. Mistuite de foc. 10) La Reșița! Accesoriu al pompierilor. Roite spre centru! 11) Împărăția mitică a flăcărilor păzită de Cerber (mit.gr.). Vestigii ale trecutului. 12) Stea în constelația Argus. Locul de desfășurare al unor focuri de neuitat.

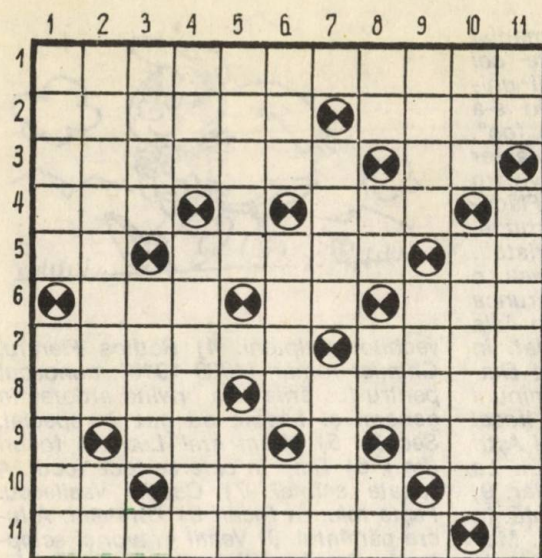

vechilor egipteni. 4) Rodica Fieraru. Chimist român (1839–1916), cunoscut pentru lucrările sale privind arderea în general și flacăra de gaz în special. Secate! 5) M-am ars! Luat în focuri (fig.). 6) Timp în care se face focul. A scoate scînteii. 7) Costin Vasilescu. Pește mic. În focar! 8) Zdraveni. A lucra pămîntul. 9) Vestit gravor și sculptor în Grecia antică din vremea lui Fidias (sec. V î.e.n.). Cu o strălucire domoală. La urmă! 10) Revistă pentru copii. Întrebare. Ilionul incendiat și distrus de ahei, după cum ne povestește Homer în „Iliada”. 11) Electrozi pozitivi. Arbore fructifer. 12) Înaintea erei noastre (abr.uz.). Simbol al inteligenței, care l-a eliberat pe om de ignoranță, prin propriul sacrificiu, dăruindu-i focul.

DICȚIONAR: MYS, ETA.

LA
GU-
RA
SO-
BEI

EXPEDIȚIILE „Cutezătorii”

ORIZONTAL: 1) Marele trofeu transmisibil al Expedițiilor „Cutezătorii” (3 cuv.). 2) Cronicara echipajului de la Școala generală Borca, deținătoarea trofeului individual „Pana de argint” 1982. Echipaj al Școlii generale Ocna de Jos, județul Harghita, care a primit mențiune în acest an la secțiunea trofeului „Jôbarât”. 3) A publicat în numărul 18/1982 regulamentul celei de-a XIII-a ediții a Expedițiilor „Cutezătorii”. Plantă textilă. 4) Circa (abr.uz.). Utilizat la prepararea hranei. 5) Usturoi (reg.). Echipaje ale Școlii generale nr. 3 din Cîmpia Turzii, care au primit mențiuni la secțiunea trofeului „Termosul de argint”. Joldea Ene. 6) Lui însuși. În bazin. Așez. 7) Cercetarea științifică, unul din obiectivele marelui concurs al Expedițiilor „Cutezătorii” (pl.). „Dormitorul” expediționarilor. 8) A pierde din vedere. Școală generală din județul Bacău al cărei echipaj, denumit „Șoimii munților”, a obținut în 1982 premiul special al juriului. 9) Arbore amintit în unele producții populare. Atol în Republica Maldivă. 10) Colega noastră. Lună în care încep să se desfășoare expedițiile. Lucian Nedelcu. 11) Denumire sub care echipajul Școlii generale nr. 8 din Hunedoara a obținut mențiunea la secțiunea trofeului „Chemarea munților”, echipajul Școlii generale nr. 12, Brașov, a câștigat mențiune la secțiunea trofeului „Casetă de cristal”, iar cel al Școlii generale Dîrmănești (județul Argeș) a primit mențiune la secțiunea trofeului „Cutezătorii”.

VERTICAL: 1) Școală generală din județul Neamț, al cărui echipaj, „Indagatores”, a obținut unul din premiile speciale ale juriului. „.... de tunic”, echipaj al Casei pionierilor și șoimilor patriei din Brad, care a primit mențiune la secțiunea trofeului „Scutul dacic”. 2) Reprezentanți ai organizației de tineret, foști pionieri expediționari care în număr de 1-2 pot face parte, conform regulamentului, din echipajele Expedițiilor „Cutezătorii”. Din aer! 3) Bătăioasă... dar numai pe jumătate. Ager. 4) La poli! Se atribuie împreună cu diploma Expedițiilor „Cutezătorii” și cu premiile care le însoțesc. 5) Cuprinde înscrierea la concurs a echipajelor-detașament pe baza „fișei de bord”. Drumul de la tabăra cu punct fix la obiectivele propuse și înapoi. 6) Numele flamand al orașului belgian Ath. Incursiune. Notă muzicală. 7) Certificat medical care confirmă perfectă stare de sănătate a expediționarilor. Provincie în Grecia. 8) În sfârșit, „Egreta de fildes”. Foarte priceput. Clasă la început. Pronume personal. 9) Zeu al vechilor egipteni. Candidat la „Pana de aur”. 10) Afluent al fluviului Obi. Cronică ce va cuprinde în filele ei întreaga desfășurare a expediției. 11) Din bronz! Cunoscut trofeu acordat pentru cea mai reușită expediție a unui echipaj compus numai din fete, cu care, în 1982, a fost distins echipajul „Bristena”, al Școlii generale nr. 8 din Slatina (neart.).

DICTIONAR: ELT, TAA, AAT, APIS, UEN.

ÎN DOUĂ REPLICI...

— În calitate de ghiozdan, ce părere ai despre elevul căruia îi aparții?

— Nu-i ușor de răspuns cînd ai mai multe întrebări: cînd bară de poartă sau chiar minge, cînd... sanie!

— Ce nemulțumiri aveți ca tablă de clasă?!

— Una singură. Să mi se pună coș de aruncat, ca la baschet, că poate așa scap și eu nevătămată!

— Am auzit că sînteți polivalentă: teren de fotbal cu nasturi, tobă pentru ritmuri moderne și uneori chiar scenă pentru scurte dansuri umoristice...

— Nu-mi recunosc decît o singură valență și vreau să rămîn ceea ce sînt
— o simplă bancă școlară!

— Ce frumoase sînteți voi, geamurile clasei a VIII-a B!

— Da, numai că sîntem a patra generație! Prima a cedat în fața castanelor, pe a doua au „terminat-o” bulgării de zăpadă, a treia n-a rezistat fotbalului... Acum, noi sîntem curioase să vedem în ce măsură or să-și perfecționeze băieții serviciul la tenis!

— Vă vād puțin dezamăgit, deși, după linia dv. sportivă, ar trebui să fiți mai veseli!

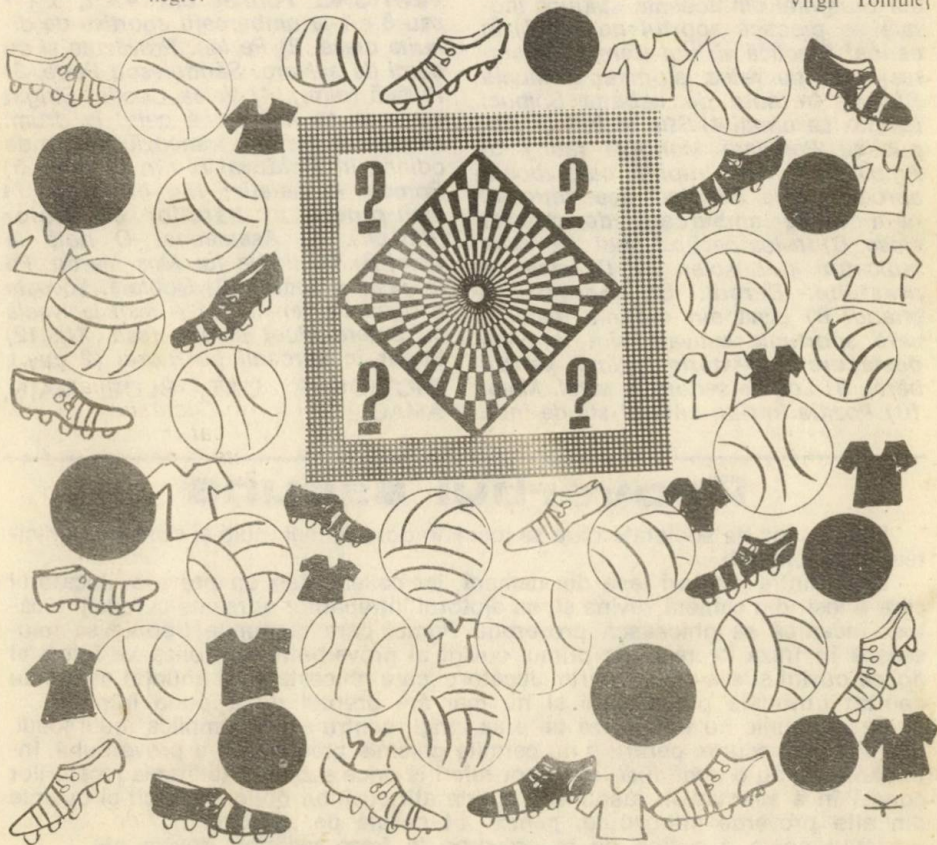
— Tocmai vreau să le comunic elevilor că eu sînt cuierul, nu spalierul de gimnastică!

Ion Gh. Arcudeanu

TEST

Răspundeți în decurs de trei minute: În desenul nostru sînt mai multe mingi de volei sau de fotbal? Mai mulți bocanci negri sau albi? Mai multe maiouri albe sau negre?

Virgil Tomuleț

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	E	L	E	V	I	S	M	A	M	A	I	A
2	C	A	S	C	A	N	O	T	O	A	R	E
3	H	S		S		A	T	A	R	S	U	R
4	I	N	O	T	A	T	O	R	S	R	P	M
5	P	A	G	A	E	S	R	E	G	A	T	A
6	A	V	A	L	S	M	A	S	A	C	S	R
7	T	E	T	S	B	A	S	C	S	H	A	I
8	E	S	I	U	L	I	E	S	L	E	M	N
9	S	C	A	U	N	S	L	A	T	A	S	
10	S	P	A	T	E	S	C	A	I	A	C	E

ORIZONTAL: 1) Participanți, în timpul marilor vacanțe, la drumeții, expediții, cicloturism și sporturi nautice. Pe lacul Siutghiul din această stațiune litorală se practică sportul nautic. 2) În canoe! Practică vîslitul (fem.). 3) Pito-rești chei pe Valea lalomîței, în Munții Bucegi, la nord de cabana Bolboci (sing.). La urmă! 4) Știe să înoate. Republica Populară Mongolă (abr.). 5) Ambarcație foarte rapidă, care zboară aproape, abia atingînd apa. Întreceri nautice cu ambarcații de diferite clase. 6) În jos pe firul apei. La mare! Indicator al busolei. 7) Țișnește cu presiune. Beretă. Să mergem la ștrand! 8) Lună din vacanța mare în care sporturile estivale sînt în plină desfășurare. Materie primă pentru bărci. 9) Loc de ședere în schif. Mare! 10) Poziție într-un anumit stil de înot.

Barcă de sport ascuțită la capete, condusă cu una sau două padele (pl.).

VERTICAL: Format din 4+1, 2+1 sau 8+1 la ambarcații sportive de diferite clase. 2) Pe lac. Prevăzute și cu bărci de salvare. Săndulescu Petre. 3) Padelă (dim.). 4) Velea Costin. Strigăt cu care se îndeamnă calul la drum. Companie aeriană franceză. 5) Loc de odihnă în Moldova! Rîu în Canada. 6) Primele la natație! Rîu în R.F.G. 7) Căli-putere ai bărcilor cu motor (dim.pl.). 8) Asemenea. O notă la vîslă! 9) Pe limba lui Moș Martin. Pe fregată! A spăla. 10) Dublată. Lovește mingea de tenis. 11) A ieșit la iveală cu putere. Poet persan (sec. XI). 12) Bogat în aerosoli pe litoral (2 cuv.).

DICTIONAR: UAT, BLUE, MAIN, AMAC.

Proverbul ascuns

Este un joc de societate care se joacă în doi sau mai mulți și constă în ghicirea unui proverb.

Unul dintre jucători iese din cameră, iar ceilalți aleg un proverb. Jucătorul care a ieșit din cameră revine și, cu ajutorul întrebărilor adresate celorlalți jucători, încearcă să ghicească proverbul. Primul care răspunde trebuie să folosească în fraza de răspuns primul cuvînt al proverbului, al doilea va folosi al doilea cuvînt și așa mai departe. Jucătorul care ghicește va fi anunțat cînd s-au epuizat cuvintele proverbului și nu mai are dreptul de a pune întrebări.

Răspunsurile nu trebuie să fie prea lungi, pentru a nu complica inutil jocul, dar nici prea scurte, pentru a nu permite ghicirea prea rapidă a proverbului. Întrebările nu au o temă fixă, ci se pot referi la orice subiect. Abilitatea jucătorilor constă în a strecura în răspunsuri scurte atît cuvîntul obligatoriu cît și cuvinte din alte proverbe cunoscute, pentru a-l deruta pe „ghicitor”.

Jocul poate fi extins de la proverbe la fraze celebre, devize etc.

Răvaș

La mulți ani!
Urare nouă:
Notele mai sus
de nouă!
Încă din
acest moment
Să n-aveți
vreun corigent!

9

10 10
10 10
P!

Cadou

Săniuță i-a adus
Moș Gerilă lui Matei.
Însă el în catalog
Are un derdeluș de trei!

Vacanță

Vegetați cu mintea goală
În fotoliu, la căldură?!
E vacanță de la școală,
Nicidecum de la lectură!

Unor leneși

Straniu lucru se petrece
Cu vreo doi colegi de-ai mei,
Fotbaliști de nota zece...
...Și școlari de doi și trei!

La chimie

Trei ai luat, și ești lucid
Că, la medie, contează.
Însă, cind nu ai o bază,
Și profesorul acid!

Carnaval

Astăzi, la sfârșit de an,
Corigentul clasei, Stan,
A venit la bai mascat
În costum de... promovat!

Rugămintे

Moș Gerilă, te-aș ruga,
Cind sosești din nou pe-aici,
Nu-mi adu nimic, ci-mi ia
Cele două medii mici!

Amnezie

Uită unii, stînd în tihnă
Sau cînd bulgării i-aruncă:
Nici odihna nu-i odihnă
Dacă n-o ciștiți prin muncă!

Unei somnoroase

— Ursule, mă-ntreb în gînd,
Cum de dormi tu luni la rînd?
— Cît dorm eu e mai nimica,
Dar să vezi cît doarme lca!

Unui elev...

Are plus pe verticală,
Chiar și la cîntar, mă rog!
Minus are doar la școală,
La putare-n catalog!

Nedumerire

Fără nici un simulacru,
Lumea la codași mă trece.
De ce oare? Nu fac zece
Doi de trei și-un singur patru?!

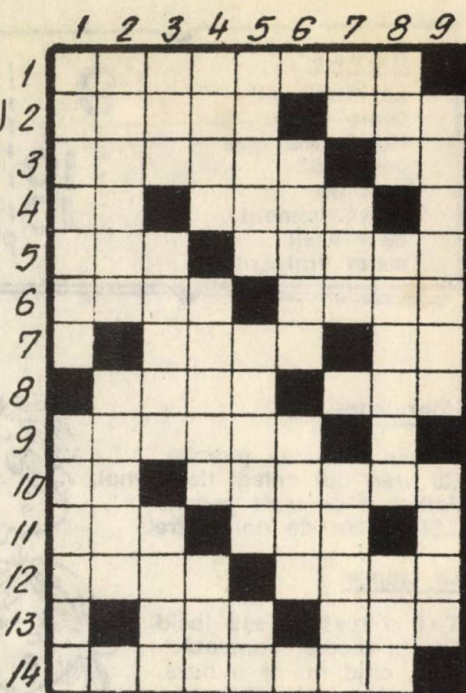
Gh. Zarafu

Vacanța

ORIZONTAL: 1) Căraruie care duce-n vîrf de munte (dim.). 2) Poezie care prezintă, în formă idealizată, viața în sînul naturii. Localitate în R.P. Ungară. 3) Popas de vacanță pe fermecătoarea vale a Prahovei. Din caolin! 4) Cristian Herlea. A povesti. 5) Poftă de joacă. Salvator marin. 6) Rîu în S.U.A. Atracția sezonului estival. 7) Martir al războiului țărănesc din 1514 din Transilvania. Bronzată puțin! 8) Farmecul pădurilor de conifere (sing.). În cantonament pentru viitoare competiții. 9) Strand și refugiu estival bucureștean. La pădure! 10) Frunzele veșnic verzi ale bradului (sing.). Bloc de piatră cărat de ghețari. 11) Cu proprietăți curative și tămăduitoare în stațiunile balneare. Rîu în R.P. Chineză. 12) Albatru cerului de vară. Un canar fără cap! 13) Bătut de soare și de vînt. Din neamul anților. 14) Acțiuni pline de farmec și de peripeții din expediție (sing.).

VERTICAL: 1) Bazin de înot. Popasuri montane de vacanță. 2) Refacerea forțelor printr-un repaus activ și timpul vacanțelor (pl.). Localitate în preajma căreia se află un mare lac artificial, care completează parcă pitoreștile chei și Lacul Roșu de pe cursul său superior. 3) Pin (reg.). Prietenul din totdeauna al românului. În pas vioi. 4) Plin de însuflețire. Atracția sezonului estival. Supranumit „corabia deșerturilor albe de la Nord”. 5) Ambarcație pentru un sport nautic. Carnivor din

pădurile noastre, cu blană foarte prețioasă (pl.). Note. 6) Parfumul îmbătător și reconfortant al poienilor. Încântător lac glaciari din masivul Rodnei. 7) În tabără! Vînt puternic (reg.). Alături de pionieri, colegii lor mai mari, uteciști și studenți, se află și ei în vacanță (sing.). 8) Refugiu estival. Copaci cu umbră răcoroasă, Minunat și pitoresc lac de origine vulcanică situat lângă Tușnad. 9) Triluri de privighetoare. Vehicul preferat al pionierilor.

DICȚIONAR: APC, ILI, ANAR.

SurPrize colorate

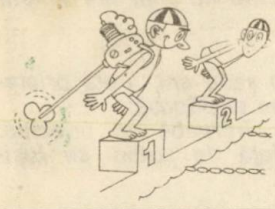
Pe o coală albă de hîrtie lipiți sau desenați două dreptunghiuri cu laturile de 200 x 160 mm, unul de culoare roșie, altul verde. Lăsați între ele un spațiu alb

lat de 30 mm. Pe acest interval alb așezați (pe muchie) un carton alb, în poziție verticală, ca un perete care desparte culorile. Apoi lipiți-vă fruntea și nasul de cartonul despărțitor, privind cu un ochi culoarea roșie și cu celălalt pe cea verde. Vă așteaptă o surpriză: imaginea comună vi se va părea... albă.

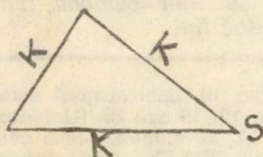
Puteți repeta experiența colorînd dreptunghiurile în violet și galben ori în albastru și portocaliu. Rezultatul va fi de fiecare dată același: veți vedea o imagine albă. Nu este un truc, ci una din proprietățile culorilor complementare.

lăți și altă experiență amuzantă. Așezați alături o coală de hîrtie albastră și alta, de mărime egală, roșie. Lipiți la mijlocul fiecăreia cîte o etichetă (dreptunghi)

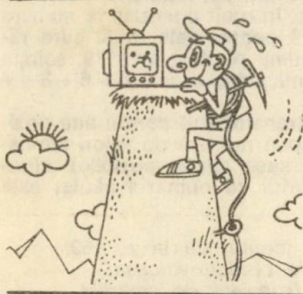
albă. Despărțiți foile colorate printr-un carton alb și priviți cu fiecare ochi câte o culoare. Surpriza vă va fi mai mare: veți vedea ambele foi colorate în violet și purtând etichete diferite colorate: una în verde și cealaltă în portocaliu!

AGRARĂ
Biverb
(9;7)

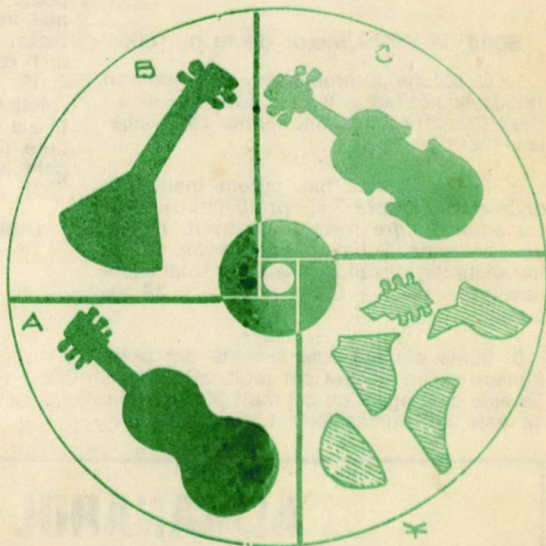

Ioan Pelteacu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	●	E	V	S	E	F	R	S	U	M	A	●
2	●	O	C	O	A	P	N	U	I	L	S	●
3		T	I	I	O	R	I	N	Z	D	E	A
4		N	T	R	E	C	N	O	C	C	A	F
5		I	E	-	A	R	M	O	N	I	O	A
6		C	N	I	C	S	E	T	U	L	P	E
7		E	A	E	R	C	A	L	D	S	I	C
8		D	E	R	P	M	E	L	E	S	N	I
9		I	U	N	Ă	D	O	U	Ă	T	I	N
10		I	E	S	I	R	Ă	T	N	I	C	E
11		M	I	A	S	U	N	P	E	L	E	R
12	●	N	N	I	S	A	S	A	E	C	A	●
13	●	O	G	I	R	A	J	O	M	B	A	●

Pornind dintr-un anumit colț al grilei de mai sus și urmărind o anumită cale, veți obține, la o dezlegare corectă, două strofe din poezia „Poiana fermecătoare”, expedită de V. Alexandri lui C. Negruzzi și publicată pentru prima oară în „Convorbiri literare” nr. 2 din 1 mai 1876.

Care din cele trei instrumente muzicale poate fi reconstruit, folosind cele cinci fragmente aflate în dreapta, jos?

Antidot

- Mamă, tu ai memorie bună?
- Am, dar de ce întrebi?
- Să-mi amintești mine să-ți spun
că azi trebuia să vii la școală...

*
- Acum, că mergi la școală, ai putea să-mi spui cât fac doi și cu doi?
- Patru, bunico!
- Minunat! Uite, ai patru bomboane.
- Bunico, ești sigură că nu fac mai mult?

*
- Petre, tu nu înveți deloc!
- Ba, învăț, tovarășă învățătoare.
- Atunci de ce faci atâtea greșeli?
- Tata spune că din greșeli învățăm...

- Cine știe să spună ce înseamnă un sinonim? Întreabă învățătorul.
- Este un cuvânt care înlocuiește un alt cuvânt, pe care nu știm să-l scriem corect.

*
Marilena, de șase ani, arată prietenelor sale noua ei păpușă:
- Vorbește? întreabă o prietenă.
- Da, dar față de străini se rușinează...

*
- Oxigenul este absolut indispensabil vieții. Ca element chimic el a fost descoperit în secolul trecut - explică tatăl.
- Dar cum au trăit oamenii până atunci? - întreabă fiul.

Dezlegarea criptogramei de la p. 169:

Invitație
Doriți să petreceți câteva ceasuri vesele? Vi le oferă Almanahul „Cutezătorii” la secțiunea „Planeta timpului liber”.
Distracție plăcută!

Soluțiile problemelor de la p. 180:

1. O soluție a problemei este numărul $1 \times 2 \times 3 \times 4 \times 5 \times 6 \times 7 \times 8 = 9 + 1$. Mai sînt și altele? Căutați cel mai mic număr care satisface condiția dată.

2. De la piedica fixă putem înainta în două sensuri: spre 1 și spre 0 (zero). Pentru ambele cifre menționate avem nevoie de o secundă. Pentru 7 avem nevoie de patru secunde, plecînd de la 0. În total avem nevoie de $1 + 4 + 5 + 1 + 2 + 1 = 14$ secunde.

3. Suma căutată este formată din patru numere avînd fiecare cel mult valoarea 9. Ea este deci egală cu cel mult 36. Mai știm că este un număr format din două cifre

care, adunate, fac 10, deci această sumă intermediară este 10, 19 sau 28. (Următoarea posibilitate, 37, se elimină, suma căutată fiind cel mult 36.) Dar două numere sînt egale între ele, iar două egale cu pozițiile lor. Dacă ar ocupa pozițiile cele mai din dreapta, suma ar fi $3 + 4 = 7$. Scăzînd această valoare din 28, rezultă 21, care nu poate fi admis, întrucît conduce la numere mai mari de 9 pentru cele două cifre rămase. Dacă suma parțială ar fi 19, soluția ar fi 6634. Suma cifrelor este $6 + 6 + 3 + 4 = 19$.

Repetînd raționamentul pentru alte poziții ale celor două numere de valori cunoscute (în total șase cazuri posibile), ajungem la rezultatul că numărul căutat este 7237.

Dezlegarea jocului de la p. 199:

Mii de cîntece voioase
Prin frunzișul de smarald
Fac concerte-armonioase
Ce plutesc în aer cald.

Și cu dinsele-mpreună
Două tinere cîntări
Se îngîna și răsuna
Jos, pe ambele cărări.

ALMANAHUL 1983
Editat de revista „Cutezătorii”

Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scintei”

ORA	LUNI	MARTI	MIERCUR	JOI	VINERI	SÎMBĂȚĂ
8-9	MUZICĂ	MATEMAT.	CITIRE	MATEMAT.	CITIRE	MATEMAT.
9-10	DEZV. VOABIR	CITIRE	SCRIERE	CITIRE	SCRIERE	MUZICĂ
10-11	DESEN	SCRIERE	MATEMAT.	SCRIERE	MATEMAT.	DEZV. VOAB.
11-12	ACTIV. LIBERE	ED. FIZICĂ	DESEN	ED. FIZICĂ	LUCRU MAN.	

1983

IANUARIE

L. 3 10 17 24 31
M. 4 11 18 25
M. 5 12 19 26
J. 6 13 20 27
V. 7 14 21 28
S. 1 8 15 22 29
D. 2 9 16 23 30

FEBRUARIE

L. 7 14 21 28
M. 1 8 15 22
M. 2 9 16 23
J. 3 10 17 24
V. 4 11 18 25
S. 5 12 19 26
D. 6 13 20 27

MARTIE

L. 7 14 21 28
M. 1 8 15 22 29
M. 2 9 16 23 30
J. 3 10 17 24 31
V. 4 11 18 25
S. 5 12 19 26
D. 6 13 20 27

APRILIE

L. 4 11 18 25
M. 5 12 19 26
M. 6 13 20 27
J. 7 14 21 28
V. 1 8 15 22 29
S. 2 9 16 23 30
D. 3 10 17 24

MĂI

L. 2 9 16 23 30
M. 3 10 17 24 31
M. 4 11 18 25
J. 5 12 19 26
V. 6 13 20 27
S. 7 14 21 28
D. 1 8 15 22 29

IUNIE

L. 6 13 20 27
M. 7 14 21 28
M. 1 8 15 22 29
J. 2 9 16 23 30
V. 3 10 17 24
S. 4 11 18 25
D. 5 12 19 26

IULIE

L. 4 11 18 25
M. 5 12 19 26
M. 6 13 20 27
J. 7 14 21 28
V. 1 8 15 22 29
S. 2 9 16 23 30
D. 3 10 17 24 31

AUGUST

L. 1 8 15 22 29
M. 2 9 16 23 30
M. 3 10 17 24 31
J. 4 11 18 25
V. 5 12 19 26
S. 6 13 20 27
D. 7 14 21 28

SEPTEMBRIE

L. 5 12 19 26
M. 6 13 20 27
M. 7 14 21 28
J. 1 8 15 22 29
V. 2 9 16 23 30
S. 3 10 17 24
D. 4 11 18 25

OCTOMBRIE

L. 3 10 17 24 31
M. 4 11 18 25
M. 5 12 19 26
J. 6 13 20 27
V. 7 14 21 28
S. 1 8 15 22 29
D. 2 9 16 23 30

NOIEMBRIE

L. 7 14 21 28
M. 1 8 15 22 29
M. 2 9 16 23 30
J. 3 10 17 24
V. 4 11 18 25
S. 5 12 19 26
D. 6 13 20 27

DECEMBRIE

L. 5 12 19 26
M. 6 13 20 27
M. 7 14 21 28
J. 1 8 15 22 29
V. 2 9 16 23 30
S. 3 10 17 24 31
D. 4 11 18 25

Cutezători

1983 ALMANAH

UN PRIETEN PENTRU FIECARE COPIL,
PENTRU FIECARE FAMILIE

Cutezători

O ENCICLOPEDIE
A CUTEZANTEI
BIBLIOTECA
PENTRU TOTI
CUTEZATORII
ATELIERUL
FANTEZIEI
32 PAGINI
DE JOCURI
DISTRACTIVE